

Gönül

Dostlarının Dilinden

*ES-SEYYİD OSMAN
HULÛSİ EFENDİ (K.S) VE
HAMİD HAMİDEDDİN
ATEŞ EFENDİ*

MUSA TEKTAŞ

Gönül

Dostlarının Dilinden

ES-SEYYİD OSMAN HULÛSİ EFENDİ (K.S.)
HAMİD HAMİDEDDİN ATEŞ EFENDİ

MUSA TEKTAŞ

Nasihat Yayınları

**Gönül Dostlarının Dilinden
Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)
H. Hamideddin Ateş Efendi**

2. Baskı

ISBN: 978-9944-774-47-5

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Visan İktisadi İşletmesi

Zaviye Mahallesi Hacı Hulûsi Efendi Cad. No: 71 (44700)

Darende / MALATYA

Tel : 0422 615 15 00 - 615 28 95

Faks : 0422 615 28 79

www.hulusiefendivakfi.org.tr

www.nasihatyayinlari.com

Tasarım

Grafitürk Medya Ltd. Şti.

Tel: 0.312 287 86 66 - 0.506 876 17 17

Baskı

Hazar Matbası Ltd. Şti.

Tel: 0.312 341 22 06

Her Hakkı Mahfuzdur

Yayın No: 52 - Temmuz 2018

İÇİNDEKİLER

Takdim	9
Önsöz Niyetine	15
Emekli Bürokrat Ahmet Kurtoğlu: “İnsanlığı, Kibarlığı, Maneviyatı Öğrettiler.”	23
Darende Belediye Başkanlarından Memduh Önal: “Darende’deki Her Hizmette Vakfın İmzası Vardır.”	33
Prof. Dr. Kemal Dinçer: “Zaviye Mahallesi Darende’nin Kalbidir.”	47
Dr. Sadık Özen: “Tanıyan Herkese Kendilerini Sevdirmişlerdir.”	53
Vahap Sönmezler: “Vakıf İbadet Aşkıyla Hizmet Ediyor.”	61
Hacı Ömer Aydoğan: “Her Konuda Nizam ve İntizamlıydı.”	69
Mehmet Arif Toprak: “Hamideddin Efendi Babasının Yerini Tuttu.”	75

Korkmaz Hafız'ın Kızı Bedriye Soylu: "Biz Ehl-i Beyte Saygıyı Aileden Öğrendik."	83
Ömer Faruk Taşkın: "Darende Eğitim Konusunda En Güzel Örnektir."	91
Necdet Kırceylan: "Tarih Yeniden Darende'de İnkişaf Ediyor."	103
Kamil Akgül: "Biz Her Şeyi Büyüklerden Öğrendik."	113
Hüseyin Özkan: "Memleket İçin Büyük Hizmetler Yaptılar."	133
H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hac Hatıraları "Müslüman Kardeşimizin Hali Herkese Örnek Olmalı."	143
H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hac Hatıraları "Medine'deydik, Peygamberimizin Misafiriydik."	151
H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hac Hatıraları "Biz Dostlarımızla Olunca Yorulmuyoruz, İstirahat Ediyoruz."	157
Bakanlar ve Görenlerin Gözüyle H. Hamideddin Ateş Efendi	165
Darende Somuncu Baba Külliyesi Hakkında Ne Dediler?	175
Aziz Bir İnsan / Güzel Bir İhvan Hacı Hasan Akyol Efendi.....	185
Hulûsi Efendi'nin Sır Kâtibi, Vefalı ve Sadık Dostu Hacı Muhyiddin Tütüncü Efendi	201
İsmail Hakkı Boyraz'ın Dilinden Hacı Emin Efendi.....	209

Gürünlü Dayı <i>Hacı Hüsnü Akyol</i>	223
Mengelisli Kara Mustafa Dayı <i>Hacı Mustafa Çetin</i>	231
“Hacı Piroğlu” <i>Hacı Hamza Çokyaşar</i>	237
Bir Darendede Dostu; <i>Müftü Mevlüt Sarıoğlu</i>	245
Tevazulu Bir İnsan; <i>Uzun Hacı</i>	255
Darendeli Esnaflar Anlatıyor: <i>“Hatıralarla Hulûsi Efendi (k.s.)”</i>	265
Sezai Karakoç’tan Hatıralar ve <i>Hulûsi Efendi (k.s.)</i>	271
Sürmeli Duran Bak: <i>“Gönüllere Şifa Sundular.”</i>	279
Bir Muhabbet ve Hizmet Ehli: <i>Osman Parlak</i>	285
Hacı Kasım Yaman: <i>“Gökpınar Projesi Hulûsi Efendi’nin Projesidir.”</i>	301
Gazeteci Hamit Tunç: <i>“Bizi İhramcızâde Hazretleri’nin Emaneti Kabul Etti.”</i>	309
Hasan Hüseyin Yıldırım: <i>“Büyüklerin Duasının Bereketi”</i>	315
Fahri Ertaş: <i>“Hamideddin Efendi Medar-ı İftiharımızdır.”</i>	319

Yeşiltaşlılar Anlatıyor: "Hulûsi Efendi'yi Gören Gözler"	325
Yazıköylüler Anlatıyor: "Gökpınar Suyunun Aktığını Gördük."	331
Atmalı Yöresinden Selam Var Atmalılar: "Her Evde Bir Şeyh Hamid veya Bir Hulûsi İsmi Mevcuttur."	341
Günerli'den Yankılanan Hoş Sada: "Biz Çok Şanslı İnsanlarız."	349
Ilıca Ziyareti ve Hatıralar	359

TAKDİM

Dostluk, hem dünya hem de âhiret hayatı için geçerli bir kavramdır. Dünya hayatında dostluğu, insanlar arasındaki uyum, yakınlık birbirlerine olan itimat ve güvenilirlik şeklinde değerlendirebiliriz. Mutasavvıfların nazarında ise hakiki dost Allahu Teâlâ'dır. Bu meyanda dostluğun da Allah rızası gözetilerek kurulması gerektiği üzerinde dururlar. Çünkü dostluk, ilahî rıza merkezinde kurulursa hakiki amaca uygun bir şekle bürünür. Dost, öyle olmalı ki dostunu Allah'a ulaştırsın. Burada tabii ki art niyetten arınmış bir samimiyet gerekiyor. Samimiyet sayesinde dostlar birbirleriyle hallenirler.

Dostluğun sağlam temeller üzerine bina edilmesi ve bu binanın sağlıklı bir şekilde yükselebilmesi için dostların aynı amacı paylaşması, aynı hedefe yönelmesi şarttır.

Bu kadar önemli olan dostlukla ilgili olarak Hz. Mevlâna ve birçok Allah dostu; eserlerinde dostluk kavramı üzerinde çokça durmuş; dostlukta aranması gereken hususlara dikkat çekmişlerdir. Bir insanla dostluk kurulabilmesi için onun dünya ve âhiret hayatı hakkındaki düşünce ve davranışlarının ölçülmesi gerektiğine inanmışlardır. İnsanın

dünya ve âhiret hayatını kurtaracak dostlarda bulunması gereken hususların başında ise akıl, feraset, doğruluk, fedakârlık, hoşgörü, kötü gün dostluğu gibi özellikler tespit etmişlerdir. Akıl ve feraset sahibi insanlar yapacakları bir davranışın nereye varabileceğini görebilen; kötü sonuçların doğabileceği davranışlardan uzak durabilen insanlardır.

Kusursuz insan yoktur. Bu yüzden insan, hoşgörülü olmalı; dostunun basit hatalarını büyütmemelidir. Bir başka husus ise fedakârlıktır. İnsan kendi menfaatini öne çıkarmadan dostlarının özellikle zor günlerinde yanında bulunmalıdır. Bu düşünce, davranış ve özellikler dostluğun sağlam temeller üzerine bina edilmesi için önemli görülmüştür.

Samimi dostlar iyi günde de kötü günde de sevdiklerini yalnız bırakmazlar. Çünkü onların sevgisi ivazsız ve garazsızdır.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri, bütün sözlerinde, sohbetlerinde hatta hayatlarının her safhasında gönül dostlarına sevgi, saygı ve samimiyet değerleri kazandıran öğütlerde bulunmuş, örnek davranışlarıyla onlara rehberlik etmiştir. Hulûsi Efendi Hazretleri, dinî ve ahlâkî değerlerle birlikte millî ve manevî değerleri önemseyen karakterlerin topluma faydalı olacağına işaret buyurmuştur.

Tasavvuf eğitimi metoduyla, gönüller kazanan, gönüller yapan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin bu vasfını Vakıf Mütevelli Heyet Başkanımız H. Hamideddin Ateş Efendi şöyle özetlemektedir:

“Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri, tasavvufî düşüncesiyle hep gönüllere hitap eden, gönüllere hizmet eden bir yüce şahsiyettir. Ona göre, gönül; aşkın membaı, manevî ilham ve duyguların zuhur ettiği yerdir. Hakk’ın sırlarının tecelli ettiği aynadır. Samimi gönül; sahibini Allah’ı her an kalpte zikretmeye ve ona tam bir imanla yönelmeye sevk eder; manevî kuvvet ve destek verir. Bunların hepsinden murad, ancak can u gönülden Cenâb-ı Hakk’ın huzuruna sâfiyâne varmaktır. Gönül âyinesindeki bu ezeli muhabbet ile Osman Hulûsi Efendi; Allah’ın yarattıklarına sevgi ile bakmış, ‘İnsanların hayırlısı, insanlara faydalı olandır.’ prensibi ile insanlığa hizmeti, Hakk’a hizmet kabul etmiştir. İnsanlara şefkat ve yardımda ahlâk numunesi sevgili cediti Hz. Muhammed (s.a.v)’i örnek almış, O’nun yolunu takip etmiştir. Allah ve Rasûlü’nün rızasını kazanmak için, insana ve çevreye karşı duyarlı olmuş, gösterdiği hassasiyetle samimiyetini bütün ömrüne yaymıştır. Hayatına bakıldığında, insanlar arası ilişkilere çok geniş seviyede yer verdiği ve bu konularda çok hassas olduğu görülmüştür. Hizmetleri ve hareketleriyle, ihlâs ve samimiyetin eseri olarak insanlara karşı yardımsever ve hoşgörülü, içinde yaşadığı topluma karşı güven verici ve barışı sağlayıcı bir manevî görevi üstlenmiş olduğu açıkça müşahede edilebilir.

Hulûsi Efendi Hazretleri, din hizmetlerinin ve irşad faaliyetlerinin yanında, insanlarla ilişkilerinde dürüst, cömert, yardımsever, başkalarına yük olmayan onların yükünü paylaşan, kendi elinin emeğiyle geçinen, kimseye kötülük etmeyen, kendisine yapılan kötülüğü de affede-bilen bir manevîyat eridir. Güzel ahlâklı insanları, gülü, bülbülü, seher vaktini, güzel kokuyu, hâsılı güzel olan her

şeyi seven bir insân-ı kâmindir. Din, dil, ırk, sosyal statü gibi herhangi bir şekilde insanlar arasında ayırım yapmaksızın herkese karşı eşit, tutarlı ve yaklaşımcı tavırlar sergilemiştir. İnsanlar ile münasebetlerini İslâmî prensiplere bağlamış, binlerce seveninin 'Gönüller Sultanı' olmuştur. Hiçbir insanın hatta canlı varlığın incitilmesine onun gönlü razı olmamış, eserlerinde ve sohbetlerinde incitmemeyi ve incinmemeyi tavsiye etmiştir. Gönül huzurunun toplum huzuruna vesile olduğunu ifade etmiştir."

Gerçek bir dostun ve gönül dostlarına nasıl davranıldığının en güzel örneğini yine Hulûsi Efendi Hazretleri'nin evladı, gözbebeği, hayrî'l-halefi H. Hamideddin Ateş Efendi'nin şahsında görürüz. İnsanların giderek dünyevileştiği, ikili ilişkilerin her geçen gün zayıfladığı modern çağımızda, dostluk bağlarının ve samimiyetin zirvesini, Allah için sevmeyi, Allah için insanlığın derdine derman olmayı, bizlere öğreten Vakıf Başkanımız imar faaliyetlerinin yanında gönüller ihya etmektedir. Muhabbetli kelimeleri, sevecen bakışları, güzellikten yana tavırlarıyla, daima insanları iyiliğe, güzelliğe yönlendiren tavsiyeleriyle gönül dertlerine tabip olmaktadır. Bilge kişiliğinin yanında tevazuu ve gönüllere akseden manevî tesiri işte bu kitabın satırlarında gönül dostlarının dilinden hatıralar olarak zuhur etmektedir.

Gerek Hulûsi Efendi (k.s.) gerekse H. Hamideddin Ateş Efendi ile ilgili hatırların yer verildiği röportajlar ve yazı dizileri bir bütün halinde gülistan misali güzellikler bahçesi olarak siz değerli okuyucularımıza gül rayihaları sunmaktadır.

Bu vesile ile yazarımızın yıllar içinde görüşüp röportaj yaptığı, hatıralar kaydettiği, isimlerini yâd ettiği gönül dostlarımızdan; âhirete göçmüş olanları rahmetle anar, hayatta bulunanlara sıhhat ve afiyet dileriz. Bu hatıraların sizlere kitap halinde ulaşmasına himmet buyuran Vakıf Mütevelli Heyet Başkanımız H. Hamideddin Ateş Efendi'ye şükranlarımız arz eder, yazarımız Musa Tektaş'a başarılar dileriz.

Bütün okurlarımızı sevgi, saygı ve muhabbetle salamlarız.

13.03.2018

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Mütevelli Heyeti

ÖNSÖZ NİYETİNE

Dost olmak; Halîl olmaktır. Bâtılı terk edip Hakk'a yönelmektir. Allah (c.c.)'a itaatte ve teslimiyette, İbrahim Halîlullah (a.s.) gibi samimi olmaktır. Her şeyini, sevdiğin için feda edebilmektir. İbrahim Halîlullah'tan yana olanlar putları asla dost edinmezler. Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.): *"Ben, ceddîm İbrâhîm'in duâsı, kardeşim İsa'nın müjdesi ve annemin rüyâsıyım."* (Hâkim, II, 453; Ahmed, IV, 127-128) buyuruyor.

Rivayet edilir ki Hazret-i İbrâhîm ile oğlu Hazret-i İsmâîl, Kâbe'nin inşâsını tamamladıktan sonra ellerini kaldırıp Hz. Peygamber (s.a.v.) için şöyle duâ ederler:

"Ey Rabb'imiz! Onlara, içlerinden Sen'in âyetlerini kendilerine okuyacak, kitap ve hikmeti öğretecek ve onları(n nefislerini) tezkiye edecek (kötülükten arındırıp kemâle erdirecek) bir peygamber gönder! Çünkü azîz olan ve her şeyi yerli yerince yapan yalnız Sen'sin!" (2/Bakara, 129)

Hazret-i İsa (a.s.) da peygamberliğini İsrâiloğulları'na bildirirken Varlık Nûru'nu şöyle müjdeleler:

“Meryem oğlu İsa: ‘Ey İsrâîloğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrât’ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmed olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah’ın size gönderilmiş bir peygamberiyim!’ demişti.” (37/Saff, 6)

Peygamberimizin Annesi Hazret-i Âmine, O’na hâmile oluşunun ilk günlerinde bir rüyâ görür. Rüyâda kendisine:

“Ey Âmine! Sen bu ümmetin efendisine hâmilesin! Dünyâyı şereflendirdiği zaman: ‘Her hasetçinin şerrinden O’nu tek olan Allah’a havâle ederim!’ diye duâ et ve O’na ‘Muhammed’ ismini ver!” diye seslenildiğini işitir. (İbn-i Hişâm, I, 170) Bunun içindir ki Allah Rasûlü (s.a.v.) Hz. İbrahim (a.s.)’ın duası olarak zuhur ettiğini beyan buyurur.

Dost olmak; Habîb olmaktır. Sevmektir, sevilmeaktır. Mirac-ı a’la’ya çağırılmaktır. Bu yücelişte, Halîl makamını görmektir. Sevgili olarak ondan da ileri geçmektir. Dost olmak; Hz. Ebu Bekir (r.a.) misali yol refiki, mağara arkadaşı, sıddık olabilmektir. Dost olmak; hicret gecesinde emanetleri teslim alarak Peygamber yatağına ölüm pahasına uzanmaktır. Yani Hz. Ali (r.a.) misali kahramanlık göstermektir.

Hadis-i şeriflerde dostluğun önemi ve ölçüleri şöyle özetlenmiştir: *“Kişi yakın dostunun dini üzeredir. Artık sizden biriniz kiminle dostluk kuruyorsa ona dikkat etsin.” (Tirmizî, Zühed, 44)*

“Salih bir kimse ile arkadaşlık etmek ile kötü bir kimse ile arkadaşlık etmek, misk taşıyan ile körük üfleyene benzer. Misk taşıyan ya sana miskten bir parça verir ya da sen ondan bir parça satın alırsın. Körük üfleyen ise bu üfürme ile ya senin elbiseni yakar ya da ondan pis kokular duyarısın.” (Müslim, Birr, 146)

Dost olmak; imana, irfana ve bütün güzellikleri insan-ı kâmil olarak taşıyan sultana gönülden yakın olmaktır. İyilerle, salihlerle birlikte kalmaktır.

Halil İbrahim (a.s.)'in dostluk şuurunu benimseyen, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in ahlakında olan bir veliye kalben yakın olanlar; Allah'a dost olmuş bir gönül sahibinin dostu olmuş, dünya ve âhiret huzuruna ermiş olurlar. Çünkü Allah dostuna itaat; Hak rızasını talep içindir:

*Sen yüzünü Hulûsî dost yolunda hâkî kıl
Anlara kıtmîr olursan kulluğun Sübhân'adır*

Hz. Mevlâna Allah dostlarıyla beraber olmak hakkında şu öğütlerde bulunuyor: "Allah ile beraber olmak isteyen kimse, velilerin huzurunda otursun. Velilerden uzaklaşan kişi, küll'ü olmayan bir cüz'dür, helak olur. Şeytan yolunu kaybedenlere musallat olur. Onu hileyle mağlup edip başını yer. Gönül sahiplerinden bir an bile ayrılmak şeytanın hilesidir, ey nüktedân!"

Allah dostları ile yoldaş olanların kat ettikleri yol da varacakları hedef de hayırdır. İnsanı bu yoldan ayıran şeyler ise şerrin ta kendisidir ve insanın gerçek mânâda sonudur.

"Kâfirler sanırlar mı ki, kullarım benden başkalarını dost edinirler." (18/Kehf, 102) ayet-i kerimesinden anlaşılacağı üzere samimi, halis kullar, Allah'tan ve O'nun dostlarından başkasıyla dost olamazlar. Gerçek dostlar dostlarının ellerini hiçbir zaman bırakmazlar. Dostları için zorluklara göğüs gerer ama bu hallerinden şikâyetçi olmazlar:

*Dost yolunda âşkım sıdkına oldu delîl
Derdine sabr eyleye etmeye çûn u çirâ*

Dostane bakışlara sahip olanlar, kahrı da lütfu da sevgiliden bildiklerinden, dosttan gelen her şeyi ihsan kabul edereler:

*Her ne yüzden görseler lutf u atâ kahr u cefâ
Cümlesin dostdan bilip dostdan görüp dostdan tutar*

Kişinin bir şahsiyet ve karakter kazanması sosyalleşmesi, toplum içinde gönül dostlarıyla bir arada olması ile mümkündür. Tek başına kalan insan dil bilmeyen yalnızca bedenî ihtiyaçları için yaşayan bir insan demektir. İnsan olarak kalabilmek hele hele olgun bir insan olabilmek için toplumla bir arada olmak bir zorunluluk halini almaktadır.

Mesnevî’de avcı ile kuşun arasında geçen konuşmalar dostluğun ve dostların bir arada olması gerektiğini örneklerle anlatmaktadır:

“Kuşun biri çayırılığa karnını doyurmak için uçtu. Avcı da kuşa pusu kurmuş bekliyordu, kendini ot ve yapraklarla gizlemişti. Bu durumu fark etmeyen kuş, avcının yanına kondu ve ‘Sen kimsin ki böyle yeşillere bürünmüş, bu ovada vahşi hayvan arasında bulunuyorsun?’ deyince avcı ona, ‘Ben dünyadan kesilmiş, otlarla, yapraklarla kanaat edip geçinen bir zâhidim. Zühdü, takvayı ben kendime yol olarak seçtim...’ cevabın verdi.

Kuş, avcıya dedi ki: ‘Halvete çekilmen abestir. Ahmed’in dininde inzivaya çekilme iyi değildir.’ Halka iyilikleri emretmek, onları kötülüklerden sakındırmak gerektir. Kötü huyluların eziyetine sabredilmeli, halka bulut gibi faydalar erişirmelidir. İnsanların hayırlısı insanlara faydalı olandır. Taş, toprak gibi aşağılarda olma. Müslümanların arasında bulun. Her an Ahmed’in sünnetinin hükmüne tâbi ol.’

Avcı da o kuşa cevap olarak şöyle dedi: ‘Yalnızlık kötü arkadaştan iyidir. Kötüyle düşüp kalkan sonunda kötü olur. Sağlam akli olmayan, akıllının yanında taş ve kerpiç gibidir. Muradı ekmek olan kimse cansız bir şey gibidir. Onunla düşüp kalkmak inzivanın ta kendisidir. Hayvan gibi onun akli fikri hep ottadır. Ondan geç yoksa hünersiz kalırsın.’

Kuş dedi ki: ‘Bir iş için gönül sıdkı gerek. Yoksa yâr için yâran eksik olmaz. Sen dost olursan, sayısız dostun olur. Sen dost olmazsan, dostsuz, yardımcısız kalırsın. Şeytan, kurttur. Sen de Yusuf gibisin, Yakup’un eteğini hiç bırakmaksızın tut. Koyun tek başına sürüden ayrıldı mıydı, kurt için o an hâsıl olmuş olur. Sünnet ile cemaati terk eden bu cihanda kendine kasteder. Sünnet yoldur, cemaat de arkadaş; arkadaşsız yola çıkarsan işin zor olur. Sünnet yolu cemaatle iyidir. At, atlar içindeyken daha uyanıktır...

...

Yol nedir? Pek çok ayak izlerinin olduğu yerdir. Dost ise, tedbir merdiveniyle seni yüceltendir. Tut ki seni yakalamaktan sakındı. Ama cemiyet olmadan sende o sevinç olmaz ki. Bir yola yalnızca neşeli olarak çıkan kimse, arkadaşlarla yolculuk etse, neşesi yüz kat daha artar.’ diye güzelce nasihat eder.”

“Gönüller Sultanı Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri”ne dost olmak ayrı bir şereftir. Gönül dostu olan sevdiklerini o her zaman, topluma daha faydalı amaçlar uğrunda gönül merkezli olarak birleştirmiştir. Günlük, gelip geçici menfaatleri değil, Allah rızasını kazanmaya dönük faaliyetler yürüterek gönüller kazanmıştır. Gönül

halkasına katılanları; nefsi duygularla hareket etmekten sakındırmış, bu duygulardan arınıp yüksek amaçlar uğrunda hizmet eden insan olarak meleklerden de üstün olabilecekleri şuurunu vermeye çalışmıştır. Etrafındaki gönül dostlarını bu doğrultuda kemâle erdirebilmek için “Her canlıya hizmet” düsturuyula verimli ve bereketli birlikteliklerle Vakıf medeniyeti inşa etmiştir.

Babasının izini takip eden H. Hamideddin Ateş Efendi de gönül halkasını ve hizmet yelpazesini daha da genişletmiş; Allah için dost olma şuuruyula ve bu dostluklardaki amacın Allah rızasını kazanmak olduğunu daima örnek ahlakıyla etrafındakilere benimsetmiştir. Biz olma bilincinin gelişmesi yönünde adımlar atmış, birlik ve beraberlik ruhuyla; millî ve manevî değerlerle dostlarının gönüllerini ihya etmiştir.

Bu gönül halkasına dâhil olan “Gönül dostları” da yüksek duygulara, ideal hedeflere ulaşma ufkunu Gönül sultanlarından öğrenmiştir. Birlik ve beraberlik ruhuyla, dostlarıyla bir araya geldiğinde birlikte hedefe daha kısa zamanda ulaşılacağını fark etmişlerdir.

Ey Hulûsî dostu eyle sen misâfir her zamân

Kondurup dil tahtına sâhib-i mihmân olagör

buyuran Hulûsi Efendi Hazretleri'nin hayatında etrafındaki gül kokulu gönül halkasına iştirak eden, onu her zaman gönlünde taşıyan dostları; onun güzel ahlakını, öğütlerini sadırlarına nakşetmişlerdir. 1990 yılından itibaren bu gönül halkası H. Hamideddin Ateş Efendi'nin etrafında oluşmuştur. İşte gönül dostlarının sînelerine, sadırlarına yazdıkları güzel hatıralar bu vesileyle satırlara

dökülmüştür. Öğütlerden hepimiz nasip almalı, anlatılanları can kulağıyla dinlemeli, sadırlarımıza sînelerimize güzellikleri nakşetmeliyiz. Gönül dostluğu; sevgiliyi anmayı, anlamayı ve anlatmayı gerektirir.

Uzun yıllara yayılan bu röportajlar ve hatıra kayıtları gönül dostlarının muhabbetlerinin tezahürü olarak bugün siz değerli okuyucularla iki kapak arasında bir kitap halinde buluşmaktadır.

Bu lütfu bize ihsan eden Cenab-ı Allah'a şükreder, Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) ve O'nun ehl-i beytine salât ü selam ederim. Önce bu çalışmaların yapılması, sonra da bu kitabın sizlere ulaşması için bizleri teşvik eden, her hususta yardım ve himmetlerini esirgemeyen H. Hamideddin Ateş Efendi'ye şükranlarımı arz ederim. Bütün okurlarımızı gönülden selamlarım.

Gayret bizden, dua büyüklerimizden, tevfik Allah'tandır.

03.03.2018, Darende

Musa Tektaş

Emekli Bürokrat Ahmet Kurtoğlu:

*“İnsanlığı, Kibarlığı,
Maneviyatı Öğrettiler.”*

Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

1940 yılında Darende’de dünyaya geldim. İlk ve orta tahsilimi Darende’de, lise tahsilimi Malatya’da tamamladım. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’nden mezun oldum. Malatya Şeker Fabrikası’nda görev aldım. Devlet İstatistik Enstitüsü’nde, Ankara Valiliği’nde ve Sayıştay Başkanlığı’nda çeşitli görevlerde bulundum. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nda sırasıyla müfettişlik, müşavirlik, özel kalem müdürlüğü, daire başkanlığı, genel sekreterlik ve bakan danışmanlığı görevlerini yürüttüm. Çeşitli Kamu İktisadi Teşekküllerinde yönetim kurulu üyeliği yaptım. Adapazarı Şeker Fabrikası Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Başkanlığında bulundum. Merhum Turgut Özal döneminde KİT’lerden sorumlu Başbakanlık Müşaviri ve Başbakanlık İller İdaresi Başkanı olarak görevlendirildim. O görevimde iken de emekli oldum. Yayınlanmış araştırma ve kitaplarım var. Cennet vatanımıza ve bütün insanlarımıza hizmet sürem 44 yıl 2 aydır. Yarım asra yakın bir memuriyet hizmetinden sonra 2005 tarihinde emekli oldum. Emekli olduktan sonra da çalışmalarım devam etmektedir.

44 yıllık bir tecrübeden elde ettiğim bilgileri çeşitli kurum ve kuruluşlara konferanslar vermek suretiyle aktarma faaliyetlerime devam etmekteyim. Çünkü ben şuna inanıyorum: Tecrübe ile ilgili bilgileri; başka, yeni yetişmekte olan kimselere aktarmadığım takdirde, kul hakkı ile karşı karşıya kalacağım inancını taşıyamaktayım.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ni nasıl tanıdınız? Onunla ilgili hatıralarınızdan bahseder misiniz?

Sene 1946, ben o zaman 6 yaşında bir çocuktum. Cennetmekân babam Gazi Kurtoğlu, Darende'ye bağlı iken bilahare Kuluncak'ın ilçe olması sebebiyle Kuluncak ilçesine bağlanan Kızılhisar köyünde ziraatla uğraştığı için, ailece Kızılhisar köyünde ikamet ediyorduk.

Rahmetli babamın davetlisi olarak köydeki evimizi, başta Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi olmak üzere beraberinde Hacı Hasan Akyol Efendi ve Emin Poyraz Efendi teşrif ederler, sohbet ederlerdi. Ben de dizlerinin dibinden hiçbir zaman ayrılmaz, sohbetlerini dinler, sohbetlerinden çocuk olmama rağmen çok hoşlanırdım. Çok muhterem Hulûsi Efendi'yi tanımaya ve kendilerinden öğüt almaya bu suretle başladım.

Ortaokulu okumam için köyden Darende'ye geldim. Babamlar köyden şehre henüz taşınmamışlardı. Ben ortaokulu okuduğum sıralarda, cennetmekân kayınbabam Şevki Paşaoğlu'nun evinde kalıyor, yazları da köye gidiyordum. Hulûsi Efendi, kayınbabam için 'Şevki Efendi benim yakın akrabam, bizim ecdattan gelir.' diye ifade buyurur ve beni de akrabalık payesine layık görürlerdi.

Bu müddet içinde hep Hulûsi Efendi'nin yanına gidiyor ve yine dizinin dibinden ayrılmıyor, sohbetlerini dinliyor, bana yaptığı ikramları alıyordum. İkramlarından biri olan imzalı kâğıt parayı yıllarca cebimde taşıdım. O para benim bereket param oldu. İnanın bu paranın bereketiyle şükürler olsun, az veya çok cüzdanımdan para eksik olmadı. Fakat Adana'da Çukobirlik Yönetim Kurulu Üyesi iken, cami şadırvanında abdest alırken, abdest aldığım şadırvan askılığında çantamı unutmam üzerine, çantam kayboldu. İnanın çantanın kaybolduğuna değil, içindeki bu bereket parasının gitmesine çok üzüldüm.

Çok muhterem Hocamın Hakk'ın rahmetine kavuşmasından sonra bereket parası olarak muhterem Hocam H. Hamideddin Ateş Efendi'nin lütfedip bana verdikleri imzalı bereket parasını cüzdanımda taşıyorum.

Dostlara İkramı Çok idi

Hulûsi Efendi'yi her zaman ikametgâhında ziyarete gittiğimde, ev kalabalık olmasına rağmen, ben içeriye girdiğimde, işaret buyurur, beni ısrarla dizinin dibine oturtur, elini elimden ayırmazdı.

Müsaadeleriyle yanlarından ayrılacağım sırada, yine benim elimden tutar kütüphanesine götürür, orada esans, tespih, takke, kitap gibi ikramları fazlasıyla bana ikram ederdi. Bana bu ikramların dışında verdikleri, lütfettikleri hayatım boyunca unutamadığım ve tatbikine çalıştığım ikramların en ulvisi, en değerlisi dizinin dibinde insan sevgisini, manevîyatı, başarılı olmanın kurallarını, insanlığı, kıbarlığı, mütevazılığı, kitaplara sığmayacak derecede, daha neler neler öğrettiler.

Ankara'yı her teşriflerinde yine merhum Şaban Aydın Amca ve merhum Osman Parlak kardeşim bana haber verirlerdi. Buldukları yere giderdim. Bir gün Ankara'da bir evde ikamet ediyorlardı. Oraya gittim. Salon tamamen dolu idi. Kapıdan benim geldiğimi görür görmez, işaret buyurdular, "Yanıma gel." diye. Kalabalığın arasından yanlarına vardığımda, elini öptüm, oturmamı buyurdular, oturdum. Ama dizlerimin ağrısı sebebiyle zorla diz çöktüm. "Diz çökme rahat otur." demeleri üzerine rahat oturdum, fakat elini elimden ayırmadılar, fakat eli ateş gibi yanıyordu. Oradaki cemaat kalabalık olmasına rağmen çok saygılı bir şekilde, sessizce oturuyorlardı. Ben sesli olarak kendilerine, "Efendim, elleriniz yanıyor, ateşiniz yüksek galiba, siz istirahat buyursanız." dedim. Kendileri: "Evet, biraz rahatsızım." ifadesiyle ben ayağa kaldırarak içerideki istirahat odasına götürdüm. Orada elini öptükten sonra alnımdan öptü. "Allah işini rast getirsin." buyurması üzerine istirahat odasından ayrıldım.

Salona girdiğimde, herkes ayaktaydı, ev sahibi ikramına devam ediyordu. Herkesin başları eğik ve bir hürmet duygusuyla bana bakıyorlardı, oturmuyorlardı.

Ben oturmadan önce misafirlere hitaben, "Efendim istirahatte çekildi, siz niye oturmuyorsunuz?" diye sordum. "Siz oturmadan biz oturmayız." demeleri üzerine, ben sizden küçüğüm sizin oturmanız gerekmez mi, dedim.

Cevaben; "Efendi Hazretleri'nin değer verdiği kimse bizim de değerimizdir." diyerek layık olmadığımda halde, bana değer verilmesi, hayatım boyunca unutamadığım bir anı olmuştur.

Bir Hatıra Daha Nakledeyim

Sanayi Bakanlığı'nda, Bakan Danışmanı ve Özel Kalem Müdürü olarak görev yaptığım zamanlarda, kendilerini gerek Darende'de ve gerekse Ankara'yı teşriflerinde Darende'ye bir fabrika kurulmasının uygun olacağını, bunu araştırmamı bana emretmeleri üzerine konuyu acilen araştırdım. O dönemde bütün Kamu İktisadi Devlet Teşekkülleri çalıştığım bakanlığa bağlıydı. Bu teşekküllerinden Çimento Fabrikalarının o zamanki Genel Müdürü benim çok samimi arkadaşım idi. Kendisinden Darende'de bir etüt yaptırmak üzerine heyet göndermesini rica ettim. Kısacası heyet gitti, raporunu verdi. Hemen arsa istimlak edildi ve o zamanki Sanayi Bakanı'mızla birlikte gelerek temeli atıldı, lojmanlarının inşaatını bitirildi. Bu safhada iken, Çimento Fabrikası'ndan çıkan tozların ilçeyi perişan edeceği düşünülerek, yine cennetmekân Hulûsi Efendi'mizin ve yine Sami Erdem Ağabey'im in de bulunduğu bir heyetle Sümerbank Genel Müdürü'ne gittik. Sümerbank Genel Müdürü de bunun özel sektör tarafından yapılmasının daha uygun olacağını önermesi üzerine, bu arada devreye Hulûsi Efendi'nin işaretiyle Sami Erdem Bey girerek arkadaşı olan tekstilci Yılmaz Günaçar ismindeki yatırımcıyı bularak orada yapılan işlerle birlikte, arsanın devrini sağladık. Yılmaz Günaçar da orada İplik Fabrikası'nı gerçekleştirdi.

Bu faaliyetlerin başlangıcı ve bitirilmesinde en büyük manevî destek ve hizmet Hulûsi Efendi'den gelmiştir.

Vakfın Darende'ye hizmetleri hakkında görüşleriniz nelerdir?

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı; 18 Şubat 1986 tarihinde kuruldu. Resmi Gazete'nin 31.12.1986 nüshasında

ilan edilen Vakfın hizmetlerini anlatmak, değerlendirmek ve görüş bildirmek sahifelere sığmayacak kadar geniştir. Vakfın Darende'ye hizmetlerinin çokluğundan başka, cennet vatanımızın diğer bölge ve beldelerine de örnek olması, Darende isminin yurt içi ve hatta yurt dışında anılması ve örnek gösterilmesine vesile olması bir hakkın tespit edilip sahibine tesliminden başka bir şey değildir.

Her zaman itibar ettiğim güzel bir deyim vardır. Bunu Vakfımız için de söylemem yerinde olacaktır: "Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz."

Dünyada Tenkitten Kolay Bir Şey Yoktur

Vakfımızın Darende'mize sağladığı hizmetleri görmemek, takdir etmemek, hele hele tenkit etmek, kul hakkıyla karşı karşıya kalmak, karanlıkta gezmek ve kıskançlık, çekememezlik etmekten başka bir şey değildir. Dünyada tenkitten kolay bir şey yoktur. Allah korusun, bir an için şöyle düşünelim:

Şu an için Darende'mizi manevî hava ve yatırımları ile turizm cenneti haline getiren Vakıf ve yatırımlarını ve manevî havayı, geçmişlerden miras alarak, teslim alıp devam ettiren Muhterem Vakıf Başkanı olmasa idi, Darende'nin manevî havasını almaya gelen birlerce insan Darende'mize gelir miydi? Elbette gelmezdi. Darende'ye veya esnafımıza bir fayda olur muydu? Elbette olmazdı. Allah'a şükürler olsun ki Darende'mize bu manevî değerler, inanç turizmi sayesinde binlerce ziyaretçi geliyor ve bu husus herkesin maddî ve manevî yönden faydasına olmakla birlikte, Darende'mizin hem Türkiye sınırları içinde, hem de yurtdışında tanınmasına vesile oluyor.

Vakfımızın kuran ve erişilmez hizmetlerin temellerini atan, inanılması güç hizmetleri müteakip, Hakk'ın rahmetine kavuşan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendî'yi rahmetle anıyor, bu kutsî ve ulvî mirası, duraklamadan bütün hızıyla devam ettiren çok Muhterem Hamideddin Efendî'yi de gönülden tebrik ediyor, Allah kendilerinden razı olsun diyorum.

Muhterem Hamideddin Ateş Efendî'yi, cennetmekân Hulûsi Efendî'nin bıraktıkları kutlu ve mutlu mirası büyük bir şevkle yürüten ve yürütmeyi de bütün hızıyla devam ettiren yatırımcı ve manevî bir lider ve müteşebbis olarak görüyorum.

Somuncu Baba Külliyesi'nin Darende'ye katkıları nelerdir?

Hulûsi Efendi Vakfı, manevî kalkınmanın yanında maddî kalkınmayı da ihmal etmemiş, bunu manevî gelişimin bir aracı olarak görmüştür. Katkılarını iki başlık halinde izah etmemin daha uygun olacağı kanaatindeyim.

Manevî Katkısı:

Darende'mizi, hem yurt içinde hem de yurt dışında tanınan, binlerce ziyaretçiyi ilçemize yönlendiren tabiri caizse, bir inanç turizminin zevkle yaşandığı bir belde haline getirmiş ve bu meyanda manevî tedrisat yapan okulların inşasını ve açılmasını sağlamış ve sağlamaya da devam etmektedir.

Kim ne derse desin bu kutlu kervan yoluna devam etmektedir.

Maddî Katkıları:

Öğrencilere burs, gıda yardımları, sıcak yemek yardımları, giyecek yardımları yapıyor. İftar sofraları, Somuncu Baba sebil ekmek dağıtımları, tanıtım müzesi, kütüphane, ağaçlandırma çalışmaları yapılıyor. Sağlık hizmetleri, bölgenin en modern hastane yapım hizmetleri yanında, Darendede ve çevresinin gelişmesi, imarı ve gençlerimizin en güzel bir şekilde yetişmeleri için okul, cami ve benzeri müesseseler yapılmaktadır.

Velhasıl Darendemize yapılan bütün maddî ve manevî hizmetlerin yapılmasında Muhterem Hocamın manevî himmet ve unutulmayacak katkıları vardır.

Darendede, Somuncu Baba ve Hulûsi Efendi ismi devlet bürokrasisinde nasıl karşılanıyor?

Cennetmekân Muhterem Hulûsi Efendi, Ankara'yı teşriflerinde, üst makamlarda bulunan genelde Bakan seviyesinde ve gerekse üst kademe bürokrat ziyaretlerinde, umumiyetle yanlarında bulunmak ve ziyaretlerine katılmak benim için şeref olurdu.

Kendilerinin ziyaret edeceği makamlardan önce randevu talebinde bulunur ve talep hiç bir suretle geri çevrilmediği gibi, hemen randevu verilmesinin kendileri için memnuniyet verici olacağı ifade edilerek, derhal randevu verilir. Görüşmeye gidildiğinde, makam sahipleri Muhterem Hocamı makam kapısında karşılar ve içten duygu ve saygılarını ifade ederlerdi.

Çünkü Muhterem Hocamın makam sahiplerinden talep ve istekleri hep ülkenin menfaatine olan talep ve tavsiyeler

idi. Hep sevgi ve saygıdan bahsederlerdi. Hatta çok makam sahipleri aynen “Efendim zahmet buyurmuşsunuz, emrettiğiniz yere biz geliriz.” derlerdi. Bu, ona karşı bir hürmetin, bir saygının tezahürü idi. Çünkü Muhterem Hocam her gittiği yerde ektiğinin karşılığını alıyordu. Arzu ve istekleri emir telakki edilirdi.

Kısa ve Öz Olarak:

Geride, sayısız eserler bırakarak, 1990 yılında Hakk’ın rahmetine kavuşmuş olan, cennetmekân değerli insan Hulûsi Efendi; kendisini insan sevgisiyle, insana yaptığı değerli maddî ve manevî yatırımlarıyla, insanlığa adanmış, bir düşünür, bir âlim, bir şair, bir Allah ve insanlık dostu idi. Ebediyete intikalinin 26. yılında, dünyada, ülkelerinin tarihine çeşitli alanlarda değerler katmış olan ve her zaman saygı ile anılan birçok büyük insan vardır. Ancak bu konuda erişilmez bir tarihe ve manevî zenginliğe sahip “Otuz Yapraklı Gül Şehri Darende’mize” sayısız eserler katmış olan, saygı ve hürmetle anılmaya layık Hulûsi Efendi de bulunmaktadır.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi; mimarı olduğu, Cennet Darende’mizin her köşesinde eserleriyle, sevenlerinin kalbindeki sevgisiyle, bir şeref ve gurur sembolü olarak yaşamaktadır. Hakk’ın rahmetine kavuşmasının 26. yılında; hürmet, rahmet, minnet, Muhterem Hocamızın ruhuna olsun. İşaret buyurduğu maddî ve manevî yolda gayret, ilim, topyekûn bize ve sevenlerine olsun... Muhterem Hocamızın, makberinin nur, mekânının cennet olmasını Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Babası Hulûsi Efendi'nin yatırım, eğitim ve manevî mirasını devralıp, büyük bir iştiyakla devam ettiren Muhterem Hamideddin Ateş Efendi ve gönül dostlarını tebrik ediyor, her daim başarılı olmalarını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyor, saygılar sunuyorum.

**Darende Belediye Başkanlarından
Memduh Önal:**

*“Darende’deki Her Hizmette
Vakfın İmzası Vardır.”*

1994-1999 ve 2004-2009 yılları arasında olmak üzere iki dönem Darende Belediye Başkanlığı yapan eğitimci hemşehrimiz Memduh Önal Bey ile geçmişten günümüze Somuncu Baba Külliyesi ve Vakıf hizmetlerini konuştuk. Kendisi çocukluk yıllarından itibaren güzel hatıralarla bildiklerini nakletti.

Sayın Hocam, bize özgeçmişinizden kısaca bahsedermisiniz?

Ben 1953 senesinin Ocak ayında Darende’nin Zaviye Mahallesi’nde dünyaya geldim. Çocukluk ve gençlik dönemim bu mahallede geçti. İlkokulu Cumhuriyet İlkokulu’nda, ortaokulu Darende Ortaokulu’nda, liseyi ise Malatya’da okudum. O zaman Darende’de lise yoktu. Yüksekokulu Ankara İlahiyat Fakültesi’nde okuyup 1977 senesinde mezun oldum.

Mezun olduktan sonra ilk görev yerim Hulûsi Efendi Hazretleri’nin yaptırmış olduğu Darende İmam Hatip Lisesi oldu. Bir yıl sonra Sivas Kongre Lisesi’ne tayinim çıktı ve iki yıl da burada görev yaptım. Daha sonra tekrar

Darende İmam Hatip Lisesi'ne döndüm. METEM ve Darende Liselerinde de görev yaptım ve öğretmenlik hayatım hep Darende'de geçti. 1994-1999 ve 2004-2009 yılları arasında iki dönem Darende Belediye Başkanlığı görevinde bulundum.

Hocam 1953 ve 1960 yılları çocukluk döneminiz, 1960 ile 1970 yılları gençlik yılları olması hasebiyle babanız Hacı Hamza Efendi'nin Hulûsi Efendi Hazretleri ile olan dostluğu hakkında, Somuncu Baba Camii ve mahalleli olarak yaşamış olduğunuz anılarınızı bizimle paylaşır mısınız?

İlkokula giderken yaşımızın küçük olmasından dolayı büyüklerimiz bizleri pek dışarı göndermezlerdi. Çünkü ırmağa girerler de suda boğulurlar endişesiyle dışarıda oyun oynamamıza müsaade etmezlerdi. Ancak ilkokul son sınıfta yaşımız ilerledikten sonra Şeyh Hamid-i Veli Camii çevresine ve ırmak kenarlarına inmemize müsaade ederlerdi.

O yıllarda hatırladığım kadarıyla Rahmetullahi aleyh Hulûsi Efendi Hazretleri yaya olarak arkasında bir kısım gönül dostu ve mahalle halkıyla camiye gelirlerdi. Biz Tohma Suyu kenarında otururken onların geldiklerini gördüğümüz zaman edeben ayağa kalkar esas duruşa geçerdik. Hulûsi Efendi Hazretleri bize selam verir, bizden selamı çocuk diye esirgemez, ismimizi sorar kimlerden olduğumuzu öğrenir halimizi hatırımızı sormadan geçmezdi. Çok şefkat ve merhamet sahibi idi. Hatta zaman zaman bizlere şeker ve balon dağıtarak gönlümüzü alırdı. Fakat biz küçükken onların yanına fazla yaklaşılmazdık. Merhum babam

da Hulûsi Efendi'nin müridi idi. Hulûsi Efendi Hazretleri babamdan bahsederken Hamza Efendi diye bahsederdi. Hatta latife yollu "Benim bir buçuk cemaatim var. Biri Hamza Efendi diğer yarım ise Tayyar Efendi." derdi. Neden efendim yarım, diye sorunca cevaben buyururdu ki: "Tayyar Efendi sabah namazlarını arada bir aksatıp seyrek geldiğinden dolayı." diye buyururdu.

Hulûsi Efendi Hazretleri'ni öğretmenlik yıllarımda yakından tanıma fırsatı buldum. 1977 senesinde İmam Hatip Lisesi'nde öğretmenliğe başladığım için kendi mahallemizde baba evinde, baba ocağında 1982 senesine kadar kaldım. Bu dönem içerisinde Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde Cuma namazlarını, teravîh namazlarını, vakit namazlarını Hulûsi Efendi Hazretleri'nin arkasında kılmak, hamdolsun nasip oldu. Zaman zaman da namazın ardından yemek ve çay daveti olurdu. Hulûsi Efendi'nin bu davetine fırsat buldukça icabet eder ve çayın ardından elini öper duasını alıp ayrılırdık.

Bu arada İmam Hatip Okulu'nu sık sık ziyaret ederdi. Her gelişinde mutlaka hediyeli gelirdi. Hediyesiz geldiğini hiç hatırlamam, mutlaka hediye getirirdi. Öğretmenlere, çocuklara, talebelere hediye ikramını eksik etmezdi. Şeker ve lokum ikramı ve hele hele esans ikramı unutulmayacak anılar arasında.

Esans almak için tabiri caizse öğretmen arkadaşlar sıraya girerlerdi. Hâlâ Hulûsi Efendi Hazretleri'nden almış olduğumuz esanslarımızı evimizin dolaplarının bir köşesinde saklarız ve zaman zaman da açıp hatıra olarak kullanırız.

Hulûsi Efendi İmam Hatip Okulu'ndaki talebelerin iâşesi, giyimi kuşamı konusunda da yardımcı olurdu, siz bir eğitimci olarak bu hususu nasıl değerlendiriyorsunuz?

O yıllardaki talebelerin durumları pek iç açıcı değildi. Kimisi çok fakir kimileri orta halli ailelerin çocukları idi. Geçimleri sıkıntıda olan insanlardı. Hulûsi Efendi Hazretleri tabiri caizse tepeden tırnağa bütün talebeleri istisnasız giydirirdi. Yani benim 1977 senesinde göreve başladığım seneden sonra her yıl tüm ihtiyaçlarını karşılardı. Bunun yanında harçlığı olmayan talebelere harçlık verir, gıda ihtiyacı olanlara da gıda yardımı yapardı. Bu hususta işadımı Hakkı Tunç Bey, Hulûsi Efendi'nin arzularının yerine getirilmesi için çok gayret etti. Allah razı olsun.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin eğitim ve sosyal alandaki hizmetleri hakkında neler söylersiniz?

Biz okulda göreve başladıktan sonra eğitimciler olarak şunu yakinen gördük ki Hulûsi Efendi tam bir hizmet ehli, Darende'de hangi hizmet varsa, yapılacak o hizmette mutlaka Hulûsi Efendi Hazretleri var. Yani bugün Darende'ye bir hizmet yapılıp taş üstüne taş kondu ise mutlaka bir ucundan Hulûsi Efendi tutmuştur. Bugün Darende, Darende Lisesi varsa, İmam Hatip Lisesi varsa, Mesleki Eğitim Lisesi varsa, Halk Eğitim Merkezi varsa ve diğer kasabalardaki ne kadar eğitim kurumu varsa hepsinde Hulûsi Efendi Hazretleri'nin emeği vardır, Vakfın imzası vardır. Onun olmadığı bir hizmeti söylemek dahi nankörlük olur. Yani Darende'de yapılan tüm hizmetlerin bir tanesinde dahi Hulûsi Efendi Hazretleri'nin emeği yok demek nankörlükten başka, vefasızlıktan başka bir şey değildir.

Biz göreve başladığımız yıldan itibaren Hulûsi Efendi Hazretleri'nin vefatına kadar olan yaptığı hizmetleri özellikle eğitim hizmetlerini değerlendirdiğimiz zaman, zannediyorum, zamanın Cumhurbaşkanı tarafından da taltifi var, takdiri var. Birinci sırada eğitim hizmetleri, ikinci sırada da sağlık alanında yapmış olduğu hizmetleri gelmekte. Zaten Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi'nin hizmette oluşu baştan beri Hulûsi Efendi Hazretleri'nin düşünmüş olduğu bir hizmetti. Bu hizmeti sağlığında yapamadı ama en azından Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eserinin getirdiği gelir ve diğer harici gelirlerle böyle muazzam ve çok önemli olan bu eseri Darende'mize manevî varisi, evladı, gözbebeği Hamid Hamideddin Efendi'yle kazandırmış oldu. Allah onlardan razı olsun. İnsanlığın derdine derman oldular. Bu hastane ile Hulûsi Efendi Hazretleri'nin sağlığa ne kadar hassasiyetle önem verdiği görülmektedir.

Tabii Hulûsi Efendi'den sonra bu hizmet daha emin elerde, daha güzel bir şekilde evladı ve manevî varisi Hamid Hamideddin Efendi tarafından sürdürülmektedir. Hizmet kervanı başlamıştır, yola çıkmıştır. Bu hizmet kervanı emin adımlarla yoluna devam ediyor. Hakikaten takdir edilecek, takdire şayan çok güzel hizmetler verilmekte.

Tabii bizim gördüğümüz kadarıyla değerlendirme dışında Hulûsi Efendi'nin büyüklüğüne, büyük bir zat olmasına ilave edecek bir sözümüz yoktur. O, her işte ve bütün güzel hizmetlerde önderdi, örnekti, liderdi...

Yine bir gün camide öğle namazından çıktık. Hulûsi Efendi Hazretleri cemaatin önünde gidiyor. Dışarıdan ziyarete gelen misafirlerden bir kısmı "Allah'a ısmarladık."

demek üzere Efendi Hazretleri'nin elini öpüyorlar. İçlerinden bir tanesi de Hulûsi Efendi'nin elini öpüp dedi ki: "Efendim, müsaade ederseniz ben Adıyaman Menzil'e gitmek istiyorum." Buyurdu ki: "Oğul, bizde bir eksiklik mi gördün?" deyince o arkadaş, "Estağfurullah Efendim, hâşâ bir eksiklik görmek haddimize değil de orayı merak ettiğimizden gitmek istiyoruz." dedi. Efendi Hazretleri de: "Peki gidin orayı da görün, buradaki durumu da görün." dedi, böyle bir anı yaşandı. Çok büyük bir zattı. Belki şimdiye kadar ismi bilinmeyen on binlerce imam gelip geçmiştir ama Hulûsi Efendi bambaşka bir din görevlisi, bir din gönüllüsü, gönül kazanan örnek bir insandır. Onun o yüksek örnek ahlakı Türkiye'yi aşmış, yurtdışına kadar taşmış, yüksek seviyede güzel ahlaka sahip bir din adamı, örnek bir insandır. Yapmış olduğu bütün hizmetlerini bir karşılık beklemezsizin, Allah rızası için yapan bir insandır. Canlı cansız tüm mahlûkata yapmış olduğu hizmette Hakk'ın rızasını arayan büyük bir şahsiyettir.

Sayın Hocam, aile birliği ve çeşitli dernekler ve sonra da 1986'da bir Vakıf teşekkülü var. Vakfın da daha çok gelişmesi, inkişafı 1990'dan sonraki yıllar. Yapılan en önemli hizmet de Somuncu Baba Camii ve Külliyesi. Gerçi yapılan çok hizmet var ama bugün Anadolu'ya mal olmuş ve cazibe merkezi haline gelmiş olan Zaviye Mahallesi ve sizlerin de bu mahalleden olmanız hasebiyle çocukluk yıllarınızdaki Somuncu Baba Külliyesi'nin eski halini de biliyorsunuz. Yine Hulûsi Efendi Hazretleri'nin 1945 yılından itibaren fevkalade hizmetleri var ama Somuncu Baba Külliyesi'nin 1990'dan sonraki halini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Gençlik yıllarımızda insanlarımızın ve memleketimizin durumu zayıf idi. Hizmet için imkânlar çok kısıtlı idi. İm-kân olmadan hizmet etmek mümkün değil. Hulûsi Efendi o günkü şartlarda, kısıtlı imkânlarla ve çevresindeki sevenlerin destekleriyle hizmetlere el atmıştır. Gayretini esirgememiştir. Hatta bir yol yapımında cemaatin önüne düşer ve onlara önderlik ederdi. Hele bir seferinde Kudret Havuzu'nun yolu zaman zaman ırmaktan gelen sel dola-yısıyla tahrip olup yıkılıp dağılınca insanlar gelip geçemez hale geldi. Hulûsi Efendi Hazretleri başta kendisi olmak üzere yanına da birkaç kişiyi alarak o bozulan Kudret Ha-vuzu yoluna taşlar döşeyerek, insanların rahatlıkla gelip geçeceği şekilde onarır faal duruma getirirdi. Kendisi bu kadar da sanatkâr, hüner sahibi bir insandı. Taş işçiliği ve marangozluk sanatında çok mahir ve hüner sahibi insandı. Bizzat kendisi yaptığı gibi hizmet etmek isteyenlere de nasıl yapılacağını tarif ederdi. Yine Balıklı Kuyularının yol yapımında da Hulûsi Efendi Hazretleri'nin büyük gayretleri vardır. Oralara bir şekil verip insanlığa hizmet sunacak hale getirdiğini yakinen müşahede ettik. 1960'lı yıllarda Şeyh Hamid-i Veli Camii'nin önü havuzlu değildi. Havuz yoktu. Bir çilehane ve gusülhane vardı. O günkü şartlarda basit yapılmış yerlerdi. Hulûsi Efendi Hazretleri, o basit yapılan abdesthaneleri, ihtiyaç yerlerini yıkarak oralara o günkü imkânlarla başta havuz olmak üzere çok güzel, abdesthaneler, insanların ihtiyaçlarını giderecek çok mü-kemmel hizmetler yapılmasına gayret gösterdi. O havuz yapıldıktan sonra balıkların Balıklı Kuyulardan gelip ha-vuza girmelerini, tekrar kuyulara gidişlerini ziyarete gelen insanlar saatlerce hayranlıkla seyredişlerini, huzur bulduklarını müşahede ederdik. Yine Somuncu Baba Camii

önündeki yol da Tohma'dan gelen selin taşması sonucu tahrip olunca halkın önüne düşer ve cemaatle birlikte o yolun onarımını yaparlar hizmete elverişli hale getirirlerdi. Sonra Devlet Su İşleri, ırmak kenarına bir beton dökerek istinat duvarı yaptı. Daha sonra Vakfımız çok güzel bir çevre düzenlemesi ile Tohma kenarının ıslahını yaparak son şeklini verdi. Vakıf Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi ve kadirşinas gönül dostlarının gayretleriyle Somuncu Baba Külliyesi bugünkü hüviyetine kavuştu.

1990 yılından sonra Vakıf hizmetlerindeki atılımlar ve Somuncu Baba Külliyesi ve civarındaki hizmetlerden bahseder misiniz?

Hamid Hamideddin Efendi 1990 yılında, Vakfın başına geçtikten sonra Vakıf hizmetleri büyük bir hızla artarak devam etti. Artmakla kalmadı kalite de çok yükseldi. Dışarıdan gelen insanların hayran kaldığı bir külliye şekline dönüştü. İnsanların ihtiyaç duyduğu konaklama yerleri; gerek piknik yerleri gerekse ailesiyle birlikte yemek yeyebileceği lokanta gibi çok nezih temiz, insana huzur veren mekânlar oldu. Belediye Başkanlığımız dönemimizde Belediye olarak Vakfımıza pek bir katkımız olmadı ama bütün imar işlerinde ruhsat konusunda yardımcı olmaya çalıştık. İlahiyat Fakültesi lojmanları yapımında Belediye Meclisimizin yer tahsisinde yine bu günkü Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi'nin yer tahsisinde sembolik bir rakamla Belediye olarak satış kararı aldık ve Vakfın hizmet yapması için önünün açılmasına vesile olduk. Sembolik bir rakamla satışını yaptık. Allah'a çok şükür hastanenin yapımı gerçekleşerek hizmete girdi. Biz Belediye olarak pek bir katkımız olmamakla birlikte ufak tefek katkılarımız oldu. Yine

Zaviye Mahallesi'nin yol çalışmalarında biraz belediyenin katkıları oldu. Fakat burada şunu da dile getirmeden geçemeyeceğim:

Belediye'de makam odasında otururken bir şahıs geldi. Selam verip oturduktan sonra bana şu soruyu sordu: "Başkanım, Darende'nin kaç mahallesi var?" Soran zata şöyle bir baktım, bu soruyu kasıtlı olarak sorduğu kanısına vardım ama belki de kasıtlı sormamış da olabilirdi. Gayri ihtiyari olarak 16 mahallesinin olduğunu söyleyince dedi ki: "Yok Darende'nin on altı mahallesi olduğunu düşünmüyorum." dedi. Bunun üzerine ben tekrar, "Ben sorumlu başkan olarak 16 mahallesinin olduğunu biliyorum." dedim. Bunun üzerine arkadaş, "Yok yok, bir mahallesi var: Zaviye Mahallesi veya Somuncu Baba Mahallesi." dedi. "Niçin öyle diyorsun?" diye sorunca "Belediye olarak bütün hizmetleri oraya yapıyorsunuz." dedi. Hâlbuki bütün bu hizmetleri yapan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı. Acaba vatandaşın bundan haberi mi yok, yoksa millet acaba bizim nabzımızı mı yokluyor, diye düşünmekten kendimi alamadım. Bunun üzerine dedim ki: "Muhterem, sizin bir yanlışlığınız var. O gördüğünüz hizmetleri Belediye olarak biz yapmıyoruz, o hizmetler Hulûsi Efendi Vakfı'nın yapmış olduğu hizmetler." dedim. Bunun üzerine "Nasıl olur, Vakıf orada bu kadar hizmet mi yapıyor? Orada yollar yapılıyor, çevre düzenlemesi yapılıyor daha nice göremediğimiz hizmetlerin hepsini Vakıf mı yapıyor?" dedi. "Evet, Zaviye Mahallesi'ne Belediye olarak ne hizmet yapıyorsak, senin mahallene de aynı hizmeti götürüyoruz bundan endişeniz olmasın." dedim. Bunun üzerine o vatandaşımız özür dileyerek şöyle dedi: "Biz gittik gördük orda çok güzel çalışmalar var. Belediye madem bu kadar güzel hizmetler yapıyor, bizim mahallede neden böyle hizmetler yok diye kafamıza

takılıyordu.” dedi. Ben de, “Allah aşkına Darende’ye bir misafirin gelse, misafirini evinde ağırladıktan sonra gezdirmek için ilk götüreceğin yer neresi olur?” diye sorunca cevaben “Somuncu Baba civarı olur.” dedi. Ben “Ben de bir Belediye Başkanı olarak dışarıdan bir misafirim geldiğinde onu alıp Somuncu Baba’ya götürüyorum. Bizim yüzümüzü Somuncu Baba ak ediyor. Vakfın yapmış olduğu hizmetlerle göğsümüzü gere gere gurur duyuyoruz, yüzümüzü ak ediyorlar. Bizim için Somuncu Baba bir iftihar kaynağı değil mi? Belediye olarak Somuncu Baba’ya ne kadar hizmet etsek azdır, fakat hizmet edemiyoruz. Sağ olsun Vakıf Başkanımız ve buraya gönül veren insanlar o güzel hizmetleri yapıyor. Vakfımızın yaptığı hizmetler bizler için bir iftihar kaynağı.

Darende, Somuncu Baba ile anılıyor, tanınıyor ve değer kazanıyor. Böyle bir yere sahip olmakla kendimizi bahtiyar hissediyoruz. Oraya yapılan hizmetleri çok görmemek lazım. Dışarıdan gelen misafirimize karşı Somuncu Baba’ya yapılan hizmetlerle yüzümüz ak olacak. Hem iftihar ediyoruz hem de yapılan hizmetleri tenkit etmeye kalkıyoruz, Allah, adama ne der, bu nankörlük olmaz mı?” deyince o kardeşimiz hatasını kabul edip “Teşekkür ederim Başkanım, yanlış duyup ön yargıyla yaklaşıp eleştirdiğimiz konu hakkında bizi aydınlatıp doğru olan bilgiyi aktardığınız için.” diyerek memnuniyetini dile getirdi.

Yükseköğrenimle ilgili eğitim yatırımları hakkında ne söylersiniz?

1994’ten sonra İlahiyat Fakültesi’nin burada açılması ve öğretim görevlilerine, akademik elemanlarına lojmanların yapılması ve onlara tahsis edilmesi apayrı bir hizmet.

Özellikle eğitim alanında söylenecek en güzel hizmet bu idi. Hulûsi Efendi'nin arzusu da İlahiyat Fakültesi'nin Darende'de açılması ve eğitime başlaması idi. Ancak bu arzusu vefatından sonra nasip oldu ama maalesef doksanların sonlarında 2000'li yıllarının başlarında bir kısım zihniyeti bozuk insanların mesnetsiz suçlamalarıyla İlahiyat Fakültesi'ni buradan götürdüler. Buna üzüldük ama binası duruyor. Tabi bu bina da şimdi yurt binası olarak kullanılıyor.

Şimdi konuyu şöyle bir toparlayacak olursak Hulûsi Efendi yatırımlarını insan odaklı hizmetler olarak yapmış. İnsanların eğitimine, sağlığına ve sosyal ilişkilerine yatırım yapmış bir gönül sultanı. Bu yatırımlar da bugün için büyük bir hızla gelişerek, büyüyerek devam ediyor. Şu anda Vakfımızın başında bulunan bu hizmetlerin yapımında önderlik yapan Vakıf Başkanımızla gurur duyuyor, iftihar ediyoruz. Her zaman her yerde söylüyorum; bizim, yapılan hizmetleri takdir etmekten öte elimizden bir şey gelmiyor.

Rahmetli babanız Hacı Hamza Önal'ın Hulûsi Efendi Hazretleri'yle ilgili duygu ve düşünceleri nasıldı?

Rahmetli babam Hulûsi Efendi Hazretleri'ne çok bağlı bir insandı. Aleyhinde hiç kimseyi konuşmaz ve hiçbir yerde aleyhte söz ettirmezdi. Babam, Hulûsi Efendi vefat ettiğinde yatalak hasta idi. Konuşmasında da sıkıntısı vardı. Hulûsi Efendi'yi kabristanda ebediyete yolcu edip eve geldim ve babama Hulûsi Efendi'nin vefat ettiğini söylemediğimiz hâlde babam onun vefat ettiğini hissedip kendini tutamayarak ağlamaya başladı. Bu, beni çok etkiledi. Demek ki aralarında çok kuvvetli bir gönül bağı vardı, manevî bir bağ vardı. Haberi olmadığı hâlde onun vefat

ettiğini hissediyordu. Babamın mesleği şoförlüktü. Babam Darende'nin ilk şoförlerinden olması hasebiyle Antep'e, Sivas'a gider gelirdi. Sivas'tan Darende'ye doğru gelirken yolda Çarpılık denen bir mevki var. Orada durur Darende tarafına doğru bakıp Hulûsi Efendi'nin burada olup olmadığını hissedirdi, o derece gönül bağları vardı.

Yine bir gün böyle sohbet edilirken, buraya bu kadar çok ziyaretçi geliyor gidiyor gibi tenkit mahiyetinde, adeta kıskançlıktan kaynaklanan hasetlik boyutunda bir konuşma olunca rahmetli babam dedi ki: "Oğul, Efendi'yi ziyarete yüzlerce insan gelip gidiyorsa mutlaka insanları buraya çeken, sizlerin idrak edemediği manevî bir güç, manevî bir güzellik var da ondan geliyorlar. Neden sizin evlerinize ziyaretçi gelmiyor, sizleri ziyaret etmiyorlar?" diye Efendi'yi savunduğunu bilirim. Hulûsi Efendi Hazretleri'ne zerrece bir toz kondurmazdı.

Sizin Belediye Başkanlığı yaptığınız dönemde Darende'nin bir işi için Ankara'ya gittiğinizde Darende Belediye Başkanı olduğunuzu söylediğiniz zaman herhalde Somuncu Baba'nın, Hulûsi Efendi'nin, Vakfın mutlaka devlet bürokrasisindeki ağırlığını hissetmişsinizdir. Halen de hissediliyordur. Bu konu hakkında neler söylersiniz?

Tabi ki Hulûsi Efendi Hazretleri zamanında bizim idareciliğimiz var. İmam Hatip Lisesi Müdür Muavinliği dönemimizde zaman zaman Valilikten, Milli Eğitim'den yazılı taleplerimiz olurdu. Fakat yazılı talepler fazla ciddiye alınmaz, yapılan talep bekletilirdi. Böyle bir talebimiz olduğu zaman Valiliğe veya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gitmeden önce Hulûsi Efendi'ye gider elini öper ve "Efendim, şu talepler için Malatya Valiliği'ne

veya Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gidiyoruz. Herhangi bir emriniz isteğiniz var mı?" diye sorunca "Dur oğull!" der hemen dolaptan esans çıkartır, "Oğul, bu hediyeleri götürün bizim ikramımız olduğunu söylerseniz inşallah işleriniz kolayca çözümlür, zorluk çekmezsiniz." buyururdu.

Hakikaten gerek Malatya Valisi Saffet Arıkan Bedük zamanı gerekse de ondan önceki valiler döneminde ve Milli Eğitim Müdürlerinin yanlarına vardığımız zaman, Darended'nden Somuncu Baba'dan Hulûsi Efendi'nin misafirleri geldi, denildiği zaman diğer misafirleri bekletirler bizi öne alırlar, bizim isteklerimizi, dileklerimizi dinlerler, bize yakinen ilgi gösterirlerdi ve taleplerimizi yerine getirirlerdi. Tabi anlattıklarım 90'dan önce idi. Vefatından sonra ise benim Belediye Başkanlığım 90'lı yıllarda olduğu için bizim yakın mesaimiz Vakıf Başkanımız Hamideddin Efendi ile oldu. Zaman zaman Ankara'ya, İstanbul'a, Adana'ya, Mersin'e gittiğimiz olmuştur. Hamid Efendi'yle beraber Vakfımızın şubelerinin açılışı için Mersin'e ve Kayseri'ye gittiğimizde de olağanüstü yoğun bir ilgiyle karşılaştığımızı söyleyebilirim. Biz bir Belediye Başkanı olarak, devlet ricali olarak bir yere vardığımız zaman neticede mecburi bir karşılama gibi üç beş kişi karşılar, bizimle ilgilenirlerdi. Onun haricinde fazla bir ilgi görmezdik. Ben Ankara'ya Hamideddin Efendi'yle gittim. Hamideddin Efendi'ye karşı bürokraside olağanüstü bir ilgi olduğunu gördük. Vakfa, Hamideddin Efendi'ye gönül bağı olan insanlar büyük bir ilgi gösterdiler.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı insanlara ve insanlığa hizmet eden bir kurum. Biz Darendeli bir esnaf olarak

Darende'ye yılda 300-500 bin gibi çok kalabalık ziyaretçi geldiğini biliyoruz. Darende'mize bir misafirimiz geldiği zaman onu gönül rahatlığıyla yatırıp kaldıracığımız bir otelimiz bile yoktu. Bu çok büyük bir eksiklikti. Allah razı olsun Vakfın yapmış olduğu hizmetler sayesinde yüzümüz ak oluyor. Vakfımız sayesinde beş yıldız ayarında bir oteli Darende'mize kazandırdı. Dışarıdan gelen bürokratımızı, misafirlerimizi yüzümüz kızarmadan, yüz akıyla ağırlıyoruz. Vakıf, gelen ziyaretçilerin tüm ihtiyaçlarını giderecek sosyal tesisleri yaparak insanlığın hizmetine sundu. Vakfın Darende'ye faydası yok diye dar çerçeveden değerlendirirsek bu çok büyük haksızlık olur. Zihniyet olarak Vakfın karşısında olduklarını düşünüyorum. Bazı nefsi çıkarları için veya çekememezlikten, kıskançlıktan kaynaklanan durumdan dolayı olur bunlar. Bunun başka izah edilecek bir sebebi olamaz. Hizmetleri farklı mecralarda değerlendiren insanlar olabilir. Fakat kim ne derse desin hizmet kervanı yürüyor.

Sözlerimizi toparlayacak olursak Darendede ticareti geçim kaynağı yapmış insanların bulunmuş olduğu bir belde. Darendede "Belde-i Hamse-i Mutahhara" olarak bilenen temiz beş beldeden biri. Bu beş beldede bu özellik var. Darendede ki insanlar gün gelmiş geçim sıkıntısı çekince büyük ölçüde ticarete yönelmiş. Bu gün iftiharla söyleyebiliriz ki Adana'da büyük iş adamları, söz sahibi, tüccarlar, sanayiciler Darendeli. Mersin'de, Ankara'da, İstanbul'da hemen hemen büyük şehirlerde ticaretle uğraşan söz sahibi ticaret erbabı Darendeli hemşerilerimiz var. Tabi onların ticarete başarılı olmaları bizleri çok mutlu ediyor, gurur duyuyoruz. Onlara da buradan sizlerin aracılığınızla hürmetlerimizi iletiyoruz. Cenab-ı Hak'tan daha hayırlı işler, hayırlı kazançlar niyaz ediyorum.

Prof. Dr. Kemal Dinçer:

*“Zaviye Mahallesi
Darende’nin Kalbidir.”*

Prof. Dr. Kemal Dinçer, asker kökenli bir bilim adamı, tıp doktoru. Subay bir babanın evladı. Babasının memuriyeti sebebiyle Kilis’te dünyaya gelmiş. Yurdumuzun değişik illerinde tahsil görmüş. Askerî Tabip olarak Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon alanında ihtisas yapmış. Askeriyede Albaylık rütbesine, bilim camiasında Profesörlük payesine ulaşmış. Bütün bunlarla birlikte bir Darende sevda-lısı. Çocuklarını her fırsatta Darende’ye getiren, Ankara’da İstanbul’da hemşehrilerimizin acısını, sevincini paylaşan, hastalarına yardımcı olan bir dost canlısı. Şimdi Haliç Üniversitesi’nde Öğretim Üyesi... Saygıdeğer bir ilim adamı...

Okuyucularımızın sizi daha iyi tanıyabilmeleri için sizden öncelikle kısa özgeçmişinizi öğrenebilir miyiz?

Ben aslen kütük olarak Darendeliyim. Babamın memuriyeti, subaylığı nedeniyle Türkiye’nin birçok yerini dolaştık. Dolayısıyla doğum yerim Kilis aslında. Ama kütük Darende. Darende’yi de çok seviyorum ve her fırsatta da gidiyorum. Anne tarafıma Seydi Efendi diyorlar Hacıderviş Mahallesi’nden, baba tarafı Ebiloğlu Ahmet Efendi diyorlar o yol üzerinde Sandıkkaya’da. Yani ailemiz aslen Darende’nin içinden.

Darendeli olduğunuzu biliyoruz ama aileniz, mahal-leniz, geçmişiniz, dedeleriniz, gençliğiniz bunlardan bi-raz bahsedebilir misiniz?

İşte baba tarafımdan dedem eski kadılardan Ebioloğulla-rından Ahmet Efendi. O dönem ulemalarından birisiymiş. Çok da tanınan birisiymiş. Anne tarafı yine Darendе'nin eşrafından, çok tanınmış ailelerinden Seydi Efendilere da-yanıyor. Tabi babamın memuriyeti sebebiyle dolaşıp dur-muşuz. Benim o nedenle doğum yerim Kilis ve ilkokulu da Kilis, Nizip ve Gaziantep'te okudum. Ortaokulu babamın görevi nedeniyle taşındığımız Kütahya'da bitirdim. Sonra ailece Sivas'a geldik. 1967-1968 Sivas Kongre Lisesi mezunuyum. Hatta geçenlerde mezuniyetimizin 50. yılı nede-niyle 30 kişilik bir grup Sivas'a gittik ve kutladık. O zaman Sivas'ta bir lise vardı; Kongre Lisesi, oradan mezunum. 1968'de mezun olduktan sonra üniversite imtihanlarına gi-rerek Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni kazandım. Baş-langıçta sivil olarak başladım ama o günkü ortam, siyasî durum nedeniyle, can güvenliği nedeniyle Silahlı Kuv-vetler adına Havacı okudum ve her türlü ihtiyacım Hava Kuvvetleri tarafından karşılandı. 1974 yılında mezun ol-dum. Kıta hizmeti yapmak için İstanbul'a geldim. 4 yıl İs-tanbul'da kaldım. Sonra ihtisas yapmak üzere Gülhane'ye döndüm. Gülhane'ye döndükten sonra ihtisasımı bitirdim ve Ankara'daki Etimesgut Hava Hastanesi'nde uzman ola-rak göreve başladım. İşte bu dönemde H. Hamideddin Bey benim yanımda askerliğini yaptı. Müteaddit defalarda ba-bası Hacı Hulûsi Efendi, ziyaret etmek amacıyla Hava Has-tanesi'ne geldi. Kendisiyle birlikte oturmaktan, ikramlarda bulunmaktan, bize olan alakasından çok memnun oldum.

Tam da o noktada bir soru sormak istiyorum müsaadenizle. Siz Etimesgut Hava Hastanesi'nde iken Hamideddin Efendi sizin yanınızda askerliklerini yapmışlar. Bununla ilgili olarak yani Hamideddin Efendi'nin durumu, bir asker olarak hem de bir Darendeli olarak sizinle, diğer askerlerle münasebeti nasıldı?

Tabi, Darendeli olması ve çok sevdiğimiz saydığımız Hulûsi Efendi'nin oğlu olması nedeniyle ben de onu biraz daha esirgemek, kollamak amacıyla yanıma aldım. Her haliyle olgundu. Babasının evladı, yetiştiği ocağın manevî ağırlığını üzerinde taşıyan bir insandı. Bir askerî hiyerarşi içerisinde değil de abi kardeş ilişkileri içerisinde askerlik görevini tamamladı. Bu vesile ile Hulûsi Efendi'yle de sık sık görüşme imkânları buluyorduk. Hem oğlunu ziyarete geliyordu hem de kendisinin birtakım sağlık problemleri oluyordu. Bel fıtığı rahatsızlığından dolayı Ankara Hastanesi'nde yatarken ben bizzat hem muayene etmek hem de ziyaret amacıyla yanına gidiyordum.

İkinci bir özellik, Hulûsi Efendi, babamın sınıf arkadaşıdır Darende'de. O nedenle babamın da sevdiği saydığı bir kişiliktir Hulûsi Efendi. Devamlı bahsederdi; çok ileri görüşlü, çok bilgili, çok birikimi olan bir bilim adamı diyebiliriz, derdi. Biz de çocukluk dönemlerimizde Darende'ye gittiğimizde kendisini ziyaret eder elini öperdik.

Bu anlattıklarınız çok güzel hatıralar Kemal Bey. Başka neler söylemek istersiniz?

Evet, aslında Darende'nin kalbi olan Zaviye Mahallesi'nin ayrı bir güzelliğinin olduğundan bahsedebiliriz. Hamideddin Bey'in babası, örnek insan Hulûsi Efendi'yle

başlayan, Vakfın katkılarıyla, imar ihya faaliyetleriyle her türlü ilim merkezi olarak gelişme göstermiş bir yer. Zaten gittiğimizde de hemen hemen bütün vaktimizi orada geçiriyoruz. O Tohma kenarındaki sosyal tesisler, oradaki tabii güzellikler... Hemen hemen her sene gidiyoruz. Giderken oğlum, kızımı, gelinimi de alıp gidiyorum. Biz orada doluşırken Hamideddin Bey bizi gördü ve evine davet etti. Orada oturduk, kızımınla beraber gittik. Benim kızım da, o zaman sizin gazetede çıktı; 'Darende'nin ilk subayı' diye. Kızım da binbaşılıktan ayrıldı. Kadro olmadığı için ayrılmak zorunda kaldı. Şimdi Ankara Ufuk Üniversitesi'nde doçent olarak görevini yapıyor. O da doktor.

Siz tabii Darenelisiniz ama uzun yıllar dışarıda yaşamışsınız. Dışarıdan bir gözle Darende'ye bakıldığında hem çarşı merkezini görüyorsunuz hem Külliye'nin etrafını görüyorsunuz.

Tabii, ben onu Hamideddin Efendi'ye de söyledim. Çok farklı iki Darende var. Demek ki bakarsan bağ olur bakmazsan dağ olur. Zaten doğa güzellikleri açısından da orası şehir merkezinden ayrı bir manevî havası var. Külliye başta olmak üzere oradaki Kudret Hamamı, Balıklı Göl, Kanyon hakikaten çok dikkati çeken bir yer.

Ara sıra buraya hastalar geliyor, benim Dareneli olduğumu ve hele Hamideddin Efendi'yle de beraber çalıştığımı duyunca bana karşı olan sevgi ve saygıları çok daha artırıyor. Çünkü onlar sık sık gidip orayı ziyaret ediyorlarmış. Hatta ben de onlar vasıtasıyla Hamideddin Bey'e selamımı gönderiyorum.

Darendeliler genellikle ticaretle uğraşıyorlar Kemal Bey. Siz yüksek tahsil yaptınız. Askerî tıbbiyeyi nasıl seçtiniz? Sizin gibi askeriyede görev yapan başka Darendeliyle karşılaştınız mı?

Eskilerden, vefat etti Turan Olcayto Paşa vardı, Tümgeneral. Tabi onu tanıdık, ona karşı bir hayranlığımız vardı. Giyimiyile, kuşamıyla, davranışlarıyla bize ilham verdi. Ama benim Silahlı Kuvvetler'e giriş nedenim, o dönem siyâsî ortamda can güvenliğinin olmaması. Ben 68 kuşağıyım. Yani mutlaka bir siyâsî partinin taraftarı olmanız gerekiyordu. Sivil Malatya Talebe Yurdu'nda kalıyordum. Çalışma imkânı falan da yoktu. Dolayısıyla mecburen Silahlı Kuvvetler adına okudum ve gelebileceğim en iyi noktaya da geldim. Yani makam, mevki ve rütbede gelinebilecek en son makama geldim. İşte Gülhane'nin 'Bölüm Başkanı'ydım, Fizik Tedavi'nin öğretim üyesi olarak. Ayrıca dünyanın en büyük rehabilitasyon merkezinde, ne Amerika'da ne Avrupa'da böyle bir merkez yoktur. TSK rehabilitasyon merkezi var. Bu bilhassa gazilerin tedavisi amacıyla kurulan bir hastane, oranın da başhekimiydim. Yanımda çalışan 1200 personelim ile 20 tane profesörüm vardı. Tabi bizde -Silahlı Kuvvetler'de- emeklilik yaşı erkendir. Yaş haddi nedeniyle 60 yaşında emekliye ayrıldım. Daha emekliye ayrılmadan buradaki Haliç Üniversitesi Mütevelli Heyeti tarafından İstanbul'a davet edildim, Fizik Tedavi Bölüm Başkanı olarak görev yapıyorum. Part-time olarak da özel hastanede çalışıyorum. Yani iki görevi birden yapıyordum.

Geçen ziyaretten sonra Hamideddin Efendi "Kemal Bey'in içerisinde farklı bir enerji var." dedi. "Sürekli böyle neşeli, o neşesi yıllardan beri devam ediyor." Allah ağız tadınızı bozmasın.

Evet, bizim sık sık kongreler olur. Bu kongrelerin birkaçını ben düzenledim zaten. Bin kişiye yakın bir katılım olur. Oranın hakikaten renkli simalarından birisiyim. Sanat camiasından da çok geniş bir çevreyle de tanışma fırsatın buldum.

Son olarak ne söylemek istersiniz?

Sizin aracılığınızla bütün hemşehrilerime selamlarımı sunarım. Ayrıca babamın dostu Hulûsi Efendi'nin oğlu Hamideddin Bey ile tanışmaktan ve yıllardır devam eden bu samimiyetten dolayı kendilerine de teşekkür ederim.

Dr. Sadık Özen:

*“Tanıyan Herkese Kendilerini
Sevdirmişlerdir.”*

Öz geçmişinizden kısaca bahseder misiniz?

Nadir Mahallesi Hacıkayaoğulları Sülalesi’ndenim. Terzi Mevlüt Mehmet Özen’in oğluyum. 1934 yılında Darende’de doğdum. Ailem 1940 yılında Ankara’ya taşındı. Öğrenim hayatımın tümü Ankara’da geçti. 1952 yılında Ankara Gazi Lisesi’nden ve 1958 yılında Ankara Tıp Fakültesi’nden mezun oldum. İlk olarak Bitlis Ahlat İlçesi Hükümet Tabibi ve Sağlık Merkezi Baştabipliği görevine atandım. 1960 İhtilali’nden sonra kendi isteğimle görevime Darende’de devam ettim. Üç yıl çalıştıktan sonra Ankara Elmadağ İlçesi’ne ve buradan da Kalecik’e atandım. Üç buçuk yıl çalıştıktan sonra İzmir Uzunada 30 Yataklı İaşeli Revir Baştabipliği görevinde yedek subaylık hizmetimi tamamladım.

SSK Ankara Hastanesi’nde ihtisasımı tamamladım. 1972 yılı sonunda SSK Malatya SSK Hastanesi İç Hastalıkları Uzmanlığı’na, bir yıl kadar sonra da Başhekimliği’ne tayin edildim. 1977 yılında kendi isteğimle SSK Antalya Hastanesi Başhekimliği’ne atandım. Bu görevde üç yıla yakın kaldıktan sonra kendi isteğimle emekliye ayrıldım. 1980

yılından itibaren muayenehanemde serbest hekim olarak çalıştım. Türkiye Elektrik Kurumu ve TC Ziraat Bankası Bölge Müdürlüklerinde sözleşmeli olarak çalıştım.

Evli ve üç kız babasıyım. Damatlarımdan ikisi uzman hekimdir. Biri kız dört torunum var. Çocuklarım ve torunlarım yükseköğrenim yapmışlardır. Kız torunum Boğaziçi Üniversitesi İngilizce İşletme Bölümü mezunu olarak ulusal bir şirketin üst kademesinde görevli. Erkek torunlarımdan büyük olanı Mimarlık Fakültesi'ni bitirdi. Ortancası bu yıl Dokuz Eylül Tıp Fakültesi'nden mezun oluyor. En küçüğü de önümüzdeki yıl üniversite sınavlarına girecek.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi ile ilgili hatıralarınız var mı?

Hulûsi Efendi büyüğüm, rahmetli babamın hem ilkokul hem de askerlik arkadaşıdır. Bu nedenle kendisini çok küçük yaşlarımda tanıdım. Ankara'ya geldiğinde Karacabey Hamamı sahibi Şaban Efendi'nin konuğu olur ve babamla birlikte ziyaretine giderdik. 1960-63 yıllarında Darende'de görev yaptığım dönemde kendisini çok yakından tanıma, sevgisini, dostluk ve yakınlığını kazanma, iltifatlarına mazhar olma onurunu yaşadım. Onunla ilgili çok hatıralarım var. Hepsi de birbirinden değerli. Bunları burada tek tek sayabilmem olanaksız. O, her zaman için bana bir ağabey gibi davranmıştır. Bu nedenle onu hep ağabeyim olarak görür ve bu sözcükle hitap ederdim. Rahmetli Kemal kardeşimle gönderdiği imzalı banknotu büyük bir titizlikle saklıyorum. Büyük bir saygınlığın ve oldukça mütevazı bir kişiliğin sahibi olarak hatırasına büyük saygı ve hayranlık duyduğum insandır.

Hulûsi Efendi Hazretleri toplum açısından hangi hizmetleri yapmıştır?

Hulûsi Efendi büyüğüm, Darende'nin toplumsal ve kültürel hayatına çok büyük katkılarda bulunmuş, kendisini sadece hemşehrilerine değil, tanıyan herkese sevdirmiş, onların gönlünde taht kurmuş; çalışkanlığı, girişkenliği, dürüstlüğü, sadeliği ve içtenliği ile çevresindeki insanlara her türlü yakınlığı göstermiş, onlara yardımda bulunmuş büyük bir şahsiyettir. Bu nitelikleri devlet ricali tarafından fark edilerek, onlar tarafından ziyaret edilme bahtiyarlığına erişmiştir. Darende isminin ülke genelinde saygınlık kazanmasında büyük payı olmuştur.

Eğitim ve sağlık hizmetleri hususunda neleri söylersiniz?

Darende'nin kültürel hayatı oldukça zengindir. Darende'den birçok ulema yetişmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nden önce Darende'de "Rüştiye" ve "İdadi" mektepleri ile "Medrese" vardı. Bu mekteplerden mezun olanlar gerek Osmanlı, gerekse Cumhuriyet Dönemlerinde önemli görevler almışlardır.

Bugün ise Darende, sahip olduğu çok sayıdaki ilköğretim okulları, liseler yanında, Çok Amaçlı Anadolu Lisesi, İmam-Hatip Lisesi, Kız Meslek ve Endüstri Meslek Liselerine de sahiptir. Darende'de, on yıl kadar önce, Türkiye'nin sayılı İlahiyat Fakültelerinden biri, İnönü Üniversitesi'ne bağlı olarak açılmış ve öğretim yapmıştır. Ancak, 2001 öğretim yılına girerken bu Fakülte ve Meslek Yüksek Okulu, YÖK Başkanı ve İnönü Üniversitesi Rektörü'nün birlikte aldıkları bir kararla kapatılmıştır.

İlahiyat Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu'nun kapatılmasına gerekçe olarak, ilçede birtakım gerici faaliyetlerde bulunduğu ileri sürülmüş ve bu konuda Hulûsi Efendi Vakfı'nın bazı yöneticileri ile bazı fakülte öğretim üyeleri suçlanmıştır. Bu suçlamaya bazı medya kuruluşları da katılmışlar ve konuya medyatik bir yön vererek sansasyon yaratmışlardır. Ancak, bu konularda yapılmış herhangi bir resmî soruşturma veya işlem yoktur. Maalesef, sadece kulaktan duyma söylentilere ve bazı gazetelerde yer alan haberlere dayanarak bir fakülte ve iki yüksek okul 28 Şubat Dönemi'nde kapatılmıştır. Bu akıl almaz bir olaydır.

YÖK'ün, yıllardır tartışma yaratan ve meşruluğu tartışılır hale gelen durumu ortadadır. YÖK Başkanı'nun kendi zor durumunu kurtarabilmek için Darende İlahiyat Fakültesi'ni kurban seçtiği anlaşılıyor. Yapılan kapatma eylemi ile Darende ve Darende halkı haksız bir şekilde cezalandırılmıştır.

Vakıf, kurucusu Hacı Hulûsi Efendi büyüğümüz döneminden başlayarak, Darende'nin kültürel hayatına önemli katkılar sağlamıştır. Bu büyük zatın ölümünden sonra da onun yakınları, bu konudaki çalışmaları sürdürmüşlerdir. İlahiyat Fakültesi ve Meslek Yüksek Okullarının binaları yaptırılarak, İnönü Üniversitesi'nin hizmetine sunulmuştur.

Ayrıca eğitim alanında, Darende merkezinden başlayarak, ilçenin en uzak köylerine kadar eğitim hizmeti götürülmesinde büyük payı vardır. Edirne'den Kars'a ve Zonguldak'tan Antalya ve Adana'ya kadar kendisini sevenlerin ziyaretinde bulunmuş ve onlardan sağladığı

maddî yardımlarla Darende'nin okulu olmayan köylerine okul yaptırmıştır. Aynı şekilde, Darende ve Balaban Liselerinin, Darende Meslek Lisesi, Kız Sanat Enstitüsü, Darende İmam Hatip Lisesi binalarının yapılmasını sağlamış ve bunları Milli Eğitim Bakanlığı emrine vererek öğretime açılmalarına öncülük etmiştir.

İsmi taşıyan Darende Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi'nin yapımı ve açılışı onun sayesinde vasiyetine binaen evladı H. Hamideddin Ateş Efendi'nin gayretleriyle gerçekleşmiş ve seçkin kadrosu ile Darende ve çevresine çok başarılı hizmetler sunmaya devam etmektedir.

Vakfın Darende'ye hizmetleri neler olmuştur?

Hulûsi Efendi Vakfı tarafından, Darendelilerin tarihleri boyunca gönülden bağlı oldukları Şeyh Hamid-i Veli Camii, Türbesi ve çevresi olağanüstü denilecek çalışmalarla son derecede çağdaş ve sadece Türkiye'de değil dünyada emsali az görülebilecek bir kimliğe kavuşturulmuştur. Bunun yanında, Hulûsi Efendi büyüğüm tarafından planlanan ve yarım kalan işler tamamlanmış Hasan Gazi Türbesi, Medişeyh Türbesi, bu zatlara layık şekilde düzenlenerek, Balaban'daki Şeyh Abdurrahman Erzincanî Camii ve Türbesi ile birlikte, büyük bir titizlikle geliştirilen Somuncu Baba Külliyesi ile Darende önemli inanç merkezlerimizden biri haline getirilmiş inanç turizminin gelişmesine vesile olmuştur.

H. Hamideddin Ateş Efendi'nin şahsiyeti ve Hulûsi Efendi'den sonraki hizmetleri hakkında neler söylemek istersiniz?

Sayın H. Hamideddin Ateş Efendi, Rahmetli Hulûsi Efendi büyüğümün Darende'ye kazandırdıklarını, onun bıraktığı yerden alarak daha ileriye taşıyabilme çabası içinde olmuş ve bu çabasını sürdürmeye devam etmektedir. Kişiliği ve nitelikleri itibariyle onu babasına çok benzetiyorum. Hulûsi Efendi büyüğümün yerini dolduracak bir evlat olarak yetişmiş olduğunu görmekten büyük mutluluk duyuyor ve kendisini yürekten kutluyorum.

Şeyh Hamid-i Veli/Somuncu Baba Külliyesi'nin Darende'ye katkıları hakkında görüşleriniz nelerdir?

Darende yüzyıllar boyunca, toprağında yatması bahtiyarlığına eriştiği, Yüce Peygamberimizin soyundan gelen bu büyük zata, gerçek adı olan "Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri" olarak tanımış ve bu büyük zata çok büyük bir bağlılık ve saygı göstermiştir. Ve bu isim günümüze kadar her türlü istismardan uzak kalarak yediden yetmişe bütün Darendelilerin saygınlığını kazanmış ve onur kaynağı olmuştur.

Bugün "Somuncu Baba" olarak anılmakta olan "Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri"nin hocası "Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri"nin türbesinin bulunduğu Zaviye Mahallesi, hem inanç hem de doğa açısından Darende için oldukça önemlidir. Burada bulunan Somuncu Baba Türbesi ve Camii, sadece Darendeliler için değil ülkenin birçok insanı için kutsal sayılan ve ziyaret edilen bir yerdir.

Somuncu Baba Türbesi yakınındaki kuyuda yaşayan balıklar, su kanallarının içinde bütün mahalleyi dolaşırlar. Halk bunları kutsal saydığından, küçük çocuklar dâhil hiç kimse bu balıklara dokunmaz. Türbe çevresinde bulunan

ve “Kudret Hamamı” adı verilen sıcak suyun da şifalı olduğuna inanılır ve yaz-kış burada yıkanılır. Caminin, suya çok yakın bir zemine oturan minaresinin yıllar boyu yıkılmayışı ilahî bir gücün varlığına bağlanır. Bu minareden okunan ezanın sesi, çevrede yarattığı titreşimlerle insanlarda büyük bir huşu yaratır. Değerli büyüğüm Rahmetli Hacı Hulûsi Ateş’ten itibaren, bu büyük insanın oğulları ve torunları büyük bir gayretle ecdat yadigârlarına sahip çıkmışlar, bir taraftan mensubu oldukları Şeyh Hamid-i Veli Külliyesi’ni daha ileriye götürmeye çalışırlarken, diğer taraftan da Darende’ye çok değerli eserler kazandırmışlardır. Bugün, Darende; yapılan bu çalışma ve gösterilen gayretler sayesinde son derecede çağdaş, görkemli ve benzeri zor görülebilen bir “İnanç Merkezi” haline getirilmiştir. Bunu görememek büyük bir nankörlük olur. Ancak bu konuda belli bir ölçünün de korunması gerekir.

Şeyh Hamid-i Veli/Somuncu Baba Külliyesi Darende’nin geleceği açısından büyük değer taşımaktadır. İyi bir planlama ile verilen hizmetlerin daha ileriye götürüleceğine ve daha başarılı olacağına inanıyorum.

Son olarak neler söylemek istersiniz?

Son olarak; başta Sayın H. Hamideddin Ateş olmak üzere Vakıf Mütevelli Heyeti’ni, Vakıf Yönetimi’ni ve tüm Vakıf çalışanlarını kutlamak isterim. Gerçekten, hep birlikte Darendelilerin övünecekleri çok değerli bir eser meydana getirmişlerdir. Bu vesileyle bütün Darendeli hemşehrilerimi de gönülden selamlıyorum.

Vahap Sönmezler:

“Vakıf İbadet Aşkıyla Hizmet Ediyor.”

Darende'nin tanınan simalarından, Heyiketeği Mahallesi halkından Vahap Sönmezler ile sağlığında, 13 Nisan 2010 tarihinde bir röportaj gerçekleştirmiştik. Hayatını, hatıralarını Darendede hakkındaki görüşlerini paylaşmıştı. 10 Mart 2015 tarihinde Vahap Sönmezler vefat etti. Şimdi kendisini rahmetle anarak bize anlattığı hususları birlikte okuyalım.

Sayın Vahap Amca, doğum yeriniz, memleketiniz, okul hayatınız, memuriyetiniz ve kısacası anılarla dolu olan hayatınız hakkında bize bilgi verir misiniz?

1929 yılında Sivas'ta dünyaya gelmişim. Bütün aile efradım Sivas'ta kalmış ve orada yaşamışlar. Ben Sivas'ta doğunca Abdulvahap Gazi Hazretleri'nin ismini vurmuşlar. O zamanki hükümetin kararıyla Darendede Sivas'tan ayrılıyor ve Malatya iline bağlanıyor. Malatya o karardan itibaren ilimiz olarak kabul ediliyor. Böylelikle Malatya ilinin nüfusunda bir değişiklik oluyor.

Aileniz kaç yılında Malatya'ya/ Darendeye göç etti?

Ailemle 1932–1933 yılları arasında Malatya iline göç etmişiz. O zamanlar Darendede sadece Cumhuriyet İlkokulu

vardı. Ben ilkokulu 1941 yılında bitirdim. Darende’de ortaokul ve lise olmadığından, halamın da durumu iyi olduğundan, beni İstanbul’a, yanlarına okumam için çağırdılar. Ben de gittim. Kadıköy Birinci Ortaokulu’nda bitirdim. Liseyi de Haydar Paşa Lisesi’nde okudum. Haydar Paşa Lisesi’nde o zamanlar 4500 öğrenci mevcudu vardı. Lise bittikten sonra üniversite imtihanına girdik, kazanamadık. Fakat bu arada Maraşlı ailem ile evlendim. Ailem ile Darende’ye gidecektik fakat biraderim Ceyhan’a gelmemi ısrarla isteyince, Haydarpaşa’dan trene bindik, Ceyhan’a gittik. Beni oradan bırakmadılar. Orada gıda üzerine bakkal dükkânı açtım. İki sene dükkân çalıştırdım ama orada bulunan bankalar, benden dükkânı kapatıp memur olarak bankada çalışmamı istiyorlardı. Bunun üzerine ben dükkânı amcamoğlu Abdurrahman Sönmezler’e devrettim. Oradan da Yapı Kredi Bankası’na memur olarak geçiş yaptım ve 1958 yılına kadar görevde bulundum.

Darende’de Hükümet Konağı yanınca orada görevli olan memur, konağın yanmasında suçlu bulundu ve onu görevden aldılar. Bunun üzerine babam bana haber göndererek bankadan istifa etmemi ve hükümet konağında görev yapmam için memurluk imtihanına girmemi, kendi yanlarında bulunarak göreve devam etmemi istediler. Biz de ecdadın tavsiyesi üzerine Darende’ye geldik. 1958’de vergi memuru olarak göreve başladım. 1958’den 1983 yılına kadar vergi memuru olarak görevime devam ettim ve emekli oldum. Şu anda bulunduğumuz ev ecdattan kalmadır. Sönmezler Konağı olarak geçmektedir. Cumhuriyet’ten önce Ebubekirzadeler lakabıyla anılırken Cumhuriyet’in ilanından sonra Sönmezler soyadıyla anıldık. Dedemin adı Osman Hayri Sönmezler’dir. Babamın adı Hacı Ali

Sönmezler'di. Babam arazimiz geniş olduğu için bağ bahçe işlerinde, tarımla uğraştı. Geçimini böyle sağlardı.

Dedenizin Sivas Kongresi'ndeki hizmeti ne idi?

Dedem Osmanlı Dönemi'nde, Atatürk'ün Sivas'a girmesinde, Sivas Kongresi'nde de hizmet yapmış bir adamdı. Osmanlı için ve Cumhuriyet Dönemi için bu memlekete çok hizmetleri olmuştur. Dedem 1938'de Sivas'ta vefat etti.

Darende'de gençlik döneminizde hatırladığınız büyük şahsiyetlerden kimse var mı?

O dönemde Şeyh Hamid-i Veli Camii'nin İmam Hatibi Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi var idi. Müftü Taha Buyurgan var idi. Kaldırımında Köşker Hafız var idi. Hem köşkerlik yapar hem de sayılı âlimlerden idi. Zenginlerden Zaloğlu Ahmet Ağa var idi.

Yine o dönemde yaşayan Korkmaz Hafız hakkında ne dersiniz?

Korkmaz Hafız da o dönemin hatırı sayılır büyük insanlarından idi. Davaları takip eder sonuçlandırmaya uğraşırdı. Yani o zamanki kanunları iyi bilen bir şahıs idi. Küpeli isminde bir hancı vardı. Mahkemede davayı kaybedince Korkmaz Hafız hakkında bir şiir yazmış idi.

Esat Hoca hakkında neler söylersiniz?

Esat Hoca o dönemin çok büyük bir din âlimi idi. Ramazan-ı Şerif'te, Kurban Bayram'larında gece hiç uyumaz namaz kılar ve vaaz etmek üzere Somuncu Baba Camii'ne gider bizler de onun nasihatlerini kaçırmaz takip eder ve vaazlarından istifade ederdik.

1958 senesinden sonra Darende’de bulundunuz. Bu zaman zarfı içerisinde Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi ile anılarınız olmuştur. Bu anılarınızdan bahseder misiniz?

Evet, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin ziyaretlerine giderdik. Kendisinin dönemindeki aile efradına ve kendisinden sonraki aile ocağına da hürmetimiz, sevgimiz sonsuzdur. Belediyemizin yapamadığı hizmetleri Darende’ye yapmıştır. Bu yapmış olduğu işlerde büyük bir azimle çalışmıştır.

Bir gün evleri misafir dolu iken, Hulûsi Efendi’ye akşam yemeğinden sonra eşi Naciye Hanım demiş ki: “Efendi sabah misafire ne ikram edeceğiz?” Hulûsi Efendi Hazretleri; “Sabah ola hayrola.” diye buyurmuş.

Daha sonra ben bu mevzuu Hasan Kumtepe’den dinledim. Hasan Kardeşimiz o dönem kamyon şoförü idi. Antep’e arabayı tamire götürmüş. Ona o zaman, arabasının markası Fiat olduğu için “Fiat Hasan” derlerdi. Fakat sonra o arabayı satıp yerine Ford marka araba alınca bu sefer adına “Ford Hasan” demeye başlamışlardı. Antep’te tamir işi bitince orada bulunan Darendeli bir hemşerimiz veya Hulûsi Efendi’nin bir gönül dostu “Darende’ye giden bir araba yok mu? Darende’ye gidecek birkaç parça emanetim var.” deyince bizim Hasan, “Ben gideceğim.” demiş. O hemşerimizin emanetlerini arabaya yüklemişler ve Darend’e’ye Hulûsi Efendi Hazretleri’nin evinin kapısının önüne sabah namazı vaktinde emanetleri teslim etmişler. Böylece Hulûsi Efendi’nin “Sabah ola hayrola.” kelamının hikmeti ayan beyan ortaya çıkmış. Misafirlere ikram edilecek erzak vs. sabah erkenden gelmiş.

Bir de oğlu Merhum Hacı Kemal Ağabey'in cenazesinde ben izin alarak aile kabristanındaki cenazeye iştirak ettim. Cenazeler defnedilirken sebat ile Allah'ın takdirine tereddütsüz boyun eğdiğini gözlerimle görünce ne büyük bir insan olduğunu daha iyi idrak ettim. Biz olsak hüngür hüngür ağlardık. Eğer onun emrine boyun eğmemiş olsak Yaradan'a karşı büyük bir isyan içerisinde olurduk.

Sizin ilköğrenimdeki arkadaşlarınız kimlerdi, isimleri nelerdi, ne iş yaptıkları hakkında bize bilgi verir misiniz?

İlkokulu Abdurrahman Başer ve kardeşi Hacı Hasan Başer ile beraber bitirdik. Bunlar Adana'da ticaretle uğraştılar. Zengin oldular. Biz de okuduk memur olduk. Şu anda oturduğumuz bina içerisinde 80-100 kişinin hakkı var. Ben de mirasçılardan biri olduğum için şu anda oturuyorum.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin Darinde içerisinde esnafılık yaptığı, marangozluk yaptığı hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Hulûsi Efendi'nin marangozluk yaptığı sıralarda ben okuduğum için marangozluk yaptığını görmedim ama duyardım. Çok maharetli bir marangoz olduğunu işitirdik.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin 1990 senesinde vefatından sonra oğlu Hamideddin Efendi'nin Vakıf Başkanı olarak hizmetlerini devam ettirmesi hakkında izlenimleriniz nelerdir?

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin isteyip de yapamadığı işleri oğlu Hamideddin Efendi gerçekleştirmiştir. Biz Hulûsi Efendi'yi, Hamideddin Efendi'yi ve aile efradını

canı gönülden seven bir aileyiz. Yapmış olduğu hizmetler herkes tarafından takdir edildiği gibi bizler de büyük bir hayranlıkla takdir ediyoruz. Devletin yapması gereken bazı hizmetleri Vakfımız gece gündüz demeden insanlığa hizmeti ibadet aşkıyla yapmaya çalışmaktadır. Allah Hamideddin Efendi'ye ve aile efradına hayırlı uzun ömür versin. Hizmetlerinin devamını dilerim.

Siz Darende Belediyesi'nde, Başkan Vekilliği ve Encümenlik gibi görevlerde buldunuz. Eski Darende Belediye Başkanlarından ve yapılan hizmetlerden bahseder misiniz?

Darende'ye Cumhuriyet Hükümeti'nin büyük hizmetleri oldu. Darende'nin içerisinde akan Tohma Suyu'nu eskiden biz içme suyu olarak kullanırdık. Sabahları erken kalkar (Her evin ikişer su küpü olurdu.), erken saatte bunları doldurur gün boyunca onu içerdik. Daha sonra Belediyemiz Aşudu Suyu'nu memlekete getirince onu kullanmaya başladık. Belediyemizde en uzun süre Belediye Başkanlığını Taha Buyurgan yaptı. Daha sonra Hacı Mustafa Özalp yaptı. Selahattin Çomoğlu yaptı. Herhalde en fazla görev yapan odur. 1984'te İhtilalde 4 ay Başkan Vekili olarak ben de görev yaptım.

Darende'nin geleneklerinden örf ve âdetlerinden bize bahseder misiniz?

Darendeli demek devletine, milletine bağlı insanlar demektir. Memleketimizin neresine giderseniz gidin bir Darendeliyi orada görmek mümkündür. Oğlum üniversiteyi kazandığında Erzurum'a kaydını yaptırmaya götürdüm. Okula kaydını yaptırdıktan sonra çarşıya çıktım. Orada bir

esnafa burada Darendeli var mı diye sorunca, “Şu karşıdaki esnaf Darendeli.” dedi. Türkiye’nin neresine giderseniz gidin Darendeliyi görebilirsiniz.

Bugün Hulûsi Efendi gibi olmamız mümkün değil ama biz de elimizden geldiğince insanlar için faydalı olmaya, gücümüz nisbetinde çalışıyoruz.

Darendeli hemşerilerimiz acaba neden Osmaniye, Ceyhan, Adana kısacası Çukurova’yı tercih etmişler?

Çukurova, bilhassa kış mevsimi ılık olduğundan dolayı tercih edilen bir yer. Bir de Darendeliler ticareti, alışverişi esnaflığı, Somuncu Baba’nın da himmetiyle iyi bilen insanlardır. Gittikleri yerlerde kendilerini sevdiren, esnaflığını kabul ettiren insanlardır. Çukurova geliri bol, gelişmeye elverişli, iklimiyle, nüfusuyla ticaret yapmaya elverişli bir yer olduğu için Darendeli hemşerilerimiz bu yöreye yerleşmişler, ikamet etmişler, ticarete söz sahibi olmuşlardır. Kayseri yöresinden de Darendeli’ye haftalık 7-8 tane tır gelir gider. Bunun sebebi Darendeli esnaf kardeşlerimizin sözlerinde sadık oldukları için Kayserililerin güvenlerini kazanmışlardır. Kayserili iş adamları da Darendeli ile alışverişe, ticarete güvenle devam etmektedirler.

Darendeli’den memleketine ihanet eden bir tane şahsiyet çıkmamıştır. İşte Ceyhan’da, beni ısrarla memur olarak bankalarına almak istemelerindeki başlıca sebeplerden birisi de, bulunmuş olduğumuz yörede Darendeli iş adamlarının güvenini kazanıp kendi bankalarına müşteri kazandırmak amacı ve bize olan güvenleridir. Gerçekten de biz bankaya memur olarak girince bankanın müşteri sayısı büyük oranda artmıştı.

**Bu oturduğunuz bina kaç yıllıktır, biliyor musunuz?
Bunun gibi başka eski, tarihî canlı bina var mı?**

Oturduğumuz bina 150-200 senelik vardır. Bunun gibi canlı eski binalar vardı ama binada oturan kimse kalmayınca o binalar virane olup yıkıldı. Şu anda oturduğumuz binanın ayakta kalmasının sebebi 1958'de burada göreve başladığımdan bu yana bu binanın ayakta kalması için bakımını yapıp oturmamızdır. Bir binanın ayakta kalması insanın nefesi ileler. Eski Malatya-Gürün karayolu daha önce Kurtbağı Camii'nin oradan eski hamamın oraya bir yol ile birleşirmiş. Evimizin bulunmuş olduğu yerdeki yol daha sonradan yapılınc burası değer kazanmış oldu.

Hacı Ömer Aydoğan:

“Her Konuda Nizam ve İntizamlıydı.”

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi 1940-1942 yılları arasında askerliğinin bir kısmını VII. Kolordu Muhabere Taburu'nda yapmıştır. Acemi birliğini Diyarbakır'da tamamlamış, oradan da Kahramanmaraş'a gelmiş ve askerliğini orada bitirmiştir. Yapmış olduğumuz araştırma sonucunda tespit edebildiğimiz Darendeli asker arkadaşları; Şamil Yaz, (Mercan) Mehmet Ali Türkyılmaz, Hacı Ömer Aydoğan, Hacı Mustafa Güleç ve Hacı Mustafa Erdemir'dir. Askerlikte başlayan ahbablığın daha sonra da devam ettiği göz önünde tutulursa, Osman Hulûsi Efendi'nin vefa duygusunun çok güçlü olduğunu görüyoruz.

16.10.2008 tarihinde rahmet-i Rahman'a kavuşan H. Ömer Aydoğan'la vefatından beş-altı yıl önce Hulûsi Efendi ile ilgili bir röportajımız oldu.

H. Ömer Amca, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin asker arkadaşları olduğunuz için hatıralarınızı dinlemek üzere sizi ziyarete geldik. Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Yukarılupınar köyünden H. Ömer Aydoğan. 1914 doğumluyum. Çocukluğum köyde çiftçilik yaparak geçti. 30-40 senedir de bakkallık yapıyorum.

Hulûsi Efendi ile nasıl tanıştınız?

Hulûsi Efendi'nin babasını tanırdık. Daha sonra Diyarbakır'da karşılaştık. O bizden önce askere gitmişti. Tohma Boyu'nda Kurtuşağı köyünden Mustafa Güner diye bir çavuş, "Bunlar benim hemşerim." diyerek Hulûsi Efendi ile bizi kendi mangasına aldı. Bize kimse bir şey diyemiyordu. Askerde çavuşlar gelip "Şu işi yapmak için bir iki kişi gönüllü arıyorum." deyince Hulûsi Efendi hemen kalkar, "Ben yaparım!" derdi. Çavuşlar ona, "Hayır hocam sen otur, rahatsız olma." deyince Hulûsi Efendi, "Biz buraya oturmaya değil çalışmaya geldik." derdi. Orada kaç ay kaldığımızı tam bilemiyorum. Bölük Komutanı sporu çok severdi. Bir millî bayram öncesi oyunlara seçme yapıyordu. Ben Hulûsi Efendi'ye güreşe gireceğimi söyledim. O da, olur dedi. Havalar çok sıcaktı. Biz idmanlara başladık. O arada Alay Komutanı geldi. Bölük Komutanı'na, "Askerleri sıcakta niye çalıştırıyorsun, bunlar güreş yapamaz." dedi, biz de çekildik.

Askerde Hulûsi Efendi ile ilgili unutamadığınız hatıralarınız var mı?

Diyarbakır'da acemi birliğindeyken yeni çıkmış bir muharebe cihazı getirdiler. Komutanlar bu cihazı söküp taktıkları var mı, diye sorduklarında Hulûsi Efendi, "Ben söker takarım." dedi ve cihazı sanki kendisi yapmış gibi söküp taktınca komutanlar hayretlerini gizleyemediler ve kendisini tebrik ettiler.

Kendisine, çavuş yapalım, onbaşı yapalım diye çok teklif edildi. Fakat o, "Çavuş, onbaşı olup başkalarının kalbini kırmak istemem. Ben askere çalışmaya geldim. Kendi görevimi yaparım." diyerek bu teklifleri kabul etmedi.

Diyarbakır'daki acemi birliğimiz bitince bölük olarak bizi Kahramanmaraş'a gönderdiler. Bölük Komutanı Hulûsi Efendi'yi çok güvenilir ve dürüst bulduğu için Kahramanmaraş'a yerleştikten sonra bütün malzemelerin bulunduğu ve dağıtıldığı depoda görevlendirdi. Daha önce bölük komutanları depoculara yapacağı işi kendileri tarif edermiş. Hulûsi Efendi depoyu o kadar intizamlı bir şekilde düzenlemiş ve yerleştirmiş ki bölük komutanları görünce hayret içinde kalmışlar.

Bizim Bölük Komutanı spora çok meraklı olduğu için Mersin'den gelen Ahmet Pehlivan diye bir askeri bizim bölüğe aldı. Güreş çalışabileceğimiz bir yer hazırladılar ve biz idmanlara başladık. Güreş olduğu bir gün biz de çıktık. Mehmet Abak diye bir arkadaşımız vardı. Elbistanlı bir pehlivan ile güreşti. Elbistanlı bunu yere serince ben Hulûsi Efendi'ye, "Hocam ben çıkayım mı?" dedim. Hulûsi Efendi, çık, deyince ben çıkıp Elbistanlı pehlivanı kısa sürede yendim. Elbistanlı bana, "Beni sen yenmedin, beni o Hoca yendi." dedi. Meğer Hulûsi Efendi'yi benim için dua ederken görmüş. Bir gün Hacı Fevzi diye bir arkadaşla çarşıya çıktık. Çarşıda arkamızdan biri seslendi. Gittik baktık ki Hulûsi Efendi Tabur Komutanı'yla birlikte sivil bir kıyafetle dondurmacıda oturuyorlar. Biz Tabur Komutanı'nı görünce biraz çekindik. Tabur Komutanı, "Gelin evladım, gelin." diye bizi çağırdı. Tabur Komutanı da tarikatlı imiş onun için görüşüyorlarmış.

Bir gün içtima alındı. Askerin biri de namazda olduğu için gelmedi. Kumandan askerin yanına giderek bunu çizmesiyle dövdü. Bunu gören Hulûsi Efendi hemen askerin yanına gitti. Onu teskin etti. Meseleyi Tabur

Komutanı'na aktardı. Tabur Komutanı olayı duyunca mescid için bir yer tahsis etti ve bütün ihtiyaçları almak üzere Hulûsi Efendi'yi görevlendirdi. Hulûsi Efendi lazım olan malzemeleri temin ederek namaz kılınacak bir yer oluşturdu. Tabur Komutanı'nın emriyle herkes rahatça namazını kılabilirdi.

Alevî bir asker arkadaşımız vardı. Hulûsi Efendi'nin gayretleriyle bizimle beraber Ramazan orucunun tamamını tutmuştu.

Bir gün koğuştta yatıyorduk. Koğuştta bir mangal ateş getirmişler. O da tam yanmamış. Gece nöbet için kalkan askerler birer birer yıkılmış. Ben de yıkılmışım. Herkes gelmiş hemşerisinin yanında. Hulûsi Efendi de gelmiş benim başımı yıkamış. Gözümü açtım ki Hulûsi Efendi benim başımı bekliyor. Beni depoya götürdü, bir hafta da istirahat aldı.

Askerden sonra Hulûsi Efendi ile arkadaşlığınız nasıl devam etti?

Askerden döndükten sonra da biz ziyaretlerine giderdik. "Hanım, asker arkadaşımın hanımına kınalı elmalar-dan getir hele." derdi. Bir gün beni yanına çağırdı. Vardım ki hâkim, savcı, hep büyük insanlar var. Beni onlarla tanıştırdı, "Benim pehlivanım, asker arkadaşım." dedi.

Yalnız bir şeye üzülüyorum. Bana "Dükkân açacaksan Elbistan'a git orada aç." dedi. Fakat ben onun sözünü tutamadım.

Hulûsi Efendi, caminin yapılması için köye gelmişti. Beraber yardım toplamak için çıktık. Köyde hayırlı bir işin

şerbet içme merasimi vardı. Hulûsi Efendi'ye oraya gitsek iyi olur dedim. O da, haydi gidelim, dedi. Mübarek kısa bir konuşma yaptı orada. Camii için epey bir yardım toplanmıştı.

Daha sonra köyümüzün çeşmesinin yapımında da Hulûsi Efendi ilgilenmişti. Hatta çeşmenin yeri de Efendi Hazretleri'nin tespit ettiği yerdedir.

Hulûsi Efendi ile yapmış olduğunuz hac yolculuğunuz vardı. Ondan da bahseder misiniz?

Hulûsi Efendi Hazretleri ile hacda da beraberliğimiz olmuştu. Hacca giderken Şam'a vardığımızda başımda bir üşüme oldu. Bu üşüme askerlikte Maraş'ta olmuştu. Tıraş olana kadar bile başımı açık tutamam. Şam'da Konyalı bir hafız vardı, ona sordum. O da Tahir Büyükkörükçü Hoca vaaz verecek ona soralım dedi. Ben de Hulûsi Efendi'yi görssek de ona sorsak derken Mekke'ye geldik. Mekke'de Hacı Kubat'ı gördüm. Ona Hulûsi Efendi'yi sordum. Altınoluk'un karşısında bulursun dedi. Sene 1975. Altınoluk'un karşısında Hulûsi Efendi'yi bulduk. Yanında Hacı Hasan Ağa ve büyük rütbeli adamlar vardı. Ben Hulûsi Efendi'ye "Hocam benim bir maruzatım var. Malumunuz ben başımı tıraş oluncaya kadar bile açık tutamam. Arafat'ta ne yapacağım ben?" diye sordum. Hulûsi Efendi "Olmaz, baş açık, ayak yalın olacak." dedi. Hacı Hasan Ağa "Efendi arkadaşını zora sokma." dedi. Hulûsi Efendi sonra bana "Başına takke korsun, memlekete gidince de bir kurbanlık alır, keser, arkadaşlara yedirirsin olur." dedi ve güldü. Daha sonra elime büyük bir su kabı vererek "Ömer Onbaşı, buna git zezem doldur, içine de buz at getir." dedi. Ben, baş

üstüne deyip kabı aldım gittim fakat zezemin başı çok kalabalıktı. Bir Arap çocuğa para verip zezemi doldurttum. Su satanlardan da biraz buz aldım, zezemin içine attım fakat oraya varana kadar eridi. Hulûsi Efendi “Ol-maz, boyum kadar buz isterim.” diye latife yaptı. Nereden bulurum diye düşünürken buz satılan bir yer tarif ettiler. Gittim ki adam oturmuş deponun üzerine testere ile kesiyor buzları. Oradan büyükçe bir buz alıp getirdim “Şimdi oldu.” diye buyurdular.

Mehmet Arif Toprak:

*“Hamideddin Efendi
Babasının Yerini Tuttu.”*

1990’lı yıllardan itibaren Cuma, Bayram ve Teravîh namazlarında Şeyh Hamid-i Veli Camii’ne devam ederken tanıdığım, Darende esnaflarından nazik, saygılı ve saygın kişilik sahibi olan Mehmet Arif Toprak ile yıllar önce bir röportaj yapmıştık. Aradan seneler geçti, 10.08.2007 tarihinde rahmeti Rahman’a kavuştu. Arşivdeki video kayıtlarının çözümünden aşağıdaki satırlar meydana çıktı. Kendini rahmetle anıyoruz...

Mehmet Amca önce bize kendinizi tanıtır mısınız, hatıralarınızdan bahseder misiniz?

Darende’nin Zaviye Mahallesi’nde 1926 yılında doğdum. Dedem Van’dan buraya gelir ve Darende’nin Zaviye Mahallesi’ni çok emniyetli görür buraya yerleşir ve burada evlenir. Bu evlilikten iki oğlu olur. Mehmet Amcam ve babam... Dört erkek bir de kız olmak üzere beş kardeşiz. Hepimiz de bu mahallede büyüdük. 1932 senesine kadar burada ikamet ettik. Çocukluk hayatımız burada geçti. Çocukken Şeyh Hamid-i Veli Camii’ne namaza giderdik. Hatip Hasan Efendi imam-hatiplik yapardı. O dönemlerde camiinin etrafında çok kurban kesilir ve etleri çevredeki

konu komşuya dağıtılırdı. Buraya çok ziyaretçi gelirdi. Hatip Hasan Efendi'nin Ahmet Efendi isminde bir oğlu daha vardı. Hulûsi Efendi'nin abisi idi. Ahmet Efendi, Adana'ya gurbete giderdi. Gurbetten geldiği zaman çocuk olmamız dolayısıyla bize şeker verirdi. 1931 senesinde Darende'nin Sungur Mahallesi'nden mülk satın aldık ve bu mahalleye göçtük. Zaviye'den ne kadar ayrılacak da çocukluğumuz bu güzel insanların arasında geçtiği için aklımız hep bu duygu ve manevîyat yüklü o güzel günlerde kaldı. Fakat sonraları hep buraya gelip gidip Zaviye'nin manevî havasından istifade etmeye çalıştık. Billhassa bayramlarda namaza gelip o manevî atmosferi yaşamaya çalıştık.

Bayram günleri bütün komşularla birlikte annem de yemekler yapar -bazı mahallelilerin yaptığı gibi- camiden çıkan cemaate ikram ederlerdi. Yemekten sonra de cemaatle mutlaka bayramlaşırlardı, bayramlaşmadan hiç bir yere gitmezlerdi. Çok ahenkli bayramlar olurdu. Cuma ve bayram namazlarını burada kılardık. Babam tüfek işleriyle meşgul olurdu, kardeşim Ali ile beraber biz de onun yanında çıraklık yapardık. Babam 1969'da vefat etti. Ondan sonra biz devam ettik tüfek işine. Babam, oturduğumuz zamanlarda devamlı olarak buradaki komşularımızdan, aralarında olan ahenklerinden anlatırdı. Yine bir gün babam bir hatıra anlattı, çok duygulandım. Pazarda satılık bir matkap görür. Daha önceleri Hacı Hulûsi Efendi'nin burada marangozluk yaptığını bildiği için matkabı tanır. Satıcıdan bu matkabı -o günün değeriyle kaçta aldığını bilemiyorum- bedelini ödeyerek satın alır. Ondan sonra bu matkabı güzel bir ambalaj yaparak birkaç gün sonra 'Sana bir hediye gönderiyorum.' diyerek Hacı Hulûsi Efendi'ye ulaştırır.

Hulûsi Efendi Hazretleri ile yaşadığınız başka anılar vardır mutlaka, bize anlatır mısınız?

Babamla birlikte biz Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanına gider, ziyaret ederdik. Ben 1983 senesinde hacca gidip geldikten sonra geldiğimiz günün sabahı erken vakitte Hulûsi Efendi Hazretleri bizi teşrif etti ve: "Ben, hacdan gelenler içerisinde hiçbir yere gitmeden önce ilk defa hacı ziyaretine komşu olarak sizden başladım." buyurdu ve arkasından on lira bir bereket parası hediye etti. O vermiş olduğu parayı cüzdanımda bereket parası olarak hâlâ saklıyorum. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin o günkü yapmış olduğu dua ve himmetiyle cebimizde paramız hiçbir zaman eksik olmadı. O gün hanımuma da on lira bereket parası vermişti o da bereket parası olarak onu saklar. Babam Nakşbendî Tarikatı'na mensuptu. Ben de İhramcızâde Hazretleri'nin görevlendirdiği ders hocasından ders almış idim. Daha sonra Hulûsi Efendi Hazretleri'ne giderek durumu arz ettim ve kendisinden de dersimi tazelemesini istedim, o mübarek de 'Almış olduğun dersine aynen devam et.' diye buyurdu, bizi de kabul etti.

Her Ramazan geldiğinde sizi burada görüyoruz. Eski-den beri Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde teravihler hatimle kılınıyor, önceden Köşker Hafız teravih namazlarını kıldırır mı bu konuda neler söylersiniz?

Evet, önceden Somuncu Baba Camii'nde Kadir Gecesi'nde teravih namazlarını Köşker Hafız kıldırırdı. Köşker Hafız Ramazan'ın ekserisini Çarşı Camii'nde kıldırırdı. Bizler de onun arkasında hatimle teravih kıldardık. Bir müddet sonra Konyalı Himmet Hafız Hulûsi Efendi Hazretleri'nin

tavassutuyla Çarşı Camii'ne gelip hatimle teravih namazlarımızı kıldırdı. O da Kadir Gecelerinde cemaate bir gün önceden haber vermek suretiyle Somuncu Baba Camii'nde teravihi kıldırırdı.

Hulûsi Efendi (k.s.)'nin babası Hatip Hasan Efendi'nin çok celalli birisi olduğu söyleniyor, doğru mu?

Evet, doğru, biz çocukken, Hatip Hasan Efendi geliyor denildiği zaman kaçacak yer arardık. Çok celalî meşrebe sahipti ama çok iyi, mükemmel bir insandı, merhametle doluydu.

Caminin ilk durumu, medrese veya caminin geçirdiği restorasyonlar, tamirler ve şimdiki durumu hakkında H. Hamideddin Efendi'nin hizmetleri açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hulûsi Efendi Hazretleri'nden sonra külliye ve caminin bakım ve onarımı çok mükemmel bir şekilde değişip insanlığa hizmet vermeye devam etmektedir. Tabi burada Hulûsi Efendi Hazretleri'nin mübarek kelimelerinin ortaya çıkarak 'Bizim fevkimizin üstünde olacak.' demeleri gerçekleşmiş oldu. Bu da memleketimiz için bir iftihar kaynağı olmuştur. Hele bilhassa (Orta Camii) açılarak hizmete sunulması ile birlikte Darende'mizin ziyaretçi akınına uğraması kaçınılmaz bir gerçektir. Cami yanında bulunan medrese ise eski durumunu babamlar bilirler, hatta babamlar orada okuduklarını söylerlerdi, istifade etmişlerdir bilirler ama biz faaliyette iken görmedik. Biz çocukken medresenin kapısız penceresiz virane hâlini biliriz hatta oralarda küçükken oyun oynardık.

Çok mühim bir hadise de şudur: Ben bir tarihte Hacı Hulûsi Efendi'nin yanına geldim. Beş altı kişiyle beraber oturuyorduk. O zamanlar Hamideddin Efendi Darendede Çarşı Camii'nde imamlık yapıyordu. Sohbet sırasında Hamideddin Efendi'den bir mevzu açıldı ve ben de Hacı Hulûsi Efendi'ye, 'İnşallah hocam, Hamideddin Efendi yerinizi tutar.' dedim. Mübarek adam Hulûsi Efendi de bana karşılık olarak, 'Allah izin verirse benden kat kat da ileri gider.' diye söyledi. Buna şahit olan birkaç tane arkadaş hâlâ bunu söylerler. İnşallah çok ileri de gitti... Hamideddin Efendi babasının yerini tuttu... Maşallah... Maşallah...

Mehmet Amca, sizin bir dönem Darendede su tesisatı ve elektrik tesisatı işleriyle uğraştığınızı duyduk. Somuncu Baba Camii ve Zaviye Mahallesi'ne su ve elektrik getirilmesindeki hizmetlerden bahseder misiniz?

1953'te Darendeye elektrik ve su tesisatı yapıldı. 1954 senesinde Zaviye'ye elektrik verilmedi. Dört mahalle olan Hacıderviş, Sungur, Heyiketeği, İbrahimpaşa Mahallelerinin hepsine elektrik verildi ama Zaviye Mahallesi'ne verilmedi. Hacı Hulûsi Efendi Hazretleri elektrik ve su için Belediye'ye çok müracaat ettiyse de bu hizmetlerden Zaviye'yi mahrum ettiler. Buna Hulûsi Efendi Hazretleri'nin canı çok sıkıldı. Belediye, biz sadece size telini verebiliriz, dedi. Bunun üzerine Hulûsi Efendi öncülüğünde mahallelerden hemen direkleri tedarik edip Kurtbağı Camii'nin oradaki elektrik trafosundan başlayarak Köprügözü'nden Somuncu Baba Camii'ne kadar, bizimle beraber bizzat kendileri de çalışmak üzere ellişer metre arayla direkleri diktik. Belediye tellerini verdi. Trafodan, Zaviye'ye kadar telleri de biz çektik. Bu elektrik hatları çekilirken kardeşim

Ali de bizimle beraber çalışıyordu. Direğin başında çalışma esnasında elektrik akımına kapıldı. Büyüklerin duasıyla hamdolsun bir şey olmadan kurtardı. O olay üzerine Allah'a şükür için kurban kestik. Su tesisatını da yine Belediye o zaman yapmadı. Her mahallede gürül gürül sular akarken Zaviye Mahallesi'ni bu hizmetten mahrum bıraktılar. Çarşıdan İmam Hatip Lisesi'nin oraya kadar su tesisatını getirdiler ama Zaviye Mahallesi'ne bu hizmeti getirmediler. Hacı Hulûsi Efendi buna çok üzüldü ve Belediye'ye gitti ve Belediye'den dediler ki, "Jandarma dairesinin oradan Çarşı Camii'nin oraya kadar gömülü olan boru var. O boruyu söküp götürün, kullanın." Bunun üzerine Hulûsi Efendi'yle birlikte, bizatihi kendisi de çalışarak o boruları söktük İmam Hatip Lisesi'nin oradan Şeyh Hamid-i Veli Camii'nin oraya kadar boruları döşeyip caminin önüne suyu akıttık. Darende'nin neredeyse tüm elektrik ve içme su tesisatlarını kardeşim Ali ile birlikte biz yaptık.

Çocukluk hayatınız Zaviye'de geçtiği için evlerin durumu ve komşuluk ilişkileri hakkında bize bilgi verir misiniz?

Burada iyi komşularımız vardı. Hacı Bekir Karaağaç, Ali Rıza Karaağaç, Hacı Mustafa Karaağaç, Ali Galip'in ve Doktor Şemi Karaağaç'ın babası vardı. Bu kişiler iyi insanlardı. Hasan Feyzi Efendi'nin evinde veya bir ihvan evinde her gün toplanırlar sohbet ederlerdi.

Buradaki (Zaviye'deki) evinizin yeri nereydi?

Şimdiki Avukat Mehmet Yalım'ın evinin bulunduğu civardaydı. Ali Rıza Karaağaç'ın evinin bitişiğindeydi. İyi komşularımızdı.

Hatip Hasan Efendi nerede otururdu. Misafire ikram bu ailede yıllardır nasıl devam eder?

Hatip Hasan Efendi, caminin yanındaki Bedrettin Ateş'in oturduğu evde oturur idi. Genellikle o evde toplanılır sohbet ederlerdi. Daha sonra Hacı Hulûsi Efendi, Taceddin-i Veli Türbesi civarına kerpiçten bir ev yaptı. Orada bir müddet kaldılar. Daha sonra o kerpiç evi de yıkıp şimdiki evin bulunmuş olduğu yere yeni ev yaptılar. O yapılan eve de çok sayıda seven insan gelir gider, onlara yedirir içirir, misafir eder en güzel şekilde ağırılar, yolcu ederdi. Şimdi de Allah razı olsun Hulûsi Efendi'nin mahdumu Hamideddin Efendi de bu evi tamamen elden geçirdi, düzenledi. Hulûsi Efendi'nin devamı olarak en güzel şekilde sevenlerinin hizmetine devam etmektedir.

Bu cami önündeki balıklar hakkında neler biliyorsunuz açıklar mısınız?

Pek bir bilgim yok ama Somuncu Baba Hazretleri'nden günümüze kadar gelen bu balıkları o zatın hatırına gelen giden insanlar ve buranın sakinleri tutmazlar ve yemezler. Bu balıkların, Allah'ın izniyle Kore Harbi'ne iştirak ettikleri de rivayet edilir.

Korkmaz Hafız'ın Kızı Bedriye Soylu:

*“Biz Ehl-i Beyte Saygıyı
Aileden Öğrendik.”*

2000 yılında bir güz günüydü. Darende'nin geçmişine tanıklık etmiş olan kimselerle röportaj çalışmalarımız esnasında Hacı Derviş Mahallesi'nde; Emekli Kütüphane Müdürü Orhan Soylu'nun evinde annesi Bedriye Soylu Hanım'la röportaj yapmıştık. Bu sohbete iştirak eden Orhan Soylu Ağabey de bildiklerini sohbet içerisinde nakletmişti. Aradan bir yıl geçti. Bedriye Hanım da Hakk'a yürüdü. Bir müddet sonra Orhan Ağabey de Ankara'ya ikametini nakletti. Kayıtlarımızda bir kısa muhabbet kalmıştı. Aradan 15 yıl geçti. Arşiv kayıtlarından çıkardığımız o muhabbeti sizlerle paylaşırken, Korkmaz Hafız'ın şiiri ve birkaç hatırasını da bu vesile ile zikredelim...

Hanımfendi bize kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim Bedriye Soylu 85 yaşındayım. İki kız bir erkek olmak üzere üç kardeşiz.

Merhum babanız Korkmaz Hafız'dan bahseder misiniz?

Babam herkes tarafından sevilen, herkese yardım ve hizmeti olan bir insandı. Bütün ilçe onu çok iyi tanırdı.

Şer'iyeye Mahkemesi Başkâtibi idi. Halkı çoğu zaman iyilikle sulh ederdi. Babamın evi gece geç saatlere kadar herkese açıktı. Herkes mahkemelik bir iş olduğu zaman ilk önce babama gelirdi. Babam da çoğu kez mahkemeye göndermeden onları sulh eder geri evlerine gönderirdi. Her yönüyle saygın bir insandı. Çevre köyler ve mahallelerdeki belli aile büyükleri babama ayrı bir değer verirlerdi. Hukukî bilgisi, dinî bilgisi yerinde olduğu için meseleler mahkemeye aksetmeden evvel mümkünse babam tarafından anlaşmayla halledilirdi.

Korkmaz Hafız'ın Hulûsi Efendi Hazretleri'ne yazdığı bir şiir var. Hulûsi Efendi Hazretleri'ne olan muhabbetinin kaynağı nedir, açıklar mısınız?

Babamın yaşlı bir (affedersiniz) merkebi vardı. Her Cuma ona biner namaza Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanına giderdi. Bir gün, "Baba, artık yaşlandın, giderken düşersin artık gitmesen olmaz mı?" dedim. Bana "Yok kızım, ben ölene kadar Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanına giderim. Bana bir şey demeyin." derdi. Onu canından çok sevdi. Ehl-i beyte karşı çok sevgisi vardı, Hulûsi Efendi'nin hayranı idi. Hele hele Hulûsi Efendi'nin bir Seyyid olarak Peygamberimizin neslinden olmasına ayrı bir değer verir, ahlakını beğenir, tasavvufî yönünü takdir ederdi.

Şairlik yönünü de çok severdi. Hulûsi Efendi benim okul arkadaşım olduğu için zaman zaman bana selam gönderirdi. Çünkü Cumhuriyet İlkokulu'nda beraber okumuştuk. O zaman kız çocuklarını pek okutmazlardı ama babam aydın bir insandı beni ilkokula göndermişti. Hulûsi Efendi ve ailesini biz çok seviyoruz. Biz ehl-i beyte saygıyı aileden öğrendik.

Babam, vefatından üç gün önce Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanına gidip cenaze namazını onun kıldırmasını vasiyet etmiş. Vefat edince Hulûsi Efendi cenazeye geldiğinde mahşerî bir kalabalıkla karşılaşınca vasiyetini söylemeye çekinmiş. Çünkü cemaat içerisinde ilçenin önde gelen isimlerinden Esat Hoca, H. Mustafa Efendi gibi değerli âlim hocalar varmış. Hocaların içinden Hacı Esat Efendi: "Hulûsi Efendi gel namazı sen kıldır, Korkmaz Hafız'ın vasiyeti vardı." deyince çok rahatlamış. (Bu olayı Hulûsi Efendi Hazretleri daha sonra bizzat bana anlattı.) Babamı şimdiki Cumhuriyet İlkokulu'nun üst tarafında bulunan Hacıderviş Mahallesi Mezarlığı'na defnettiler.

Orhan Ağabey siz dedeniz hakkında neler söylemek istersiniz?

Korkmaz Hafız'ın torunu Orhan Bey anlatıyor:

1952'de Demokrat Parti iktidarda iken dedem Korkmaz Hafız Efendi'yi Darende Müftüsü olarak tayin ettiler. "Bu yaştan sonra ahir ömrümde ben müftülük görevini ne edeyim." derdi. Fakat ömrü vefa etmedi. O yıl Hakk'a yürüdü. Dedem aynı zamanda İhramcızâde İsmail Efendi'ye müntesipti. Manevî yönü gelişmiş bir insandı. Çok çalışkan birisiydi. İlerlemiş yaşına rağmen hiçbir zaman boş durmaz ilimle irfanla, zikirle, sohbetle uğraşırđı.

Korkmaz Hafız'ın başka şiirleri var mıydı?

Halk arasında ezbere bilinenlerin yanında başka şiirleri de vardır mutlaka. Çünkü dedem, güçlü bir şair olarak bilinir. Fakat vefatından sonra bütün kitapları vasiyeti üzerine Hulûsi Efendi Hazretleri'nin kütüphanesine gönderildi.

Şiirleri de o kitapların arasında olabilir diye araştırma yapıldı ama o kütüphanede henüz şiir defterine rastlanmadı. Dedem okumayı da çok severdi. Cumhuriyet İlkokulu'nun ilk bayan mezunu annemdir. (Bedriye Hanım) Kendisi bize çocuklarımızı okutmamızı söylerdi. Biz de o öğütlerini tutmaya çalıştık.

Ben kütüphane müdürü olduğum yıllarda Hulûsi Efendi Hazretleri dedemden dolayı babamı da beni de severlerdi. Hulûsi Efendi Hazretleri bir gün bana "Bir yazı yaz da bizim kütüphaneyi faaliyete geçirelim, canlandıralım." dedi. Ben yazıyı yazdım. Cevap olarak görevli tayin edemeyeceklerini, kitapların da muhafaza için kendilerine gönderilmesini isteyen bir yazı geldi. Ben ikinci bir yazıyla, kitapların, Somuncu Baba Vakfisi'ne şartlı olarak bağışlandığı için göndermeyeceğimizi bildirdim.

Hulûsi Efendi Hazretleri Belediye Başkanı Abdullah Karakurt'la beraber Sadrazam Mehmet Paşa Kütüphanesi için Ankara'ya Meclise gittiler. O zaman Turgut Özal iktidarda idi. Hulûsi Efendi Hazretleri'ni Turgut Özal Bey büyük bir saygıyla karşıladı. Yanında Kültür Bakanı Mükerrrem Taşçıoğlu vardı. Ona dönerek "Bak hocam ne istiyor." dedi. O zaman söz verilmesine rağmen bir zaman kütüphane için onay çıkmadı. Bir yıl sonra yeni bir dönemde birçok ilde bile bulunmayan Sadrazam Mehmet Paşa Kütüphanesi Hulûsi Efendi Hazretleri'nin isteği ve gayreti ile yapılarak hizmete açılmış oldu.

Korkmaz Hafız'ın arkadaşlarından Esat Hoca hakkında neler biliyorsunuz, anlatır mısınız?

Esat Hoca hukuk tahsili yapmış, Osmanlı Dönemi

kadılarında birisidir. Kendisi çok büyük bir âlim, etrafındakiyle faydalı olmak isteyen bir insandı. Biz çocukluğumuzda onun Şeyh Hamid-i Veli'de yaptığı bayram vaazlarını dinlemekten büyük zevk alırdık.

Korkmaz Hafız ve Bir Mersiye

Asıl adı Muhammed Seydi Korkmaz'dır. Korkmaz Hafız diye bilinir. 1881 yılında Darende'de doğan ve rüşdiye mezunu olan Korkmaz Hafız, Şer'îye Mahkemeleri Başkatipliği'nde bulunmuştur. En meşhur şiiri Osman Hulûsî Efendi'ye yazdığı medhiyedir. 1952 yılında Darende'de vefat etmiştir. Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî'nin 1986 yılındaki birinci baskısının VIII. sayfasında yer alan şiir şöyledir:

*Hazret-i Hakk bu asırda seni sultân etmiş
Hüsn-i ahlâkı Hulûsî sana ihsân etmiş
Almadın gerçi zâhir hocasından dersi
Okudup ilm-i ledünn fâiku'l-akrân etmiş
Nûr-ı vechinden yazılmış budur evlâd-ı Nebî
Cân gözüyle okuyanlar, seni cânân etmiş
Hâl-i hazırda Fuzûlî'liği tevfik kılıp
Şiir inşâd ile de kâmil insân etmiş
Fazlını, kadrini takdîr edemezler nâdân
Zâhiren insân iseler ma'nâda hayvân etmiş
Kim severse seni cândan, o efendim mü'mîn
Seni rencîde eden münkiri Süfyân etmiş*

Çok şükür Rabbime, cândan severim sıdk ile ben

Bu atâyâyı bana Hâlık-ı Yezdân etmiş

Hakk'a binlerle şükür Dârende'yi ihyâ etti

Ehl-i tevâhidin içinden, seni kumandan etmiş

Seni vasfetmeğe Korkmaz'da liyâkat ne gezer

Sana karşı muhabbet anı gûyân etmiş

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi bir sohbetinde: "Korkmaz Hafız vardı. Ehl-i beyt âşığıydı. Bir gün camiden çıktık, eve gidiyorduk. Hafız Ağa yanındakilerle, Kerbela olayını tartışıyorlardı. Bana sordu: 'Hulûsi Efendi bu hususta Molla Cami şöyle diyor; İmamı Rabbanî böyle diyor; bu işe sen ne diyorsun?' dedi. Ben de: 'Hafız Ağa ben onların ayak tûrabıyım, ne diyeyim. Sen şimdi tatlı bir şey yiyerek ağzını tatlandırdın, tekrar acı bir şey yiyerek ağzının tadını bozarmısın? Sen evlad-ı Ali'nin muhabbetiyle perverdesin, karşı tarafın buğzuyla niçin gönlünü bozuyorsun.' dedim. Hafız Ağa elime sarılarak, 'Şahid olun arkadaşlar, bundan sonra ben de bir daha bu mevzuu ağzıma almayacağım.' dedi. Hepimiz sevindik. Korkmaz Hafız akıllı adamdı nice hocalarla münazara etmiş, hepsini de susturmuştu. Bu olaydan sonra bizleri terk etmedi. Hacı Esat Efendi ile beraber gelirdi. Cuma namazına gelemedikleri zaman üzülürdü. 'Hulûsi Efendi, başka yerde kıldığımız zaman buradaki huzuru bulamıyoruz.' derdi." diye buyurmuşlardır. Aynı huzurdan bugün de herkes bahsediyor.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi: "Bir Cuma sabahıydı. Her zaman olduğu gibi seher vakti semaveri yaktım. Dışarıda kar-tipi var, göz gözü görmüyordu. Bugün çarşıdan

gelen olmaz dedim. Biraz sonra kapı çalındı. Baktım ki Hacı Esat Efendi ile Korkmaz Hafız, kafalarını gözlerini sarmışlar, içeri aldım. Korkmaz Hafız: ‘Niye yalan söyleyelim Hulûsi Efendi, şurada ecdadın da var ama bu kurban senin için.’ dedi. Muhabbetle oturduk.” buyurdular.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi yine bir sohbetlerinde şöyle anlatırlar: “Bir Cuma günü Korkmaz Hafız geldi. ‘Hulûsi Efendi, ben yolcuym, cenazemi yıka demeyeceğim. Fakat namazımı sen kıldır, kabir taşıma da iki satır kitabe yaz.’ dedi. Ben de ‘Hafız Ağa, Allah (c.c.) sana uzun ömürler versin, daha çok çay içeceğiz.’ dedim. O da ‘Ben rüyamı gördüm, ben yakında yolcuym.’ dedi. Üç gün sonra, Pazartesi günü vefat etti. Cenaze musallaya konulunca etrafta başka hoca efendiler vardı, ben sesimi çıkarmadım. Tam o sırada Hacı Esat Efendi yüksek sesle; ‘Hulûsi Efendi, Korkmaz Hafız’ın vasiyeti vardır, cenaze namazını sen kıldıracaksın.’ dedi. Sonra namazını kıldırıldı, kitabesini de yazdık.” Kitabe şöyledir:

Muhibb-i hanedân-ı âli Ahmed

Korkmaz-zâde Hacı Hâfız Muhammed

Fenânın koydu fâni lezzetini

Bekânın buldu bâki izzetini “Hicri: 1371, Miladi: 1952”

Ömer Faruk Taşkın:

*“Darende, Eğitim Konusunda
En Güzel Örnektir.”*

Darende İmam-Hatip Lisesi’nde uzun yıllar müdür olarak görev yapan, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin ve H. Hamideddin Ateş Efendi’nin eğitim konusundaki hizmetlerine şahit olan Ömer Faruk Taşkın anlatıyor... Samimi olarak Allah rızası için neler yapılabileceğini dillendiriyor. Sivas İmam Hatip Lisesi’nde uzun bir süre müdürlük yapan Taşkın, 40 yıldır devam ettiği eğitim camiasında halen idareci...

Hocam önce kendinizi tanıtır mısınız?

İsmim Ömer Faruk Taşkın, 1954 Sivas Hafik doğumluyum. İlkokulu Hafik’te, ortaokulu Tokat İmam Hatip Lisesi’nde, lise bölümünü de İstanbul Fatih İmam Hatip Lisesi’nde okudum. 1977’de Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü’nden mezun oldum. Daha sonra kura usulüyle tayinim Bingöl’ün Kığı Lisesi’ne çıktı, burada öğretmen olarak göreve başladım. 1979’da askere gittim askerlik görevini ifa ettikten sonra 1980 ihtilalinden bir hafta önce terhis oldum. Aynı sene de evlendim. Yine o sene tayinim Hafik İmam Hatip Lisesi’ne çıktı ve orada göreve başladım. Bir hafta sonra da bir oğlumuz dünyaya geldi. Aynı okulda mart

ayına kadar görevimi sürdürdüm. 1981 senesinin mart ayında Belediye Başkanı'mız Hacı Ömer Coşar'ın tavsiyesi üzerine Hafik İmam Hatip Lisesi'ne Müdür Muavini olarak atandım. Bir yıl sonra da Müdür Başyardımcısı oldum. O dönemde Milli Eğitim Bakanı olan Vehbi Dinçerler Bey rotasyon çıkardı. Vehbi Dinçerler Bey İmam Hatip Okullarına değer veriyor, o okulları güçlendirme adına işinin erbabı müdür ve müdür yardımcıları ile değerli öğretmen arkadaşları İmam Hatip Okullarına yönlendiriyordu. Biz de o arada seminer için Samsun'a gitmiştik. Orada ismimizi aldılar. Diğer taraftan birlikte çalıştığımız müdürümüz Âdem Bey de ismimizi vermişti. Ankara'da bizim Daire Başkanımız (Sonra K. Maraş milletvekili olan) Nevzat Pakdil Bey, sizi müdür olarak göndereceğiz, dedi. Darende'yi de tavsiye etti. Bizim o zamanki Hafik Kaymakamı Mehmet Emin Avcılar'dı ve kendisi Darendeliydi. Önceden Darende hakkında da az çok bir bilgim vardı. Ondan dolayı da Darende olsun dedik. Oradan tekrar bizi seminere gönderdiler. 200'e yakın imam hatip müdürü vardı. Tabi onlar içerisinde Darende'yi bilen birçok insan vardı ve Darende'ye giden arkadaş çok şanslı dediler.

1983'te Darende İmam Hatip Lisesi'ne tayinim yapıldı. Tabi Darende'ye gelir gelmez ilk ziyaretimizi Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'ye gerçekleştirdik. Elini öptük, duasını aldık ve okulda göreve başlayacağımızı söyledik. Bizim memleketimizin Sivaslı İhramcızâde Hazretleri'nin memleketi olması, Hulûsi Efendi'nin yanında bizim için bir artı idi. İhramcızâde Hazretleri'nin şehri Sivas'tan geliyorunuz diye ayrı bir ilgi, alaka gösterdi. Daha sonra: "Okulda ne yapmak istiyorsunuz?" diye sordu, biz de: "Efendim, ilk önce okulu boyamayla başlayalım işe."

dedik. Bir ara Darendelilerden duymuştum; Hulûsi Efendi, hizmetlinin birini duvara çivi çakarken görünce: "Oğul, sen o çiviye duvara değil kalbime çakıyorsun." buyurmuş. Bu sözlerinden ilhamla boyayı yaptırırken okulun duvarlarında ne kadar askı varsa hepsini söktürdüm ondan sonra boya yaptırdım ve tüm koridorlara ayaklı, seyyar askılıklar koydurdum. Bu işler iki ay gibi bir zaman içerisinde oldu. Bu ara Hulûsi Efendi Hazretleri, okulu ziyarete geldi ve birlikte tüm sınıfları ve koridorları geziyoruz. Ben dedim ki: "Efendim, Allah nasip ederse okulun işleri için hiç kimse sizi rahatsız etmeyecek." Böylelikle hem duasını hem de gönlünü kazanmış olduk. Zaten ondan sonra da Hulûsi Efendi'yi okul hususunda rahatsız eden olmadı.

Talebe sayımız 300 civarında idi. O zamanki siyasî olaylar sebebiyle talebe sayısının düşmesinden dolayı Hulûsi Efendi Hazretleri çok üzülmüştü. Sanat Okulu Müdürü Cemalettin Bey vardı. Cemalettin Bey, o günlerde Hulûsi Efendi Hazretleri'nin hizmetlerinden istifade ederek Sanat Okulu'na yeni bir minibüs aldırır. Tabi, bizim okulun minibüsü eski olunca bu benim çok ağırımaya gitti. Neden bizim İmam Hatip Lisesi'nin arabası eski diye. Hatta Sanat Okulu Müdürü, bana "Benim karşıma siz rakip olarak mı geldiniz?" dedi. Ben de cevap olarak "Cemalettin Bey, biz bir aileyiz. Ne kadar çok okulumuza, eğitime, öğretime ve yeni yetişen neslimize faydalı olursak o kadar memleketimize, milletimize hizmet etmiş oluruz." dedim, ama bu hususu şimdiye kadar hiçbir kimseye paylaşmadım.

Bir cuma günü Hulûsi Efendi'yle birlikte camiden çıktık, cemaatle birlikte evine doğru giderken Almanya'dan Volkswagen marka bir arabayla misafirleri geldi. Onları

eve davet etti ve “Müdür Bey’le biz görüşelim.” dedi. Birlikte o gelen arabanın içine girdik. Bu yaşanan olayı hiç unutmam. Bana buyurdu ki: “Müdür Bey, bu minibüsü beğeniyor musun? Beğeniyorsan bunu okula alalım.” Ben de, “Efendim, sizin canınız sağ olsun, hiç önemli değil.” dedim ama çok utandım ve mahcup oldum. Biz büyüklerden duyardık; bir veli yanında gönlüne sahip olacaksın diye. Bizim gönlümüzden geçeni bize söyledi, hatta söylemekle kalmadı icraatı ile bize gösterdi. Ben bizzat kerametine şahit oldum. Yine söylüyorum çok mahcup oldum.

Hulûsi Efendi Hazretleri aynı zamanda Okul Aile Birliği Başkanı’ydı. Her toplantıya gelirdi. Yine o günlerde katıldığı bir toplantıda, masanın üzerine bir miktar para koydu ve “Okulunun minibüsünü yenileyin.” buyurdu ve arabayı yeniledik. Allah’a hamdolsun biz Hulûsi Efendi Hazretleri’nin duasına talip olduk ve 12 sene hizmet ettik, duasını aldık.

Hulûsi Efendi, disiplini çok seven bir insandı. Yaptığımız hizmetlerden dolayı bize olan güveni arttı. Darende’ye bir amir gelse “Müdür Bey birlikte ziyarete gidelim.” derdi ve nereye ziyarete giderse gitsin asla hediyesiz gitmezdi. Ziyarete gittiği hâkim, kaymakam veya savcı kim olursa olsun amir-memur fark etmez, hal hatır sorar hediyesini takdim ederdi ve “Herhangi bir sıkıntınız, isteğiniz olursa biz buradayız.” derdi. Hulûsi Efendi, benden önce, her yıl, okuldaki fakir talebelere elbise yardımı yapmış, iç çamaşırından ayakkabısına kadar alarak yardımda bulunmuş. Yine yardım durumu söz konusu olunca Efendi Hazretleri’ne: “Efendim, okulda şimdiye kadar, gelen zekâtlarla ihtiyaç sahibi fakir öğrencilere yardımda bulunulmuş. Eğer uygun görürseniz, bu yardımlardan okuldaki fakir zengin tüm talebelere

verelim.” dedim. “Peki, olur Müdür Bey.” dedi. Elbiselerin finansmanını Efendi Hazretleri’ni canından çok seven İstanbul’daki iş adamı Hakkı Tunç Bey karşıladı. Ölçüm ve dikim işi için de Konya’dan, burayı seven terziiler geldiler, okuldaki bütün öğrenciler ile birlikte öğretmen arkadaşların da ölçülerini aldılar ve herkese elbise dikildi.

Yine bir Cuma sabahıydı. Son sınıf öğrencisi bir talebe ayağında yırtık lastik ayakkabıyla geldi. Çocuğu arabaya bindirdim, çarşıya götürdüm. Esnafın yanına vardım. Ayakkabının fiyatı sekiz liraydı. Ona: “Bak bugün Cuma, mübarek bir gün. Bu ayakkabının parasının yarısını ben vereyim yarısını da sen karşıla, hayır olsun.” dedim. Esnaf da “Bu ayakkabının sermayesi yedi buçuk lira.” dedi ve kabul etmedi. Ben de ayakkabıyı sekiz liraya aldım.

Ertesi gün Efendi Hazretleri’nin yanına gittim. Bu durumu arz ettim. Efendi Hazretleri haliyle üzüldü ve: “Müdür Bey, okula gidin, okulda ne kadar ayakkabısı eski, yırtılmış ihtiyaç sahibi varsa hepsini tespit edin ve şu vereceğim karttaki ismi yazılı olan şahısların yanına varıp onlardan talebelerin ayakkabı ihtiyaçlarını giderin.” buyurdu. Tabi o verdiği kartla, verilen isimlerin yanına vardık. Onlar da 100 çift ayakkabı alıp talebelerin ayakkabılarını yenilediler elhamdülillah.

Boş zamanlarımı Efendi Hazretleri’nin yanında geçirmeyi arzu ederdim. Allah’a hamdolsun öyle de oldu. Yanında oturduğumuz zaman dikkat ederdim. Yanına bir çocuk dahi gelse toparlanırdı. Gelene hürmet gösterir ve ikramda bulunurdu ve “Müdür Bey, her insan, her canlı Allah’ın eseridir.” derdi. İnsana nasıl değer verildiğini orada gördüm.

Hulûsi Efendi Hazretleri'yle birlikte Kur'an Kursu için şehir dışına seyahatleriniz olmuş, anlatır mısınız?

Kur'an Kursu yapımı için ilk olarak Elbistan'a gittik. Efendi Hazretleri o dönemde, Darende'de hizmet için kurulan derneklerin, okul-aile birliklerinin kurucu başkanlığını yapmış örnek şahsiyetinden birisidir. Yapılacak hizmette maddî yardımı yapar, temeli atar ve arkasından da o işi orda bırakmaz takipçisi olurdu. Her haliyle güzel ahlakta adeta zirve yapmış örnek bir kişiliğe sahipti. Yine bir defasında Yenice Kasabası'na bir postane açılışına gittik. Orada da açılıştan sonra: "Ne gibi ihtiyaçlarınız, noksanlarınız var?" diye sordu ve eksikler hususunda kendilerine yardımda bulundu.

Merhum Kemal Abi'nin ve Ayşe Abla'nın, o malum trafik kazasında biz de ordaydık. O zamanki müftümüz Mustafa Bey, ben, Kaymakam Bey ve Belediye Başkanı dördümüz birlikte Efendi Hazretleri'nin yanına, acısını paylaşmak için gittik. Ama büyük insan olmanın verdiği bir hal olsa gerek öyle bir sabırla karşıladı ki: "Bize düşen görev Allah'tan gelen emre boyun eğmektir." buyurdu.

Hatta o ana kadar cenaze sayısının 4 tane olduğu da bilinmiyordu. Kemal Abi'nin yanındaki diğer vefat edenleri de duyunca "Dört tane mi?" diye teyit etti. Ertesi gün cenazeleri aldık, geldik. Efendi Hazretleri abdest alırken abdest suyunu ben döktüm. Büyük insan olmanın sorumluluğu olsa gerek, o kadar insanın içine çıktı, metaneti sebebiyle bir damla gözyaşı dökmedi. "Allah'ın takdiri böyle imiş." buyurarak sabrın ne olduğunu bizlere gösterdi.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ilme, kitaba, kütüphaneye vermiş olduğu değer hakkındaki düşünceleriniz ve onunla yaşamış olduğunuz anılarınızı anlatır mısınız?

İlim adına Hulûsi Efendi Hazretleri'nin en büyük sözleri şuydu: "Darende'yi tarihteki ilmî hüviyetiyle tanıtmak istiyorum." Efendi Hazretleri'nin bütün amacı buydu. Merhum Özal'dan isteği de bu idi. Turgut Özal: "İlim adına devletten isteğiniz nedir efendim?" diye sorunca "İlahiyat Fakültesi'nin Darende'de açılmasını istiyoruz." buyururlar. Tabi onun isteği vefatından sonra yerine getirilip fakülte açılınca merhum Sami Erdem Bey şöyle söylemişti: "Darende'ye fakültenin açılması Hulûsi Efendi'nin kerametinden başka bir şey değildir." Bazı kimseler fakültenin açılacağına inanmıyorlardı. Yurt olarak açılması için ısrar ediyorlardı. Efendi'ye bu durum arz edilince bana buyurdu ki: 'Müdür Bey, yurt her zaman yapılır ama bir İlahiyat Fakültesi her zaman her yerde açılmaz ve biz memleketimizin gençliğinin din ve diyanetinin yanında diğer ilimlerle de mücehhez bir şekilde donanımlı olarak yetişmesini istiyoruz." Hatta rahmetli Özal, Efendi Hazretleri'ne hitaben, "Hocam, siz fakülteyi açtıktan sonra okulun öğretim görevlileri ile diğer bütün sorumlulukları bana ait." diye Hulûsi Efendi Hazretleri'ne söz vermiş taahhütte bulunmuştu. Zaman, Hulûsi Efendi Hazretleri'ni haklı çıkardı.

Görev yaptığım dönemlerde Darende'ye birkaç tane müftü gelip görev yaptı. Diyarbakırlı Selahaddin Kaplan isminde bir müftü var idi. Burada Hulûsi Efendi'nin bir özelliğinden daha bahsedeyim: Gelen bürokrat, müdür veya amir kim gelirse gelsin, onların branşları ne ise hepsine ayrı ayrı ilgi gösterir, onlarla ilgilenirdi. Diyarbakırlı o

Müftü Efendi geldiğinde ona kütüphaneyi gezdirdi. Müftü Bey, Efendi Hazretleri'ne dedi ki: "Hocam, Peygamberimiz Efendimizin yatsı namazının son sünnetini bazen dört rekât kıldığına dair hadis okudum ama öğle namazının son sünnetini dört kıldığına dair bir hadise rastlamadım?" Efendi Hazretleri, celâlî bir meşrep ile ayağa kalktı, kütüphanede bir dolabın kapağını açtı ve kitaplığın tam ortasında kalın ciltli bir kitabı alıp getirdi. Ortadan bir yeri açtı masanın üzerine koydu ve "Müftü Efendi buyurun, o konuyla alakalı Hazreti Peygamberimizin hadis-i şerifleri..." buyurdu. Müftü Efendi de baktı ve "Tamam efendim, şimdi gördüm." dedi. Efendi Hazretleri'nin en büyük özelliklerinden birisi dinî konuların hangi kitaplarda geçtiğini çok iyi bilmesi, bunu sunarken de nazik davranması dikkat çekiciydi.

İmam-Hatip'te Bakan Karşılarken

Bizim o dönemde Milli Eğitim Bakanı'mız olan Hasan Celal Güzel, Malatya'ya gelmiş dönüşünde de Darende'ye uğrayıp Hulûsi Efendi'yi ziyaret edeceğini söylemişti. Efendi Hazretleri'ne Bakan Bey'in geleceğini arz ettim. Darende'de devletin temsilcisi Kaymakam var, Belediye Başkanı var, partinin il veya ilçe başkanları var, Efendi Hazretleri'nin kendisinin de bir makamı var ancak ondaki büyüklüğe bakın ki, Bakan Darende İmam Hatip Lisesi'nin müdür odasında karşılıyor. Bu ancak çok ileri görüşlü, feraset ehli bir insanın sergileyebileceği bir davranıştır. Bu davranış İmam Hatip mesleğine ve okuluna verdiği en büyük değeri gösteriyor. Bakan geldi, Efendi Hazretleri'yle birlikte karşıladık. Efendi Hazretleri'nin Bakan'ı okulda karşılaşmasının hikmetini o an için idrak edemedik ama şimdi ne kadar yerinde olduğunu idrak ediyoruz. Daha

sonra Devlethane'ye geçtik. Öğle yemeğini yedik. Efendi Hazretleri, Bakan ve ben kütüphaneye geçtik. Bakan: "Efendim, bizden özel bir istekleriniz var mı?" diye sordu. "Bizim tek ihtiyacımız var Bakan Bey, o da öğretmen, Müdür Bey'in öğretmen yetersizliğinden dolayı sıkıntısı var." dedi. O zamandan sonra hiçbir öğretmen sıkıntımız olmadı ve Allah'a hamdolsun, himmetleriyle, o dönemlerde hatırı sayılır insanlar yetişti.

Hulûsi Efendi'nin cenazesinin, İmam Hatip Lisesi'nde kaldırılmasındaki hikmeti sebep nedir sizce?

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin birçok köy ve kasabada yapmış olduğu eserleri çoktu ama Darende İmam Hatip Lisesi'nin onun yanında ayrı bir yeri vardı. Çünkü ilme vermiş olduğu değer, gençliğin ilim ve irfanla yetişmesi onun en büyük arzusu idi. Hiç unutmuyorum, kız talebeler için: "Evin sağlığı kız çocuklarımızın okumasıyla, bilinçlenmesiyle mümkündür." dediği, dün gibi aklımda. Okulumuzda yeterince yer olduğu için kız çocuklarımızın okumalarına yönelik olarak onlara okulumuzda ve yurdu-muzda yer açtık. Onları okuttuk ve Allah'a hamdolsun ilk kız öğrencilerimizden Hülya Tok, Ankara'ya hâkim olarak atandı. Bu arada öğrenci sayımız arttı. Tabi bu arada okulumuzun üst katını derslik ve yurt yeri yapmak için Hamideddin Efendi'yle beraber Sivas'a gittik. Bir sahra sohbeti düzenlendi. Sohbet sonrası yardım toplandı. Orada bulunan ve buraya gönül veren erkek-bayan ihvanlar inanın ellerinden gelen yardımı esirgemediler. Hatta bazı hanım kardeşlerimiz alyans yüzüklerini parmaklarından, altın bileziklerini kollarından çıkartıp verdiler. O yardımlarla okulumuzun üstüne iki kat daha yapıldı ve hizmete girdi.

Okulumuzdan mezun olan birçok talebemiz çok güzel yerlere geldiler. Kimisi Maliye Bakanlığı'nda daire başkanı, kimisi Gümrük Bakanlığı'nda genel müdür yardımcısı, kimisi Danıştay'da hâkim, kimileri mülkiyede müfettiş... Birçok doktor, avukat oldular. Vatanımıza milletimize hizmet ediyorlar. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin cenaze namazı en mühim eseri olan Darende İmam-Hatip Lisesi avlusunda kılınmıştır.

Hamid Hamideddin Efendi de görevinin başına gelmeden önce Hulûsi Efendi Hazretleri onu çok güzel bir şekilde yetiştirerek bütün hizmet tecrübelerini, en uç zirve noktasına kadar ona aktardı. Manevî boyutta da onu ahlaken en mükemmel şekilde yetiştirerek emanetini teslim etti. Buna bir misal verecek olursak; Hamid Hamideddin Efendi'yle beraber bir amirin, bir bürokratin, bir genel müdürün yanına gittiğimizde, aynı Hulûsi Efendi'de olduğu gibi saygı ve hürmetle karşılıyorlar ve talep ettiğimiz hizmeti hiçbir zaman geri çevrilmeden alıyor. Biz buna yıllarca şahitlik ettik. Yani etkinliği ve insanların saygısı fazlasıyla devam ediyor. Çünkü o babanın evladı, o ailenin mümtaz bir ferdi. O, Vakıf hizmetlerinin önderi... Yine Hamid Hamideddin Efendi, aynı şekilde ilim merkezinde toplantılarda bulunur ve Hulûsi Efendi'nin söylediği gibi "Hocam müsaitsen birlikte gidelim." derdi.

Hulûsi Efendi'nin ilim yönünden en büyük arzusu isteği, Selçuklu'da olduğu gibi Darende'nin bir ilim merkezi haline gelmesi insanlığın ilim ve irfan ile yetişmesiydi.

Darende'den Sivas'a

Kaç senesinde Darende'den ayrıldınız ve hangi görevlerde bulundunuz?

Sivas İmam Hatip Lisesi'ne gidebilmek için sınavlar vardı, o sınavlara girmek için Hamid Hamideddin Efendi'den izin istedim. Bunun üzerine Efendi, Malatya Valiliği yapmış bir milletvekilimiz vardı, ona bir kart yazdı, verdi. O milletvekilinin yanına vardık. Benden, istek arzunuz nedir diye sordu ve daha sonra da Sivas Abdussamet Bal İmam Hatip Lisesi için gereken işlemlerimizi, sağ olsun, Hamideddin Efendi'nin duasıyla yaptı. Kararnameyi cebime koydum. Tayin işlemim yapıldıktan sonra Abdussamet Bal İmam Hatip Lisesi'nde göreve 1996 yılında başladım. İşin garip tarafı bu okulu da yaptıran Darendeli bir hemşerimiz. Abdussamet Bal Bey'in oğlu Ömer Bey'i burada biraz üzmüşler tabi. Benim Darendeli'den geldiğimi duyunca, kalktı, yanımıza kadar geldi ve dedi ki: "Hocam, siz Darendeli'den geliyorsunuz kıymet bilirsiniz. Benden ne istiyorsanız yapmaya hazırım." Ben de "Elimden gelen her türlü hizmeti yapmaya gayret edeceğim, büyüklerin duasıyla inşallah." dedim. 15 sene de bu okulda hizmetimiz oldu. 28 Şubat Dönemi'nin her türlü sıkıntı ve baskılarına rağmen Allaha şükür biz en az ve hafif şekilde geçirdik. Bu da elbette ki büyüklerin duası bereketiyle oldu. Daha sonra 2010 senesinde rotasyon sebebiyle İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi Hazretleri'nin yaptırmış olduğu Sivas İmam Hatip Lisesi'ne tayin oldum ve 2015 senesine kadar da orada hizmet etmeye gayret ettim. 2015'ten sonra da şimdiki görev yapmış olduğum okula geldim ve 2 yıldır da burada devam ediyoruz. Büyüklerin himmet ve dualarıyla 40. yılın içindeyiz. Bu 40 yılın 36 senesi idarecilik ve 4 yılını da öğretmen olarak devam ettirdik.

Yine bir gün Hulûsi Efendi ile birlikte Devlethane'de otururken buyurdu ki: "Müdür Bey, birçok dernek var ve bunlar dağınık halde. Bunları Vakıf çatısı altında toplayalım." Gerekli araştırmalar yapıldıktan sonra 1986 senesinde Vakıf kuruldu.

Manevî Güce Samimi Olarak İnanmalı

Sayın hocam, siz Darende’de buldunuz; tasavvufî, irfanî kültürün, Vakfın insana nasıl bir etkisi var? Sizden sonra gelecek neslin, bu tecrübelerden istifade etmesi adına neler söylersiniz?

Buradaki en büyük güç manevî güçtür. Bir kere bu noktada yeni nesille hemfikir olmak durumundayız. Bu manevî gücü ön plana almalı ve buna can u gönülden samimi bir şekilde inanmalı.

Bir gün, “Efendim, okul talebelerimizi umreye götürelim.” dedim “Olur Müdür Bey.” dedi. Yukarıdan izni çıkarttı, o sene talebelerimizi umreye götürdük. Hakeza, her sene kız talebelerimizi ve erkek talebelerimizi, tabiri caizse tepeden tırnağa, hepsini giydirdik. Kızlarımızın başörtülerine kadar. Hatta kız talebelerimizi bir programa götürmek istediğimizde durumu hocama arz ediyordum, o günkü Belediye Başkanı Abdullah Karakurt’a telefon ediyordu ve belediye otobüsünü talebelerimize tahsis ediyordu.

Bir gün Efendi Hazretleri’yle sohbeteyken birisi Nasihat ilahîsini okumaya başladı. Okuyan arkadaş yanlış okuyordu, onu durdurdu ve “Şöyle okuyacaksınız.” buyurdu. “Müdür Bey, ileriki bir zamanda Divan’ımız çoğalacak ve yapılacak hastaneye kaynak teşkil edecek inşallah.” buyurdu. Yine bir gün bir kişi geldi “Efendim, sabaha kadar uyku uyuyamıyorum.” deyince “Ne güzel işte sabaha kadar ibadetle meşgul olursun.” buyurarak latifede bulundu.

Röportajınız vesileyle bütün gönül dostlarımızı ve Darendeli hemşehrilerimizi en içten duygularıyla selamlıyorum.

Necdet Kırceylan:

*“Tarih Yeniden
Darende’de İnkışaf Ediyor.”*

1985-1990 yılları TZDK Bölge Müdürlüğü yapan Necdet Kırceylan Darende ile olan gönül bağıını hiç koparmamış, tayini çıkıp gittikten sonra zaman zaman ziyarete gelmek suretiyle gönül dostluğunu devam ettirmiştir. Her ziyaretinde Vakıf hizmetlerinin daha da gelişmesini görek memnuniyetini yaptığımız bu röportajda belirtmiştir. Geçtiğimiz ay içerisinde rahatsız olmasına rağmen bir vefa ziyareti ve kendi deyimiyle ‘helalleşme’ kastiyla yaptığı Darende ziyaretinde kendisini dinledik. Siz değerli okuyucularımızla paylaşıyoruz.

Necdet Bey Darende’ye hoş geldiniz? Bugün 22 Mayıs 2017. Siz 1985 yılından itibaren Darende’yi Malatya’yı biliyorsunuz. Bize önce öz geçmişinizden ve Malatya’da kaldığınız dönem içerisinde Hulûsi Efendi Hazretleri’yle olan anılarınızdan bahseder misiniz?

1939 da Balıkesir’de doğmuşum. Babam esnaf olarak çalışan ve orta halli geçinen bir insandı. Dedem İstiklal Savaşından önceki yıllarda Osmanlı Ordusu’nda uzun yıllar asker olarak görev yapmış bir insan imiş. Babam 1920’de doğmuş. Bir muhacir aileden geliyoruz. Rahmetli ninem

manevî yönden kendini yetiştirmiş Balıkesir’de yaşayan bir insandı. Okul yüzü görmediği halde onunla beraber biz İslâm âlimi Hasan Basri Çantay Hocaefendi’den bir şeyler sorup öğrenmeye giderlerdik. Ben o zamanlar yedi sekiz yaşlarında bir çocuktum. Biliyorsunuz Hasan Basri Çantay, İslâm âlimi olarak dine çok büyük hizmetler vermiş bir din âlimi, tefsir yazarı idi. Bizim büyüklerimiz böyle bir muhterem zatı bulduklarında mutlaka ondan bir şeyler sorup öğrenen araştıran ve nefsinde tatbik eden insanlardı. Dolayısıyla büyüklerden görmüş olduğum araştırma inceleme ve yaşama hastalığı bana da sirayet etti. Üniversite yıllarımda araştırma inceleme yönümüz daha belirgin bir hal aldı. Daha sonraki Diyanet Yayınları ilgili eserler beni hep bu araştırma durumuna sevk etti. Bütün ömrüm boyunca Kur’an’ın insan yönetimine dünya hayatı yönetimiyle ilgili özel ayetlerine surelerine merak sardım. Onları bir araya getirip not defterinde topladım, insan hayatının şekillenmesiyle ilgili hadisleri de bir araya topladım. Bu sure ve hadisleri Kastamonu’da müftü ve müftü yardımcılarının, vaizlerin nezaretinde kontrol ettirdim. Herhangi bir yanlışlık var mı diye. Bu yönüyle bunları yazılarımda da paylaşmak durumuna girdim. Ziraat Fakültesi mezunu olmam hasebiyle Balıkesir’de görevime başladım. Türkiye Zirai Donatım Kurumu’nda bölge müdür muavini oldum ve uzun bir dönem bu görevimi sürdürdüm. 1977 senesinde bölge müdür muavinliği yaptım. Kaderin bir cilvesi olarak 1985 yılında da Türkiye Zirai Donatım Kurumu Bölge Müdürü olarak Malatya’ya geldim.

Arkadaşlar dediler ki, Darende’de Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi diye büyük bir zat var. Malatya’daki birçok arkadaş on beş günde, ayda bir Cuma günleri veya hafta

sonları o zatı ziyarete giderler. Biz de gidelim dedik. Bu güne kadar böyle bir tasavvuf büyüğüyle ilk defa karşılaşacaktım. Darende'ye geldik arabamızı Hulûsi Efendi'nin evinin önüne park ettik. Yine yanımızda pek çok daire amirlerinden olan arkadaşlarda vardı. Cuma günü idi. Cuma namazını kıldık. O zatın hutbesini büyük bir manevî atmosfer içerisinde zevk ve huşu içerisinde dinleme şerefine nail oldum. Camiden çıktıktan sonra Hulûsi Efendi "Haydin yemeğe gidelim." dediler ve ben de "Şimdi biz davetsiz bir yere gidersek ayıp olur." dedim ama arkadaşlar, "Olur mu hocamız herkesi davet ediyor." dediler. Biraz dolaştıktan sonra içeriye girdik. Hulûsi Efendi bizi görünce "Sen neredesin. Seni bekliyorduk, gözden birden kayboldun." dedi ve bizi yanına oturttu. Yemeğimizi yedik. Bu ilgi ve alaka veya normal bizden biriymiş gibi davranması beni şaşırttı. Bizlerle bu şekilde konuşması, ilgilenmesi beni çok etkilemişti. Daha sonra iki üç ayda bir gelip hocamızı ziyaret ettik. Hulûsi Efendi genel itibariyle bir tarikat şeyhi olmakla birlikte ilmî yönü de ön plana çıkan âlim bir zât idi. Sosyal hayatta faal olarak bulunduğu dernekler hep halka daha güzel bir şeyleri sunmak içindi. Hocamın en büyük özelliğinden biri de siyasetle hiç alakadar olmamasıydı. Gelen insanların siyasî ideolojisi ne olursa olsun onların fikirlerine saygı duyar ve siyasete hiç karışmaz hatta hiç konuşmazdı. Her kesimle barışık ve herkesle ülfet eden, geçinen büyük ahlak numunesi idi. Bu hali çok enteresan gelmiş ve beni kendisine cezbetmişti. Yani ben odasına girerken, yanına girerken normal giriyor ve çıkıyordum. Bir Allah'ın kulu yanına gelip de sen şöyle gireceksin şöyle çıkacaksın, adabı usulü şöyle diyen kimse olmadı. Hocam bana, benim davranışlarımla ilgili olarak

yanlışımın olup olmadığını hiçbir şekilde hissettirmedi. Bu, onun son zamanına kadar da hiç değişmedi. Tarifi olmayan güzel bir ahlaka sahip idi. Sohbet ettiği zaman kelimelerinden çok güzel şeyler duyurduk. Gösterişten uzak çok sade ve temiz bir yaşantısı vardı. Bizimle beraber namazdan çıkar yürüyerek gelirdi. Ziyaretçilerine gül esansı ikram ederdi. Divan'ını da o yıllar yeni bastırmıştı. En büyük hayalinin de bir hastane yaptırmak olduğunu ve Divan'ın satışından gelecek olan geliri de hastane yapımında kullanılacağını söylemişti. Kendisinin vefatından sonra evladı H. Hamideddin Ateş Efendi sağ olsun, yaptırmak istediği muhteşem eseri meydana getirdiler. Bu eser herkese açık, herkese hizmet veren Türkiye'de sağlık alanında nadir bulunan bir eserdir.

Bir gün Balıkesir'den gelirken ikinci namazı vakti burada mola verdik. Arabayı evine yakın bir yere çektik. Camiye namaza gittik geldikten sonra hocam "Ne zaman geldiniz?" diye sordu. "Şimdi geldik." dedim bunun üzerine "Bugün gitmeyin misafirim olun." buyurdu. "Hocam benim hanım sizin eve girmez." dedim. "Neden" diye sordu. "Çünkü hanımımın başı açık." dedim ama o büyük insan buyurdu ki: "Olsun o gün gelir kapatır." dedi. Benim hanımım ilkokul öğretmeni ama Kur'an'ın hemen hemen yarısı ezberindedir. Dedesi de Balıkesir Paşa Camii'nin rahmetli imamlarından. Medrese görmüş icazet almış bir zât. O da aynı şekilde insanların fazla sorgulanmaması gerektiğini kendilerinin fazla müdahaleye lüzum olmadığını, herkesin inançları, bilgileri doğrultusunda bir an gelip hakikate ereceğini söylerdi. İşte hocam da aynen bizim hanıma aynısını söyledi ve: "Buyurun kızım hoş geldiniz, ablalarının yanına girip istirahat edin." buyurdu. İstirahat ettikten

sonra bizim bir buçuk saatlik yolumuz var bize müsaade edin dedik. Ben bu yaşamış olduğum mevzuu her zaman başka yerlerde de anlattım. Hulûsi Efendi'nin engin bir hoş görüsü, engin bir dehası, çok büyük bir şefkat ve merhamet sahibi oluşu, bizi adeta bir baba şefkatiyle bağrına basması inanın bana tarifi çok zor. O, hüsnü ahlaka sahip bir insandı. 1998 yılında bir makalede bu hususun bir bölümünü yazdım. Yani Hocamız insanlığa bakışı davranışı çok orijinal bir şeydi. Kısacası Hocamız Sevgili Peygamberimizin metodunu hayatında bire bir tatbik ederek yaşıyordu. Kapısını insanlara açmış araya mesafe koymamıştı. İşte sen bizdensin, değilsin gibi bir ayırım yok ve bütün herkese olan hoş görüsüyle davranarak kucağını açmıştı.

Nasihat Şiiri'ni Kastamonu'ya götürdüğüm zaman dağıttım, herkesin dikkatini çekti. Çünkü muhteşem bir yorum. Öyle bir şiir ki ciltler dolusu makale yazılarak anlatılacak şeyi dokuz kıtalık bir şiire sığdıran müthiş bir insan. Ben bunu biraz daha derinlemesine düşünerek söyleyecek olursam inanın bana yeryüzündeki tüm insanlık bu şiirdeki yazılı olan erdemleri yaşamaya çalışsa hayat güllük gülüstan olur. Ne kavga kalır ne de haksızlık kalır. İnsanlık kurtuluşa erer. Çünkü şiirin içeriğine, ilmî boyutta girdiğiniz zaman adeta ayetlerin, hadislerin özünü alarak tefsiri yapılmış. Eğer bir örnek verecek olursak birinci beyitteki:

Âlemi sen kendinin kölesi kulu sanma

Sen hak için âlemin kölesi ol kulu ol

Bu sözlerde Hazreti Peygamber'in kaç tane hadisine işaret var. Bir hadisinde "*Kendi nefisine yapılmasını istemediğin bir şeyi mü'min kardeşine yapma. Kendi nefisine yapılmasını*

istediğin bir şeyi mü'min kardeşin için istemedikçe kâmil mü'min olamazsın." hadisi hemen aklıma geldi. Yani insan kendi nefsinden önce Müslüman kardeşinin nefesine hizmet etmesi gerektiğini ve Allah'ın rızasının bunda olduğunu, bütün insanlığa hizmetin ibadet olduğunu, diğer insanları biz kendi nefsimize hizmet ettirmek değil bizim tüm insanlığa hatta canlı cansız bütün varlıklara hizmet ederek Allah'ın rızasını kazanacağımızı söylüyor. Tabi bu sözler onun gönül zenginliğinin bir yansıması... Şimdi o sözleri çok kimseler okuyabilir söyleyebilir. Ama Hulûsi Efendi onu hayatında nefsinde tatbik ederek uyguluyor her hal ve hareketinde söylemiş olduğu sözleri yaşıyordu. Bugünün dünya meseleleri Türkiye'nin meselelerinin çözümü için herkesin o Nasihat Şiiri'ni iyi değerlendirmesi lazım. O Nasihat'teki her mısraı derinlemesine düşünecek. Ben ne yapıyorum? Hocamın muradı neydi? Ben bu hizmetin neresindeyim?

Ben yöneticiliğe başlamadan önce seminerde bize insana değer vermeyi öğretmişlerdi. Hocamız herkese değer veriyordu. Tasavvuf büyükleri bu yönleriyle toplumu peşinden sürüklüyor. Yoksa belirli dar kalıplar içerisine girdiği zaman tasavvuf büyüğü olma özelliğini kaybediyor. Ben naçizane şunu düşünüyorum ve ona göre değer veriyorum: Tasavvuf erbabı zatın vermiş olduğu eserler nelerdir, bu eserlerde ortaya koyduğu şeyler çok önemli. Mesela Cerrahî şeyhlerinden biri diyor ki: "Arkasından gidilecek zatın en azından elli altmış tane maddesini incelemeniz lazım. Yaşantısına bakmanız gerekir." İşte Hocamız hayatının her safhasına İslâm'ın, Hazreti Peygamber'in bütün sünneti seniyyesini uygulayarak tatbik ederek yaşayan gerçek hakiki bir mürşid-i kâmil olma özelliğini taşıyan, tarifi olmayan müthiş bir Hak dostu.

Kimseye sert konuşmayan, incitmeyen mütevazı bir kişiliğe sahipti. Bazı kişiler nasihat yapacağım derken bağırıp çağırıyorlar, ama Hocamda böyle şey yoktu. Hulûsi Efendi bütün hutbelerini yumuşaklıkla anlatır ve özünü söyleyerek uzatmazdı lafı. Sözüün özünü söylediği için aklımıza hemen yerleşirdi. Bu yönü ile de büyük bir çığır açmıştır. Kendinden sonra da Vakıf ve hizmetleri büyüyerek genişlemekte olduğunu müşahade ediyoruz. Her gelişiminde çok farklı hizmetlerin gelişerek hızlı bir şekilde yapıldığını görüyoruz. Ben 1998’de, 2006’da, 2012’de, 2014’te ziyarete gelmişim. Şimdi de üç yıl sonra geldim. Hep büyüdüğünü, hep geliştiğini ve hep insana bir şeyler sunduğunu gördüm. Burası cennet bahçelerinden biri gibi.

Efendim, 1985 yılındaki durumuyla aradan yaklaşık 30 yıllık bir zamana şahitsiniz. Külliyeinin ve Vakfın gelişmesinin memlekete katmış olduğu değerleri dışarıdan izleyici olarak nasıl değerlendirirsiniz?

Ülkemizde pek çok hizmet eden kuruluş var ama her biri değişik usullerle dar kadrosunun içinde hareket etmeye çalışıyor. Burası, benim gördüğüm kadarıyla, herkese açık ve tüm insanlığa hizmet eden bir yer. Hulûsi Efendi’nin 4 yıldan fazla yanında bulundum, sofrasına oturdum, çayını içtim, onunla beraber ikamet ettim ve çok sade gözükken fakat o büyüklüğünü gizleyen, fark ettirmeyen ve daha sonraki yıllarda büyüklüğü ortaya çıkan çok büyük bir insandı. Onun vefatından sonra ondan istifade etmeyi hissettim. Hayatta iken değerini idrak edemedik. Vakıf onun ışığını yaktı. Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’nin bu açmış olduğu yolu takip ederek büyük bir başarıya, büyük bir hizmete imza attı. Yani o ocağın ateşini tutuşturdu, kendisinden sonra gelenler

de bu maddî ve manevî hizmeti ileriye götürdü. Bunun da tabii müspet şeylerin yapılması ile birlikte gerçekleştiği kanı-sındayım. Burası 30 sene önce mütevazı bir yerdi. En son üç sene önce geldiğimde cami henüz tamamlanmamıştı. Fakat diğer tesisler yapılmıştı. Başka gezdiğim yerlerle kıyas yap-tığım zaman buranın olağanüstü bir mükemmellekle yapıлып insanların hizmetine sunulduğunu görüyorum.

Bu eserler Selçuklu ve Osmanlı eserlerinin adeta yeni-den inkişafı, yansıması diyorum ben. Ecdatta insana hiz-met eden pek çok unsurlar bir arada. Bura da aynen öyle. Buraya ailesi ile gelen insanlar rahatlıkla, huzur içerisinde yemeğini yiyor, havuzuna gidiyor, alış verişini yapıyor, tabiri caizse maddî ve manevî gıdasını alarak huzurlu bir atmosfer içerisinde saatlerini geçirerek, gönül rahatlığı ile memnun ayrılıyor. Burada namaz kılmak insana çok hu-zur veriyor. Kur'an-ı Kerim'in sürekli okunduğunu duy-duğumda içimden: "Keşke meal de verilse." dedim ve na-mazdan sonra baktım mealin de verildiğini duydum, çok memnun oldum. Çünkü Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması için mealin de verilip hayatımıza uygulanması çok önemlidir.

Bir de Osman Hulûsi Efendi ile ilgili bir Kaymakam hikâ-yesi anlatırlar. Buraya gelen bir Kaymakam'ın dindar olma-dığı hatta alkol aldığı söylenirmiş. Birkaç kişi Hocaefendi'ye: "Siz bu adamla neden konuşuyorsunuz, buna yüz veriyor-sunuz?" demişler. Hulûsi Efendi de: "Bizim kapımız herke-se açık, biz yanımıza gelen kişiye yüzümüzü asarsak o insan bizden kaçır gider. Gün gelir bizim sohbet meclislerimizden istifade eder ve hayatını değiştirir." buyurur. Hocamızın bu-radaki irşat metodu da çok önemli, insanları azarlamadan, ka-pısına gelenleri rencide etmeden, "Sen ne yapıyorsun?" deyip

de aybını yüzüne vurmada onları irşat etmesi çok önemli bir metot. Peygamberimizdeki metodun aynısı. Hizmet ettiği dönemdeki dernek faaliyetleri davranışları insanlarla olan münasebetleri benim hep dikkatimi çekmişti. Bazı tasavvuf sohbetlerine katılma durumum olmuştu. Bu gittiğimiz yerlerde fazla disiplinin olduğunu ben yadırgamıştım. Hulûsi Efendi böyle bir uygulama yapmıyordu. Sözüün özü, Hulûsi Efendi sevgi yoluyla hitap ederek, konuşmalarıyla mesajlar vererek insanları irşat ediyordu. Ziyaretine gelenleri incitmeden gönüllerini fethederek onlara İslâm'ın, tasavvufun güzelliklerini gösteren harika bir 'Gönül Sultanı' idi. Başlı başına bir mürebbi, yol gösteren insandı. Yanında bulunduğum dönem içerisinde kendisinden çok istifade ettim. Keşke daha fazla yanında olsaydık ve onun o güzel Peygamberî ahlakından daha fazla istifade etseydik. Hulûsi Efendi nur içerisinde yatsın. Şu anda da Vakıf sayesinde açılan hastane, okullar, yurtlar, burslar, üniversiteye hazırlanan gençlere bambaşka bir imkân sağlayarak vatana, millete hizmet edecek faydalı gençliğin yetişmesine çok büyük katkıda bulunuyor.

Vakıf Başkanı Hamid Efendi ile de görüşmemiz oldu. Maşaallah Hulûsi Efendi'nin yokluğunu hissettirmeden bizlere ilgi alaka gösterdi. Hatta benim görev yapmış olduğum yere de uğramış, ben yoktum, görev arkadaşlarım bana Hamid Efendi'nin geldiğini söylediler. Ama onun bizim yanımıza uğramasından çok memnun oldum, çünkü bir vefa örneği olarak merhum Hocamızın dostlarına verdiği değeri devam ettirmesi benim için çok büyük bir mutluluk kaynağı oldu. Vakıf Başkanımıza hürmet ve saygılarımı bildiriyor bundan sonraki maddî ve manevî hizmetlerinde başarılar diliyorum.

Gönül Dünyasında Güzel Nakışlar

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyaret eden herkesin gönül dünyasında güzel nakışlar kalmıştır. İşte onun şahitlerinden biri olan Necdet Kırıcıyan'ın ziyaretçi defterine yazdığı notlardaki samimiyeti:

“Tasavvuf dünyası hakkında ilk defa 1985 yılı sonlarında, Darendede büyük İslâm âlimi Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'yle tanışarak bilgi sahibi oldum. Vefatına kadar yanı başında defalarca yemek yemek, ikram ettiği çayları tatmak, emsalsiz bilgi ve yüksek tevazuu ile yanında bulunmuş olmaktan dolayı kendimi şanslı saymaktayım.

Başlattığı Vakıf hizmetlerinin ve yayınların çok büyük gelişme kaydetmesi, kendisinin ne kadar yüksek bir değerde olduğunun bir işaretidir. Sohbetlerini, Cuma günü hutbelerini hayatımın güzel anları olarak daima hatırlıyorum.

Tüm insanları en güzel şekilde kucaklayan, onlara moral veren, engin anlayışı ile gönüllerde taht kuran merhum Osman Hulûsi Efendi ile tanışmış ve kendisi ile görüşebilme şansını elde edebilmiş olmayı, Yüce Rabbimin bir ikramı olarak kabul ediyorum. Kendisinin imzalayıp verdiği Nasihat Kasidesi hayatımı düzenlememde çok büyük yol gösterici olmuştur. Attığı hizmet adımlarının dalga dalga büyüyerek devam etmesi toplumumuz için bir şanstır.

Yüce Rabbim, sırrını yüceltsin. Manevîyatından nasip lenmemizi sağlasın. Hürmetlerimle...”

21.05.2012 Necdet Kırıcıyan 1985-1990 yılları TZDK Bölge Müdürü / Malatya

Kamil Akgül:

“Biz Her Şeyi Büyüklerden Öğrendik.”

1942 yılında Hacılar Sıragoz Mahallesi’nde dünyaya gelen uzun yıllar Sivas’ta esnaflık yapan, Hulûsi Efendi Hazretleri’nin damadı Kamil Akgül ile uzun bir söyleşi gerçekleştirdik.

Kendinizi tanıtır mısınız?

1942 yılında Darende’nin Hacılar Sıragoz Mahallesi’nde dünya’ya geldim. Terzi Hacı Bekir Akgül’ün oğluyum. İlkokulu Kangal/Çetinkaya’da okudum. Babam orada esnaftı. Ben de babamla birlikte çocukluk yıllarımda esnaflık yaptım. Babam terzilik mesleğiyle iştigal ederdi. Bir müddet de babamın yanında terzi çırağı olarak uğraştım. Biz altı kardeşiz. Üç kardeşim yüksek tahsil yaptılar, diğer üç kardeş de babamızın maddî durumu çok iyi olmadığı için babamıza yardımcı olduk. Cenab-ı Allah nasip etti Hulûsi Efendi Hazretleri’nin kızı Fatıma Hanım’la evlendim. Uzun yıllar Sivas’ta esnaflık yaptım. Şimdi Sivas’ta ikamet etmekteyim.

Çetinkaya hakkında da bize biraz bilgi aktarır mısınız?

Kangal'a bağlı olan Çetinkaya bir dağın başı. Hiçbir kimşenin olmadığı bir yer. Sivas-Divriği-Erzincan hattındaki tren oradan geçer. Üç hattın birisi Kars'a gidiyor, bir hattı Malatya, Diyarbakır, Adana'ya gidiyor, bir hat da Haydarpaşa'dan Sivas'a geliyor ve Çetinkaya'da birleşiyor. Orada birleştiği için tren yolunda 1500–2000 kadar işçi, amele, memur çalışıyordu o yıllarda. Tabi o yıllarda dozer gibi iş makineleri olmadığı için işçiler el arabalarıyla çalışıyorlardı. Babam orada terziliğe başladı. Hacı Amca'mla beraber ortak olmuşlar. Hem esnaflık hem de terzilik yapıyorlardı. Darende'den gelen Baytarbağlılar da aynı şekilde bakkal açmışlardı. Orada bulunan işçilere günlük zeytin, peynir, helva türü şeyler satıyorlardı. Bundan dolayı da burada bulunan Darendeliler yakın akrabalarından, komşularından arkadaşlarını Çetinkaya'ya getirerek 30 hane kadar oldular. Adeta bir köy oluştu. Darendeli hemşehrilerimiz buraya yerleşince çevrede bulunan köylerden de oraya göç olmaya başlayınca kalabalık bir yerleşim yeri haline geldi. Burası gelişmeye başladı. Gelen memurların, işçilerin kalacak yerleri olmayınca, otele ihtiyaç duylunca orada otel de açılmıştı.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin de Çetinkaya'da bir müddet bulunduğunu biliyoruz değil mi?

Birkaç sene sonra, Hulûsi Efendi Hazretleri de eniştesi Rıza Ateş ile beraber Çetinkaya'ya gelmiş. Eniştesi ile bir müddet ortaklık etmişler. Demiryolundaki bir trenciye Hulûsi Efendim veresiye mal vermiş. Onun da tayini Divriği'ye çıkmış. Hulûsi Efendi Hazretleri trene binmiş

Divriği'ye gitmiş. O gün de günlerden Cuma imiş. Eniştesinin sert sözlerinden dolayı o zihnen borçluyla meşgul olurken Cuma namazı olduğunu fark edememiş. "Bir abdest alıp öğlen namazını kılayım ondan sonra işimi göreyim." demiş. Abdest alıp camiden içeri girince bakmış ki caminin imam-hatibi minberde hutbe okuyor. "Bu gün cumaymış ben nasıl unuttum." diye kendi kendine hayıflanmış. Sonra "Bana cumayı unutturacak kadar beni meşgul eden, gaflete düşüren bir ticareti, kârı istemem. Ya Rabbi, benim rızkımı ibadetime mani olmayan bir yoldan ihsan eyle." diye dua etmiş. Namazdan sonra adamı bulmuş, alacağını tahsil ettikten sonra Çetinkaya'ya gelmiş. Rıza Enişte'ye bundan böyle ticaretle uğraşmak istemediğini söylemiş. Belki de bu duanın tesiriyle, 1945 yılından itibaren Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde 42 yıl görev yapmıştır. Cenab-ı Hak rızkını ibadetine mani olmayan bir yoldan ihsan etmiştir.

Yine Çetinkaya hatıralarından bahseder misiniz?

Çetinkaya civarında bizim de buğday ölçeği olarak kullanılmış olduğumuz bir ölçü aleti var; biz burada o alete "timinna" deriz. O ahşap aletin altına çember takarlar. Çetinkaya'nın köylerinden bir adam çemberi ters döndürmüş. Bir avuç buğdayı da üzerine koyup höbeklemiş ve: "Hulûsi Efendi bak ben buğdayı iyice höbekledim." demiş ama asıl buğday konulacak yeri boşmuş üzerine göstermelik buğdayı doldurmuş. Fakat Hulûsi Efendi Hazretleri için farkına varmış. Adamı mahcup etmek istememiş. "Götür oraya dök." demiş. Efendim eline kâğıdı kalemi almış muamele bozukluğuna işaret eden şu üç mısraı yazmış:

Gürük filan dirijan / Yezid-i Mervan / Ne gâvur ne Müslüman

Arkasından da buyurmuş ki: "Bak yaptığın hatayı gördün, ben de gördüm. Yanlış yaptın. Ben şimdi sana Müslüman desem şu yaptığın işe bak, sana Müslüman değilsin desem benimle beraber camiye gidiyorsun. Senin yaptığını Yezid de yapmıyor, Mervan da!" buyurmuş.

O arada babası Hatip Hasan Efendi, Hulûsi Efendi'yi görmeye gelmiş. Atına da yeni bir palan yaptırmış. Çetinkaya'nın biraz aşağısında, ırmağın kenarındaki çayıra atını bağlamış. Çetinkaya'ya bağlı bir köyden de köylüler tuz almak için Çetinkaya'ya gelmişler ve atlarını da Hatip Hasan Efendi'nin atının bulunduğu çayıra bağlamışlar. Alış-verişten sonra köylüler, Hatip Hasan Efendi'nin atına yeni yaptırdığı palanını alıp götürmüşler. Bir saat sonra Hatip Hasan Efendi gelip bakar ki atın üstünde palan yok. Hatip Efendi oradaki oyun oynayan çocuklara sormuş. Çocuklar: "8 kişi kadar katır üstünde adamlar geldiler, sizin atın üstündeki palanı da alıp gittiler." demişler. Hatip Hasan Efendi, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanına gelip: "Oğlum Hulûsi, atın üstündeki palanı filan köylüler alıp götürmüşler. Ben onların peşine düşüp gideyim, palanı alayım." demiş. Hulûsi Efendi Hazretleri: "Baba gitme, zahmet etme." dediyse de "Yok gideceğim." demiş. Bir müddet bu adamlar gittikten sonra Demirli köyüne varınca tutmuşlar, çarık yapmak için palanın meşinlerini kesmişler. Hatip Efendi o köyde adamlara yetmişmiş, yanlarına vararak: "Yahu siz Çetinkaya'ya geldiniz mi?" "Geldik." demişler. "Peki, benim atın palanını niye getirdiniz, yakışır mı size?" demiş. "Yahu onu çocuklar almışlar." diye cevap vermişler. "Palanı getirin." deyince "Çocuklar palanı kesmiş." demişler. Netice adamlarla konuşurlarken: "Ben Çetinkaya'daki

Darendeli Hulûsi'nin babasıyım." deyince hepsi toplanmışlar. Hatip Hasan Efendi'den özür dilemişler, elini öpmüşler, saygı duruşuna geçmişler, hal hatır etmişler ve palanın parasını toplayıp verelim demişlerse de Hatip Efendi celâlî bir meşrebe sahip olduğu için sinirlenmiş paralarını da almamış. Oradan geldikten sonra Hulûsi Efendi'ye: "Oğlum, para kazanmamışsın amma hatır kazanmışsın." buyurmuşlar. Hulûsi Efendi'm bir müddet sonra Darend'e gelmiş.

Sizin Çetinkaya'daki esnaflık durumunuz nasıl sonuçlandı?

Askere gidene kadar Çetinkaya'da babamla beraber çalıştım. Askerliğimi yaptıktan sonra tekrar geldim ve bakıtım Çetinkaya'da Darendeliler dağılmaya başladı. O trenin eski özelliği kalmadı. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte taksi, otobüs gibi taşıtlar çoğalınca trenin bir özelliği kalmadı. Orada bulunan Darendeliler yavaş yavaş Sivas'a gelmeye başladılar.

Ben babama: "Baba müsaaden olursa ben Sivas'a gideceğim. Eğer burada kalırsam bir iş sahibi olamam, zengin bir insan da değiliz." dedim. "Peki, oğlum orada ne iş yapacaksın?" deyince ben de "Meydan Camii'nin önünde yağ satarım." dedim. Orada Yahya Akgül vardı. Onun babası benim Sivas'a geleceğimi duymuş. Dükkâna gelip babama: "Bekir Abi, senin Kamil, Sivas'a gitmek istiyormuş bizim oğlan Zekeriyya da gitmek istiyor. Bunların ikisini ortak edelim." dedi. Velhâsıl Sivas'a geldik. Ethem Sarılar vardı gittiğimiz yerde. O "Yahu Baytarbağlı Mehmet İşcan da var, o da buraya gelecek, sizin üçünüzü ortak edelim." dedi ve netice olarak üçümüz ortak olduk. 1969'a kadar

onlarla birlikte çalıştık. 1969'da Hasan Abim, amcam oğlu Hulûsi ile ortaklardı. Onlar ayrılınca biz Darende Pazarı'na ortak olduk. Sonra Gerçek Ticaret ortaklığı başladı. 36 sene ticarete devam ettik. 2006 yılında gıda sektöründe büyük bir düşüş yaşıyordu. Bunun üzerine, Hamideddin Ateş Efendi Hazretleri'ne gidip danıştım. Bırakmak istediğimi arz ettim. Efendim de bunun üzerine, "İyi edersin, ticaret ahlakı da değişiyor." buyurdu. Bu söz üzerine ticaret işine de son noktayı koymuş olduk.

Hulûsi Efendi Hazretleri'yle ilgili bir-iki hatıra nakle- der misiniz?

Bir gün Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde oturup ikindi namazını bekliyorduk. Son cemaat mahallinde pencere dibinde bir masa bir de tahtadan sandalye vardı. Hazret oraya otururdu. Ben de karşısında oturdum. Şimdiki hazirenin olduğu yerde de kitapların bulunduğu kütüphane vardı. Sadece ikimiz vardık. "Oğul Kamil, gel sana kabristanlığı gezdireyim." buyurdu. İçeri girdik. O zaman bir duvar vardı. Bana tek tek kabristanları isimleriyle gösterdi ve bana dönerek şu anki kabrinin bulunduğu yeri işaret ederek: "Burası boş bir kabir, burada bir şey yok, Hak vaki olduğunda beni buraya defnedersiniz." buyurunca "Aman Efendim, Rabbim uzun ömür versin, Cenab-ı Hak acınızı göstermesin." dedim ama "Sen burayı iyi belle." dedi. Hakikaten 1990 yılında buyurduğu yer eşildiğinde en ufak bir kemik dahi çıkmadı. Cenab-ı Hak evliyasına her türlü tasarrufu vermiş. İşte bunlar evlad-ı Rasül. Aslı hu nesli hu... Özünde ne varsa o. Soyü Rasûlullah (s.a.v.)'a dayanıyorsa elbette ki o nesilden de o beklenir.

Hulûsi Efendi Hazretleri 1989 yılında, İstanbul'a gideceği zaman Hacı Valide'ye, "Aile halkını toplada son kahvaltıyı birlikte yapalım." buyurur. Hacı Valide yanımıza geldi ve: "Efendi Babanız sizi çağırıyor, 'Yukarı gelin de kahvaltıyı birlikte yapalım.' diye buyuruyor." dedi. Bütün aile halkı, tabii Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanına vardık. Evlatları ile sofraya oturdu. Hulûsi Efendim iki lokma aldı; kalktı ve kanepeye oturdu. O yemeyince biz de yemedik. Sofrayı topladılar. H. Hamideddin Efendi'm de kapıda ayakta bekliyordu. Hulûsi Efendi Hazretleri: "Oğul size üç nasihatim var. Bu nasihatime de harfiyyen uyun. Birincisi; Validenizin gerek ihvan üzerinde gerek evlatları üzerinde çok emeği var, hakkı var, hukuku var. Validenizin gönlünü incitmeyin, gönlüne göre hizmet edin. İkincisi de; bu kapıyı kapatmayın, tarikat kapısını ilahî hâlede kapatmayın. Üçüncüsü de; -şahadet parmağıyla H. Hamideddin Efendi'mi işaret ederek- Hamid'im benim her hususta kefilim ve vekilim." buyurarak H. Hamideddin Ateş Efendi'nin manevî görevini de Hulûsi Efendi'm bu kelamıyla tescil etmiş oluyordu.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin İhramcızâde Hazretleri'yle Darende'de buluşmasından ve İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi (k.s.)'nin Baytarbağlı Mustafa Efendi'nin Zaviye Mahallesi'ndeki evini tarif edişinden bahseder misiniz?

İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Efendi Hazretleri Somuncu Baba Camii önüne çarşıdan gelmişler, caminin önündeki dutun dibinde gölgeleniyorlar. İhramcızâde Efendi'mizin yanında Sırrı Efendi, Avni Efendi var. Bu arada Hatip Hasan Efendi'nin bir rüyası var. Rüyada, Somuncu Baba'nın türbesine giderek şeyhini kendine göstermesi

noktasında himmetlerini talep etmiş. Hatip Efendi çarşıdan gelmiş ki rüyada görmüş olduğu zat. İhramcızâde Efendi'm: "Hatip Efendi sizin terbiyenize biz kadir olamayız ama emir öyle geldi." diye buyurunca "Hay hay Efendim." der ve elini öper. Sırrı Efendi'ye, "Dersini tarif et." buyurur. İhramcızâde Hazretleri: "Hulûsi, bizi Baytarbağlı Mustafa Efendi'nin oraya götür." buyurur. Mustafa Efendi'nin evine bir dereden giden yol var, arka taraftan mezarlığın oradan dönerek gelen yol var, bir de harkın kenarından gelen cılha yol var. Hulûsi Efendi'm o hark kenarındaki cılha yoldan götürürken Pirimiz: "Oğlum Hulûsi, bizi nereden götürüyorsun?" diye sorunca: "Efendim sizi yâr yolundan götürüyorum." demiş.

Okuyucularımızın zihninde canlanması için Baytarbağlı Mustafa Efendi'nin evinin yeri neresi, tam olarak tarif edebilir misiniz?

Zaviye Mahallesi'nde şimdilerde özel otopark alanı olarak kullanılan, Abdullah Akgül Abi'nin bahçesinin üstündeki tepemsi yerin ordaymış evi. Ev aslında Arıkanların Hacı Osmanların. O dönemin insanları bilirler. Onlar oradan Heyiketegi'ne göçünce o evi Mustafa Efendi'ye vermişler. Hulûsi Efendi'm, İhramcızâde Efendi'mizi o evin yanına kestirmeden götürünce Pir Efendi'miz Seyyid Efendi'mize para teklif etmiş. Hulûsi Efendi'm: "Efendim para almam, himmet isterim." demiş. "Oğlum sana para vereyim himmet de edelim." buyurmuş ama Hulûsi Efendi'm parayı almamış. Ben bu anlattıklarımı Hulûsi Efendi'min bizatihi kelimelerinden birebir naklediyorum. Seyyid Pirimiz parayı almadığını kendisi buyurdu. İhramcızâde Hazretleri'yle tanışması, karşılaşması böyle olmuş.

Hulûsi Efendi'nin (k.s.) çocukluk yıllarındaki sohbetlerinden bahseder misiniz?

Hacı Hasan Akyol Efendi de askerden gelmişti. (Biz eskiden beri Hacı Hasan Akyol Efendi'ye Hacı Hasan Ağa'm diye hitap ederdik. Bu söyleşide de bu şekilde bahsedeceğim.) Hatmi Hacegân'ı, Baytarbağlı Mustafa Efendi okutuyormuş. Daha sonra Hacı Hasan Ağa'mla birlikte okutmaya başlamışlar. Hulûsi Efendi'm 7 yaşlarındayken Ahmet Abi'siyle beraber Hacı Hasan Ağa'mla ünsiyet kurmaya başlamışlar. İhvan arkadaşı olmuşlar. Hacı Hasan Ağa'm kendisi: "O günden bugüne kadar bir defa bile Seyyid'in önüne geçmedim." buyurdu.

Hatta bir gün Zaviye'de sohbe oturmışlar ve sohbe sabahlamışlar. Sabah namazına giderken Hulûsi Efendi'mle Hacı Hasan Ağa'm el ele tutmuşlar, arkada da on-on beş kadar arkadaş peşlerinden camiye doğru gidiyorlarmış. Derenin bir iki yerinden taş üzerine basarak geçiliyormuş. Hacı Hasan Ağa'm, "Seyyid önden taşla bassın geçsin." diyerek kenara çekilmiş. Hulûsi Efendi Hazretleri de "Hacı Hasan Abi önce geçsin." diyerek o da kanara çekilmiş. Hacı Hasan Ağa'm Hulûsi Efendi'min elinden tutup, "Seyyid yarın Mahşer-i Kübra'da Peygamber (s.a.v.) Efendimiz sorarsa, sen benim evladımın önüne nasıl geçtin, derse ben ne cevap vereceğim?" diye söyleyince Hulûsi Efendi'm buyurmuş ki: "Hacı Hasan Abi doğru söylüyorsun ama Peygamber (s.a.v.) bana da, 'Senden yaşça büyüğünün önüne nasıl geçtin?' diye sorarsa ben ne cevap veririm?" der demez oradaki bulunanlar yemin ederek diyorlar ki; o anda yıldırım çarpmış gibi bir nur-ı ilahî oldu, on dakika birbirimizi göremez olduk. Bu muhabbetle bu güne kadar gelmişler.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ilme ve ilim adamlarına verdiği kıymetten bahsedecek olursanız neler anlatabilirsiniz?

Hulûsi Efendi'me 1985 yıllarında Kayseri Erciyes Üniversitesi'nden 3 tane erkek profesör 2 tanede bayan profesör 15 günde bir Cuma günleri gelirlerdi. Üniversitede derslere girdiklerinde Hulûsi Efendi Hazretleri'nden talebelerine bahsederlermiş: "Darende'de Hulûsi Efendi var. Çok büyük bir zat, ilim irfan sahibi, aydın bir din adamı, gariplere iyi bir dost, çok merhametli ve ikram ve izzette bulunan bir zat." diye anlattıklarında, talebeler de çok merak etmişler ve "Hocam biz de gidelim o büyük insanı ziyaret edelim." demişler.

Bunun üzerine hoca ve talebeler iki taksiyle yine Cuma günü erkenden çıkıp ziyarete gelmişler. Hulûsi Efendi'm: "Oğul Kamil, Kayseri'den misafirler gelecek, Himmət Hafız'a söyle çayı demlesin." buyurdu. Çay hazırlandı. Bir müddet sonra beklenen misafirler geldi. O iki bayan üniversiteliyi kütüphanenin kapısının ön tarafına oturttu. Diğer erkek üniversitelileri de yan tarafına oturttu. Talebeler de karşı tarafa oturdular. Fakat bunlar, Devlethane'nin dış giriş demir kapısından içeri girdiklerinde kendi akıllarınca Efendi Hazretleri'ne birtakım sorular sorup imtihan etme niyetiyle gelmişler. Ama soracakları şeylerin hepsini unutmuşlar. Hiç bir şey kalmamış akıllarında. Her neyse yemekten sonra çay içildi. Bu arada saat 11 oldu. Hulûsi Efendi'm tevazu göstererek: "Gençler benim ilmim yok, hocalığım yok ama soracağınız bir şey varsa sorun, anlatayım." diye hatırlatmada bulundu. Talebeler birbirlerine bakiştılar. Hulûsi Efendi'm, "Niye birbirinizin gözüne bakıyorsunuz." buyurunca üniversitelilerden

biri dedi ki: “Efendim, biz sizi imtihan etmeye gelmiştik, bir şeyler soracaktık fakat bu demir kapıdan içeri girince hiç bir şey aklımızda kalmadı. Efendim siz hatırlatmasaydınız aklımıza da gelmeyecekti. Bir şey bilmiyorduk. Adeta hafızamız silindi.” Sonra Efendî’m: “Sorunuzu sorun, buyurun.” dedi. İçlerinden biri: “Efendim siz melaikeler var diyorsunuz. İnsanın sağ tarafındaki melek sevapları sol tarafındaki melek de günahları yazar. Dünyada 7 milyar insan var. 7 milyarı 2 ile çarparsak 14 milyar melaikemiz lazım ve bu melekler nerede, nasıl yazarlar, nerede dururlar?” dedi.

Efendi Hazretleri’nin önünde masa vardı. “Sizin mesleğiniz nedir?” diye üniversitelilere sordu. Üniversiteliler: “Hocam biz Tıp Fakültesi son sınıf öğrencileriyiz, nasip olursa bu sene mezun olacağız.” dediler. Efendî’m de buyurdu ki: “Peki gençler şimdi ben şu parmağımı şuradan kessem şu sehpanın üzerine bir damla kan akıtsam bu kanın içinde alyuvarlar var, akyuvarlar var, verem, tifo bakterileri var. Aklınıza gelen her türlü kan hücresi var ama hiç birisi birbirine karışmıyor öyle değil mi?” diye sordu. Onlar da, “Evet hocam.” dediler. “Peki, o bakterileri siz mikroskop önüne koymadan görebilir misiniz?” dedi. Onlar da “Hayır.” dediler. Bunun üzerine Efendi Hazretleri: “Oğul, işte o melekleri görebilmek için de enbiya ve evliya gözü lazım.” diye buyurunca hocalar ve talebeler Efendi Hazretleri’nin eline kapandılar. Takdir ettiler.

Hulûsî Efendi Hazretleri’nin hoşgörüsü ve insana verdiği değerle ilgili bir hatıra nakledebilir misiniz?

Bir gün Amerikalı turistler gelmişti. Yunusların derede Apanlar ailesi var. Onların da bir oğlu Samsun’da

profesör. O da İngilizce bildiği için Somuncu Baba'yı tarif edip ziyarette rehberlik ediyor. Caminin eski, restorasyon görmemiş hali. Hulûsi Efendi'm: "Oğul Kamil, o turistleri getir de yemek yedirelim." buyurdu. Tercümanlık yapan o Apan Hoca'ya: "Hocam, Efendi Hazretleri evde turistleri yemeğe bekliyor." dedim. O da, "Tamam şu iki yeri de gösterip gelelim." dedi. Bir zaman beklendi gelmediler. Tekrar haber saldı gelmediler. Yine gelmediler. Herkes bekliyordu. Orada bulunanlardan birisi dedi ki: "Efendim, elin gâvurunu ne başına dolduruyorsun, bırak millet yemeğini yesin, yemek buz gibi oldu, gelmezlerse gelmesinler." Efendi Hazretleri o arkadaşı yanına çağırdı ve buyurdu ki; "Peygamberimiz (s.a.v.)'in zamanında Medine-i Münevvere'ye 600 kişilik bir kavim gelmiş. Gelen kavmin önderi Peygamberimize: "Ben bugün sizin misafirinizim." demiş ve Peygamberimizin Hz. Aişe Validemizle kalacak bir tek hücreyi var, başka bir yeri yok. Yalnız burayı iyi dinle." diye tekrar etti ve buyurdu ki: 'Gelen kabile reisi ben senin evinde yatacağım.' deyince Hz. Peygamberimiz kendi yatağını, hücreyi ona vermiş. Kendisi de gitmiş mescitte sabahlamış. Diğer misafirleri sahabelerin evlerine dağıtmışlar. Gelen misafire ikram olarak kuzu kesmişler ve Peygamberimizin evine misafir olan şahsa ikram etmişler. O adam kuzuyu tek başına yemiş ve bitirmiş. Bir de yanında taşıdığı altından bir putu varmış, onu da yatağın yan tarafına koymuş. Çok yediği için de ishal olmuş. Bundan dolayı da geceleyin Peygamberimizin yatağını berbat etmiş. Sabaha yakın bir saatte uyanmış yatağı berbat ettiğini görmüş. 'Utanç yaşamamak için hemen kalkıp gideyim.' demiş. Kalkıp kaçmış. Bir müddet gittikten sonra altından olan putunu orda unuttuğunun farkına varınca onu

almak için geri dönmüş. Bu arada Peygamberimiz (s.a.v.) evi teşrif etmiş ve yatağın berbat olduğunu görmüş. Orada bulunan sahabeye buyurmuş ki: ‘Bu yatağın böyle olduğunu Aişe görmesin hemen bu yatağı temizleyelim.’ Orada bulunan sahabe, ‘Ya Rasûlallah, siz neden temizliyorsunuz, biz onu yıkar temizleriz.’ demişler. İki cihan serveri (s.a.v.) buyurmuş ki: ‘Hayır o benim misafirim, siz suyu dökeceksiniz ben yıkayacağım.’ Bu esnada o gayrı müslim olan misafir de Peygamberimizin yorgan ve döşeği bizatihi kendisinin yıkadığını görünce demiş ki: ‘Eğer bu hak peygamber olmasa bu çok yüksek ahlakı gösteremezdi.’ Hemen eline kapanmış biat etmiş. Kelime-i şahadet getirerek Müslüman olmuş ve kendi yanında gelen 600 kişi de toplu olarak Müslüman olmuşlar.” buyurdu ve arkasından “Ak-lını başına toplu.” buyurdu. Daha sonra misafirler geldi. İkrâm ve izzette bulunuldu. Fakat yemek yemeyip öylece oturuyorlardı. Efendi Hazretleri: “Niye yemek yemiyorlar?” diye sordu. Cevaben dediler ki: “İslâmiyet’te bu kadar yemek yok, Peygamberimiz bir iki hurmayla, Hz. Ali bir hurmayla geçinmişler, bir parça ekmekle geçinmişler, bu ne kadar yemek, İslâm’da israf ve haram diyorsunuz.” Bunun üzerine Efendi’ m şöyle cevap verdi: “Cenab-ı Hak buyuruyor ki: ‘Yiyiniz içiniz ama israf etmeyiniz.’ Hz. Allah bütün nimetleri İslâm’a ve insana hizmet için yaratmış. Yiyeceksin, içeceksin, ibadetini yapacaksın, Allah’ı tanıyacaksın, israf etmeyeceksin.” buyurunca yemek yemeye başladılar.

Es-Seyyid Osman Hulûsî Efendi Hazretleri’ne büyük ihvanlar zaman zaman her konuda sorular sorup öğrenirlermiş. Buna örnek olması bakımından bir hatıra nakle-der misiniz?

Hacı Hasan Efendi, Hulûsi Efendi Hazretleri'ne danışmadan hiçbir iş yapmazdı. Çok iyi bildiği bir şeyi dahi Hulûsi Efendi'ne danışmadan asla yapmazdı. Bir örnek nakledeyim:

Bir gün Sivas'ın ileri gelenleri Hacı Hasan Ağa'ya gelip dediler ki: "Hacı Hasan Efendi, buradaki Abdülvahap Gazi'yi, Peygamberimiz (s.a.v.)'in sancaktarı olarak biliyoruz. Siz bunun hakkında ne diyorsunuz?" diye sordular. Hacı Hasan Abi de, "Ben bir yere bu konuyu sorayım, doğru cevap gelince size doğru olanı söyleyeyim." dedi. Ben de bu ara Darende'ye geliyordum hemen bir pusula yazdı verdi ve "Bunu Seyyid'e ver de bu sorunun cevabını verince al da getir." dedi. Darende'ye vardım Efendi Hazretleri'ne kâğıdı verdim. Okuduktan sonra elimden tuttu, benimle beraber kütüphaneye girdik. Kütüphanenin dolap kapağını açtı, bir kitabı indirdi ve sanki önceden belirlenmiş gibi -Allah şahit- orta bir yerden kitabı açtı. Kitabı okumaya başladı "Peygamberimiz (s.a.v.) buyurmuş ki: *'Beni en son gören ashab Hicret'in 70'inci yılında Şam'ın falanca köyünde vefat edecek.'*" hadis-i şerifini okudu ve kitabın adını, sayfa numarasını, kaçınıcı hadis olduğunu yazdı ve "Götür, ver." buyurdu. Sonra "Bu zat Peygamberimiz (s.a.v.)'in buyurmuş olduğundan 250-300 sene sonra diye." buyurdu. Tabi ben kâğıdı Hacı Hasan Ağa'ya verince dedi ki: "Molla, biz biliyorduk ama Seyyid'den emir almadan olmaz."

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin insan yetiştirme metodu ve hoşgörüsünü nasıl bir hatıra ile nakledersiniz?

Yücel Sarı Bey'den dinlemiştim. Yücel Bey naklediyor: "Hulûsi Efendi Adana'da bizi teşrif etti. Çok kalabalıktı. Bu

gelişinden bir yıl önceki gelişinde Hulûsi Efendi Hazretleri'yle birlikte aslen Darendeli bir esnafın dükkânına yardım talebi için gittik. Dükkân sahibi incitici sözler sarf etti. Yardım etmediği gibi bizi resmen dükkândan kovmuş gibi oldu. Bir gün kalabalık misafir topluluğuyla biz de otuyoruz; ben de ayakta hizmet ediyorum. Bir de baktım, geçen sene Hulûsi Efendi Hazretleri'ne kendi dükkânında incitici sözler söyleyen adam geldi. Ben adamı görünce sinirlerim tepeme çıktı, fırsatını bulsam onu kovacağım. Rengim dönmüş, sinirden bembeyaz olmuşum. Hulûsi Efendi Hazretleri, benim rengimin değiştiğini ve adama karşı niyetimin bozulduğunu bildiği için o gelen adama ismiyle hitap edip yanına çağırdı ve yanında yer açıp yanına oturttu. Bu ilgi ve alakayı görünce, mahcubiyetten kendisinde adamlıktan bir hal kalmadı. Hulûsi Efendi Hazretleri buyurdu ki: 'Yücel Bey, ben sana desem ki bahçeye git de elmadan, armuttan, kirazdan, cevizden bu çeşitli ağaçların meyvelerinden getir de şurada yak desem. Sen de toplasan, getirsen, yakasan ve bir avuç kül olsa. Onu da avucumuza alsak, o külün içinde şu eriğin külüydü, şu armudun külüydü, şu cevizin külüydü diye ayrıştırarak cinsine göre ayırt edebilir misin? O posanın içinde hepsi kül olmuş. Oğul, biz bir deryaya benzeriz, biz o posanın içinde onu eritiriz. Sen gönlünden o hali çıkar at.' O gelen arkadaş bu sözün ne manaya geldiğinin farkında değildi. Mübarek o sözüyle birlikte o adama karşı kinimi, nefretimi de söküp attı." diyor.

İlim ve irfan sahiplerinin Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ne göstermiş oldukları saygı nasıldı?

1982 yılında Bolu Kaplıcaları'na gittik. O dönemde Diyanet'in Bolu da Eğitim Merkezi vardı. O zaman ülkemizin

de tabi 67 vilayeti vardı. Bütün il müftüleri seminer dolayısıyla oradaydılar. Hasan Şakir Sancaktar Hoca hem ihvandı hem de Kayseri olaylarında orada müftülük yaptı. Onun babası da ihvandı. O da Efendi'min yanına ziyarete gelmişti. Hulûsi Efendi'm: "Kamil, Antep'li ihvanlardan Ali Haksal'ı gidelim de bir ziyaret edelim." buyurdu. Pazar günü saat 10 civarı, gittik. Müftüler hâlâ kamptaydılar. Bir de Mustafa Ateş isminde İzmir Müftüsü vardı. O da pek yanına yaklaşılamayan bir hoca tipi idi. Yalnız Hasan Şakir Efendi, Hulûsi Efendi'mi İzmir Müftüsü'ne anlatmış bazen. İşte, Darend'e de şöyle büyük bir zat var gibi... Efendi Hazretleri'nden bahsettiğinde o da bir gidip görmek lazım dermiş. O ara onlar da merdivenlerden çıkıyormuş. Hasan Şakir'e haber saldılar ki, "Hulûsi Efendi geldi, seni bekliyor." derler. O da aceleden serbest bir kıyafetle hemen merdivenlerden koşa koşa gelerek Efendi Hazretleri'nin eline sarılı. O halini İzmir Müftüsü Mustafa Ateş Hoca da gördü ve "Bu ne yapıyor böyle?" demiş. Hasan Şakir dakikalarca Efendi Hazretleri'nin elini bırakmadı. Biraz sonra o da döndü geldi. Daha sonra tanıyan diğer müftülerde geldiler, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin etrafını sardılar. İzmir Müftüsü gelip eline sarıldı ve "Efendim, müsaade ederseniz elinizden öpmek istiyorum, ben İzmir Müftüsü Mustafa Ateş." dedi.

"Benim böyle şeylere meyilim yok ama ben kendimden geçtim." dedi. Efendim de: "Estağfurullah Hoca Efendi, sarılalım." dedi ama Müftü Efendi elini öpmeden bırakmadı. Oturdular ve bir müddet sohbet oldu. Hulûsi Efendi'm kulağıma eğildi ve "Oğul, Müftü Efendilere bir gün ikramda bulunalım, onları bir davet edelim." buyurdu. "Hay hay Efendim, ne güne davet edelim?" dedim. "Önümüzdeki

cumartesi gününe müsaitlerse gelsinler.” diye buyurdu. Hasan Şakir Hoca’ya dedim ki: “Sayın Müftüm, Efendi Hazretleri eğer müsaitlerse cumartesi gününe bütün arkadaşları kaplıcaya yemeğe davet ediyor.” Hasan Şakir Hoca da oradaki müftülere Hulûsi Efendi’nin cumartesi gününe yemeğe davet ettiklerini söyleyince hepsi bir ağızdan, “Tabi hocamızın davetine iştirak etmekten şeref duyarız.” dediler ve cumartesi günü geldiler. Biz de kalabalık gelecekler diye çok büyük hazırlık yaptık. Sağ olsunlar Geredeliler o zaman çok hizmet ettiler. O kaplıcanın altında bir mesire yeri var, oraya Efendi Hazretleri’nin himmetiyle öyle bir sofraya açtık ki her türlü ikram vardı. O ara İzmir Müftüsü: “Hocam siz burada misafirsiniz, bunca nimetleri nereden aldınız, nereden buldunuz, nereden dizdiniz, bu ne tasarruf.” dedi. Efendi Hazretleri tebessüm ederek, “Darende’ye gelirsən görürsün.” buyurdu.

Buna ilaveten Malatya Müftüsü Nureddin Bey de vardı. Bazen cuma günleri Darende’ye ziyarete gelirdi. Daha sonra hacda vefat etti

Bir gün yine Darende’ye ziyarete gelmişti. Hulûsi Efendi Hazretleri’ne “Hocam size bir sorum olacak.” dedi. Efendim de “Buyurun!” dedi. “Hocam sizde ne gibi bir cazibe var ki insanların kalbini yumuşatıyorsunuz ve sizin etrafınızda pervane olup dönüyorlar. Onlarca, yüzlerce insan etrafınızda toplanıyorlar. Biz ise kürsüye çıkıyoruz, insanları cennete sokuyoruz, cehenneme sokuyoruz, tabiri caizse kürsüyü kırıyoruz adeta ama insanların gönüllerini yumuşatamıyoruz. Şu sizi seven ihvanlarınıza bak; hepsi size çok büyük bir sevgiyle, gönül bağıyla bağlılar.” dedi. Bunun üzerine Hulûsi Efendi Hazretleri buyurdu ki:

“Hoca Efendi, siz soğuk demiri örsün üstüne koyuyorsunuz, vur vur kırıyorsunuz. Manevîyat ehli, demiri ateşin içine götürür, onu kıpkırmızı kızartıp yumuşatır, tavına getirir ve istenilen şekil ona verilir.” buyurdu. “Efendim müsaade edin elinizi öpeyim.” deyince “Estağfurullah, siz müftüsünüz olmaz.” buyurdu ama eline sarıldı ve öptü.

Hamideddin Efendi Hazretleri’yle ilgili olan anılara geçecek olursak, ilgili hatıralardan anlatır mısınız?

Hamid Hamideddin Efendi Hazretleri yedi sekiz yaşlarında mahallede çocukluk arkadaşlarıyla oynarken, mahalle çocuklarından bazıları işte, falanın elması var, filanın cevizi var gidip onlardan alıp yiyelim, dediklerinde Efendi Hazretleri “Başkasına ait olan şeyi nasıl alıp yersiniz ne gerek var?” diye onları engellemeye çalışmış. Fakat o çocuklar giderler o başkasına ait meyvelerden koparıp yerlermiş ama Hamid Efendi onlarla gitmezmiş. Bu anlattığım şeyleri Hamid Efendi’im söylemiyor ha, onu yapan ve Efendi’min bu tür şeylerden uzak durduğunu söyleyen mahallenin o günkü çocukluk arkadaşlarından bizzat duydum. Onlar diyor ki: “Biz gider meyveleri yolar, çalar, getirir ve yerdik. Hamid Efendi’ye uzatırdık, bir tane alıp yemek şurada dursun elini dahi uzatmazdı. Kesinlikle böyle şeylerden uzak dururdu. Evliya olacağı büyük bir insan olacağı ta o günden belli idi.”

Hamid Efendi’im Elbistan’a okumaya gidince Hacı Ahmed Aslan Abi’ye Hulûsi Efendi’im: “Bak Hamid’im benim gözümün nuru, ona çok iyi bakar ve hizmetinde bulunursanız memnun olurum.” buyurdu. Hacı Ahmed Aslan Abi, Allah için çok güzel hizmetinde bulundu. Hacı

Ahmet Aslan Abi diyor ki: “Kahvaltıyı hazırlıyorum, Hamid Efendi’ m içerde kapıyı tıklamaya hayâ ediyordum. Kapıda bekliyordum. Kapıyı kendisi açarsa kahvaltıyı veriyordum. Yoksa rahatsız etmek istemiyordum.” Bu şekilde edebe uymaya, onu rahat ettirmeye gayret sarf eden bir ihvan abimizdi. Allah rahmet eylesin.

Hamideddin Efendi’nin ablası Hatice Hanım’ın cenazesinde kabre konmak üzere tahta getirmişlerdi. Mahalleden bir arkadaş vardı. Seyyid Ahmet Abi’nin de çok samimi arkadaşı idi. O da evinin arka tarafına bir yer yapmak için kerpiç yapmış. O kendi kestiği ile kerpiçten kabre koymak üzere sırtında kerpiçlerden getirmiş. Kabirde bunlar kullanılsın niyetiyle getirmiş. Cenazeyi getirdik. Bu arada Hamideddin Efendi: “Bu kerpiçleri kim getirdi?” diye sorunca o arkadaş: “Efendim, ben bu kerpiçleri elimle kestim ve alıp getirdim, kabir daha sağlam olsun diye.” dedi. Bunun üzerine Hamideddin Efendi’ m: “Yok sağ ol, teşekkür ederiz, belki mirasçılardan razı olmayanlar vardır, onun için kerpiçleri bir kenara koyun.” buyurdu. Yani rızasız olan bir şeyi kesinlikle kabul etmedi. Adeta kılı kırk yarararak hak ve hukuka riayet ediyorlar. Şüpheli olan bir şeyi asla kabul etmiyorlar, ecdadı Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri gibi.

Hamid Efendi yine bir defasında Vakfımızın yapmış olduğu hizmetlere kötülük yapıp tahrip edenlere hakkında “Biz de kötülükle karşılık verelim.” denildiğinde: “Hayır olmaz, onlar kötülüklerini yapacak bizler de kötülüğe karşı iyilikle karşılık vereceğiz, bize yakışan taş atana gül atacağız.” buyurdu. Bu kapı böyle büyük bir kapı, Allah bu kapıdan bizler ayırmasın. Büyüklerin gözünden gönlünden düşürmesin.

Hüseyin Özkan:
*“Memleket İçin
Büyük Hizmetler Yaptılar.”*

Darende Müftülüğü'nde 25 yıl kâtiplik görevini yürüten Hüseyin Özkan Ağabey, 17.12.2009 tarihinde vefat etti. 2000 yılında Hulûsi Efendi (k.s.) hakkında kendisiyle uzun bir röportaj yapmış, hatıralarını dinlemiştik. Hüseyin Özkan'ı rahmetle anarken röportajın bir kısmını sizlerle paylaşıyoruz:

Hüseyin Ağabey Hulûsi Efendi Hazretleri'ni hem bir baba dostu olarak tanıyorsunuz hem de onunla beraber çalıştınız. Önce bir kendinizi tanıtır mısınız?

Değerli kardeşim, ben 1933 Darende doğumluyum. Babamın adı İsa... Aslen Hacılar Şeyhli Mahallesi'ndenim. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin doğduğu mahalleden... Babamla hem çocukluk arkadaşı hem sınıf arkadaşı idi... Babam biraz erken, genç yaşta vefat ettiği için beni görünce onu hatırlar içlenirdi. Bana da büyük ilgisi vardı.

Çocukluğunuz nerede geçti?

Benim çocukluğum hep burada geçti Darende'den hiç ayrılmadım. Burada ortaokulu bitirdim. Sabuncu'nun 1946'da açtığı okulda benim emsal bütün insanlar okudu. Bizim

zamanımızda üç sınıfta 45-46 kişi vardı bunun da çoğunluğu Gürünlü idi. Biz daha sonra okuyamadık ama arkadaşlardan daha ileri giderek okuyanlar, mühendis olanlar oldu.

Okuldan sonra bir müddet çiftçilik yaptık, askere gittik geldik. Askerlikten sonra müftülükte bir kadro açıldı. Memur alınacaktı. İmam hatip mezunları tercih edilecekti fakat o zamanlar imam hatip mezunu bulunmadığı için biz girdik. 1965 yılının sonunda vazifeye başladık. Hulûsi Efendi Hazretleri'ni bayramdan bayrama ziyaret ederdik. Biz gerçi henüz çocuktuk fazla ilgimiz olmazdı ama dedemin falan büyük sevgisi vardı.

Müftülükte ilk zamanlar kimlerle çalıştınız?

Müftülüğe girdiğim zaman Mustafa Sağlam isminde bir müftü vardı. Gittik imtihanı kazandık fakat Müftü Efendi beni almaya tereddüt ediyor. Kim olduğumu bilmiyor. Mustafa Sağlam da yeni, işlemleri bilmiyor ben de bilmiyorum. Bir ay kadar çalıştık ama maaş falan yok. Dediler ki, bir inha evraki olacak. Nasıl yapılacaktır? O zaman bilen bir hoca var. Hocam bu nasıl olacak? İşte bir inha evraki olacak, mazbatasını olacak, şu olacak, bu olacak. Neyse bildiğimiz kadarıyla bir şeyler yaptık.

O zaman muameleler buradan Müftü ve Kaymakam imzaladıktan sonra vilayete gitmeden direk Diyanet'e gidiyor. Biz yazdık gönderdik. Cevap gelmedi. Dediler ki, bu olmaz, takip etmeniz lazım. Nasıl takip edeceğiz? Biz Ankara'yı nasıl takip edelim? Dediler ki, Hulûsi Efendi'den bir tezkere alırsınız gidirsiniz. Gittik, o zaman Abdullah İşcan Hoca'nın da muamelesi var. Hulûsi Efendi bize bir

kart yazdı verdi; “Bunu Hamamcı Şaban Efendi’ye verin.” dedi. Otobüse bindik ve gittik. Ocak ayının 26-27’si falan. Şaban Efendi’nin Karacabey Hamamı’nı zorla bulduk. Tez-kereyi/kartı verdik. Adam öptü başına koydu. Bir sürü işi gücü var, kendisi yalnız. Hemen bir taksi tutup Diyanet’e gittik ama Diyanet çok kalabalık. Adam bizim karnımızı doyurdu, otobüs paramızı verdi, kendi işini de bıraktı. Velhasıl epey bir müşkülattan sonra adam içeri girdi. Bizim evraklarımızı buldurdu. Dediler ki, siz evrakı yanlış yapmışsınız. Peki, dedik. Hemen geldik, yazıyı yazdık, ertesi gün yeniden götürdük. Tayinimizi aldık, getirdik. Bizim işe başlamamız Efendi Hazretleri’nin himmeti ile oldu. Yoksa biz kimiz? Şaban Efendi’yi nerden tanıyıp nerden bulacağız? Hulûsi Efendi’nin sayesinde hemen gittik, geldik, maaşımızı aldık. Ondan bir müddet sonra Mustafa Sağlam gitti Hulûsi Efendi vekil oldu.

Hulûsi Efendi Hazretleri’nin oradaki çalışanlara, diğer hükümet erkânına karşı davranışları nasıldı?

Sadece o zaman değil, daha sonra da uzun süreler vekillik yaptı. O geldiği zaman biz rahatlardık. Herkes gelir elini öperdi. Daireye hediyesiz gelmezdi. Mutlaka bir şeyler getirirdi, ikram ederdi. En iyisini de bize getirirdi. Öyle odacıymış, memurmuş ayırt etmezdi. İnsanlık onda tekâmül etmişti. Ben onun koltukta hiç rastgele oturduğunu bilmem. Şöyle düzgün otururdu. Çok muhterem bir zattı. Onun bağdaş kurduğunu, ayağını ayaküstüne attığını, elini arkasına koyduğunu, koltuğunu sağa sola çevirdiğini ben hiç görmedim. Dünyada ondan daha muhterem bir zat yoktur, sanırım. Varsa bile ben görmedim.

Bir müddet vekillik yaptı. Benim muamelede yine fazla bir şey bildiğim yok. O zaman Taha Efendi Malatya Müftüsü... Arguvan'dan da Ramazan Aslanbaba isminde genç bir müftü var. Onu buraya aldı. Müftü bir geldi ki Hacı Esat Efendi gibi vaaz ediyor. Ağzını açtı mı herkesi ağlatıyor. Hulûsi Efendi zannedersen 5-6 ay kadar bir vekillik yaptı. Müftü Ramazan Aslanbaba Hulûsi Efendi'den daireye bir telefon hattı almasını talep etti. O da sağ olsun kırmadı telefonu aldık. O zaman bir tane savcılıkta varsa vardır, bir de Kaymakamlıkta var; başka hiçbir yerde telefon yok. Telefon geldi. 17 numarayı verdiler. O zamandan beridir de kullanılır. Yani telefon Hulûsi Efendi'nin hediyesi oldu.

Ramazan Aslanbaba buraya bir Kur'an Kursu yaptıralım dedi. Hemen bir vaaz etti, hemen bir arsa geldi. Sola-koğullarının binasının yeri... Hacı Bekir Karataş isminde bir zat tapuyu verdi. Yani adam vaaz ettikten sonra ağlamamaya, tutmamaya imkân yok. Adam öyle hatip ki... Hemen bunlar bir dernek kurdular. Müftü başkan, Hulûsi Efendi ikinci başkan, o zamanın Belediye Reisi falan aza... Tapuyu aldılar, Yücel Bey geldi baktı ve planını gönderdi. Üstü Müftülük, altı Kur'an Kursu, yer hazır. Tamam, para toplanacak. O zaman başka bir mahalleden olanlar buraya yaptırmayın, filan adam da yer veriyor, oraya yaptıralım dediler. Maksat o taraf şenlenecek bu taraf şenlenmeyecek. Cenab-ı Allah bu, bir de bakıyorsun buralar apartmanlarla doluyor o taraf da harap oldu. Hulûsi Efendi dedi ki, ben söz verdim, planını yaptırdım, adam arsayı verdi, ben sözümünden vazgeçemem. O zaman ben bu işte yoğunum. Olurdu, olmazdı derken Hulûsi Efendi ayrıldı o işten.

Hulûsi Efendi gitti İmam Hatip Lisesini yaptı, siz bir

Kur'an Kursunu yapana kadar biz İmam Hatib'i yaparız dercesine gitti İmam Hatib'i yaptı. Hulûsi Efendi memleket için daha büyük hizmet yaptı.

Taha Efendi Malatya Müftüsü olduğu için Hulûsi Efendi (k.s.)'ye mektup yazarmış, Müftü'ye ev tutun, ilgilenin diye. Hulûsi Efendi nasıl karşılardı?

Fevkalade karşılardı. Her gelen oraya gelirdi. Her daralan oraya giderdi. Mesela, bak biz daraldık oraya gittik. Gelen oraya gelir fakat genişlediği zaman Hulûsi Efendi'ye sırt dönerdi. Bu evvelden beri böyleydi. Hulûsi Efendi de herkese ikram ederdi. İşte şu yüzüğüm de Hulûsi Efendi'nin ikramı. Ben bunu hatıra olarak saklarım. Herkese verirdi.

Peki, ondan sonra gelen Müftü kimdi, hatırlıyor musunuz?

Ondan sonra Maraşlı Halil Bilginer geldi. O, Hulûsi Efendi'ye hürmetliydi. Sonra Leblebicioğlu geldi. O da saygısını gözetlerdi. Sonra Hasan Yıldırım geldi. Onu size anlatayım: Şimdi Hulûsi Efendi İmam Hatib Lisesi inşaatını bitirdi, bir de buraya yurt yapalım, dedi. Bir de Darende'ye Çimento Fabrikası kurulması teşebbüsleri vardı. Hulûsi Efendi Almanya'ya gitmek için izin aldı. İzin evrakını yaptık gönderdik ama Hulûsi Efendi Almanya'dan birkaç gün geç döndü. Hizmet için büyük bir para toplamış; 1.700.000 lira; o zaman büyük para... Müftü Efendi dedi ki: "Şimdi Hulûsi Efendi'nin böyle bir gücü var, bize bir araba alsın." Hulûsi Efendi geldi. Fakat araba lafını daha önce bizimle etmişti. Hulûsi Efendi'ye de bunu söyleyince Hulûsi Efendi de alalım demiş. Kimde araba var? O zaman Karday'da

satılık bir araba var. Karday'a oradan bir telefon etmişler, telefonumuz da var ya! Karday hemen arabayı getirmiş. Kaç kâğıt? Karday kırk küsura almış 46-47 bin kâğıt istiyor. Hulûsi Efendi de, ya madem kırka almışsın 42-43 bin yeter buna, demiş. O da 46'ya inmiş. Hulûsi Efendi demiş, peki 46 bin olsun. Ben oraya vardım, Hulûsi Efendi maaşını almış, kendi maaşı 1.000 lirayı hemen orada verdi. Geriye 45 bin kaldı. "Oğul tamam paramı veririz." dedi. Kim sürecektir? Benden başka şoför de yok o zaman. Müftülükte benden başka kontağı açacak kimse yok, ben de Murat'ı hiç sürmedim. Cip sürerdim. Kol atardık, yiterdik, çekerdik. Bu nasıl, vitesleri nasıl? Karday dedi ki, ben sana öğretirim. Direksiyona geçtik ki bu güzel bir şeymiş. Cip gibi öyle har-hur bilmem neyi yok. Ooo çok güzel, paraları tamamlayacak Hulûsi Efendi nasıl olsa. O zaman bir Kaymakamlığın arabası var bir de bizim oldu Hulûsi Efendi'nin himmetiyle.

Hatta Emin Hoca da gitti Ayvalı'dan para topladı. Fakat para büyümüyor, 46 bin lira büyük para... 5-6 kâğıdı topladık verdik ama daha 30 küsur bin lira borcumuz var. Fakat para gelmiyor, Karday da para istiyor. Arabanın parasını verin... 3-4 ay geçti. Temiz kâğıdını alın diyor, dedik "Hocam, Karday para istiyor." "Olur, oğul verelim. Bu Pazar Elbistan'a gidelim." "Hocam siz bilirsiniz. Peki gidelim." Bir Pazar günü arabayı aldık, Hulûsi Efendi'yi oradan bindirdik, Ya Şeyh'i de aldık Elbistan'a gittik. Benzin koyacağız. Ben benzin parasını hazır ettim, derneğin parası var. "İlle ben koyacağım." "Hocam siz niye koyasınız ki? Müftülüğün parası var, bu benim param da değil." dediysem de Hulûsi Efendi cebinden zorla benzini doldurdu, gittik.

Elbistan'ı dolaştık. Bir iki yere vardık. Hatta onu da anlatayım size: Bir bakkal dükkânına vardık. Üç beş tane bisküvi kutusu, hafif bir şey canım. Elbistan'da bir dükkân... Şimdi ben makbuz kesiyorum, Hulûsi Efendi imza atıyor, Ya Şeyh parayı alıyor. Şimdi adamcağız şöyle iki işaret etti. Ben de 200 lira (İki yüz mü) dedim. Yok, yok 2.000 (İki bin) lira dedi. Çoğuma gittiğini anladı ve çok anlamlı bir cümle etti, şöyle dedi: "Ben buraya bir lira versem Cenab-ı Allah öte tarafta bana on lira verir, Hulûsi Efendi Hazretleri buraya kadar gelmiş. Canımız feda..." Aldık onu da koyduk. Oradan sonra Izgın diye bir köye gittik. Orada yattık. Yalnız oraya vardık ki varacağımız haber alınmış, salon dolmuş, aralık dolmuş, herkes diz üstü oturuyor. Biz vardık, yemek hazırды, yedik. Orada da hemen makbuzları kestik 30 küsur bin lira parayı tamam ettik. Bazıları vardı ki, herif kendi adına, ailesinin adına, çocuğunun adına, makbuz kesilince adam hemen öpüyor cebine koyuyor. Makbuzları Hulûsi Efendi imzaladı diye. Bir Pazar gitmede o 36 bin lirayı topladık getirdik Karday'a verdik.

Epey kullanıldı, baktılar ki olmayacak arabayı sattılar. Dernek adına, fakat parayı değerlendiremediler. 40 bin liraya sattılar, parayı bankaya koydular, birkaç sene orada kalınca para öldü gitti. Parayı döviz olarak koysalardı yahut arabanın hurdası kalsaydı daha iyiydi.

Hulûsi Efendi (k.s.)'nin yardımseverliğine başka örnekler verebilir misiniz?

Müftülüğe bir yazı gelirdi. Filan yerin imamı ölmüş daha beş seneyi doldurmamış. O zaman 5 seneyi 10 seneyi doldurmadan emekli olmazdı. Biz liste açardık herkesin

isminin karşısına üç lira, beş lira ne verirse. Hulûsi Efendi orada olursa her zaman paranın en büyüğünü verirdi. Kim olursa olsun bir yardım söz konusu oldu mu günlük en büyük para, mesela bugün en büyük para 10 milyon ya, Hulûsi Efendi 10 milyondan aşağı vermezdi.

Peki, o zaman beraber görev yaptığı hangi imamlar vardı?

Suzi Hoca vardı. Kihitiroğlu, Hafız Ali, Tuzlu Hoca, Abdullâh Hoca, Bedrettin Hoca, Emin Hoca, Taktakoğlu, Hacılar'da Veli Efendi vardı.

Müftü vekilliği yaptığı sıralarda Hulûsi Efendi (k.s.) personele nasıl davranırdı?

Hulûsi Efendi'nin yanında kâtibi veya odacıyı çağırmak için bir zil var. Zile basınca bizim oradan işaret verir, ışık yanar, biz de giderdik. Öteki müftüler hep zile basarlar gideriz emirlerini yerine getiririz. Fakat herhangi bir şey lazım olduğu zaman Hulûsi Efendi bu zili hiç kullanmaz. Kendi kalkar, kapıdan gelir, çağırır. Veya orada bir telefonumuz var, telefonda olur ya, benimle görüşmek istiyorlar, yine kapıya gelir, "Hüseyin Efendi, sizi telefonda istiyorlar." der. Gideriz telefon ile konuşana kadar Hulûsi Efendi içeri girmez. Ben eve gelir tembihlerim aman ha beni aramayın diye. Adamcağız dışarıdan içeri girmiyor, ben konuşana kadar. Yani ben bu saygıyı hiçbir yerde görmedim. Ben kendim yapmadığım gibi bir yerde de görmedim. Vallahi görmedim ya. Nerede olursa olsun. Dairesinde telefon ile görüşürken yanından giden kimseyi görmediğim gibi ben de hiç yapmadım. Telefonda konuşurken yanında durursun, kulağına gelen olursa gelir. Hatta bazen kulağını da

verenler olur ne konuşuyorlar diye. Fakat bu adamcağız rahatsız olmasın diye, telefonla konuşulurken içeri girmiyor. Eve söylerim ama bu sefer de başka yerden gelir.

Hulûsi Efendi her zaman arabayla gelirdi. Kemal Ağabey getirirdi. Rahmetli... Bizim arabayla getirdiğini hiç hatırlamam. Hep kendi arabalarıyla gelirdi. Mesaiye gayet dikkat ederdi. Sonra her şeyi affederdi. Görevlerini ihmal edenlere hüsnü niyetle nasihat eder, ceza yönüne hiç gitmezdi. Kutlu Aktaş burada kaymakamlık yapmış. 1965'lerde falan herhalde, onunla çalışmış. Hulûsi Efendi o zaman vekilmiş. Hatta "Hocam herkes sizin kadar mesaiye dikkat etse tamam." dermiş. Öyle de takdir edermiş.

Son olarak size Hulûsi Efendi (k.s.)'yi anlat deseler nasıl anlatırsınız?

Ben, tanıdığım insanlardan ondan daha muhterem bir insanla karşılaşmadım. İnsanlık ancak onda tekâmül etmiş. En ufak bir hatalı davranışını, bir kötü kelimesini ağzından işitmedim. Elinden geldiği kadar memleketin bütün hizmetlerine koşardı. Yapılan bütün işlerin başında olurdu. Bütün derneklerin başkanı olurdu. Gittiği yerde işi bitirirdi, hem de fevkalade, kötü bir şeyler onun yaptığı işlerde asla olmazdı. Bir şey alınacağı zaman derdi ki, "En iyisini alın oğul." Yapılacak şeyin en iyisi yapılacak, alınacak şeyin en iyisi alınacak. Kötü şeye para vermez, kötü şey almaz. Her şeyin en iyisinin olmasını isterdi. Zaten memlekette ne varsa onun eseri. O olmasaydı buraya okul yapılmazdı. Okullar da olmasa Daren-de ölmüştü.

Bu hizmetlerin farkında olmayanlar ruhu kör olanlar. Kalbi kör olanlar, gözü zaten görmüyor. Bu muhterem zatın hizmeti inkâr edilmez. Çünkü her şey meydanda...

Allah gani gani rahmet etsin. Hatta şöyle bir şey söyleyeyim size; şimdi Hacı Hasan Efendi öldü o ocak kapandı. Hacı Hasan Efendi'yi takip eden olmadı. Bazı şahısların düşüncelerinde, Hulûsi Efendi ölürse o ocak da kapanır, diyorlardı. Öyle görüyorlardı. Öyle olmadı Elhamdülillah.

Konu açılmışken müftülük kâtibi olduğunuz için Hamideddin Efendi'yle de çalışmışlığınız var, vekil iken. Onunla ilgili düşüncelerinizi de öğrenebilir miyiz?

Berber fotoğraflarımız da var. 1987'de Hamid Efendi Darende'ye geldi. Hamid Efendi geldikten sonra ekseri Müftü Vekili o olurdu. Hamid Efendi o gençliğine göre fevkalade olgun bir insandı. Hal ve hareketleri çok olgundu canım. Aynen Hulûsi Efendi gibi... Mesela bizim zamanımızda vekildi. Tabi muameleyi hep ben yaparım. Bana da son derece itimatları vardı. Elimizden geldiği kadar, bizim de 20-25 sene kadar bir tecrübemiz var. Yazılacağı yazar, çizileceği çizerdik.

Hulûsi Efendi (k.s.)'den sonra yapılan hizmetleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Az öncede söylediğim gibi, Hacı Hasan Efendi vefat etti kapısı kapandı ama Cenab-ı Allah bu kapıyı kapatmadı. Kapanmadığı gibi daha fazla ileri gitti. İleri gitmesi için imkânlar da müsait oldu. O zamanlar maddiyatlar da bu kadar yoktu. Hulûsi Efendi'nin zamanında halkta bir şey yoktu. Mesela cami yapılacak halktan ufak ufak paralar toplanırdı. Şimdi imkânlar büyüdü. Allah bütün hayır sahiplerinden razı olsun. Hamid Efendi'ye de Rabbim uzun ömürler versin... Allah Hulûsi Efendi'ye gani gani rahmet etsin. Şefaatine bizleri nail eylesin...

H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hac Hatıraları

*“Müslüman Kardeşimizin Hali
Herkesine Örnek Olmalı.”*

Hamideddin Ateş Efendi bir grup arkadaşıyla hac vazifesini ifa etmek üzere 28 Eylül-12 Ekim 2014 tarihleri arasında Hicaz'a gittiler. *“Hac meşakkattir.”* hadis-i şerif esrarınca bu yolcuğun başlangıç ve bitimin de biraz meşakkat çekilmiş, bazı zorluklar yaşanmış. Ancak ibadet duygusuyla sabır gösterip, zorluklara Allah rızası için tahammül göstermişler.

H. Hamideddin Ateş Efendi, 28 Eylül 2014 tarihinde İstanbul Sabiha Gökçen Havaalanı'nda binlerce gönül dostu tarafından uğurlandı. Malum olduğu üzere hac uğurlamaları bizim insanımızın kutsal beldelere duyduğu muhabbetin bir tezahürüdür.

Eskiden de *“Surre Alayları”* uğurlamaları yapılırdı. Cidde Havaalanı'na indiklerinde haccın meşakkatinin ilk safhası ile karşılaşmışlar. Suudlu havaalanı idarecilerinin organizasyon eksikliği sebebiyle Cidde'ye inen hacılarımız, maalesef, yaklaşık 10 saat kadar beklemek zorunda kaldıktan sonra 100 km mesafedeki Mekke'ye ancak ulaşabilmişlerdir. İbadet şuuru ve hazzıyla bu sıkıntılara sabır göstermişler.

Dostlarımızı Hatırlayıp Dua Ettik

Hac dönüşündeki sohbetlerinde H. Hamideddin Ateş Efendi'den şunları dinledik:

“İslâm güneşinin doğduğu, Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in dinimizi ilk yaydığı, mukaddes belde Mekke'ye ulaştığımızda, dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen Müslüman kardeşlerimizle buluştuk. Irk, renk, dil ve mevki farkı gözetmeksizin, her türlü sınıflardan sıyrılarak, aynı şekil ve aynı renkteki ihramlar (örtüler) içinde bir tek Allah (c.c.)'a yöneldik, O'nun yüce huzurunda durarak O'na ibadet ettik. İhram içinde dünya nimetlerinden adeta sıyrılarak, aynı iman ve aynı ruh ile beyt-i şerifin etrafını döndük. Allah'ın lütfettiği bu büyük şerefe, gözyaşlarıyla şükrettik.

Hacda beyaz ihrama bürünen herkes; makamı, rütbeyi bırakıp Allah'a kul olduğunu hatırlar. Arafat'ta vakfeye dururken dua eder, Rabbimize iltica eder. Samimi olarak oraya gelenler, haccın gereklerini yerine getirenler anasından doğduğu günkü gibi günahlarından tertemiz olurlar. Şeytan taşıyanlar aslında nefislerini taşırlar. Cemerat olarak bilinen şeytan taşlama yerlerini bu yıllarda daha da büyütmüşler. Şeytanlar çok büyük, ihvanların, Müslümanların şeytanlarını, nefislerini kendi kötü huylarını hacda olduğu gibi her zaman iyi taşlaması, nefislerine hâkim olması lazımdır. Kurban kesip tıraş olanlar aslında Rabbine teslim olarak, bu ibadeti nasip ettiği için şükretmiş oluyorlar.

Tavaf yaparken, Kâbe'yi seyrederken veya diğer vazifelerimizi yerine getirirken, daima ihvan arkadaşlarımızı, dostlarımızı hatırlayıp dua ettik. Orada aziz vatanımızın birliği ve dirliği için ümmet-i Muhammed'in selameti için,

özellikle ihvan arkadaşlarımız için çok dua ettik. Bütün Müslümanların buluşma yeri olan Hicaz'da birçok kardeşimizle görüştük, hasbıhal ettik. Müslüman ülkelerden gelen din kardeşlerimizin halini sorduk, gerekli durumlarda onlara yardımcı olduk."

Arafat İzlenimleri

Rasûl-i Ekrem Efendimiz "*Hac Arafat'tır.*" ve "*Duanın en hayırlısı, arefe günü yapılan duadır.*" buyuruyor. O gün de dilleri, ırkları, renkleri ve coğrafyaları farklı, fakat gönülleri bir, imanları bir, gayeleri bir milyonlarca mü'min kardeşimiz Arafat meydanında toplanırlar.

Bir arkadaş Arafat izlenimlerini şöyle naklediyor:

"Hulûsi Efendi Hazretleri bir sohbetlerinde 'Biz, ecdadımız Somuncu Baba Hazretleri gibi halk içinde kendimizi gizleriz ama yurtdışına çıktığımızda manevî rütbelerimiz meydana çıkar, insanların ayrı bir teveccühü olur.' buyurmuşlar. Bu hac ibadetimiz esnasında Hamideddin Efendi Hazretleri'yle ilgili birkaç hatıraya şahit oldum. Şöyle ki; tavaf alanında yanımıza Çin'in Sincar/Uygur Bölgesi'nden Doğu Türkistanlı bir kardeşimiz geldi. Aslında Hamideddin Efendi'yle gönül diliyle anlaşıyorlardı ama tercümanlık yapmak vazifesi de bize düştü. Çinli Müslüman kardeşimiz: "Efendim, sizden özellikle zulüm altındaki kardeşlerimizin kurtuluşu için dua talep ediyoruz. Doğu Türkistan'daki Müslümanların hali zat-ı âlinizce malumdur. Ümidimiz sizde ve Türkiye'dedir. Özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin dünya Müslümanları hakkındaki hassasiyetini biliyoruz. Duanıza, ilginize muhtacız, lütfen esirgemeyin." dedi.

2007 yılındaki Suriye-Ürdün seyahatimizde tanıştığımız Ürdünlü İşadamı Umran da Hamideddin Efendi Hazretleri'ni, hacda bulup, görüşenler arasındaydı. Türkmenistanlı bir doktor, Efendi Hazretleri'nin yanına gelerek dua talep etti. Değişik ülkelerden gelen Müslüman kardeşlerimizle samimi görüşmeler, dualar niyazlar oldu. Arafat'a çıktığımızda Türk hacılarımızın bulunduğu bölgede, Bedirhan Gökçe, Dursun Ali Erzincanlı, Ömer Döngeloğlu gibi kardeşlerimiz de gelip görüştü, sohbet ettiler. Darendeli hemşehrilerimizden Adana'dan Emin Çalışkan, Bursa'dan Yusuf Turgut, Sezai Yapıcı, K. Maraş'tan Mahmut Arıkan, Ankara'dan Osman Parlak, Muttalip Azdemir, İstanbul'dan Hakkı Tunç, Ali Tunç, Cafer Yaren gibi birçok gönül dostlarımız da Arafat'ta Efendi Hazretleri'yle görüşenler arasında idi."

Arakanlı Müslüman'ın İkramı

"Müslüman kardeşimizin hali herkese örnek olmalı."

Dünyanın dört bir yanından gelen; dilleri, renkleri ve âdetleri farklı, ama iman, niyet, duygu ve düşünceleri aynı olan milyonlarca Müslüman'ın Müzdelife'deki ahvalinden bir anekdotu da bir arkadaşımız şöyle naklediyor:

"Arafat'tan günbatımından sonra Müzdelife'ye doğru hareket ettik. Mahşerî bir kalabalık aynı istikamette yürüyordu. Bu, İslâm'ın birlik ve Hakk'a yönelişinin bir nişanesiydi. Müzdelife'de akşam ve yatsı namazlarını cem ederek kıldık. İnsanların çoğu yorgun olduğu için rastgele yerlerde konaklayıp istirahat ediyorlardı. Hamideddin Efendi Hazretleri, 'Biz bu gece uyumayacağız.' dedi. Oturduğu yerde bir müddet murakabede bulundu. Arafat'ta

etrafımız hep Türk hacıları ve Türk çadırlarıyla çevriliydi ama Müzdelife’de böyle bir ortam yoktu. Belli bir müddet sonra Hamideddin Efendi Hazretleri, ‘Biraz dolaşalım ve farklı ülkelerden gelen kardeşlerimizin halini soralım, onlarla hasbıhal edelim.’ buyurdu. Çeşitli ülkelerden gelen hacı kardeşlerimizle selamlaşıp, kısa konuşmalarımız oldu. Bu arada Arakanlı bir Müslüman kardeşimiz, eşi ve çocuklarıyla, peynir, zeytin ve ekmekten oluşan kahvaltı türü mütevazı bir sofraya hazırlamış. Hamideddin Efendi Hazretleri’ni görünce birden ayağa kalktı, yanına geldi ve sarılıp: ‘Lütfen soframıza buyurun, sizlere bir lokma da olsa ekmek ikram edelim.’ dedi. Bu samimi daveti kırmayan Efendi Hazretleri teberrüken sofralarından bir lokma paylaştı. Bu arada bizlere dönerek nemli gözlerle şöyle buyurdu: ‘Görüyor musunuz, zulüm altındaki bir diyardan, sadece Allah rızası için ibadet maksadıyla, bin bir sıkıntı çekerek buraya gelen Müslüman kardeşimizin hali herkeşe örnek olmalı. Bizler bin bir nimet ve rahatlık içerisinde bulunuyoruz. Rabbimizin ihsan ettiği nimetlere şükretmeliyiz. Türkiye’den gelen bazı hacılarımız; uyku tulumlarında, battaniyeler içinde, geceyi halı üzerinde uyuyarak geçirirken, Arakanlı bir kardeşimiz bir parça ekmeğini paylaşmak istiyor. İslâm’ın gönüllere kattığı manevî duygu ve düşüncelerin tezahürü ancak bu tür fiil ve davranışlarla meydana çıkar. Buraya kimin hangi niyet ve samimiyetle geldiği böylece ortaya çıkıyor. Arakanlı kardeşimiz belki otelde de kalamıyordur, bir ağaç gölgesinde, Harem’in bir köşesinde çoluk çocuğuyla günlerini geçirerek haccını ifa etmeye çalışırken, bizim Türk hacılarımızın içinde bulunduğu konfordan taviz vermemesi, ibadetin ruhunu, manevî hazzını alıp götürüyor. Onların samimiyeti ile bizimkilerin

şekli, tavırları kıyaslanmayacak derecede ortada. Elbette bin bir zorlukla bu ibadeti yapıp, burada kardeşlik şuurunu kazanan garip Müslümanların haccı daha makbuldür.’ dedi.”

Birlik ve Beraberlik İçin Yapılan Dua

Yüce Kur’an’ın hürmetine, Kâbe’nin hürmetine, Rasûl-ü’nün hürmetine, Arafat’ta Cenab-ı Allah’a yalvaran diller hürmetine İslâm coğrafyasında akan kan ve gözyaşlarının durmasını, bütün kardeşlerimizin huzur ve güven içinde bulunmasını temenni eden H. Hamideddin Ateş Efendi’nin millî birlik ve beraberlik duygularının dualarına nasıl yansıdığını bir yakınından şöyle dinledik:

“Bayramın ikinci veya üçüncü günüydü. Efendi Hazretleri ‘Çok kalabalıkta, tavaf etmek, bazen yanımızdakilere eziyet oluyor. Bugün oturup Kâbe’yi seyredelim, o da sevaptır.’ buyurdu. Tavaf alanının dışında uygun bir kenara oturduk. Hazret, belki birkaç saat sükût halinde Kâbe’yi seyretti bu arada gözyaşları içinde dualar etti. Namaz vakti gelince namazımızı eda ettik. Namazdan sonra: ‘Efendim bu sükûnetli ve dualı saatlerin sırrı ne idi?’ diye sordum. Hamideddin Efendi Hazretleri: ‘Dünya Müslümanları içerisinde en huzurlu, en müreffeh, en güzel ülke Türkiye’emizdir. Birlik ve beraberlik duygularımızı bozmak isteyen fesat ehilleri ülkemizde kaos ortamı oluşturmaya, gönül birlikteliğini, iman kardeşliğini bozmaya çalışıyorlar. Ülkemizin birliği, bütünlüğü, refahı ve huzuru ile bütün vatandaşlarımızın selameti başta olmak üzere, ümmet-i Muhammed’e, gönül dostlarımıza dua ettik. Rabbimize yalvardık, Müslüman kardeşlerimize güzellikler ihsan etmesini temenni ettik.’ buyurdu. Akşam otele döndüğümüzde,

televizyonlardan Türkiye kanallarını açtığımızda, o gün cennet vatanımızın büyük bir badire atlattığını, ihanet çetelerinin millî birlik ve bütünlüğümüzü özellikle doğu illerimizde eylemler yaptıklarını (6-7 Ekim Olayları), bazı şer faaliyetlerde bulduklarını hayretle öğrendik. Efendi Hazretleri'nin dualarının ve milletimiz için kalbî hassasiyetinin ne kadar yüksek olduğunu bizzat müşahede ettik."

Hemşehrimiz Hacı Emin Ilıcak'ın yaşadığı bayram sevinciyle hac hatıralarını tamamlayalım:

Hacı Emin Ilıcak Anlatıyor

"Darendeli Ilıcak ailesinden İşadamı Sadullah Ilıcak'ın oğluyum. Malatya'da ticaretle meşgul oluyoruz. Darendeli olmamız hasebiyle çocukluğumuzdan beri Darendeye olan bağımız ve irtibatımız devam eder. Darendeye her gidişimde Somuncu Baba Türbesi'ni ziyaret ederim. Bu vesileyle H. Hamideddin Ateş Efendi'yi de birkaç kez ziyaret ettim. Bu yıl Rabbim nasip etti, eşim Serpil Hanım'la (Zaviye Mahallesi'nden Ali Galip Karaarağaç'ın torunu) birlikte hacca gittik. Hamideddin Ateş Efendi'nin de hacda olduğunu duyduk. Hulûsi Efendi zamanından beri genelde Altınoluk'un karşısında bulduklarını işittiğimizden, acaba H. Hamideddin Efendi'yle karşılaşabilir miyiz diye her geçişimizde mutlaka o bölgeyi iyice inceledik. Hamid Efendi'yle karşılaşmamız şöyle oldu: Bayram sabahı, Mina'da şeytan taşlandıktan sonra, otobüslerle Mekke'ye doğru geliyorduk. Çok yoğun kalabalık sebebiyle otobüsler ağır ağır ilerliyordu. Mekke'ye yaklaştık ama bir noktadan sonra artık trafik iyice kitlendi ve otobüs hareket edemez oldu. Biz de inip yaya olarak gidelim dedik. Biraz yürüdükten

sonra, önümüzde bir grubu fark ettik. Dikkatlice baktığımızda H. Hamideddin Efendi'nin o grubun içerisinde bizim gibi yürüyerek Mekke'ye doğru ilerlediğini gördük. Hemen yanına yaklaşp görüştük. O da çok memnun oldu, kutsal yerlerde bile olsa insanların sevdikleriyle karşılaşması kalplere ayrı bir hoşnutluk veriyor.

Hac dönüşü bu görüşmeyi babama (Sadullah Ilıcak'a) anlattım. Babam da şöyle dedi: '1975 yılında ben de Hulûsi Efendi Hazretleri ile böyle hacda karşılaşmışım. Genç yaşında hacca geldiğimi gören Hulûsi Efendi Hazretleri: 'Kurban edilecek devenin dokuzunda (dokuz yaşında), hacının otuzunda (otuzlu yaşlarla/genç yaşlarda) olması çok makbuldür. Oğul, çok memnun olduk.'" buyurmuştu." dedi.

H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hac Hatıraları

*“Medine’deydik,
Peygamberimizin Misafiriydik.”*

Altınoluk’un Karşısında Bir Arkadaşımız Anlatıyor:

Bu yıl hac farizamızı yerine getirmek için Diyanet’ten kuramız çıktı. Biz hazırlıkları tamamlayıp, artık Daren-de’ye akrabalarımızı ziyarete gitmiştik ki bu arada H. Hamideddin Ateş Efendi Hazretleri ile Ayşe Valide’mizin de bu yıl hacca geleceklerini öğrendik. Çok sevindik. Mekke’de ve Medine’de otellerimiz ve şirketlerimiz ayrı olmasına rağmen Cenab-ı Allah’a şükürler olsun ki Mekke’de buluştuk ve zamanımızın çoğunu birlikte geçirdik. Beraber tavaf yaptık, Arafat’ta buluştuk, sohbet ettik, kutlu ziyareti sevdiğimiz büyüklerimizle birlikte yaptık.

Bir gün gece geç vakitlerde Kâbe-i Şerif’i eşimle birlikte tavaf ediyorduk. Malum olduğu üzere hac zamanı ortam çok kalabalıktır. Bir ara Altınoluk’un karşısında belli bir mekânın sanki ayrılmışçasına boş olduğunu gördük. Hulûsi Efendi Hazretleri ve Hamideddin Efendi Hazretleri hac ve umre ziyaretlerinde genellikle namaz vakitlerini beklerken Altınoluk’un karşısında oturlardı. Hemen telefonla Efendi Hazretleri’nin yanındaki arkadaşımızı arayıp, durumu bildirdik, Efendi Hazretleri de kabul etmişler.

Biz bir yandan burada beklemeye başladık. Hamideddin Ateş Efendi ve birkaç arkadaş ile birlikte geldiler, çay getirmişler. Oturduk birkaç bardak çay içtiler. Bu arada Türkiye'nin çeşitli illerinden gelmiş, Hamideddin Efendi'yi görmeyi arzu eden birçok arkadaşla görüştüler.

O sohbet esnasında şöyle buyurdular: “İnsan eşref-i mahlûktur, saygıya layık, değerli bir varlıktır. Müslümanların saygı kurallarını öğrenmelerinde, tasavvufî edeplerin hayata kattığı çok büyük etkiler, tecrübeler vardır.” Devamla Hulûsi Efendi Hazretleri'nden bir hatıra anlattı: “Bir hac ziyaretinde Altınoluk'un karşısında oturulurken, arkadaşlar Hulûsi Efendi'nin etrafında halkalanırlar. Bazı arkadaşlar Efendi Hazretleri'ne müteveccihen oturdukları için, Kâbe'ye sırtını dönmüş, otururlar. Bu durumu gören bir zat arkadaşlara: 'Kâbe'ye arka dönülmez.' der. Adam gider. Hulûsi Efendi Hazretleri; 'Âdeme arka dönmeyin de nereye dönerseniz dönün.' diye buyururlar.”

Medeniyet Yurdu Medine'de H. Hamideddin Ateş Efendi Anlatıyor:

Medine-i Münevvere, Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'ın emniyet yurdu, İslâm'ın medeniyet merkezidir. Mekke'den hicret ettiği, ashab-ı kiramın kalbine kardeşlik tohumlarını ektiği, kardeşlik medeniyetini inşa ettiği kutlu beldedir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.): “Benim mescidimde kılınan bir namaz, başka mescitlerde kılınan bin namazdan daha faziletlidir. Ancak Mescid-i Haram müstesna. Mescid-i Haram'da kılınan bir namaz, başkasında kılınan namazdan yüz bin defa daha faziletlidir.” buyurmuşlardır.

“Benim evimle minberim arasındaki yer, cennet bahçelerinden bir bahçedir.” hadis-i şerifi de Peygamber Efendimizin mübarek mescidinin önemini ifade etmektedir. Yani hac niyetiyle kutsal topraklara giden her hacımız Mekke’deki vazifeleri bittikten sonra mutlaka Medine-i Münevvere’yi de ziyaret etmelidir.

Maalesef bazı Türk hacılarımızın da Mekke-i Mükere-me’deki vazifelerini yaptıktan sonra, Medine’ye uğramadan; işim var, ticaretim var, meşguliyetim var gibi ucuz bahanelerle alelacele döndüklerini Sevgili Peygamberimizin ziyaretine gitmediklerini görünce çok üzüldüm.

Medine, Peygamber Efendimizin medfun bulunması hasebiyle, âdeta dünyanın gözbebeğidir. İnananların gönlünde ve gözünde Medine-i Münevvere’nin, ayrı bir değeri, tarifsiz bir yüceliği vardır.

Hulûsi Efendi Hazretleri, hayatları boyunca hac ve umreye fırsat buldukça gitmiştir. Medine’de Mescid-i Nebi’de bulunurken tavır ve davranışlarına ayrı bir dikkat etmiş ve edebe muhâlif en küçük bir harekette dahi bulunmamıştır. Devamlı namaz, zikir ve salâvat-ı şerife ile meşgul olmuşlardır. Şöyle bir hatıra nakledilir:

1987 yılında hac ziyaretinde, Hulûsi Efendi Hazretleri Medine-i Münevvere’ye gelirler. İhvanlarla beraber Mescid-i Nebevi’ye, Sıddık Kapısı’ndan girerler. Hulûsi Efendi Hazretleri: “Mescitten içeri girelim.” diye buyurur. Yanındakiler şaşırır; “Mescide girdik, galiba yanlış anladık.” derler. Mescidin ortalarına gelinir, Hulûsi Efendi bir sü-tunun dibinde durur, “Buraya oturalım.” diye buyurur. Oturduktan sonra: “Bakınız bu gerdanlıklı sütunlarda

‘Hudud-ı Peygamberî’ yazıyor. Bu sütunlar Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in zamanında yapılan mescidin sınırlarını gösteriyor. Buradan sonrası, sonradan ilave edildi.” diye buyururlar. O zaman anlaşılır ki mescitten içeri girelim, dediğinin hikmeti buymuş. Bir müddet oturduktan sonra, Efendi Hazretleri cebinden tesbihini çıkarır: “Biraz da salâvat-ı şerifeye devam edelim.” diye buyururlar.

Biz de Mescid-i Nebevi’ye girdiğimizde Hulûsi Efendi Hazretleri’nin işaret ettiği sınırı aşmayan bir yerde kendilerinin oturduğu yerde oturmayı tercih ediyoruz.

Peygamberimizi Ziyaret

Hac veya umre için, bu mukaddes beldelere gelen mü’minler, Medine-i Münevvere’de ibadetin zevkini ayrı bir hazla tadarlar. Rasûlullah Efendimizin Kabr-i Şerifi’ni ziyaret ederler.

Peygamberimizden şu hadisler rivayet edilmiştir: *“Kabrimi ziyaret edene şefaati hak (nasip) olur.” “Kim beni vefatından sonra ziyaret ederse, hayatımda ziyaret etmiş gibidir.” “Kim hac yapar da, beni ziyaret etmezse bana katı davranmış olur.”*

İşte az önce söylediğim hadis-i şerif mucibince yumuşak kalpli ve nasipli insanlar, Mekke’den sonra Medine’yi de ziyaret etmek suretiyle nasiplerini almış olarak vazifesini tamamlarlar.

Yine Rasûlullah Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde: *“Kim bana selam verirse, Allah beni diriltir. Ben de onun selamına karşılık veririm.”* buyurmuşlardır. Peygamberimiz ve O’nun yanında dünyadayken buldukları gibi âhiret-teyken de yanında bulunan, Hz. Ebu Bekir (r.a.) ve Hz.

Ömer (r.a.) Efendilerimizi ziyaret etmek, mutlulukların en ulvisidir.

Biz yıllardır Medine'nin bereketini, çok gördük. Çok güzel insanlarla tanıştık. 1990'lı yıllarda umre ziyaretinde güzel ezan okuyan müezzinleri merak eder, tanışmak isterdik. Zamanla Allah lütfetti dostlarımız vesilesiyle tanıştık, evlerine misafir olduk, sohbetlerde bulunduk. Dedele-ri Buhara'dan Medine'ye göç etmiş, onun için Türkleri çok seviyorlar. Bizleri bağırlarına bastılar. Özellikle Abdulaziz Buharî ve Üsam Buharî ile dostluğumuz her umreye gidişimizde pekişti. Hatıra olsun diye isimleri tuğra şeklinde yazdırıp hediye etmiştik. Bir ziyaretimizde evinin kapısının üzerine astığını gördük. Arkadaşlardan biri niçin böyle yaptığını sorunca Üsam Buharî: "Seyyid Hamideddin Efendî'nin hediyesi bize bereket getirsin, kapımız, evimiz bereketlensin diye böyle yaptık." diye cevap vermişti.

Bu yıl da bir vesileyle Medine milletvekili olan bir zat ile tanıştık. Çok alaka gösterdi. Hatta bizi Medine Müftüsü'yle tanıştırmak için, Mescid-i Nebevi'nin kible cihetinde bulunan mihrabın hemen arkasında yer alan özel bölmeye götürerek, aynı zamanda idarecilik görevleri de bulunan Medine Müftüsü ile tanıştık. Medine'de çok güzel günlerimiz geçti.

Peygamberimiz "*Hac meşakkattir.*" buyurmuş ya, biz de baştan meşakkate talip olmuştuk. Onun için Medine'den Türkiye'ye dönüş yolculuğumuz da biraz meşakkatli geçti. Havaalanına geldik, uçuş hazırlıkları yapıldı, pasaportlar damgalandı, valizler teslim alındı, artık her şey hazır derken, bir anons yapıldı: "Filan sefer sayılı Türkiye'ye

gidecek uçak seferi iptal edilmiştir.” Arkadaşlar araştırmalar yaptılar, ne zaman yeni seferin olacağı da belli değil. Bu arada aynı kafilende bulunan Türk hacılar biraz seslerini yükselttiler. Biz sükûnetle Peygamber Efendimizin birkaç saat daha misafiri olarak kalacağımız saatleri havaalanınının bir köşesinde çay içip, sohbet ederek geçirmeye çalıştık. Yaklaşık 12 saat bekleyişten sonra uçağa binebildik. Böyle de bir meşakkatle karşılaştık. Ama Hulûsi Efendi Hazretleri’ne buyurmuş:

Eğer bülbül isen et hâra minnet

Gücenüp hâra gülzardan geçilmez

Biz gül yüzlü Peygamberimizin hatırı için her şeye katlanılması gerektiğine inanıyoruz. Ayrıca orada geçirdiğimiz saatler arkadaşlarımıza ağır gelse de belki de bir lütuf bir ihsandı. Sonuçta Medine’deydik, Peygamberimizin misafiriydik. Ev sahibi müsaade etmeyince, misafir hareket edemezdi.

H. Hamideddin Ateş Efendi'nin Hac Hatıraları

*“Biz Dostlarımızla Olunca
Yorulmuyoruz, İstirahat Ediyoruz.”*

H. Hamideddin Ateş Efendi'nin hac hatıralarından daha önce bahsetmiştik. Bu yazımızda da H. Hamideddin Ateş Efendi'nin bu yılki hac hatıraları ve geçmişte yaşanmış bazı hicaz hatıralarını bir demet halinde sunalım istedik.

1988 yılında Medine-i Münevvere'de cezaevi vaizi olarak görev yapan Suriyeli âlimlerden Seyyid Ömer, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi ile Medine'de görüşüp sohbet eder. Aradan yıllar geçer. 1996 yılında bir grup arkadaşla umre ziyaretine giden H. Hamideddin Efendi, Medine'de bir eve davet edilir.

Ev sahibi, yakın komşusu olan Seyyid Ömer'e bir misafiri olduğunu belirterek onu da davet eder. H. Hamideddin Efendi bazı arkadaşlar ile içeride otururken, evin dış kapısından giren Seyyid Ömer, “Vallahi burada Hacı Hulûsi Efendi'nin kokusu var.” diyerek hayretini gizleyemez. İçeri girdiğinde ise, daha önce hiç görmediği H. Hamideddin Efendi'nin olduğunu görünce boynuna sarılarak, kucaklaşır ve saatlerce sohbet ederler. Bu hatıra Hz. Peygamber (s.a.v.)'den sürüp gelen gül kokusunun onun neslinde burcu burcu koktuğunun bir işaretidir.

2009 yılındaki umre ziyaretinde de H. Hamideddin Efendi Hazretleri ile birlikte Seyyid Ömer'in ziyaretine gidileceği haber verilir. Çok rahatsız ve hasta olmasına rağmen, ziyaretçilerin Darende'den gelmiş olduklarını duyunca çok heyecanlanıp, beklemeye başlar. İlk karşılaştıkları anda: "Efendim, sizleri çok özledim." derken gözyaşlarını tutamaz ve gözyaşları içerisinde şunları söyler: "Hulûsi Efendi Hazretleri çok büyük bir kutuptu, maşallah hayrû'l-halefi ile yol da aynen devam ediyor." der.

"Peygamber Sevgisi ve Muhabbetinden Daha Büyük Zenginlik Olmaz."

H. Hamideddin Efendi Hazretleri'ni göstererek, "Bunun dedesi Somuncu Baba Hazretleri'nin fırını var, fırınla ilgili çok güzel kerametleri var. Ben Darende'de muhabbet ve manevîyatın çok fazla olduğunu biliyorum." der ve ağlamayı sürdürür.

H. Hamideddin Efendi Hazretleri Seyyid Ömer'e dönerek, "Sizleri biz de çok özledik." dediğinde "Efendim, siz gelince bizim için bayram oldu. Fakat biz çok fakiriz." der ve bu sözlerini iki kez tekrarlar. Bunun üzerine Efendi Hazretleri, Seyyid Ömer'e, "Peygamber sevgisi ve muhabbetinden daha büyük zenginlik olmaz." buyurur.

Bu kelimeler ile duygulanan Seyyid Ömer şunları söyler: "Kim ehl-i beyti ve kutupları seviyorsa ne mutlu onlara, H. Hamideddin Efendi Hazretleri ile sohbet edip murakabe edenlere ne mutlu!" Daha sonra Seyyid Ömer'in "Ben Hulûsi Efendi'nin ilâhîlerini de çok seviyorum." demesi üzerine arkadaşlar "Kapıda bir zelil-i hâk-i sârım ya Rasûlullah" ilâhîsinin Arapçasını okurlar.

2013 yılında Umre ziyareti esnasında H. Hamideddin Ateş Efendi, 6 ay kadar önce vefat eden baba dostu Seyyid Ömer'in çocuklarıyla görüşmek ister. Evlatlarından Ziyaeddin Efendi, evlerine davet eder. Birkaç kişiyle Hamideddin Efendi, Medine'nin Avali Mahallesi'ndeki evine gider. Ziyaeddin Efendi çocuklarını, yeğenlerini, bütün akrabalarını toplar evinin kapısında değil, sokağında değil, sokağın ana caddeye çıktığı noktada Efendi Hazretleri'ni karşılar. Birlikte evlerine giderler. Çok sevindiğini, babasının bu ziyaretten mânen memnun olduğunu, vefa ve dostluğun her zaman anılmak ve hatırlanmak olduğunu söyler. Güzel bir sohbet olur. O arada Ziyaeddin Efendi: "Efendim, Peygamberimizin oğlu İbrahim, burada yani Avali Mahallesi'nde kocası demircilik yapan bir sütannenin yanında kalırdı. Sık sık Peygamberimiz (s.a.v.) buraya gelir ve du-man dolu evlerine girerdi. Peygamberimiz (s.a.v.), oğlu İbrahim'i ziyaret eder, kucaklayarak öper ve bağrına basardı. Peygamberimizin gelişine bütün mahalle halkı sevinirdi. Allah biliyor ya biz de bugün Muhammedî kokuyu getiren zat-ı âlinizin gelişine çoluk çocuk, aile olarak çok sevindik, bizleri memnun ettiniz. Babam sizleri çok severdi. Biz de çok seviyoruz. Bizim gönlümüzü yaptınız, Allah da sizin gönlünüzü yapsın, Allah razı olsun." der.

Bedir Gazvesi'ni ve Bedir Kuyularını Hatırlamak... H. Hamideddin Ateş Efendi Anlatıyor:

"Hac ve umre ziyaretine giden Türk hacılar çeşitli mekânlara ziyaretlerde bulunurlar. Bu güzergâhlar içerisinde Bedir Gazvesi'nin yapıldığı Bedir Kuyuları ve çevresi bulunmaz. Hem uzaktır hem de özel izinle o güzide mekânlara gidilebilmektedir. Geçtiğimiz yıllarda bir umre

ziyaretinde bu hatırası yüksek mekânları görmek istediğimizi Suudlu hatırı sayılır mihmandarımız Şeyh Said'den talep etmiştik. Sağ olsun Şeyh Said'in ilgili makamlardan aldığı özel izinle Bedir Kuyularını ve civarını ziyaret ettik. Üç yüz kişilik grubumuzla ziyaretimizi gerçekleştirdik. Bizim oraya varmamızdan birkaç saat önce bir kum fırtınası çıkmış olmalı ki gittiğimizde sanki savaş manzarasını andıran bir havayla karşılaştık. Rüzgâr bazı hurma ağaçlarını yere yatırmış, etraf toz duman içindeydi. Ariş Mescidi'nin bulunduğu yerde sünnete uygun konakladık. Hemen mescidin arka tarafındaki su kuyularını ziyaret ederken, mihmandarımızın anlattığı savaş sahneleri gözümüzün önünde canlanırken, o ânı yaşamış gibi olduk.

Peygamberimizin ordusunda bir nefer olarak İslâm uğruna can feda eden sahabi efendilerimizin izini takip etmeye çalıştık. Şehitlerimizin isimlerinin yazılı olduğu mermer levhaya bakarken, gözyaşları içerisinde onların kahramanlıklarını dinledik. Tekrar Ariş Mescidi'nin önüne geldiğimizde arkadaşlarımız semaverleri yakmış çay hazırlamışlardı, sükûnetle sohbete oturduk. Kıymetli mihmandarımız Şeyh Said cebinden çıkardığı Ashab-ı Bedir'in isimlerini içeren bir kitapçığı okumaya başladı. Huzurla dinledik ve sonunda dua ettik.

Bu yıl da Medine Müzesi'nde Peygamberimizin hayatından kesitler içeren mekânların maketler, haritalar ve krokiler üzerinde önemli olayların sergilendiği mekânı ziyaret etme imkânımız oldu. Bedir Gazvesi'nin önünde, haritaya baktığımda gözümüzde tarihle birlikte, geçtiğimiz yıllardaki ziyaret canlandı.”

Karşılama ve Bayram Sevinci

12 Ekim 2014, Pazar günü Malatya Havaalanı'ndayız. Sivas'tan, K. Maraş'tan, Elbistan'dan, Malatya'dan hele hele Darende'den yüzlerce arkadaşımız H. Hamideddin Efendi Hazretleri'ni karşılamaya gelmişti. Büyük bir heyecan ile uçağın havaalanına indiğini gördük. Önce akrabaları olmak üzere bekleme salonundaki arkadaşlardan bir kısmı Hamideddin Efendi Hazretleri'yle görüştüler. Kalabalık çok fazlaydı. Büyük bir konvoyla Darende'ye doğru ilerliyorduk. Bu arada H. Hamideddin Ateş Efendi Vakıftan görevli arkadaşlara talimat vererek, "Yemek hazırlıkları yapılsın, bütün misafirlere yemek ikram edeceğiz. Sonra çay içer, sohbet ederiz. Karşılamaya gelen arkadaşların hepsiyle görüşürüz." buyuruyordu. Yemekler yenildikten sonra, sohbet meclisinde bir iki ilahî okundu. Bu arada bir arkadaş: "Efendim, 24 saattir yoldasınız, biraz istirahat etmek istemez misiniz?" deyince; Hamideddin Efendi: "Biz arkadaşlarımızın, dostlarımızın yanında oturunca istirahat ediyoruz, yorgunluk hissetmiyoruz. Allah gönül yorgunluğu vermesin." buyurdu. Bir müddet yukarıda arz ettiğimiz hatıralardan naklettiler. Sonra herkesle tek tek görüştüler. Arkadaşlar da ayrı bir bayram havası yaşadılar.

Hulûsi Aysabar Anlatıyor:

"Aslen Kahramanmaraşlıyım. Babamın işi sebebiyle çocukluğum ve hayatımın büyük bölümü Darende'de geçti. Hamideddin Efendi Hazretleri'yle birlikte hac ve umre yapmayı her gönül dostu arzu eder. Ama biz elhamdülillah hayalin ötesinde bir hakikatle karşılaştık. Üç yıldır Mekke'de bir Türk şirketinde çalışıyorum. Bu yıl hac

farizasında büyük sevinç yaşadık.

Hatırama iki yıl önceden başlamak istiyorum. 2012 yılında Somuncu Baba Külliyesi inşaatı yapılırken, cami meydanının mermer alanlarının döşemesi yapılmadan önce, H. Hamideddin Efendi Hazretleri, 'Mekke'de çalışan arkadaşları arayın, Kâbe-i Şerif'e gitsin, tavaf alanındaki mermerlerin ortalama ölçülerini alsın da, biz de cami meydanındaki mermerleri o ölçülere göre döşeyelim. Buraya gelen insanlar, Mekke'yi hatırlasın, gönüllerinde inşiraha vesile olsun.' buyurur. Vakıftan görevli arkadaşlar beni aradılar. Bunu, bir vazife, bir emir kabul ettim. Hemen abdestimi tazeleyerek ikinci namazı için Harem-i Şerif'e gittim. İkinci namazını eda ettikten sonra Darende'den gelen emir üzerine tavaf alanındaki mermerleri incelemeye başladım. Metre götürmeyi unutmuşum.

Mermerlerin uzun kenarlarının dik, kısa kenarlarının ise Kâbe'ye yan gelecek şekilde döşendiğini, safları ve kible istikametini belirtmek için Kâbe çevresine her iki mermer parça arasına 5 cm eninde farklı ton ve formda mermerler kullanıldığını gözlemledim. Mermerlerin ölçüsünü almak için Kâbe'de çalışmakta olan herhangi bir ustaya metresi olup olmadığını sordum. Tevafuktur ki ustada metre varmış. Metreyi bana uzattı. Ben de ustadan aldığım metre ile tavaf alanındaki mermerleri ölçmeye başladım. Birinci mermeri ölçtüğümde mermerin kısa kenarı 55 cm, uzun kenarı 115 cm; ikinci mermeri ölçtüğümde mermerin kısa kenarı 57 cm, uzun kenarı 115 cm geldi. 1, 2, 3 derken her mermer parçasının diğeriyle aynı olmadığını, mermerlerin kısa kenarlarının bir kaç santim birbirlerinden farklı olduğunu görünce hem şaşırardım, hem de eğer bu fark diğer

mermer parçalarında da var ise Darende'ye nasıl bir ölçü hazırlar gönderebilirim diye düşünmeye başladım. Bu arada bir taraftan da metresini emanet veren ustanın beni meraklı gözlerle izleyerek, bana gülümsediğini fark ettim.

Neden gülümsediğini sordum. O usta, tavaf alanında bulunan tüm mermerin uzun kenarının 115 cm olduğunu kısa kenarlarının ise tamamında değişken olduğunu söyledi. Bu sefer de ben gülümseyerek, 'Sen nereden biliyorsun hepsini tek tek ölçtün mü?' diye sordum. O usta da gülümsemesine devam ederek, 'Elbette ölçtüm. İşte bunlar da ölçüleri.' dedi. Cebinden dörde katlanmış bir A4 fotokopi kâğıdı çıkardı ve mermer ölçülerini gösterdi. Bu durum karşısında ustadan özür dileyerek, haklısın ölçmüşsün. Allah razı olsun senden dedim.

Ustaya adını sordum, Pakistanlı Nasır Abdullah olduğunu söyledi. Hamideddin Ateş Efendi Hazretleri'nin büyüklüğüne bakın ki bize iş buyuruyor. İş de Allah'ın lütfu, hikmeti, biz gitmeden hazırlanıyor. Yaşadığım bu olay karşısındaki halet-i ruhiyemi ifade ve izah etmekte maalesef kelimeler kifayetsiz kalıyor. Allahu Teâlâ'nın fazlı ve lütfu o kadar açık ki... Bizlere Efendi Hazretleri'ni tanıma fırsatını veren Allah (c.c.)'a ne kadar hamd ve şükür etsek azdır. O mübarek zatı tanımak ne büyük bir şereftir.

Bu kâğıdı mail yoluyla tarayıp vakfa gönderdim. Cami meydanındaki mermerler bu ölçüler esas alınarak hazırlanıp döşenmiş. Sanıyorum benim göndermiş olduğum ölçüler, Darende Somuncu Baba Külliyesi'ne orantılı olarak biraz küçültülerek, ortalama ölçülerde 30x60 ebadında mermer uygulaması yapılmış. Gelelim bu seneye. Efendi

Hazretleri'nin gelişine en çok biz sevindik, hem evimizde bir akşam misafir ettik, hem de tavafta, Arafat'ta, Müzdelife'de, Mina'da yanında bulunarak hac farizamızı ifa ettik. Çok mutlu olduk. Allah bütün gönül dostlarına, mü'min kardeşlerimize, sevdikleriyle hac ve umreler nasip eylesin."

Bakanlar ve Görenlerin Gözüyle

H. Hamideddin Ateş Efendi

“Bakmak” ve “görmek” aynı şey değildir. Bakmak; insanların ve gözü olan diğer canlıların ortak özelliğidir. Ama görmek; sadece insanlara özgü bir erdemdir. Bakmak için göz lazımdır ama görmek için de akıl ve gönül gereklidir. Gözü olan herkes bakabilir, ama bunların, belki de yüzde biri görebilmektedir.

Baktığı halde göremeyenler, nasipsizler, eşyadaki hakikatin sırrına eremezler. Hakiki görmenin sırrı, hakikati görmekten geçer. Hakkı göremeyene ‘gör’meyi bilenler gönül gözünün açılmasının yolunu gösterirler. Hakiki görmeyi bilenler iki göz ile yetinmezler. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Dîvân’ındaki bir beytinde şöyle buyurur:

Başka yerden bir göz aç ki göresin sevdiğini

Bakıp ol sâf cemâle mest ü hayrân olagör

‘Bilinen iki gözden başka, gönül gözünü aç ki sevgilinin yüzünü görebilesin. O nazarla bakışın seni hayranlık içerisinde o saf güzelliği mest bir şekilde seyretmeye müyesser

kılacaktır.' Bütün sırlara vâkıf olmanın yolunu tarif eden Hazret'in sözlerine kulak verip yine Dîvân'dan iki beyit okuyalım:

Bu Hulûsî'nin dinle sözünü

Cehd eyleyip gör dîdâr yüzünü

Görmeğe anı aç cân gözünü

Vâkıf ol cümle esrâra gönlüm

Göz ise ancak sevgiliyi görene denir

Mevlâna Celaleddin Rûmî bakalım bu konuda ne diyor, görmeyi nasıl tarif ediyor:

“İki parmağının ucunu iki gözüne koy, bir şey görebilir misin dünyadan...

Görememek ayıbı, gösterememek kusuru uğursuz nefsin parmağına ait işte... Parmağını gözünden kaldır ilkin, sonra gör dilediğini böyle... Göz ise ancak Sevgiliyi görene denir...”

Ne güzel söyletmiş Hakk'ı bilen gözlere görmeyi...

Sevgiliyi görmek, kat kat perdeleri açmak, her şeyi hakiki veçhesiyle temaşa eylemek... Ve gözdeki 'yük'ü kaldırıp gönlü ağâh eylemek... Zulmü ve karanlığı nura çevirirken kendinden öte yolculukta 'öte'leri izlemek... Bir çiçeğin nazenin yaprağından nuranî parlaklığı seyretmektir bakarken görmek. Yüreğindeki ilahî sevginin tezahüründen hakiki sevgiliyi sezer görebilenler bakınca. O'nun sırrı inceden inceye güzelliği fısıldar duyan kulaklara, şah damarından da yakınca.

Bir Hikâye

Eski zamanların birinde bir adam hayatın anlamının ne olduğunu kendi kendine sormaya başlar. Bulduğu hiçbir cevap ona yeterli gelmez ve başkalarına sormaya karar verir... Ama aldığı cevaplar da ona yetmez. Fakat mutlaka bir cevabı olmalı der. Ve dolaşıp herkese bunu sormaya karar verir... Köy, kasaba, ülke dolaşır; bu arada zaman da durmaz tabi ki.

Tam umudunu yitirmişken bir köyde konuştuğu insanlar ona:

“Şu karşiki dağları görüyor musun, orada yaşlı bir bilge yaşar istersen ona git, belki o sana aradığın cevabı verebilir.” derler.

Çok zorlu bir yolculuk sonunda bilgenin yaşadığı eve ulaşır adam. Kapıdan içeri girer ve bilgeye “hayatın anlamının ne olduğunu” sorar. Bilge; sana bunun cevabını söylerim ama önce bir imtihandan geçmen gerekiyor, der. Adam kabul eder. Bilge bir kaşık verir adamın eline ve içine de silme bir şekilde zeytinyağı doldurur. “Şimdi çık ve bahçede bir tur at tekrar buraya gel. Yalnız dikkat et kaşıktaki zeytinyağı eksilmesin, eğer bir damla eksilirse kaybedersin.” der. Adam gözü kaşıktaki bahçeyi turlayıp gelir. Bilge bakar: “Evet der kaşıktaki yağ eksilmemiş, peki bahçe nasıldı?”

Adam şaşkındır. “Ama!” der, “Ben kaşıktan başka bir yere bakmadım ki.” “Şimdi tekrar bahçeyi dolaşıyorsun, yağ dolu kaşık yine elinde olacak ama bahçeyi inceleyip gel.” der Bilge. Adam tekrar bahçeye çıkar, muhteşem bir

bahçede gördüğü güzellikler karşısında hayran hayran etrafı seyreder. Geri geldiğinde bilge, adama: “Bahçe nasıldı?” diye sorar. Adam gördüğü güzellikler karşısında çok etkilendiğini anlatır.

Kapıları Herkese Açık

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, sosyal yönü çok gelişmiş bir insandı; yapmış olduğu hizmetler gerek millet tarafından gerekse devlet tarafından takdirle karşılanmıştır. Eğitime katkılarından dolayı Malatya’yı temsilen 30 Ekim 1984 tarihinde Ankara’da düzenlenen Eğitim Hayırseverleri toplantısına iştirak etmiştir. Zamanın Millî Eğitim Bakanı M. Vehbi Dinçerler tarafından kendisine şükran plaketi takdim edilmiştir. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı Köşkü’nde zamanın Cumhurbaşkanı Kenan Evren ile de görüşmüştür.

Bir sevgi ve hoşgörü sembolü olan Hulûsi Efendi herkes tarafından sevilen ve hürmet edilen mümtaz şahsiyetlerdendi. Oğlu Hamideddin Efendi’yi de aynı minval üzere yetiştirdi. İki de partiler üstü bir görüş sahibi olması bakımından kapıları ve gönülleri herkese açık olmuştur. Onun içindir ki devlet ricalinden ve siyasî parti başkanlarından, bakanlardan, milletvekillerinden, hemşehrilerimizden birçok insan çeşitli tarihlerde ziyaretlerine gelmiş sohbet ve tavsiyelerinden istifade etmişlerdir.

Yeri gelmişken, Malatya Belediye Başkan Yardımcısı Ziya Kesriklioğlu’nun “Sinerjik Kıvılcımlara Ses Verin Lütfe” isimli kitabındaki Vakfın Darend’e yaptığı hizmetleri anlatan uzun ve güzel yazısından bir bölümü burada aktaralım:

“İlçede yapılan hemen bütün hizmetler Hulûsi Efendi Vakfı'nın eseri... Hulûsi Efendi Vakfı'nın Mütevelli Heyet Başkanı H. Hamideddin Ateş Bey bazılarının sandığı gibi klasik bir hoca efendi değil! Son derece çağdaş, geniş ufuklu, vizyon sahibi bir aydın ve kanaat önderi...”

Özal'ın Darende Sevgisi

Aslen Malatyalı olan, 1983 yılında yeni bir parti kuran Turgut Özal Bey, ilk ziyaretini Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'ye yapmıştır. Görüşlerini ve hayır duaların talep etmiştir. Zaman zaman bu görüşmeler hizmete yönelik olarak karşılıklı ziyaretler halinde devam etmiştir.

Turgut Özal Bey, 1989 yılında Hulûsi Efendi'yi telefonla arar. Telefona çıkan kişi H. Hamideddin Ateş Efendi'dir. Önce onun hatırını sual eden Özal, Hulûsi Efendi'yle önemli bir konuyu görüşeceğini belirtir. Bunun üzerine Hamideddin Efendi telefonu Hulûsi Efendi'ye verir. Hulûsi Efendi şöyle bir müjde verir: “İnşallah memleketimizin Reis-i Cumhuriyeti (Cumhurbaşkanı) siz olacaksınız.” Cumhurbaşkanı seçildikten sonra da devamlı irtibat hâlinde bulunur. Hatta Osman Hulûsi Efendi'nin 1990 yılında İstanbul İnternational Hospital'da tedavi gördüğü zamanlarda, bizzat telefon eder veya kendi özel doktoru Cengiz Bey'i belli aralıklarla muayene ve kontrol için Efendi'ye gönderir, sağlık durumu hakkında bilgiler alır.

14 Haziran 1990'da Osman Hulûsi Efendi'nin vefatında Cumhurbaşkanı Turgut Özal, Osman Hulûsi Efendi'nin mahdumu H. Hamideddin Ateş'e taziye telgrafı göndermiştir.

Darende'ye olan yakın alakası hiç eksilmeyen Turgut Özal 28 Haziran 1992 tarihinde düzenlenen sempozyuma davetine binaen yine bir telgraf göndermiştir. O telgraf metni şöyledir:

“28 Haziran 1992

Sayın H. Hamideddin Ateş, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı

Büyük mutasavvıf, Allah ve insan sevgisinin mümtaz simalarından Somuncu Baba ve Osman Hulûsi Efendi adına düzenlenen sempozyuma vaki davetinize teşekkür ederim.

Aydın kişilikleriyle Anadolu insanını birlik, beraberlik ve dostluğa çağıran ve fazilet olgusunun ustalarını bu vesileyle bir kez daha rahmetle anıyorum.

İnsanların birbirlerine hoşgörü ile bakıp, Allah ve insan sevgisini temel alan Somuncu Baba ve Osman Hulûsi Efendi'nin dost ve sıcak seslerinin duyulmasına aracı olan Vakfınız mensuplarına, seçkin konuklarınız ile değerli konuşmacılara, Darendeli hemşehrilerime en iyi dileklerimi ve sevgilerimi iletirim.”

Turgut Özal / Cumhurbaşkanı

Ziyaretçi Özel Defterinden Bazı Notlar

“Şahsiyetine, ilmine vukufiyetine saygı duyduğum değerli hocamız Hacı Osman Hulûsi Ateş'in kaybindan duyduğumuz acı ve üzüntü sonsuzdur.

Kendisi, milletine, devletine ve Yüce İslâm'a örnek olacak büyük hizmetlerde bulunmuştur.

Tek tesellimiz yerini doldurmaya aday olan değerli bir evlat yetiştirmiş bulunmasıdır. Ateş Hoca'nın (hatırası) da-ima kalplerimizde yaşayacaktır. Cenab-ı Allah'ın rahmeti üzerine olsun. 4.7.1990"

Metin Emiroğlu
Milli Eğitim e. Bakanı

*

"Yüce Mevlâ'mıza hamd olsun, tekrar şirin belde Darende'yi ve en önemlisi Somuncu Baba Hazretleri ile merhum büyüğümüz Es-Seyyid Osman Hulûsi Hazretleri'nin huzurunda bulunmak bu manevî sofradan nasip almak kısmet oldu. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin başlattığı örnek misafirperverliği ve diğer manevî hizmetleri yürüten Vakıf Başkanımıza ve bütün emeği geçen gönül dostlarımıza gönülden teşekkürler. Merhum büyüklerimize Allah (c.c)'tan rahmet niyaz ediyor Darendeli dostlara sevgi ve selamlarını sunmanın mutluluğunu yaşıyorum.

Yüce Allah (c.c) razı olsun."

28. 06. 1997

Cemil Çiçek – Ali Coşkun

Milletvekilleri

*

"Allah gönüllere sultan etmiş
Hacı Hulûsi Efendi sanki yeniden yetmiş
Hamideddin Efendî'yi
Rabbim gönlümüzde sultan etti

Ne güzel kul gençliğini bu uğurda vakfetti
Rabbime sana ve seni sevenlere dua ediyorum
İnşallah Rabbinden sana ve seni sevenlere cennetten
köşk diliyorum

Gözlerim eserlerini gördükçe sevgimi artırıyorum
Allah'ımdan size hayırlı ömür saadet diliyorum
Manevî varlığınızdaki dolayı ellerinizden öpüyorum.”

28. 06.2004

Kemal Aslan

*

“Seni görmek ne güzel,
Manevî havanızı almak ne güzel
Hele hele duanızı almak ne güzel
Cenab-ı Allah'tan size uzun sağlıklı günler diler,
Ellerinizden öperim.”

28.06.2004

Nevzat Aslan

*

“Darende'nin manevîyatının vesilesi olan siz değerli
hocama hizmetlerimizden dolayı minnetlerimi ve şükran-
larımı sunarım.”

15.07.2006

Ecz. Öznur Çalık

*

“Manevî iklimi ziyaret etmekten bir Darendeli olarak çok memnun oldum. Hizmetlere vesile olan herkesten Allah razı olsun.”

15.07.2006

Av. Serap Yahşi Yaşar

*

“Anadolu’yu maddeten ve manen ihya eden evlad-ı Rasûl’ün kutuplarından Şeyh Es-Seyyid Hamid-i Velî’nin beldesini gezmenin süruruna ermek, onun şecere-i tayyibesinin en son meyvelerinden Seyyid Osman Hulûsi Efendi’nin kütüphanesini tetkik etmek ve onun manevî mirasını devam ettiren mahdumu Es-Seyyid Hamid (Hamideddin) Efendi ile görüşmek, dünyadaki saadetlerin en güzellerindedir. Yapılacak tahkik ve tetkiklerle, bu şecere-i tayyibenin Anadolu ahalisine tanıtılması dileğiyle hürmetlerimi arz ediyor ve dua niyaz ediyorum.”

24.03. 1992

Prof. Dr. Ahmed Akgündüz

*

“Darend’e ye bir vesile ile geldim. Cami-çarşı ve hamamı gezdim Çok etkilendim. Çok beğendim. Kıymetli Ateş ailesini ve yakın arkadaşlarını tanıma fırsatı buldum. Merhumları ziyaret ettim. Gösterilen ilgiye teşekkür ederim. Allah Darendelilerin güzel günlerini devam ettirsin. Âmin.”

24.04.1992

Prof. Dr. Orhan Göçer

İstanbul Teknik Üniversitesi

*

“Manevî ilim üstadlarından olan Hulûsi Efendi’yi rahmetle yâd ediyor, bıraktığı yerden devam ettiren çok değerli ve muhteşem insan evladı Hamideddin Ateş Efendi’ye Cenab-ı Allah’tan sağlık ve saadetler diliyor tüm Somuncu Baba ahfadına saygılarımı sunuyorum.”

11.08.1995

Ferudun Hatip

Gaziantep Vakıflar Bölge Müdürü

Darende Somuncu Baba Külliyesi *Hakkında Ne Dediler?*

Gönül iklimimiz; gönül dünyamızı yüzünün nuruyla, sözünün sürûruyla ışık ışık donatan, gönül sultanlarının hayatlarını, fikirlerini ve eserlerini tanımak ve anlamak suretiyle genişler. Yaşadığı asırda, gönüllere hizmet, muhabbet mührünü vuran mürşid-i kâmiller bıraktıkları ölümsüz eserlerle, canlı olarak aramızda yaşamaktadırlar.

Mekânların şerefi içerisindekilerin şerefi ile doğru orantılıdır. Yani “Şerefi’l-mekân bi’l-mekân.” dir. Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri’nin burayı yurt olarak seçmesi ve buranın onun son istirahatgâhı olması, Darende ve civarı için ayrı bir övünç kaynağıdır. Yukarıda bahsettiğimiz şehirlere can veren bir merkez olması hasebiyle Osmanlı Devleti dönemindeki bir müfettiş şöyle demektedir:

Tohma Nehri misl-i kevser, şehir içinde cârîdir

Zikr-i tesbîh-i Huda, mânâ anların kârıdır

Feyz-ü menbadır o su, içse kalbin arıdır

Şeyh Hamid-i Velî gibi, Şahı var Dârende’nin

Evlatlarının yüzyıllardır yapmış olduğu hizmetler, özellikle son 50-60 yıldır yapılan tanıtım faaliyetleri o mübarek zatın ismini yüzyıllar ötesine taşımakta, ziyaretçiler

ruhaniyetinden feyiz almaktadır. H. Hamideddin Ateş Efendi, bu hususta şu önemli tespitlerde bulunmuştur:

Gönül Medeniyeti

“Somuncu Baba Hazretleri’nin Darende’de bulunması, Darende ve bölge için bir lütuf, bir ihsan-ı ilahîdir. Yerin şerefi, oturanın şerefi iledir, bu toprakları şereflendirenler de yüce neseb-i Rasûlullah’a (s.a.v.) mensup olan zevatlardır. İlçemizi manevîyatları ile güzelleştirip yaşanılabilir hâle getirenler, Somuncu Baba’lar, Hulûsi Efendi’lerdir. Bu zevat-ı kiramlar Darende’de olmasalardı Darende’nin diğer ilçelerden bir farkı olmazdı. Onlar bu mekânı şereflendirmiş, bu vadiye hayat vermiş, canlılık, ruh katmışlardır.”

Sadırdan Satıra Dökülenler

Şimdi de, çeşitle vesilelerle Somuncu Baba Külliyesi’ni ziyarete gelenlerin “Ziyaretçi Özel Defteri”ne yazdıkları satırları birlikte okuyalım. İlk olarak Somuncu Baba Hazretleri’nin oğlu Yusuf Hakiki Baba’nın torunlarından olan Sadi Somuncuoğlu Bey’e kulak verelim:

“Somuncu Baba ve Osman Hulûsi Efendi’yi anmak üzere düzenlenen faaliyetlere katılmak üzere, bu güzel şehir Darende’ye ikinci defa geliyorum. Burada gördüğüm göz kamaştırıcı hizmetler karşısında büyük bir memnuniyet duydum. Maddî ve manevî yönden ne güzel hizmetler yapılmış. Bu manevî merkezin bütün Türkiye’ye uzanan hayırlı tesirlerini, insanlarımızın yollarını aydınlatan sonuçlarını gördüm.

Hizmeti geçenlere, başta Hamid Hamideddin Efendi olmak üzere, teşekkürlerimi sunarım. Allah hepsinden razı olsun.”

Sadi Somuncuoğlu, 20 Haziran 2009

*

2011 yılının Mart ayında Darende'ye koro üyeleriyle bir ziyarette bulunan İstanbul Tarihî Türk Müziği Topluluğu Müdürü Ömer Tuğrul İnançer; Darende'de Somuncu Baba Külliyesi ve civarındaki yerleri ziyaret edip, buranın ayrı bir manevî atmosferi olduğunu ve herkesi etkilediğine işaret ettikten sonra: "Bu üçüncü ziyaretim, her bir gelişimde ayrı bir haz duyuyorum. Özellikle Hulûsi Efendi Vakfı'nın örnek hizmet ve çalışmalarıyla mükemmel bir ortama dönüşen Darende, güzellikleriyle dünyadaki cennet köşesidir. Somuncu Baba ve Hulûsi Efendi'nin manevîyatı, günümüzde Hamideddin Ateş Efendi'nin öncülüğünde ışıklar yaymaya devam etmektedir. Her gittiğimiz yerde, güzel iş ve hizmetlerden bahsederken hep burayı örnek gösteriyoruz." dedi. İnançer, sonra da deftere şu notları düştü, imzasıyla:

"Hulûsi Efendi Hazretleri, cedd-i emcedi Fahr-i Kâinat Efendimize hayrû'l-hafîd olduğu gibi, Hamid Efendi Hazretleri de, hafîd-i Hamid olmuş. BarekAllah' MaşAllah'

Vakfın çalışmaları gönül imarı hedefinde. Bina fâni, insan dünyada fâni ama ba'de'l-mahşer bâki. İşte bu Vakıf bakî hizmet ifa ediyor. Tebrik etmek haddimiz değil; ancak şükranlarımızı arz ederiz.

Belli ki Allah muîn. Rasûl-i zişân-ı şefaatkâr ve Hamideddin-i Veli Efendimiz ve cümle evliyâ mededkâr. Himmet niyaz ederek. (Kelâmın sonu gelmiyor.)"

20 Mart 2011, Ömer Tuğrul İnançer

*

Gönül Dünyasında Güzel Nakışlar

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyaret eden herkesin gönül dünyasında güzel nakışlar kalmıştır. İşte onun şahitlerinden biri olan Necdet Kırceylan Beyefendi'nin ziyaretçi defterine yazdığı notlardaki samimiyeti:

“Tasavvuf dünyası hakkında ilk defa 1985 yılı sonlarında, Darende'de büyük İslâm âlimi Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'yle tanışarak bilgi sahibi oldum. Vefatına kadar yanı başında defalarca yemek yemek, ikram ettiği çayları tatmak emsalsiz bilgi ve yüksek tevazuu ile yanında bulunmuş olmaktan dolayı kendimi şanslı saymaktayım.

Başlattığı Vakıf hizmetlerinin ve yayınların çok büyük gelişme kaydetmesi, kendisinin ne kadar yüksek bir değerde olduğunun bir işaretidir. Sohbetlerini, Cuma günü hutbelerini hayatımın güzel anları olarak daima hatırlıyorum.

Tüm insanları en güzel şekilde kucaklayan, onlara moral veren, engin anlayışı ile gönüllerde taht kuran merhum Osman Hulûsi Efendi ile tanışmış ve kendisi ile görüşebilme şansını elde edebilmiş olmayı, Yüce Rabbimin bir ikramı olarak kabul ediyorum. Kendisinin imzalayıp verdiği Nasihat Kasidesi hayatımı düzenlememde çok büyük yol gösterici olmuştur. Attığı hizmet adımlarının dalga dalga büyüyerek devam etmesi toplumumuz için bir şanstır.

Yüce Rabbim, sırrını yüceltsin. Manevîyatından nasiplenmemizi sağlasın. Hürmetlerimle...”

21.05.2012, Necdet Kırceylan/ 1985-1990 yılları TZDK Bölge Müdürü / Malatya

*

“Bismillahirrahmanirrahim

Evliyanın büyüklerinden Somuncu Baba'nın kabr-i şerifini ziyaret etmenin mutluluğu ve huzurunu idrak ettim.

Büyüklerin himmet ve bereketinin, ümmet-i Muhammed (s.a.v.)'in üzerinde olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederim.”

30 Ekim 2013, Abudulhamit Kayıhan Osmanoğlu/ 2. Abdulhamid Han'ın 4. kuşak torunu.

*

“Anadolu'nun kadim kültürünün en değerli yörelerinden biri, benim için en değerlisi Darendede ve Darendeyi Darendede yapan ölümsüz Hulûsi Efendi Külliyesi'ni bir kere daha ziyaret ederek günün kalabalığı içinde kirlenen ruhumu yıkamak istedim.

Her gelişimde olumlu anlamda değişen, farklılaşan bu külliye ve çevresinin her yıl artan ziyaretçileri ile bir yaşam biçimine dönüşmüş olması, canlılığı ile yine benzerlerinden ayrılıyor.

Kadim Anadolu ve İslâm kültürünün en değerli temsilcilerinden biri olan Hulûsi Efendi Hazretleri'nin mirasına sahip çıkan, onu koruyup kollayan ve gelecek nesillere bırakanlara başta Hamideddin Efendi olmak üzere selamlar, saygılar...”

Y. Kenan Işık, 18 Haziran 2010

*

“Böyle bir külliyei insanlığın hizmetine sunduğu için Allah’a şükreder, yapanlara teşekkür ederim.”

Tunç Başaran / Yönetmen, 21 Kasım 2013

*

“Burasını görmeme vesile olan arkadaşşıma teşekkür ediyorum. Beni çok etkiledi. Mimarisi, güzelliği, temizliği ve uhrevî havası hiç aklımdan çıkmayacak.

İlk fırsatta yine gelmek umuduyla...”

Sevin Okyay / Sinema Eleştirmeni

*

“Somuncu Baba Külliyesi’ne ‘ilk’ gelişim ama ‘son’ olmayacağı kesin. Büyüleyici bir ortam... Bu havayı solumaktan mutluyum. Böylesine mükemmel bir türbenin ziyaretçisi olmak ayrıcalık. Müzesiyle, türbe bölümüyle, kütüphanesiyle unutulmayacak izler bıraktı bende.

Emeği geçen herkese ve bizleri güler yüzle ağırlayan Darendeli dostlarımıza teşekkürlerimle.”

21 Kasım 2013, Canan Tan / Yazar

Malatya’da düzenlenen Uluslararası Altın Kayısı Film Festivali için gelen sanatçı grubu ile yukarıda görüşlerini paylaştığımız sanatçıların beraberinde sanat dünyasının başka önemli sîmaları da vardı. Onlar da Somuncu Baba Külliyesi’ni gördüklerinde hayret ve hayranlıklarını belirttiler. Sinema sanatçısı Bulut Aras şunları söyledi: “Yurtdışına gittiğimizde zaman zaman Hıristiyanların mabedlerini ziyaret eder, temizlik ve tertiplerini görünce, bizim

ülkemizdeki camilerin, dinî yapıların da, İslâm'ın ruhunu yansıtan, temizliğini, düzenini insanlara görsel olarak gösteren yerler olması gerektiğini hep içimden geçirirdim. Bugün artık gönlüm rahat ve huzurluyum. Ülkemizdeki camilerden, türbelerden biri olan Somuncu Baba Külliyesi'ni görünce ruhum ferahladı. Dinimizin yüceliğini, temizliğe verilen önemi, tertip ve düzeni burada gördüm. Demek ki bizim ülkemizde de, mabedlerimiz bakımlıymış ve estetik açıdan hâlen güzelliklerle bezenmekte imiş. Sadece tarihî yapılarda değil yeni yapılarda da estetik ruh, İslâm'ın gönül medeniyeti inşa ediliyor, yaşatılıyor. Elhamdülillah dedim.”

Ziyaretçi Defterinden Notlar

“Hulûsi Efendi Vakfı'nı ve Somuncu Baba'yı bugün ziyaret etme bahtıyarlığına sahip olmanın heyecanını paylaştım. Vakfın hizmetlerini takdirle karşılıyorum. Cami ve etrafının çok temiz ve düzenli olması bizleri çok sevindirmiştir. Buna hizmet eden, buna vesile olan herkese teşekkür ederim. Katkıda bulunanlardan Allah razı olsun dileğimle.”

Mahmut Demirtaş/ Adıyaman Valisi

*

“Peygamberimizin soyundan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ve dedesi Somuncu Baba Hazretleri'nin manevîyatının dolu dolu hissedildiği bu feyizli mekânda bulunmaktan dolayı çok mutluyum.

Yüce Rabbim buranın feyzini, manevîyatını, huzurunu her zaman kalbimizde hissettirsin. Buradaki bu güzel insanların çalışmalarını arttırarak devam ettirsin.”

20.07. 2014, Fatih Mehmet Erkoç/Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanı

*

Gönül Samimiyetini Yakinen Hissetmek

“Darendede Somuncu Baba Külliyesi’ni ziyaret etmekten gayet memnun oldum. Anadolu erenlerinin bulunduğu Malatya’ımızda böyle bir manevî değerin bulunduğu mekânın bakımlı, tertipli ve düzenli bir şekilde insanlarımızımıza hizmet vermesi, gönüllere huzur katması kültür ve medeniyetimiz açısından gayet önemlidir.

İnsanların akın akın geldiği bu cazibe merkezinin ruhlarına dinginlik veren bir atmosferinin olduğunu bizzat müşahade ettim.

Somuncu Baba’nın ekmeklerinin ruhları doyuran lezzetini, Osman Hulûsi Efendi’nin hoşgörölü ve aydınlık fikirleriyle bu külliyyeye hayat veren Mütevelli Heyet Başkanı H. Hamideddin Ateş Bey’in tebessümlü yüzünü gören her ziyaretçi bu mekândaki gönül samimiyetini yakinen hissetmektedir. Bu nedenle, bize gösterilen alaka ve misafirperverlikten dolayı müteşekkirim.

Anadolu’da manevî değerlerin diri ve insanlık hizmeti için gayret gösteren bir faaliyet içerisinde olduğunu görmek isteyenler, gelip burada doğal ve manevî güzelliklerin bir bütün olarak Darendede Somuncu Baba Külliyesi’nde birleştiğini bizzat görebilirler.

İlim ve irfan kenti Darendede’de olmaktan dolayı mutluluğumu ifade eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Selam ve sevgilerimle...”

19 Ekim 2014, Süleyman Kamçı/ Malatya Valisi

*

“Çok güzel ve nadide ilçenizi ziyaretim sırasında çok etkilendim. En içten şükranlarımı sunar, başarılar dilerim. Somuncu Baba Türbesi ve şehir müzesi yetkililerine de saygılarımı sunarım. Zengin geçmişinizle gerçekten övünmeniz gerekiyor. Kosova ve Türkiye halkları birbirine karşı dostluk hissine sahiptirler. Kosova ile Darendede halklarının birbirlerini daha yakından tanıyacağını ümit ediyorum.

En içten şükranlarımla...”

4 Nisan 2015, Avni Spahiv/ Kosova Ankara Büyükelçisi

*

“Malatya’da gördüğümüz inanılmaz misafirperverlikten sonra Malatyalı dostlarımız Darend’e de uğrayalım dediler. İtiraf etmeliyim ki Malatya’ya gelişimiz sırasında Darend’den geçerken burası bir şehir olarak çok fazla dikkatimi çekmemişti.

Aman ya Rabbim, ne güzel bir yer böyle! Güzelliğini saklamış bu şehir. Mütevazı insanlarıyla gezdiğimiz bu yerlerin, buranın çok daha fazla ilgiyi hak ettiğini düşündürdü bana. Manevî değerler ile doğal güzelliklerin buluştuğu bu yere daha çok önem verilmeli. Ben bir birey olarak burayı anlatacağım dostlarıma. Güzel şeyler paylaşınca çoğalır, tıpkı dostlukların paylaşılınca çoğalması gibi.”

4 Nisan 2015, Güner Ureya / Kosova Cumhuriyeti / Ankara Büyükelçiliği Elçi/Müsteşar

*

“Manevî huzurunda eriştiğimiz bu sükûn atmosferini bize bahşeden, böylesi bir manevîyat yoğunluğunu sağlayan bu yüce gönül önünde saygıyla eğiliyoruz.

Darende’yi ve Malatya’yı aşan bir aklın ve estetik anlayışın hâkim olduğu bu vadiyi inşa eden idrak, inşallah bu sınırları aşarak gönül mimarisini fizikî mimariye inşa eder temennisi ve hayranlığıyla gözlerimiz arkada, derin iç huzuru ve mesruriyetle bedenleniyoruz. Hayranlık ve dua ile.”

17.05.2015, Nurettin Yaşar / Mustafa Erdoğan

Aziz Bir İnsan / Güzel Bir İhvan

Hacı Hasan Akyol Efendi

Hacı Hasan Akyol Efendi, 1313/1898 yılında Darende'nin Hacıderviş Mahallesi'nde dünyaya gelir. Bu yörede tanınan Müftü Hüseyin Efendi dedesi, Mehmet Sabit Efendi ise babasıdır. Babasından da ders alan Hacı Hasan Efendi, ilk mektep ve Rüşdiyeyi (ortaokul) Darende'de tamamlar. Askerliğe kadar burada ticaretle meşgul olur ve yaklaşık 1918'de askerlik yapmak üzere İstanbul'a gider.

Birinci Dünya Savaşı yıllarındaki askerlik günleri Hacı Hasan Efendi'nin hayatında önemli bir dönüm noktası olur. O, İstanbul'da Selimiye Kışlası'nda hem vatanî görevini yapmış hem de bu vesile ile kâmil bir mürşit olan Tokatlı Mustafa Hâkî Efendi Hazretleri'ni bulmuştur. Zira onun askerlik yaptığı sıralarda Tokat Mebusu Mustafa Hâkî Efendi İstanbul'da ikamet etmektedir. Bu zat, Fatih'te bulunan Mevlâna Mustafa İsmetullah Efendi Dergâhı'nda irşat faaliyetlerini devam ettirmektedir. İşte bu tarihte İstanbul'da asker olan Hacı Hasan Efendi burada tanıştığı ve sohbetlerine devam ettiği Mustafa Hâkî Efendi'ye talebe olmuş, intisap etmiş ve yaklaşık üç sene feyzinden istifade etmiştir.

Askerlik dönüşü memleketi Darende'ye gelen Hacı Hasan Efendi, geçimini temin etmek için ticaretle meşgul olur. Aynı zamanda Darende'nin Kurtbağı Mahallesi'nde 1957 yılında inşa edilen ve kendi adını taşıyan camide dokuz yıl fahri ve ücretsiz imamlık yapar. 20 Eylül 1966 yılında Sivas'a göçüp, yerleşir ve 31 Temmuz 1984 yılında vefat edene kadar burada ticaretle meşgul olur.

Hacı Hasan Efendi'nin hayatında dört ayrı zatın manevî damgası vardır. O, dört kâmil mürşitten feyz alma bahtiyarlığına erişmiştir. Bu, dört farklı ihtiyaç anında dört ayrı pınardan su içmek anlamına gelmektedir. Onun feyz aldığı bu zatlar sırasıyla, İstanbul'da medfun bulunan Tokatlı Mustafa Hâkî Hazretleri (1855-1920), Sivas'ta medfun bulunan Sivaslı Mustafa Tâkî Hazretleri (1873-1925) ve yine ve Sivas'ta medfun bulunan Sivaslı İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri (1880-1969) ve son olarak Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'dir (1914-1990).

Hâkî Efendi 15 Ocak 1920(1338) tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Bundan sonra Hacı Hasan Efendi, Sivaslı, Sivas mebusu, âlim ve fâzıl bir zat olan Mustafa Tâkî Efendi'ye intisap eder. Bu zattan da kısa sayılabilecek bir zaman zarfında manevî eğitim alır. Bu zattan sonra bağlanacağı İhramcızâde ile beraber Mustafa Tâkî Efendi'den Sivas'ta yirmi bir günlük seyr-i sülûk dersini ikmal eder.

İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Efendi ile Münâsebeti

Tâkî Efendi'nin 1 Ağustos 1925'te vefat etmesi üzerine Hacı Hasan Efendi, yaklaşık kırk üç yıl beraber olacağı İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri'ne bağlanır.

Manevî eğitimini büyük ölçüde onun nezaretinde tamamlar ve sürdürür.

Kendisinden yaklaşık kırk üç yıl manevî terbiye aldığı İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri Hacı Hasan Efendi hakkında şunları söylemiştir:

“Canım Hacı Hasan Efendi bizim sıddîkimizdir. Biz ondan razıyız, o da bizden razıdır.”

İslâm ve Ahlâk Adlı Eserinden Bazı Konular

Hacı Hasan Efendi, toplum ile iç içe hayat süren birisidir. İçerisinde yaşadığı topluma doğru yolu gösterebilme adına ve mensup olduğu tarikatın sohbet geleneğine son derece önem vermesi sebebiyle Hacı Hasan Efendi, mesajlarını muhataplarına genellikle sohbet yolu ile iletmiştir. Onun sağlığında yaptığı sohbetlerin müsveddeleri bir araya getirilerek vefatından sonra kitap olarak yayınlanmıştır. Bu eserin ismi “İslâm ve Ahlâk”tır. Kitap, İstanbul Yaylacık Matbaası’nda 1988 yılında basılmıştır. Esere bir takdim yazan Kadir Meral, Hacı Hasan Efendi’nin hayatından kısaca bahsetmiş, eserin Hacı Hasan Efendi’nin sohbetlerinden ve Kurtbağı Camii’nde imamlık yaptığı dönemde okuduğu hutbelerden meydana geldiğini belirtmiştir. Eser, 176 sayfadan meydana gelmektedir.

Eserde ilk olarak “İman Esasları” ayrı ayrı başlıklar altında incelenmiş, devamında “İbadet Hayatı” olarak düşünülmeye başlanan “Namaz, Taharet, Zekât, Oruç, Hac” gibi konular değerlendirilmiştir. Kitaba “Mîrac-ı Şerif, Leyle-i Regaip, Zem ve Gıybet, Ahlâka Dair Hadisler, İmam-ı A’zâm’ın Tespih Duası” başlıklı konularla

devam edilmiştir. İnanç ve ibadet konularının mezcedildiği bir kısım la eser şekillendirilmiş, bu noktadan sonra “Kur’ân’da İsmi Geçen Peygamberler, Dört Mezhep, Hülefâ-yı Râşidîn, Zikir, Göz Değmesi, İsyân, Hz. Ömer’in Valilerine Yazdığı Mektuplar, Edep” gibi bir derleme yapılmıştır. “Salâvat-ı Nâriye, Salâvat-ı Fatiha, Salâten Tün-cinâ, Salâvat Duası, Salâvat-ı Şifa, Yemek Duası, Ezan Duası, Salâvat-ı Azimiyye, Hz. Ali’den Nasihat ve Hz. Ali’den 12 Nasihat” konuları işlenerek eserin birinci bölümü diyeceğimiz kısım sona erdirilmiştir. Eserin bu kısmı Hacı Hasan Efendi’nin sohbetlerinin bir araya getirilmesi şeklinde oluşturulmuştur.

İkinci kısmı teşkil eden bölümde de Hacı Hasan Efendi’nin hutbeleri belli bir disiplin içerisinde okuyucuya takdim edilmiştir. Bu bölüm, “İman, Temizlik, Namaz, Cuma Namazı, Zekât, Hayırlı Mal, Cami Yaptırma, Zem ve Gıybet, Şaban Ayı, Ölüm, Ramazan, Kadir Gecesi, Hac, Kurban, İmtihan, Mi’rac, Mevlîd Kandili, Muharrem Ayı, İlim, Kur’ân-ı Kerim, Müsavat, Allah İçin Sevmek ve Buğz Etmek, Allah Korkusu, Tevekkül, Hayâ, Sabır, Komşu Hakkı, Ara Bulma, Anne-Baba Hakkı, Riya, Yalancı Şahitlik, Kovuculuk, Haset, Emanete İhanet, Rüşvet, Vatan Müdafası, İçki ve Âhirete İman” konuları hakkında Hacı Hasan Efendi’nin Kurtbağı Camii’nde okuduğu hutbelerden meydana getirilmiştir. Buradaki konulara dikkat edildiğinde görülecektir ki Hacı Hasan Efendi, daha çok toplumsal konular hakkında sohbetler yapmıştır. Bununla birlikte kişinin iman ve ibadet yönünü de ihmal etmemiştir. Bir başka deyişle, sûfilerin iman, İslâm ve sonuçta ihsana ulaşma şeklindeki metotlarını takip etmiştir.

Allah Sevgisi: Muhabbetullâh

Kulun Allah'ı sevmesi ve Allah'ın da kulu sevmesi" şeklinde değerlendirilen bu kavramın gereği olarak kul, bütün tercihlerini Allah'ın rızasına uygun olarak yapar ve O'nun sevgisini kazanmak için hareket eder. Hacı Hasan Efendi de bu noktayı kavrayan isimlerden bir tanesidir. O, insan ilişkilerinde etkili olan çeşitli duyguların olduğunu, çıkar için hareket edildiğinde ufak tefek sebeplerden dolayı kanlı savaşların yapıldığını, bu ilişkileri belirleyen faktörün Allah için sevmek veya buğz etmek olması durumunda ise bu tür yanlış tavırların söz konusu olmayacağını belirtmiştir. Ona göre Allah için sevmek Allah'ın bir emridir.

Allah Dostları ve Keramet

Dostlar anlamına gelen "evliya" kelimesi "evliyaullah" şekli ile "Allah'ın özel ilgisine, sevgisine ve yardımına nail olanlar" şeklinde tanımlanmıştır. Hacı Hasan Efendi, Allah (c.c) dostlarını ziyaret etmenin öneminden bahsederken onların kıymetini dile getirmiş ve şunları söylemiştir: "Allah dostlarını ziyaret, gerçekten bütün dünya mutluluklarının en büyüğüdür.", "Pîrân-ı İzâm Hazerâtı'nın ziyâretine varmak şifâdır, rahmettir. Cenâb-ı Hak ile meşgul olmanın sebeplerindedir."

Hacı Hasan Efendi'nin veliler konusunda üzerinde durduğu bir diğer husus da keramet meselesidir. Onun meseleye bakışını dile getirilmeden genel olarak sûfîlerin bu konudaki görüşlerine kısaca değinmek yerinde olacaktır: "Peygamberlik davası olmadan bir kişide harikulade bir

halin zuhur etmesi' şeklinde tarif edilen kerameti kimi sûfîler kevnî yönü ile tanımlamış kimileri ise istikametle keramet arasındaki bağ ekseninde konuyu değerlendirmişlerdir. Hacı Hasan Efendi, kerametın Allah'ın sevdiği kullarına ihsan ettiği bir hâl olduğunu, önemli olan şeyin ise istikamet olduğunu söyleyerek keramet ve istikamet çerçevesinde konuyu değerlendirenler kervanına katılmıştır. O, "Keramet, Allah'ın dostuna ikramıdır. Fakat ona meyl ü muhabbet salikin fitnesi ve dâmidir ki cevher-i aşkın arz-ı rehnümâsıdır." sözleri ile kerametın olması gereken konumunu ve "Allah'ın dostuna ikramıdır." sözü ile de kerametın zahir olacağını izhar edilmeyeceği inancına göndermede bulunmuştur.

Ahlâk konusu üzerinde en çok duran sûfîlerden bir tanesi olan Hacı Hasan Efendi'de ahlâkı; İslâm'ın amelî hikmet sınıfı içerisinde değerlendirmiş ve ahlâkı şu şekilde tanımlamıştır: "İnsanların haiz oldukları bir kısım melekelerden ve mükellef buldukları birtakım vazifelerden bahseden ilimdir." Ahlâkın yaratılış ile alâkası ve amelî yönüne vurgu yapmıştır.

Ahlâkın kıymetini ise şu sözlerle anlatmaktadır: "Ahlâkın ehemmiyeti her tasavvurun fevkindedir. Zira insaniyetin kıyamı ahlâk iledir."

Hacı Hasan Efendi, İslâm ahlâkının kaynağının Kur'ân ve sünnet olduğunu, bu nedenle ahlâkın dinden ayrı düşünülmemeyeceği fikrindedir. İslâm ve ahlâkın birbirinden ayrı şeyler olduğunu söylemenin ise İslâm'ı anlamamaktan kaynaklanan bir durum olduğunu söylemektedir.

Komşuluk

İnsanın ailesinden sonra en yakın ilişki içerisinde olduğu toplumsal grup komşudur. İnsanın en zor ve sıkıntılı anlarında ilk müdahale şansına yine komşu sahiptir. Komşunun bir toplumdaki önemini ve komşuya verilmesi gereken değeri Hz. Peygamber'in: *"Vallahi iman etmiş olmaz, vallahi iman etmiş olmaz, vallahi iman etmiş olmaz."* sözleri üzerine *"Kim iman etmiş olmaz ey Allah'ın Rasûlü?"* sorusuna verdiği: *"Komşusu, şerrinden emin olmayan kimse."* şeklinde verdiği cevap konunun hassasiyetini anlatmaya yeterlidir, zannederiz.

Hacı Hasan Efendi bu konuda öncelikle insanın toplumsal bir varlık olması hasebiyle din, akrabalık, millet, dostluk ve komşuluk gibi birtakım bağlarla iç içe olan bir varlık olduğunu, İslâm'ın bu ilişkilere son derece önem verdiğini ifade etmiştir. Sonra sözü komşuluk ilişkilerine getiren Hacı Hasan Efendi, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in: *"Her kim Allah ve âhiret gününe iman ediyorsa komşusuna eziyet etmesin. Her kim Allah ve âhiret gününe iman ediyorsa hayırlı konuşsun veya sükût etsin."* hadisi ile *"Kardeşim Cibril komşu hakkında bana daima tavsiye eder dururdu. Öyle zannedirim ki bir gün gelecek komşuyu komşuya vâris kılacak, o günkü Müslümanlar komşularına öz kardeş gibi muamele ederler, namusunu, şerefini gözetirler. Muhtaç olduğu zaman ona yardım ederler."* uyarılarını hatırlatarak komşular arası ilişkilerin nasıl idame ettirilmesi gerektiği konusunda muhatabına bilgi aktarmıştır.

Anne-Baba Hakkı

İnsan hayatının sebebi olan anne-babaya iyilik Kur'ân'ın üzerinde ısrarla durduğu konulardan biridir. Annenin çocuğunu aylarca karnında taşıması, sütü ile çocuğunu

büyütmesi ve babanın çocuğu için hayat mücadelesine girişmesi gibi birçok yönden kişiye anne-babasına iyilikte bulunması tavsiye edilmiştir. Bütün bu tavsiyeleri bir bir nakleden Hacı Hasan Efendi, *“Rabbin kesin olarak şunları emretti: Ancak kendisine ibadet edin, anne ve babaya iyilik edin. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, sakın onlara ‘öf’ bile deme ve onları azarlama. İkisine de tatlı ve güzel söz söyle. İkisine de acıyarak tevazu kanatlarını indir. Ve şöyle de: ‘Ey Rabbin! Onların beni küçükten terbiye edip yetiştirdikleri gibi, sen de kendilerine merhamet et.”* (17/İsra, 23-24.) ayetini de naklettikten sonra anne-baba ve evlatları arasındaki ilişkinin diğer insanlarla olan ilişkilerinden çok öte bir münasebet olduğunu zikretmiştir.

Hacı Hasan Efendi, bu konudaki sözlerini: *“Evladınızın size itaat eder olmasını iyi muamelede bulunmasını arzu ederseniz ebeveyninize itaat ve hizmette kusur etmeyiniz ve şunu iyi biliniz ki ebeveynin bedduaları insanı cihanda zelil ve hakir eder, huzur ve saadetten mahrum bırakır.”* tavsiyesi ile noktalamıştır.

Aziz Bir İnsan / Güzel Bir İhvan

Hacı Hasan Akyol Efendi'nin *“İslâm ve Ahlâk”* adlı eseri basıma hazırlanırken, yayımcı rahmetli Kadir Meral'in ve Hacı Hasan Efendi'nin evlatlarının talebi üzerine Hulûsi Efendi Hazretleri bu kitaba bir takdim yazısı lütfetmiş, satırlarında da Hacı Hasan Akyol Efendi'nin özgeçmişinden ve güzel ahlâkından bahsetmiştir. Metnin sonuna yazılan şiir de merhumun vefatından sonra kabri başında kaleme alınmış dörtlüklerdir. Öncelikle metni birlikte okuyalım:

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin kaleminden:

Muhterem Hacı Hasan (Akyol) Efendi

“Darendе’nin Hacıderviş Mahallesi’nde 1313 Hicrî yılında dünyaya geldi. Müftü Hüseyin Efendi’nin torunlarından Mehmet Sabit Efendi’nin mahdumudur. Amcası kerimesi Münevver Hanım’la evli, dördü oğlan ve biri kız olmak üzere beş çocuk babasıdır. İlk ve rüşdiye tahsilini memleketinde yapmıştır.

Hîn-i sebavetinden beri ekseri evkatını erbab-ı ilim ve irfanın hizmet ve huzurlarında geçirerek onların mazhar-ı dâvât-ı hayriyyeleri olmuştu. O canlı bir ahlâk nümûnesiydi. Tevazu ve vakarıyla herkesin hürmetini celbetmiş onun güzel huyuna hayran olurlardı. Amelde dâima ihlâs ve samimiyeti ihtiyar eder, şaibe-i riyadan kaçınırdı.

Birinci Cihan Harbi’nde askerî görevini İstanbul’da yaptığı sırada Tokat Meb’usu Hulefâ-yı Nakşbendiyye’den Seyyid Mustafa Hâki Efendi Hazretleri’yle mülâkatta bulunmuş, ilk tasavvufa bağlanmaları onun yed-i mürşidânelerine inâbetle başlamış ve hayli zaman sohbetlerinden feyz-yâb olmak şerefine nâil olmuştu. Hazret’in 1335 Hicrî’de dâr-ı bekaya irtihaliyle hulefâlarından Sivas Meb’usu Hacı Mustafa Takî Efendi’den sülûkünü ikmâl etmiş, makamı zât-ı bahta ermiş, büht-i hayret içinde kalmıştı.

Ba’dehû 1340 yılında Takî Hazretleri’nin vefatıyla ka-im-makam seccade-i irşadları olan Hacı İsmail Hakkı İhrâmî Hazretleri’nin sohbetlerine devam etmiştir.

1984 Milâdî yılında Sivas’ta kendi hânelerinde âlem-i cemâle intikal etmiştir. Rahmetullahı Rahmeten vasia. Kabri mübârekleri Hacı Mustafa Tâki Hazretleri’nin kabri civarındadır.

Mütalâa güzârı olan kendi eserlerinden sevip ve intihap ettiği ve derlediği hakikatleri bir kitap halinde bir bergüzâr olarak bırakmayı da ihmal etmemiştir.”

Yukarıda bazı Osmanlıca terkiplerle belirtilen hususları günümüz Türkçesine aktaracak olursak; Hulûsi Efendi Hazretleri Hacı Hasan Efendi'nin şu özelliklerinden bahsediyor:

“Çocukluk yıllarından itibaren vaktini, ilim ve irfan ehliyle, büyüklere hizmet ederek geçirmiştir. Hayır hizmetlere yardımcı olmuştur. Canlı bir ahlâk örneğidir. Güzel davranışlarıyla herkesin hürmet ettiği bir büyük ihvandır. Amelini ihlâs ve samimiyet üzere yapmış, gösterişten ve şüpheli şeylerden uzak durmuştur.”

*Bu âziz insan dopdolu îmân
Oldu hoş revan bağ-ı rıdvana.
İsmi Hasan'dı hulk-i hasendi
Fi'li hasendi halkı cihana.
Vech-i nûrunda, hak huzurunda,
Her umurunda uydu Kur'an'a.
Gündüzü sâim, gecesî kâim,
Uydu her dâim, Hükm ü Yezdân'a.
Üstadı kâmil, etmiş tekâmül,
Olmuştu dâhil, bâb-ı irfâna.
Gelse bir bî-mâr, hâlin istifsar,
Eylerdi timâr, hoş tabibâne.
Fikri sâibdi, Hakk'a talipdi,
Şevki galipti, feyz-i Rahmân'a.*

*Âşık u sâdık, derdine lâyıık,
Kazdılar kabrin kûyi cânâne.*

Hacı Hulûsi Ateş

Es-Seyyid Osman Hulûsi Ateş Efendi ile Münâsebeti

Hacı Hasan Efendi ve Hulûsi Efendi Hazretleri, İhram-cızâde Hazretleri'nin iki sâdık müridi olmuş ve pek yakın münasebetler kurmuşlardır.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.), Darende'de 1930'lu yıllarda daha on üç on dört yaşında iken H. Hasan Akyol'un evinde bir sohbeta katılır ve sohbet sonunda, zifiri karanlıkta kendi hanelerine gelmek üzere yola çıkar. Ev sahibi H. Hasan Efendi'nin, sağ salim evine ulaşmasını merak ettiğinden yirmi, yirmi beş metre mesafe ile gizlice Hulûsi Efendi Hazretleri'ni takip eder. (Bu arada Allah'ın veli kullarının kabir ehlinin haline vâkıf olmasının manevî bir derece olduğunu belirtmekte fayda vardır. Tasavvufî kaynaklarda buna benzer hadiseler nakledilmektedir.)

Zaviye Mahallesi girişinde bir mezarlık vardır. H. Hasan Efendi'nin, o mezarlığın yakınına gelince ne kadar kabir ehli varsa hepsinin ayağa kalkıp Hulûsi Efendi Hazretleri'ne karşı selama durduklarını, her tarafı bir aydınlığın kapladığını görür. O anda, edebe aykırı olmasın diye diz çöküp oturur, olan biteni izler. Hulûsi Efendi Hazretleri de bütün kabirlerinden ayağa kalkanlara, selam verir yoluna devam eder.

Hulûsi Efendi Hazretleri, Hacı Hasan Efendi ve ailesinin Sivas'a gidecekleri gün onları yolcu etmek üzere evlerine gitmiştir. Ancak Hulûsi Efendi gelmeden on

beş dakika kadar önce Hasan Efendi evden ayrılmıştır. Bu durumu öğrenen Hacı Hulûsi Efendi çok üzülmüş ve Hacı Hasan Efendi'ye yazdığı bir mektupla duygularını ve üzüntüsünü şöyle dile getirmiştir:

“Rûz-i mufârekatin sabâhında sizi görüp yolcu etmek kasdıyla varmıştım. On ya on beş dakika evvelce hareket haberini evvelâ Salih Efendi'den ba'de-mâ da henüz gözlerinde eşk-i firkat asârı müşâhede edilen hemşirem Fâtıma'dan almıştım. Gönül kim, sevmediği yârdan ayırır; beraberce sevince birdir, olmasa da mağrîb ü meşrik ortada.”

Hulûsi Efendi Hazretleri, Hacı Hasan Efendi ve ailesinin hal ve hatırını şu beyitleriyle sual etmiştir:

Ey gönül firkatî çekmiş sana hayrân görünür

Ey gözüm yaşını dökmüş sana giryân görünür

Bu kadar hasrete dil firkate cân katlana mı?

Bu kadar derde düşen cânanına dermân görünür

Bir nefes dutsa da seyreylese ey cân çeşmin

Ana bir derdi garib hâli perişân görünür

Hâtıra geldiği dem Sâbit ü Nâci Hâkî

Fâtıma ile Emîn gonca Şinâsân görünür

Görüldüğü gibi Hulûsi Efendi, bu mısralarında onun halini çok veciz bir şekilde ifade etmiştir. Ayrıca evlatlarının ismini şiir içerisinde dile getirmiştir. Biri Sivas, diğeri Darende'de yaşayan bu iki zatın birbirlerine karşı nasıl derinden bir gönül hasreti çektiklerini de bu mısralardan anlamaktayız.

Bu mektubunda Hulûsi Efendi, Hacı Hasan Efendi'nin istikamet, hasret ve sabır ehli olduğunu şöyle dile getirmektedir:

Hem râhları olmadı gamdan özge

Âgâhları olmadı gamdan özge

Yoldaşları bu yolda tevekkül oldu

Her işleri aşka tevessül oldu

Tefôiz kılup umûr-ı Hakk'a

Bend oldular huzûr-ı Hakk'a

Hulûsi Efendi Hazretleri, yukarıda zikredilen beyitlerinde Hacı Hasan Efendi'nin bir ahlak ve edeb timsali, bir gönül ve istikâmet eri olması gibi özelliklerine dikkat çekmektedir:

İhramcızâde Hazretleri'nin vefatından sonra Hacı Hasan Efendi'nin Hulûsi Efendi'ye biat ettiği anlaşılmaktadır. Hacı Hasan Efendi'nin elde bulunan biat kartı bu durumu ispat edecek durumdadır.

Manevîyat sahibi olan Hacı Hasan Akyol kendisine zaman zaman soranlara, "Darend'e Seyyid'e gidin gardaşım, manevî emanet ondadır." buyurmuştur. Yine kendi kartvizitinin arkasına yazmış olduğu ibâreyi göndererek teslimiyetini ifade etmiş ve intisabını açıkça beyan etmiştir. Hacı Hasan Akyol Efendi'nin kendi el yazısıyla Osmanlıca olarak, Osman Hulûsi Efendi'ye gönderdiği yazının metni şöyledir:

“Es-Seyyid Hacı Hulûsi Efendi Kardeşime,

Edeb, şeref, ilim, irfan, vefa ve kemâlde zamanın kâmilisin, bu bîçâre nâtuvâneye lutfedin. İhsan sizin âdetinizdir. Erbâb-ı ihsân olduğunuza ilelebed îtikâd ettim.

10 Muharrem’ül-Haram H. 1399/M. 1978

Hacı Hasan (Akyol)”

Hacı Hasan Efendi, Hulûsi Efendi’nin damadı Kâmil Akgül’e şöyle demiştir: “Sıddık-ı azam Hz. Ebû Bekir Hz. Peygamber (s.a.v.)’e nasıl biat ettiyse ben de Seyyid’e (Hulûsi Efendi’ye) öyle biat ettim.”

Yaşlı ihvan ağabeylerden ve yakınlarından öğrendiğimiz kadarıyla o, bazı kimselerde olduğu gibi, bir şeyhlik iddiasında bulunmamış, bir makam sahibi olmayı değil, hizmet, istikamet ve gönül adamı olmayı tercih etmiştir. Bir başka ifadeyle, bağılı bulunduğu tekkenin ve irfan ocağının samimi bağılı ve mütevazı bir müridi olarak yaşamıştır. Gösterişten âzade yaşamayı tercihe ve istikamete şâyân bulmuştur. İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Efendi’ye bağlı bir ârif, âbid ve mürid iken, onun vefatından sonra Es-Seyyid Hulûsi Efendi’ye biat etmiş ve bağlılığını bildirmiştir.

Hacı Hasan Efendi de her fırsatta Hulûsi Efendi’nin ilim, edeb, irfan eri olduğunu dile getirmiştir.

Kurtbağı Camii

Darende Kurtbağı Camii, çok eskimiş bir halde iken Hacı Hasan Akyol Efendi’nin maddî katkılarıyla ve kendi yüksek alakasıyla 1956’da yeniden yaptırılır. Camii bir yıl gibi kısa

bir sürede tamamlanarak 1957’de ibadete açılır. Camiin bu tarihteki kitâbesi de Hulûsi Efendi Hazretleri tarafından hazırlanır. Caminin kitâbesinde şu ibareler kayıtlıdır:

Gönül birliğiyle ashâb-ı huzûr

Yapdı bu camii, nûr alâ nûr

Sene 1377 Hicrî (1957)”

Yeniden yaptırılan caminin minaresi de dört yıl sonra, 1961’de tamamlanır. Yine minarenin kitâbesi de Hulûsi Efendi tarafından yazılır. Kitâbenin kaydı şöyledir:

Lutf-i kereminle pâyidâr et

Bu minâreyi İlâhî

Olsun târîhi remzen gufrân

Devr eyledikçe sâl u mâhu

Hicrî sene 1381 (1961)

Caminin müştemilatına su getirilmesi hususunda da, Hulûsi Efendi Hazretleri bizzat ilgilenmiştir. Köprügözü mevkiinde vadi içerisinde bulunan sıcak kaynak suyu, Hulûsi Efendi Hazretleri’nin tarifi, ustaların özel gayretleriyle, borularla cami müştemilatına akıtılmıştır. Bu husus önceleri bir mühendise danışılmış fakat mühendis ölçümler neticesinde normal bir şekilde suyun bu seviyeye yükselip akmayacağını belirtmiştir. Ancak Hulûsi Efendi Hazretleri’nin ustalara verdiği teknik bir öneri ve himmetleriyle, önce suyun çıkış noktasında yapılan muhkem ve geniş bir kaptaj/hazne ile su yükseltilmiş, oradan da borular vasıtasıyla camiye ulaştırılmıştır. Hacı Hasan Efendi, hem caminin yapımı hem de suyun getirilmesi işleriyle meşgul olan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’ne şöyle bir mektup yazar:

“Çok Muhterem Efendim, Kardaşım,

Malum-u fazilet Cami-i Şerifin dâhili ve etrafı Diyanet ve Müftülüğe aittir. Müftü Efendi doğru ve Kaymakamlığa resmen müracaat eder, Kaymakamlık da Belediye'ye bildirir. Kaymakam ve Belediye heyeti resmen keşf ederler. Ücretler Cami-i Şerif'e aittir. Komşuların dava ettikleri yol, hakikaten komşulara ait ise, biz sarf-ı nazar etmemiz lazımdır. Fakat öyle değil aşağıda ammenin yolu vardır.

Hakikat açıklanır, o zaman bizim inşaatımıza kimse- nin müdahale etmeye hakkı kalmaz. Resmî kanaldan gitmemiz lazımdır. Yok, cebren kaba yollarla müdahale edilirse devletin kuvveti ve emniyeti vardır. Emniyet vasıtasıyla hallolunur. Su inşaatına başlanırsa iyi olur, vakit daralıyor.

Çok selam ve arz-ı ihtiram eylerim Efendim. Cümleye hürmetler.”

Hulûsi Efendi'nin Sır Kâtibi,
Vefalı ve Sadık Dostu Hacı Muhyiddin
Tütüncü Efendi

Vefa, sevilen veya sevilmesi gereken kimselere verilen değer bir nişanesidir, dostluk borcudur. Vefa, sözünün eri olmaktır, hatırlamaktır, iyiliği unutmamaktır, kendi sorumluluğunu hissetmektir. Vefa, Müslümanın en belirgin özelliklerindedir.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ne gönülden bağlı yakın dostlarının, büyük ihvanların, bir vefa örneği göstererek hatıralarının kaleme alınmasını emreden Vakıf Mütevelli Heyet Başkanımız Muhterem H. Hamideddin Ateş Efendi'nin himmetleriyle, arşiv vesikaları ve resimlerle desteklediği bir başka konuyu sizlerle paylaşacağız. Muâz bin Cebel (r.a.) şöyle rivayet etmiştir: Rasûl-i Ekrem bana: "Ya Muâz Allah'tan kork! Doğru konuşmak, sözüne vefa, emaneti eda, hiyaneti terk, komşuyu himaye, öksüze acımak, yumuşak konuşmak, herkese selam vermek, kanatları alçaltmağı (tevazuu) sana tavsiye ederim." diye buyurmuştur. Aslında Rasûlullah Efendimiz bu mübarek sözlerinde, bir mü'minde olması gereken vasıflar ayrı ayrı belirtilmiştir.

Allahu Teâlâ'nın rızasına kavuşmak niyetiyle hiç bir karşılık beklemeden insanları samimi olarak sevmeye,

kalbî bağlığa, sadakat yani dostluk denir. İşte Hacı Muhyiddin Tütüncü Efendi de yukarıda belirtilen güzel hasletlerle dolu, vefâlı, sâdık gönüllü bir güzel insandır.

Tütüncüzâde Ailesindendir

Darende'nin Zaviye Mahallesi'nde dünyaya gelen Muhyiddin Tütüncü, Tütüncüzâde ailesindendir. Resmî kayıtlara göre Rumî 1316 (M. 1900) yılında doğduğu yazılı ise de kendisinin ve çocuklarının ifadesine göre gerçek yaşından birkaç yaş küçük yazıldığı bilinmektedir. Zamanın imkânlarına göre Rütüştiye Mektebi mezunu olan ve çok iyi derecede Farsça, Osmanlıca bilen Muhyiddin Tütüncü Efendi, kalemine hâkim bir hattattır.

Bir müddet Osmaniye ve Adana'da ticaretle meşgul olmuşsa da Zaviye'yi çok sevdiği için burayı terk etmemiş ömrünün çoğunu burada geçirmiştir. Rençberlikle meşgul olmuş, üzüm yetiştiriciliği yaparak çocuklarını okutmuş, geçimini sağlamıştır. Ayrıca bir müddet köylü ücretiyle, Ramazan aylarında bazı köylerde imamlık da yapmıştır.

Hacı Muhyiddin Efendi, Nakşebendî Tarikatı mensubudur. Sivaslı İhramcüzâde İsmail Hakkı Toprak Efendi'ye intisaplı olan Muhyiddin Efendi 'Ya Şeyh' lakabıyla tanınmıştır.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin yakın komşusu ve sohbet arkadaşı olduğu için Hulûsi Efendi ile birçok hatırası vardır.

Memleketimize yapılan çeşitli hizmetlerin yapımı için şehir şehir gezen Hulûsi Efendi, Muhyiddin Tütüncü'yü de her zaman beraberinde götürmüştür. Muhyiddin

Tütüncü de Hulûsi Efendi'yi hiç yalnız bırakmamış, yanında taşıdığı makbuz çantasıyla tahsilât işleriyle hep kendisi meşgul olmuştur. Bu vesile ile de Efendi Hazretleri'yle beraber hemşehrilerimizi çeşitli zamanlarda ziyaretlerde bulunmuşlardır.

Dostun Yanında

Hacı Muhyiddin Efendi, misafirsiz sofrada yemek yemeyen Hulûsi Efendi Hazretleri'nin sofrasında çoğu kez bulunup, sofrada arkadaşlığı yaptığı gibi, yine Hulûsi Efendi'nin sır kâtipliğini de yapmıştır. Bazı veciz sözlerin, kabir kitabelerinin ve şiirlerin hemen kaydını yapmıştır. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yazmış olduğu şiirlerin ve mektupların arşivlenerek, Divan ve Mektûbat'ın oluşturulmasında gayretleri olmuştur. Hulûsi Efendi (k.s.)'nin sağlığında yayınlanan ve daha sonra Vakıf tarafından ikinci baskısı yapılan Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eserin ve Mektûbat-ı Hulûsî-i Dârendevî adlı eserin bizzat kâtipliğini yaparak, Osmanlıca metinleri edebî usullere göre rik'a hattıyla kaleme almış, iki ayrı kitabın yazılmasında kalem hizmeti olmuştur. Osmanlıca metinlerin bugünkü Türkçeye basılması için transkribini de o yapmıştır.

“Ayaklı Kütüphane”

Birkaç kez Hulûsi Efendi'yle birlikte hacca da gitmiş olan Tütüncü, İslâm tarihi, tasavvuf ve diğer dinî konularda çok bilgiliydi ve kuvvetli bir hafızaya sahipti. Arkadaşları tarafından kendisine “Ayaklı kütüphane” denirdi. Ayrıca evinde mütevazı bir odası ve çok sayıda kitabı vardı. Yaşlılığı sebebiyle 1980 yılından sonra Sivas'taki çocuklarının yanında kalmıştır.

Sivas'ta kaldığı yıllarda da, kısa aralıklarla Hulûsi Efendi'yi ziyarete gelir, sohbeye katılırdı. Kendisi, yaş itibariyle büyük olmasına rağmen manevî büyüklüğünü tasdik edip, çok sevdiği hatta âşığı olduğu Hulûsi Efendi'ye hürmette kusur etmez, saygı gösterir, daima "Hulûsi Abi" veya "Efendim" diye hitap ederdi. Hulûsi Efendi de onu candan severdi. Efendi Hazretleri kendi elini öpenlere Hacı Muhiddin Efendi'nin de elini öpmelerini emretse de o, kesinlikle elini öptürmez, bunu Hulûsi Efendi'ye olan bir saygı ifadesi olarak kabul ederdi.

1990 yılında Hulûsi Efendi'nin vefat etmesiyle çok kıymetli bir dostunu ebediyete uğurlarken H. Hamideddin Efendi'ye sarılarak, dostluğunun ve bu kapıya bağlılığının bâki olduğunu defalarca söylemiştir. Hatta Kasım 1999'da yani vefatından bir-iki ay kadar önce bir Sivas ziyaretinde Muhiddin Tütüncü ile görüşen Hamideddin Efendi'ye "Evliyalık okumakla, hocalıkla ve çalışmakla olmaz. Allah sevdiği kullarına evliyalığı ve mürşitliği muhabbetinden verir. Siz evliya oğlu evliyasınız, mürşit oğlu mürşitsiniz." demiştir. Çünkü o vefalıydı, sadıktı ve sır kâtibiydi.

Kızdığı insanlara "Hayın oğlu hayınlar" "Eşkiya oğlu eşkiyalar" diye hitap ederdi. Hainliği sevmediği için, dostlarına ve dost kapısına hıyanet etmedi. Pir-i fânî bir ihtiyar olmasına rağmen, imanından, itikadından ve hafızasından hiçbir şey kaybetmedi.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'yle şöyle bir hatırası anlatılır: Muhiddin Tütüncü kendi evlerinde hanımıyla münakaşa etmişlerdir. O günün sabahı Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyarete gittiklerinde, daha yanlarına yaklaşmadan:

“Hacı Muhiddin Efendi, bu gece mânâ âleminde seni idam ediyorlardı, rica ettim ve seni ellerinden aldım, git hanımının gönlünü al, öyle gel.” demişler. Bunu üzerine Hacı Muhiddin Efendi tekrar eve dönerek zevceleriyle hoş hatır edip meseleyi halletmişlerdir.

H. Muhyiddin Tütüncü'nün kabir kitabesi hususunda şöyle bir hatıra nakledilmektedir:

Muhyiddin Tütüncü devamlı olarak yakınında olması hasebiyle Hulûsi Efendi'nin çok kimseye kabir kitabesi yazdığını bildiğinden şaka mahiyetinde;

- Efendim, Muhyiddin kendi kitabesini kendisi yazacak, der.

O gün akşam Ya Şeyh rüya âleminde kabir kitabesinin yazıldığını görür. Sabah uyandığında kitabenin ancak dört beyti hatırladadır, son iki beyti hatırlayamaz. Durumu Hulûsi Efendi'ye arz ederek yardımcı olmasını arzu eder. Hatta kitabeyi Hulûsi Efendi'nin işaretleriyle yazıldığını anladığından mahcup bir halde tamamlamasını istirham eder. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi de bu isteğe binaen şu mısralarla kitabeyi tamamlar:

Gül-i sâf-i hoş gülşen şerâbı içtim

Terk ettim dünyanın hâr u hasını

El sevmiş sevmemiş ben koyup geçtim

Dehrin devletini ten kafesini

Rûh-ı Muhyiddin'e Fâtîha kıl ihda

Allah dedi verdi son nefesini

Muhyiddin Tütüncü, 25.12.1999 tarihinde ikinci vaktinde Hakk'ın rahmetine kavuştu. Ertesi günü, çok sevdiği ve dostluğuyla iftihar ettiği Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin oğlu ve manevî varisi, Hamideddin Efendi de ona son vazifesini yaptı. Hava şartlarının çetin kış, çok sert ve yağışlı olmasına rağmen hatta bazı arkadaşların bu şartlarda Darende'den Sivas'a yolculuğun çok tehlikeli veya mümkün olamayacağını söylemelerine rağmen Hamideddin Efendi; "Hacı Muhyiddin Efendi, babamız Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ve bizleri çok severdi. Sadık ve vefalı bir dost ve ihvandı. Bu önemli günde ona vefa borcumuzu yerine getirmeliyiz." diyerek bir grup arkadaşla Sivas'a gitmişlerdir.

26.12.1999 tarihinde öğlen namazını müteakiben Sivas Ulu Camii musallasında cenaze namazını Hamideddin Ateş Efendi kıldırılmış, çok kalabalık bir topluluğun iştirakiyle, dualarla toprağa verilmiştir. Sivas'ta vefat ettiği için, bu vefalı insana kader de gülmüştü. Herkese nasip olmayan bir ihсанla, ölümü her zaman vuslat gören tasavvuf anlayışının bir müntesibi olan Muhyiddin Efendi; Pirimiz İsmail Hakkı Toprak Hazretleri'nin kabri civarına, yani Sivas Ulu Camii Haziresi'ne defnedilmiştir.

Hacı Muhyiddin Tütüncü (Ya Şeyh) bir rüya görür. Rüyasında bir çadır kurulmuştur. Bu çadıra kimse alınmamakta ve çadırın önünde İslâm askerleri nöbet tutmaktadır. Kendisi ise uzaktan seyretmektedir. Çadırın içerisinde Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ve ehl-i beytten simalar bulunmaktadır. Hulûsi Efendi Hazretleri çadıra girdiğinde Peygamber Efendimizle görüşüp mübarek ellerinden öper. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Hazret-i Hüseyin Efendimizi

işaret ederek “Hulûsi, geç ecdadının yanına otur.” der. Bu rüyayı gören Ya Şeyh o gece uyuyamaz ve sabah namazından önce Somuncu Baba Camii’ne gittiğinde Hulûsi Efendi Hazretleri mihrapta oturmaktadır. Rüyasını anlatır. Göz yaşlarına boğulurlar.

Bir arkadaş anlatıyor; “Hulûsi Efendi Hazretleri’yle birlikte şimdiki Kudret Havuzu’nun yanında olan Ya Şeyh’in bahçesine sahraya çıkmıştık. Mangal ve semaver yaktık. O arada ırmağın kenarından havuza giden insanlar vardı. Hulûsi Efendi Hazretleri, “Şu adamı buraya sesleyin.” diye emir buyurdular. Sesledik. O adam geldi, sarhoştü. Efendi Hazretleri o zatın halını hatırını sordu, ikramlar edildi ve o adam gitti. Efendi Hazretleri, o kişinin okul arkadaşı olduğunu söylediler. Ya Şeyh sohbet esnasında “Efendim ne olacak halimiz?” gibi sözler söyledi. Bunun üzerine Efendi Hazretleri: “Cenab-ı Hak inşallah fırsat verir ise, değil sizleri, bu arkadaş bile önüme katmadan cennete girmem.” buyurdular.

Hulûsi Efendi Hazretleri bir sohbetlerinde, “Biz dostlarımızı, ihvanımızı yalnız bırakmayız, onları almadan cennete girmeyiz. Nasıl ki bir binada her türlü taşa ihtiyaç vardır, temelden tutun da tepeye kadar kullanılır. Ama taşın işlenmesi için iyi bir ustaya ihtiyaç vardır. Bunun için ihvan da kendisini pirine teslim etmeli ki ona güzel bir şekil verilebilsin, en uygun yerde değerlendirilsin.” diye buyururlar.

İsmail Hakkı Boyraz'ın Dilinden

Hacı Emin Efendi

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ne gönülden bağlı yakın dostlarının, büyük ihvanların, bir vefa örneği göstererek hatıralarının derlenmesini arzu eden Vakıf Mütevelli Heyet Başkanımız Muhterem H. Hamideddin Ateş Efendi'nin emirlerine binaen Hacı Emin Efendi'nin oğlu, Emekli Başmüfettiş İsmail Hakkı Boyraz ile samimi bir röportaj yaptık. Birlikte okuyalım:

Özgeçmiş

İsmail Hakkı Boyraz. 1952 yılında Darende ilçesi Ayvalı kasabasında dünyaya geldi. Darende Cumhuriyet İlkokulu ile başlayan ve Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ile son bulan tahsilini müteakip 34 yıl boyunca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Şube Müdür Yardımcısı, İş Müfettişi Yardımcısı, İş Müfettişi ve Baş Müfettişliği, kısa süre Elazığ'da Müfettişler Grup Başkanlığı, Bölge Müdür Vekilliği yaptı. Ülkemizin 50 ilinde ve çoğunluk Malatya İş Teftiş Grup Merkezinde, 11 Doğu ve Güneydoğu ilinde çalışma hayatının düzenlenmesi ve denetimi konularında görev yaparak emekliye ayrıldı. Emekliliğinde sonra 2 yıl İş Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda, eğitim kurumlarında

ve yerel bir televizyon kanalında “İş Hukuku ve Güvenliği” konularında dersler ve konferanslar verdi. Halen Malatya’da ikamet etmekte olan İsmail Hakkı Boyraz, evli ve beş çocuk babasıdır.

Öncelikle babanızın kısaca hayatını anlatır mısınız?

Babam Hacı Emin Boyraz Efendi, Malatya ilinin Darendede ilçesinin Ayvalı kasabasında 1912 yılında doğdu. Ecdadı olan Boyrazoğlu ailesi, Gaziantep civarında yaşayan Barak Türklerindedir. Takriben beş yüz yıl önce (1445) Ayvalı’ya gelerek, yerleşmişlerdir. Şu büyük arazileri ve çiftlikleri elinde bulunduran bu kabilenin, sattığı arazilerde Ayvalı ve Kuluncak köylüleri yaşamaktadır.

İki yüzyıl kadar önce Ermenilerin işgaline uğrayan Gürün kazasını, savaşarak kurtaran Boyrazoğullarına, Padişah Sivas-Harpüt arasında ağalık yetkisi vermiştir. Bu kabilenin prensibi, halka yardımcı olmak, sulh işlerinde önderlik etmek, yine her zaman devlete yardımcı olup gerektiğinde halktan asker ve vergi toplayıp, devlete vermek gibi memleket uğrunda hayırlı işler yapmak olmuştur.

Onun içindir ki halka ve devlete sevimlikten kaynaklanan bir güce sahip olmuş, kazancını hep halka ve devlete harcamışlardır.

Babamın babaannesi, Sofular köyündeki Sıddıklar kabilesine mensuptur. Anneannesi ise Hekimhan Ağası Şatiroğullarındandır. Babası Osman Ağa, medrese mezunu ve takva bir zat idi. Babam, hayatını dine, ibadete, muhabbete ve halka hizmete vakfetmiş olup çevresinde Nakşbendî Tarikatı’nın Darendede’de uzun yıllar Hatim okutmak ve ders

tarif etmekle yetkili bir büyük ihvanı olmuştur. Halka bilgi ve muhabbet aşlamakla ömrünü geçirmiştir. 30 Kasım 2000 tarihinde Hakk'ın rahmetine kavuştu. Kabri Ayvalı kasabasındadır.

Rahmetli Babanızın Hacı Hasan Efendi ve Hulûsi Efendi ile olan irtibatı konusunda neler söylersiniz?

Ayvalı kasabasından Darende'ye ben 6 yaşında iken göç etmiştik. İlkokulu bitirinceye kadar Darende'de en çok uğradığımız, en çok birlikte olduğumuz ve en çok muhabbetli olduğumuz iki hane vardı. Bu iki hane; Hacı Hasan Efendi'nin ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin haneleri idi. Babam, validem ve tüm aile efradımız bu iki aile ile öylesine sıcak bir ilişki, öylesine bir aile hukuku tesis edilmişti ki tek bir aile gibi olmuştuk. Ömür sürecinin daha sonraki safhasında da tüm acı ve tatlı günlerimizde beraber olduk. Bana öyle gelmişti ki o günkü tabirle her iki büyüğümüzün bizim aileye ilgi ve yaklaşımı, ilk sırada idi. Babam Allah ve Rasûlünden sonra en çok üstadı İsmail Hakkı Efendi Hazretleri'ni, daha sonra da Hacı Hasan Efendi ve Hulûsi Efendi'yi Allah için sevmiş, onlara sonsuz bir saygı ve edep göstermiş ve onları da kendisine manevî büyükleri edinmişti. Öyle ki babam bu iki büyüğümüzün yanında otururken, yani sohbetlerinde bulunduğunda sesini yükseltmez, tabiri caiz ise kölenin efendisinin yanında takındığı edebi takınırdı. İşte bundan olacak ki her iki büyüğümüz de babama, gönüllerinde emin bir yer ayırmıştı. Hacı Hasan Efendi, babama hitaben: "Emin Efendi tarikat-ı âliyyenin, has bir mensubu." derken, Hulûsi Efendi de Bandırma'da Kaya ailesinde misafir iken "Emin Efendi gibi bir âşık-ı Yezdan, bizim meslek ve meşrebimizde ne gelmiş ne de gelir." şeklinde iltifatta

bulunmuştu. Nitekim Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin yıllar önce babama hitaben yazdığı şu mısraları manidardır:

*Emin'in sînesi tab-averi vasl-ı nigâr olmuş
Anun çün hubb-ı canda ol âşîğım ismi ezberdir*

*Dil-i mir'atı kabildir, mukabildir cemaline
Mücella sinesinde nur-ı hak lami-i azhardır*

*Melahat mülkinin şahı anun tut zarını mazur
O suz-ı şemmi vasl olmuştur amma zarı âverdir*

*Bu suretle gözükmek cilvesidir yâr-i mananın
O yoksa zahiri batında birleşmiş beraberdir.*

Es-Seyyid Osman Hulûsi Ateş Efendi (Dîvân-ı Emîn'in kapağından alınmıştır.)

Bu üç büyük zata Darende halkının bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bahse konu manevî büyüklerimizin gençlik dönemlerinde olsa gerek ki Darende halkı ve çevresindeki insanlar tarafından Hacı Hasan Ağam, Hacı Hulûsi Ağam ve babama da Hacı Emin Ağam diye hitap edilirdi. (Ağam; büyüğüm anlamında kullanılırdı.) Ancak aynı çevre daha sonra manevî büyüklerimizdeki insanlığa medar olan hasletleri, kemalat, hizmet ve muhabbeti idrak etmiş olacak ki onları "Efendi" şeklinde zikrederek anmaya başladılar. Doğru olanı da buydu zaten. Tabiri caiz ise Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'i gökteki güneş gibi kabul edecek olursak, güneşten yansıyan, güneşin ihata ettiği, yani kapsadığı tüm su katreleri ile ayna, cam ve tüm parlak cisimlere düşen inikâsı, cilveleri yani yansımaları birer güneş misalidir. Daha doğrusu Peygamber Efendimiz

(s.a.v.)’den inikâs eden bu cilveler, bu pırıltılar enbiyalar, ashab-ı kiram, tabiinler, evliyalar, seyyidler, hâsılı Rabbimizi ilmiyle ve itaatiyle memnun eden manevî büyüklerimizdir. Güneşin etrafındaki gezegenler gibi. Allahu Teâlâ, Kur’an’la Rasûlü’nü terbiye etmiş, Rasûlü de tüm ümmetini terbiye etmiştir. Ümmetin içinde ilmiyle inkişaf etmişlere de farklı tasarruflar bahşetmiştir. Bu anlamda kendilerini Kur’an ve hadis ilmiyle donatmış olan, tasarruf sahibi büyük zatlar, Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’in Kur’an çizgisiyle terbiye ettiği manevî önderler olup, bunlara Efendi ve Hazret tabir edilmesinde bir mahzur görülmemektedir kanaatindeyim.

Babanızın Sivashlı İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi Hazretleri’yle olan irtibatından da biraz bahseder misiniz?

Allah ve Rasûlü’nün yolunu takip eden, İslâm’ı yaşama modeli olan Tarikat-ı Nakşbendî’nin hizmeti, Şah-ı Nakşbend Hazretleri ile başlamış, Sivashlı İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi’nin vesilesiyle devam etmiştir. Darende ilçemiz ve çevresinde Hacı Hasan Efendi, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi ve babam üçgeninde filiz vermek suretiyle gelişmiş ve ömürleri boyunca tam bir ihlâs, ciddiyet ve muhabbetle Hakk’a ve halka hizmet etmişlerdir. İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi Hazretleri, onlara ayrı ayrı değer ve makamlar vermiş, tarikat-ı âliyyenin bu manevî incilerini manevî hizmetin içinde ayrı ayrı görevlerle istihdam etmiştir. Pir Efendi Hazretleri’nin ilgi ve alakası, ihvanın gözlem ve kanaatlerine göre; yaşça da büyük olması tarikata önce intisap etmesi hasebiyle; önce Hacı Hasan Efendi, sonra Hulûsi Efendi ve sonra da Hacı Emin Efendi olarak insanlar nezdinde sıralanmıştır. Tabii olarak, bizim idrakimiz büyüklerin manevî halini, vazifesini, makamını ihata edecek, anlayacak yücelikte değildir. Bize düşen onlara saygı

göstermek, izlerini takip etmektir. Allah davasına hizmet taksimatında Darende ve çevresinde tarikata intisap etmek isteyen ihvana ders tarifi ve değişimi görevini, 1965 yılına kadar yürüten Hacı Hasan Akyol Efendi, Sivas'a göçerken, İhramcızâde Hazretleri'nin işaretini ile Kurtbağı Camii imamlığı ile birlikte Darende'de hatim okutmak ve ders tarif etme vazifeleri merhum babama tevdi edilmişti. Nitekim genel olarak daha sonraki yıllarda da bu konuda tarikata intisap etmek isteyenleri Hulûsi Efendi Hazretleri de ders almasını tavsiye ettiği kimseleri çoğu zaman babama havale ederdi.

Arz ettiğim gibi İsmail Hakkı Efendi'ye, yani o Hak dostuna babam, Allah için öylesine âşık idi ki tarif edemem. Eskiden malum, hacca gitmek çok zordu, İsmail Hakkı Efendi ilk defa kara yolu ile hacca gitmiş, ihvanın bütün gözü kulağı Sivas'a kilitlenmiş, uzun bir süre ve meşakkat sonucu hac görevi ikmal edilerek dönmüştür. Babam adeta kanatlanır gibi Sivas'a koşar, elini öper sarılır ve Efendi Hazretleri'ne hitaben, "Efendim gönlümden bir şeyler doğdu izin verirsen söyleyeceğim." der, diz çöker ve şu şiirini okur:

*Ey nazlı nigarım ey hublar şahı
Essin badı saba zülfün telinden
Neler arz eyledin neler getirdin
Bize bir haber ver canan elinden*

*Derdi firakıyla yanmada özüm
Emin'im kapında turaptır yüzüm
Bir kerem eyle de kuş eyle sözüm
El gıyas efendim gel tut elimden*

İsmail Hakkı Efendi bu sözleri dinleyince çok duygulanır ve o da diz çöker ve silsileyi şerifi okur.

Hacı Emin Efendi'nin Hulûsi Efendi Hazretleri'yle olan yakın münasebetlerinden de biraz bahseder misiniz?

Hacı Hasan Akyol Efendi, yaş itibariyle ve tarikata önce intisap ettiği için başta Hulûsi Efendi olmak üzere tarikat-ı âliyyenin âdâbı gereği, bütün ihvanlar tarikatın usulü olarak herkes ona hürmet eder, saygı gösterirlerdi.

Keza, babamın ifadesine göre İsmail Hakkı Hazretleri'nin âhirete intikalinden 16 yıl sonra Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, kendisine manevî görevin tebliğini ihvanlara ima ile Dîvân-ı Hulûsî'de terennüm ettiği üzere:

*Ufkumuzdan güneş doğdu
Nefsin karanlığın boğdu,
Hidayet Hadi'den oldu
Gelin dostlar bize gelin*

dedi ve 1969 yılından itibaren zaten fiilî olarak yürütmüş olduğu bu manevî hizmetin üstadlığını kabullendi. Silsile-i şerife mübarek isimleri dâhil oldu. Ayrıca Seyyid kimliği ile kendi meslek ve meşreplerindeki tarikat-ı Muhammediye'nin varisliğini yerine getirmiş oldu, vefatına kadar Hakk'a ve halka hizmet sundu. (Allah ondan ebediyen razı olsun)

Şimdi ise ülkemizde ve ülke sınırını aşan biçimde çok saygı ve muhabbet duyulan Hulûsi Efendi Hazretleri'nin mahdumu H. Hamideddin Efendi hem, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı'nın Mütevelli Heyeti Başkanı olarak, hem de kendisine intikal eden manevî hizmeti büyük bir dikkat ve inkişaf içinde sürdürmektedir. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi; 15 Haziran 1990 Cuma günü, yaptırdığı Darinde İmam- Hatip Lisesi'nin bahçesinde yaklaşık 20.000

kişinin katılımıyla, hayrül-halef evladı Hamideddin Efendi'nin kıldırıldığı cenaze namazından sonra Şeyh Hamid-i Veli Haziresi'ne defnedildi. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin cenaze merasiminin ertesi günü, Babam, Hamideddin Efendi'ye verilen manevî emaneti tebrik ile göreve layık olduğunu beyan ederek kendisine sarılırlar.

Şimdi, öyle bir inkişaf ki Darende'ye gelip maddî ve manevî hizmeti müşahede eden ziyaretçilerin gözünü kamaştırıyor ve biz böylesine bir güzellik görmedik deyip gidiyorlar. Hamideddin Efendi'nin 1990 yılından itibaren yaptığı hizmetler sayılamayacak kadar çoktur. (Allah ondan razı olsun.)

Teşbihte hata olmasın, diyorum ki, İslâm tarihinden öğrendiğimize göre; İslâm halifeleri Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali (r.a.)'ın zamanlarında birbirlerine olan sadakat, ittiba, insicam, intisap hususlarında hiçbir sıkıntı yaşanmamış, herkes haddini bilmiş, aralarında hiçbir ihtilaf yaşanmamıştır. Günümüzde de, İsmail Hakkı Efendi Hazretleri'nin öncülüğünde yetişen Hacı Hasan Efendi, Hacı Hulûsi Efendi ve Hacı Emin Efendi'nin kendi aralarında hiç ihtilafın vaki olmadığı en az 60 yıl manevî hizmetin büyük bir ihlâs, samimiyet ve muhabbetle yürüttükleri müşahede edildi. Yani Allah davasını İman-ı billâh (Allah'a iman), Marifetullah (Allah'ı esması ile tanımak), Muhabbetullah (Allah'ı sevme), Lezzet-i ruhaniye (Ruhun lezzet duyması) kaidelerince manevî meslek ve meşreplerini icra ettiler. Birbirlerine olan sonsuz muhabbet ve sadakat herkesin nezdinde belirgin idi.

Biz babamızın o aileye olan saygısını bildiğimiz için, bize 50 yıl önceki öğüdü olan: "Size vasiyet ediyorum Hulûsi Efendi çok büyük bir insandır. Siz cahillerin laflarına hiçbir

zaman itibar etmeyin. Hulûsi Efendi ve ailesine çok saygılı olun demişti.” İşte o vasiyeti yerine getirmeye çalışıyoruz.

Merhum babanız Hacı Emin Efendi’nin, Hacı Hasan Efendi ve Hulûsi Efendi ile birlikteliklerinden, geçirdikleri o güzel günlerden de bahsedebilir misiniz?

Hacı Hasan Efendi çocuklarının ısrarı ile Darende’den Sivas’a hicret etti ve ömrünün sonuna kadar orada ikamet etti. Her yaz mevsimi Darende’ye gelişinde Hulûsi Efendi onu karşılar, Somuncu Baba’daki dergâhında, hanesinde onu üst makamda ağırlardı. Hacı Hasan Akyol Efendi, yaş itibarıyla ve tarikata önce intisap ettiği için başta Hulûsi Efendi olmak üzere tarikat-ı âliyyenin âdâbı gereği, bütün ihvanlar -tarikatin bir usulü olarak- ona hürmet eder, saygı gösterirlerdi.

Her iki büyüğümüz -Hacı Hasan Efendi ve Hacı Hulûsi Efendi- de babamı çok sever, onun kendilerine olan sonsuz saygı ve muhabbetine mukabele ederlerdi. Bir dönem Ayvalı kasabındaki hanesinde, daha sonra da Darende’deki hanesinde sohbet için birçok kez bir araya geldiler. Son dönemde Hulûsi Efendi, özellikle Pazartesi günleri bir grup ihvanla babamın Hacıderviş Mahallesi’ndeki mütevazı hanesini teşrif ederler, çay sohbeti yaparlar, akabinde çarşı ihtiyacını görür ve Zaviye’ye dönerdi. Hulûsi Efendi, babamı Allah davası ve muhabbeti beraberliğinin dışında, sosyal ilişkilerde de yalnız bırakmazdı. Çocuklarının izdivacı ve sünnet gibi etkinliklerde başrolde yer alır ve şeref verirlerdi. Bir gün bizim haneye Kuluncak ilçesine bağlı Tosunbükü köyünden gelin gelecekti. O tarihlerde damat, edep olsun diye gelin getirmeye gitmez büyükler giderdi. Yani o tarihte gelinin taksisinde, gelinin bir tarafına Hulûsi Efendi Hazretleri, bir tarafına da Hacı Naciye Valide Hanım oturmak kaydı ile

gidip getirmişlerdi. Ayrıca Hulûsi Efendi Hazretleri gelinin mihir listesine şahit olayım diye imza atmıştı. Hacı Naciye Valide Hanım da anneme, sen benim manevî bacımsın, dedi. İşte bu hatıralar ciddi bir sadakat ve muhabbetin yansımasıydı.

Şimdi, H. Hamideddin Ateş Efendi'nin arzusuna binaen, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Abdullah Kahraman tarafından Hacı Hasan Akyol Efendi hakkında iki yıldır süren bir kitap projesinin bitmek üzere olduğunu, Vakıf tarafından yayınlanacağını öğrendim çok sevdim. Ayrıca bu röportaj vesilesiyle de merhum babam Hacı Emin Efendi de hayırla anılmış oldu, yine Hamideddin Ateş Efendi'ye şükranlarımı sunuyorum.

Hulûsi Efendi Hazretleri ve kendinden sonraki hizmetler ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Hulûsi Efendi, babamdan önce vefat etti. (Allah mekânını cennet etsin.) Hulûsi Efendi'nin vefatından sonra manevî hizmeti üstlenen güzide evladı H. Hamideddin Efendi ile babam arasında hiçbir ihtilaf yaşanmadı. Babama sorulduğunda, bu hizmetin kaldığı yerden, H. Hamideddin Efendi tarafından yürütülmesinin çok münasip olduğunu beyanla, hiçbir muhalif davranış ve sözde bulunmadı. Bazı idrakten yoksun çevreler diye tabir edeceğim, ihvan camiasının has mensubu olmayan, meseleye sadece dünya gözü ile bakan kardeşlerimiz, sanki ihvan camiası ile babam arasında bir ihtilaf varmış gibi gösteren söylemler babamı ve ailesini üzmüş ise de, buna rahmetli babam ve evlatları olarak bizler itibar etmedik, etmeyiz de.

Yine son yıllarda Hacı Hasan Akyol Efendi'nin isminin yeni yapılan bir çarşıya, babam Hacı Emin Efendi'nin

isminin yeni yapılan bir parka verilmesi birileri tarafından 'Vakfa bir değil iki gol atma' gibi art niyet taşısa da bu isimlerin varlığından Vakıf Başkanı Hamideddin Efendi'nin ve sevenlerinin hiçbir memnuniyetsizliklerini duymadık. Zaten yukarıda anlattığım gibi bizler bir ailenin fertleri gibi birbirimize yakınız. Fitne sokmak isteyenler ise, meseleye dışarıdan dünya gözüyle bakan cahillerdir. Tabii olarak Asr-ı Saadet'e baktığımızda, Cahiliye Dönemi'nde de, gerekçesiz dedikoduların yapılmış olduğunu görüyoruz. Demek ki, büyüklerin hayatında zaman zaman böyle hadiseler yaşanıyor. Sevgili Peygamberimiz bile böyle zorluklarla karşılaşmış.

Nitekim belki 50 yıl önce babam evlatlarına: "Size vasiyet ediyorum Hulûsi Efendi çok büyük insandır, siz cahillerin laflarına hiç itibar etmeyin Hulûsi Efendi ve ailesine çok saygılı olun." demişti.

Rahmetli büyük ağabeyim Seyfi Boyraz bir tarihte Hulûsi Efendi'nin ziyaretinde iken Devlethane'de sohbetten sonra yalnız kalmışlar. Ağabeyim Hulûsi Efendi'ye hitaben: "Efendim bu Halk Partisi Cumhuriyet döneminde Müslümanlığa hiç geçit hakkı tanımadı, size de Halk Partisi taraftarı diyorlar, ben itibar etmiyorum ama merakımı gidermek için soruyorum, beni bağışlayın." dediğinde, Hulûsi Efendi ona: "Oğul, bize soranlara Hak Partisi'ndeniz, haktan, hakikatten yana olanlardanız diyoruz. Pirimiz İhramcızâde Hazretleri de öyle buyururdu. Biz Hak Partisi diyoruz, insanlar Halk Partisi olarak anlıyorlar. Bizim siyasetimiz Allah'ın davasıdır." diye cevap vermiş. Büyük Ağabeyim medya mensubu gibi bir soru daha sormuş: "İsmail Hakkı Toprak Hazretleri ve ona bağlı ihvanlar neden şapka takıyorlar?" dediğinde, o soruya da şu cevabı vermiş; "Oğul manevî hizmetimizin

zarar görmemesi, kanunlara karşı görünmemek için kerhen bir alışkanlıktır bu.” diye buyurmuş.

Yine bir gün Darende’de sohbetten sonra rahmetli babam, Hulûsi Efendi’nin yanında otururken, samimi olarak onun elini alır, eliyle okşar, bir müddet sonra da öper. Bunu gören biri: “Emin Efendi sen yaş itibariyle Hulûsi Efendi’den büyüksün (Babam 1912 doğumlu, Hulûsi Efendi 1914 yılı doğumlu idi.) niçin senden küçük birinin elini öpüyorsun?” diye sorar. Rahmetli babam buyurur ki: “Siz bunu anlayamazsınız, manevî büyüklük başka bir şeydir.” diyerek çok mühim bir cevap verir.

Babam derdi ki: “Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî, Hulûsi Efendi’nin büyüklüğünü, Rabbimizin ona bahşettiği izzet ve ikram ile manevî tasarrufu gösteren bir eserdir.” Gerçekten de onu okuyup anlamak, istifade etmek ve verilen mesajlara da uymak gerekir. Bu eser, Hulûsi Efendi’de aşk-ı ilahînin bir terennümünü göstermekte idi. Öyle bir aşk-ı ilahîdir ki o ilahî aşkın şerbetinden içenler mest olur. Nitekim babam da sağlığında Dîvân-ı Hulûsî’nin bir tercümanı idi. Cenab-ı Hak ona o sırları anlama kabiliyeti vermişti. Bana, oğlum ben çocuklukta Fuzulî Dîvânı’nı da hıfzıma almıştım, çok meraklıydım, dedi. İşte o ruhtan istifade ettiği içindir ki kendisi de “Dîvân-ı Emîn’i” yazdı ve o manzum gazellerinde aşk-ı ilahîyi terennüm etti.

Bir gün Hulûsi Efendi Malatya’ya gelmişti. Malatya’da bir arkadaşın evinde babamla Hulûsi Efendi’yi ziyarete gitmiştik. Bir ara Hulûsi Efendi abdeste kalktı ve bir zaman boşluğu doğmuştu. Ev sahibi eline Dîvân-ı Hulûsî’yi aldı ve içinden bir gazelinin babam tarafından okunmasını ve açıklanmasını istedi. Odada beş-on kişi vardı, babam bir

gazeli okudu ve açıkladı, dinleyenler hayretle dinlediler ve mest oldular. Ev sahibi olan arkadaş, babama hitaben: “Efendim biz bu gazeli okuyorduk ama anlayamıyorduk, gazelde ne büyük manalar ifade edilmiş, demek Hulûsi Efendi bu gazelleri ehline, anlayanlara yazmış.” dedi.

Biraz önce de bahsettiğim gibi Darende’de ihvanı ihata eden manevî hizmet, başlangıçta büyük Üstad İsmail Hakkı Efendi’nin öncülüğünde Hacı Hasan Efendi, Hacı Hulûsi Efendi ve Emin Efendi üçgeninde başladı. Darende ve civarında öyle bir manevî hizmet icra edildi ki bu hizmet İsmail Hakkı Efendi’den sonra bu sefer de Hulûsi Efendi’nin şahsında ve öncülüğünde inkişaf etti ve tüm ülkeye yayıldı, ülke dışına da taşdı. Tüm ihvanlar bu manevî atmosferden nefes almak ihtiyacı duydu ve istifade için ziyarete ve sohbetlere koşular. İhvan gün geçtikçe çoğaldı, çoğaldı ve evlere sığmaz oldu, evin bahçesinde sohbetler yapılmaya başlandı. Başlangıçta ihvanın ziyaret ve sohbet ihtiyacını karşılayacak mekân itibariyle sohbet yeri yoktu. Hizmette manevî inkişafın yanı sıra maddî inkişaf da meydana geldiğinden, Hulûsi Efendi hanesini tadil ile tam ihtiyacı karşılayacak güzel, geniş ve mükemmel bir sohbet ortamı inşa etti. Etrafında park-bahçe düzeni de sağlandı. Hulûsi Efendi’nin vefatından sonra da bu kez H. Hamideddin Efendi’nin öncülüğünde tüm Somuncu Baba Camii, Türbe ve Külliyesi, yanında ihtiyacı tam karşılayan birbirine bitişik iki bölümlü, ülkemizde ender görülen mimarî güzelliğe sahip yeni cami inşa edildi. Bununla da kalmadı, geniş anlamda kütüphane, müze, kanyon, parklar, bahçeler, hamamlar, çarşı ve çok modern abdesthaneler ve daha sayamadığımız maddî ve manevî imaretler tam Somuncu Baba’nın ruhuna ve manevî şerefine uygun inkişafı tecelli etti.

İsmail Hakkı Bey, sizin bakış açınız çok doğru. Ama zaman zaman etraftan bazı olumsuz bakış açılarından eleştiriler de duyuyoruz. Bunun sebebi nedir?

Bu sorunuza sevdiğim bir İslâm büyüğünün kelimeleriyle cevap vermek istiyorum: “Güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen hayatından lezzet alır.” Hep güzel düşünmek, insanlar hakkında su-i zan etmemek, hüsn-ü zan etmek, her şeyin iyisine bakmak gerekiyor. Zira yolumuzun yani hayatımızın sonunda kabir var, orayı iyi hesap etmek, şu kısacık dünya hayatı için gönüllere hüznle değil, tebessümle girmek gerekiyor. Muhammedî bir ahlak ve hoşgörü ile yaklaşarak herkesi kazanmak gerekiyor. İnsanoğlu topraktan yaratılmıştır, toprak kadar mütevazı olmazsa insan değildir. Her daim: “Ya Rab, bize hayırlı ömür, helal kazanç, nezdinde kabul olunacak biçimde yaşama ve ibadet nasip eyle, emaneti teslim edene kadar emanette bizi emin kıl. Âmin.” demeli.

Netice olarak ne söylemek istersiniz?

Şüphesiz bu manevî inkişafı Cenab-ı Hak Hacı Hulûsi Efendi eliyle başlattı, gelişmesini sağladı, şimdi ise H. Hamideddin Efendi eliyle çok daha büyük güzellikleri ve inkişafı nasip ve müyesser eyledi. Bütün bu güzellikleri bizim istifademize sunan Rabbimize sonsuz hamd ediyoruz, çünkü hamd yalnız O'na mahsustur. Her şey O'nun emri ve istemesi ile halledilmiştir. Hizmette emeği geçen manevî büyüklerimizi de saygı ve dua ile yâd ederiz. Allah hepsinden ebediyen razı olsun.

Gürünlü Dayı

Hacı Hüsnü Akyol

Hacı Hüsnü Efendi, dost yolunun müntesipleri arasında “Hacı Dayı” diye anılır. Darende ve Gürün civarında İhramcızâde Hazretleri’ne müntesip, tasavvuf terbiyesi almış, cömert, hanedan, kapısı her zaman misafire açık, hatta hususi sohbet odaları bulunan, etrafındaki yetim ve kimsesizleri görüp gözeten olgun ihvanlara “Dayı” lakabıyla hitap edilirdi. Bu bir saygı ifadesi olarak dillendirilirdi. Gürün’de Hacı Hüsnü Dayı, Yazıköy’de Hallo Dayı, Mengelis’te Kara Dayı, Darende’de Kırmızı Hanefi Dayı bunlardan en bilinenleridir.

Gürün’de Bir Gönül Dostu

Hacı Hüsnü Efendi’nin İhramcızâde Hazretleri’nden aldığı feyizle manevîyatının yüksekliği ve örnek yaşayışı hususunda onu tanıyanlar hem-fikirdirler. Kendisi Sivas vilayetinin Gürün ilçesinde eski adıyla Fazlıoğlu Mahallesi’nde 1901 yılında dünyaya gelmiştir. Babası o bölgenin saygın ailelerinden olan Koca Yusuf oğlu Ali Efendi’dir. Annesi ise Emine Hanım’dır. Hacı Hüsnü Efendi küçük yaşta yetim kalmıştır. Küçük yaştan itibaren tasavvuf ehli mümtaz şahsiyetlerden dinî ilmini tamamlamış ve o

zamanın Rüştiye Okullarını bitirmiştir. Devlet dairesinde memurluğa Darende’de başlamıştır. Darende’de memurluk yapmış olduğu dönem içerisinde Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’nin feyzinden, sohbetlerinden istifade etmiş ve ihvanın önde gelen isimlerinden Hacı Hasan Akyol Efendi ile tanışmıştır. Somuncu Baba’nın nesli ve evlad-ı Rasûl olan Hulûsi Efendi’ye elinden geldiğince sevgi, muhabbet ve edepte kusur etmemeye gayret etmiştir. İhvanın büyüklerine de saygı göstererek sohbetten sohbeta koşmuş, sohbetin manevî ikliminden olabildiğince istifade etmeye çalışmıştır.

Bir müddet Darende’de kaldıktan sonra, memleketi olan Gürün’e tayininin çıkması üzerine Gürün’de Maliye Tahsilât Memuru olarak görevine devam etmiştir. İki evlilik yapan ve çocuğu olmayan Hüsnü Efendi, civarında bulunan yetim ve kimsesiz çocukları evlat edinip okutmuş hatta onları evlendirerek yurt yuva sahibi olmalarına vesile olmuştur. Bu manadan yetim ve kimsesiz 35 çocuğu büyütüp okuttuğu herkes tarafından bilinmektedir. Çok hayırsever bir kişiliğe sahiptir.

Hökkeş Yanık şöyle anlatıyor:

“Her fırsatta Darende’ye, Hulûsi Efendi’yi ziyarete girdi. Hulûsi Efendi de Gürün’ü teşrif ettiklerinde Hüsnü Efendi’nin evinde uzun süreli sohbetler yaparlardı. Sert bir mizaca sahip ve titiz bir insan olan Hüsnü Dayı, Hulûsi Efendi’nin sohbetleri teşrifinden önce Gürünlü ihvanları sohbet adabına riayet etmeleri hususunda uyararak güzel bir sohbet olması için gayret ederdi. Bu titiz gayretlerin sonucu ilahîlerin okunduğu, Piran-ı ızam Hazeratı’nın

menkıbelerinin anlatıldığı, dinî mevzuların anlatıldığı göz-yaşları içerisinde güzel sohbetler yapılırdı. Hüsnü Dayı, Darende'ye Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyarete geldiğinde de aynı şekilde sohbetler olur ve ayrılırken himmetini, duasını ister Darende'den hüzünlenererek ayrılırdı.

Sivaslı İsmail Hakkı Hazretleri Hacı Hüsnü Dayı'yı Gürün ve bölgesinde hatm-i hacegân okutmak ve tarikat dersi tarif etmek üzere görevlendirmişti. Gürün'de ve yakın çevrede bulunan ihvana ve tarikat-ı âliyeye elinden geldiğince hizmet ederdi. Hüsnü Dayı sert mizacının yanında merhametli bir insandı. Sohbetlerinde İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi Hazretleri'nin mübarek sözleri ile Hulûsi Efendi Hazretleri'nin kelim-ı kibarlarından bahsederdi. İhramcızâde Hazretleri'nin şu sözlerini sohbetlerinde sıkça dile getirirdi: "Gardaşlarım, biz gidenlerle gider, gelenlerle geliriz. Neyi seversen onunla kalırsın, ne ile meşgul isen, o olursun."

"Sakin Kardeşlerim Kapı Aramayın, Kapı Seyyid'in Kapısıdır."

İhramcızâde Hazretleri'nin vefatından sonra bazıları'nın şeyhlik iddiasında bulunmaları ve kendilerinin ahvali hakkında Hüsnü Dayı bir sohbette şunları anlatmıştır: "Kendiliğinden şeyhlik iddiasında bulunanların hâli çok eşdedir." dedikten sonra devam eder: "Bir gün bir arkadaş gönlünden, acaba bu görev bana mı verildi, diye geçirir ve aklınca istihareye yatar. Gece rüyasında Sivas'ın Ulu Camii'nin minaresi tam eğilmiş olarak görür. İhramcızâde Hazretleri minareye bir halat takıp: 'Gardaş, bu minareyi doğrult.' der. O arkadaş uğraşır uğraşır ama doğrultamaz

ve bir telaş ve korku ile uykudan uyanır. Hemen oğluna ‘Hemen beni Gürün’e götür.’ der. Benim yanıma geldi ve: ‘Dayı bir rüya gördüm.’ diyerek rüyasını anlattı. ‘Pirimizin vefatıyla bu emanet bana mı verildi, diye düşünürdüm.’ dedi. Bu rüya ile kendisinin ikaz edildiğini ve hataya düşeceğini anlayarak bu vazifenin Darende’de Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi’ye verildiğini idrak edince: ‘Dayı, hemen Darende’ye gidip Hulûsi Efendi Hazretleri’ne teslim olalım.’ dedi beraber gidip teslim olduk .”

Hacı Önder Özdeğer kendisiyle yapılan bir röportajda şöyle anlatıyor:

Hacı Hüsnü Dayı ihvanlara: “Sakın kardeşlerim kapı aramayın, kapı Seyyid’in kapısıdır.” diyerek gözyaşlarını tutamazdı. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’nin sık sık şu beyitlerini söylerdi:

*Dost varlığına ermek ki Hulûsi iki âlem
Devlet o imiş bilmeyi ben devlet arardım.*

Yine, “Gardaşlarım biz kaldık, bari siz kalmayın ayık olun.” der; Hazret’in şu beyitlerini okurdu:

*Dağılıp varlığımız cümle tarikatı aşkta
Pay mal oldu rifatimiz yar iledir*

Hacı Ali Galip Karaağaç anlatıyor:

“Gürünlü Hacı Hüsnü Dayı bahçe yetiştiriciliğine meraklı bir kimseydi. Evinin bahçesinde her türlü meyve ve sebze yetiştirirdi. Özellikle elma ve çilek yetiştirir ve dostlarına ikram ederdi. Her yıl çilek mevsiminde Darende’ye Osman Hulûsi Efendi’ye bahçesinde yetiştirdiği

çileklerden toplar ve bizzat kendisi getirir, ikram ederdi. Bir sene çilek mevsimi olmasına rağmen Darende'ye çilek getirmeyi ihmal etmişti. Osman Hulûsi Efendi eline kalem kâğıdı alarak Hacı Hüsnü Dayı'ya hitaben şu maniyi yazdı ve benimle gönderdi:

Yetişmiş çilek

Bizden bu dilek

Ya sen al getir

Yâhud biz gelek

Hüsnü Dayı pusulayı okuyunca ihmalini anlayıp, hemen bir sepet çilek topladı ve beraber Darende'ye getirdik.

Ben bir motosiklet almıştım. Çok acemi olmama rağmen bir gün Hüsnü Dayı'yı ziyarete gitmeye karar verdim. Bir kova kadar karadut topladım. Hulûsi Efendi Hazretleri'ne izin için gittiğimde Hulûsi Efendi Hazretleri evinin bahçesinde abdest alıyordu. Müsadeleri olursa Gürün'e gitmek istediğimi söyledim. Hulûsi Efendi Hazretleri: 'Oğul; sen acemisin, düşersin bak.' dedi. Ben de sükût ettim. Henüz çok acemi olduğum için trafik kurallarını da tam bilmiyordum. Yolu tam ortalamış giderken bir taksi arkadan hafif bir şekilde koluma sürterek çarpınca yere düştüm. Ben bayılmışım, hiçbir şeyden haberim yok. Kiraz olarak bilinen Mahmut Camcı beni görüp Gürün'e hastaneye götürmüş. Alnıma dikiş atarlarken hafiften kendime gelmişim ve: 'Yahu benimle ne uğraşıyorsunuz, ben Hüsnü Dayı'ya karadut götürüyorum. Beni bırakın.' demişim. Hüsnü Dayı da o an başımda imiş. Bunları duyunca gözyaşlarını tutamamış, mendilini ıslatmış."

“Biz Uykudan Çok Böyle Seher Vakitlerindeki Sohbetlerden Gıda Alırız.”

Hökkeş Yanık şöyle anlatıyor:

“Sohbetler, belirli günlerde ve daima Hüsnü Dayı’nın evinde olurdu. Gürün’ün Kızılpınar köyünde, Çoban Halil Hoca diye bir ihvan arkadaş vardı. Hulûsi Efendi (k.s.)’nin Gürün’ü teşrif edeceğini duyduğu zaman gece erken saatte gelirdi. Efendi Hazretleri’nin ilahî ve kasidelerini, seher vakti ihvanlarla, Hüsnü Dayı’nın bahçe kapısında durur, gözyaşını akıtarak muhabbetle söylerdi. Hüsnü Dayı biraz sert mizaçlı bir yapıya sahip olduğu için önce kızar sonra dayanamazdı ve: ‘Hadi git oğul, kapıyı aç semaveri yak, Kemal Efendi’ye de söyle gelsin sohbe başlayalım.’ derdi. O seneler Hulûsi Efendi (k.s.)’nin mahdumu Hacı Kemal Efendi, Gürün’de PTT memuru idi. Aslında bu olayları hazırlayıp sohbet ortamının oluşmasına vesile olan Hacı Kemal Ağabey idi. Hüsnü Dayı da; Efendi’yi ve Kemal Ağabeyi rahatsız ediyorsunuz diye ihvanlara kızardı. Kemal Ağabey sohbe geldiğinde mahcubiyetle: ‘Kemal Efendi, arkadaşlar seni uykusuz bırakıyorlar.’ deyince Hacı Kemal Ağabey: ‘Dayı, bizim kaderimiz bu. Biz uykudan çok böyle seher vakitlerindeki sohbetlerden gıda alırız.’ derdi. Bu sefer Hüsnü Dayı hüzünlenir ağlardı. Sohbetle ihvanlara, İhramcızâde Hazretleri ile Hulûsi Efendi Hazretleri’nin sohbet adabından anlatırlardı. Yine bir gün sohbetle şöyle dedi: ‘Âlimin yanında dilini, mürşidin yanında kalbini tut. Zira kalpten kalbe yol vardır.’ Hulûsi Efendi Hazretleri’nin şu sözlerini de sık sık dile getirirdi: ‘Ne kırılacaksın ne kırılacaksın. Sana vurulunca cana minnet sayacaksın, zira vurana değil vurdurana bakacaksın.’ Yine bir seferinde

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin şöyle buyurduğunu naklettiler: 'Ervah-ı ezelde beraber olduğumuz için burada beraberiz oğul. Aklın işi şu eşiğe kadardır, oradan içerisi teslimiyettir. İnsanı yüzüne övmek onu bıçakla kesmek gibidir.' Yine bir sohbette Hulûsi Efendi Hazretleri'nin şu kelamını dile getirdiler: 'İlmin başı sabırdır, sabrın başı yokluktur, yok olana taş değmez.' Kemal Ağabey sohbetlerde daima Hulûsi Efendi Hazretleri'nin hâllerini anlatırdı. Tarikat-ı âliyyeye ve pirlarimize söz getirilmesine asla razı olmazlar, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin şu sözlerini hatırlatırlardı: 'Gardaşlar, taş atan bizden, taş attıran bizden değil.' Kemal Ağabey: 'Bu dünyada yaşadığı müddetçe Hak yoldan ayrılmadı ve bütün ihvana tavsiyesi bu oldu.' derdi.

İhramcızâde Hazretleri'nin: 'Sulbümüzden gelen değil, yolumuzdan giden evladımızdır. Birbirinizde yok olun. Bir gönlüm vardı, onu da dostuma verdim.' sözlerini de dile getirirdi.

Hacı Hüsnü Dayı 1960 ihtilalinde devlet dairesinde 'Maliye Tahsilât Memuruydu ve sakallı olarak görev yapıyordu. O sıralar, daire müdürü: 'Hüsnü, ya sakalı keseceksin ya emekli olacaksın.' diye baskı yapıyordu. Hüsnü Dayı bir gün beni çağırdı ve: 'Hökkeş bana izin vermiyorlar. İhramcızâde İsmail Hakkı Efendimize, bir mektup yazayım, benim bu sakal işime ne buyuruyor?' dedi ve yazdığı mektubu bir zarfa koyarak bana verdi. Mektubu alıp Sivas'a gittim ve Pir Efendimize verdim. Pir Efendimiz mektubu okuduktan sonra aynı mektubun üzerine şu cevabı yazdı: 'Gardaşım Hüsnü, işin seni terk etmeden sen işini terk etme.'

Mektubun sonuna da 'Sivas'lı İsmail Hakkı Toprak' yazdırarak mektubu, Hüsnü Dayı'ya vermek üzere bana verdi. Ben de getirip Hüsnü Dayı'ya verdikten sonra, Hüsnü Dayı, tam 6 sene daha sakallı olarak görev yaptı. 1966 senesinin Kasım ayında emekli oldu.

Zaman zaman Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri Gürün'e geldiğinde Hüsnü Dayı: 'Efendim, ölümüm yaklaşıyor. Ne olursun bu âcizin cenaze namazını siz kıldırırsanız.' deyince Hulûsi Efendi Hazretleri: 'Allah gecinden versin Dayı. Nasip olursa kıldırırız.' buyururlardı. Hüsnü Dayı vefat edince Hulûsi Efendi Hazretleri'ne haber verdiler. O gün de Hulûsi Efendi Hazretleri Sivas'ta olmalarına rağmen gelerek cenaze namazını kıldırdı. Ben Hulûsi Efendi Hazretleri ile birlikte tabuttan tutup üç dört adım attıktan sonra Hulûsi Efendi Hazretleri tabutun üstüne elini koyarak: 'Hadi Dayı yine şanslısın.' diye buyurarak gülümsediler. 1987 yılında vefat eden Hüsnü Dayı'nın cenazesi eski Gürün Devlet Hastanesi'nin yanında bulunan aile kabristanlığına defnedildi. Allah rahmet eylesin."

Mengelisli Kara Mustafa Dayı *Hacı Mustafa Çetin*

Kara Mustafa (Çetin) Dayı, Darende'nin eski ismiyle Mengelis şimdiki ismiyle Yavuzlar köyünde 1906 yılında dünyaya gelir. Köy hayatının gerekleri içinde büyür ve geçimini çiftçilikle temin eder. Köy halkının çoğu gibi hallaçlık yani, pamuk ve yün işleriyle uğraşır, yılın belli mevsimlerinde zaman zaman Çukurova ve Ege Bölgesi'ne birkaç arkadaşıyla hallaçlık yapmaya gider, gelir. Ayrıca iyi bir taş örme ustasıdır. Karayolları tarafından Darende ve civarındaki yol ve köprüleri yapan baş ustalardan sayılır. Ev ve diğer inşaatların taş ustalığını yapan, elinin emeğiyle geçinen bir insandır. Askerlik yıllarından önce, Sivas'ta bulunan İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri'ne intisap eder. Askerden sonra 1993 yılında vefat edene kadar hayatı köyünde geçmiştir. İhvanlar arasında "Kara Dayı" olarak tanınan sehavetli, kapısı misafire açık, hoşsohbet, edep ve terbiyesini tasavvuf büyüklerinden öğrenmiş güzel gönüllü biridir.

"O" Deyince Sizin "Odun"u Anlamak

Sivas'ta ameliyat olan Kara Mustafa Dayı, hastaneden çıkacağı gün rüyasında İsmail Hakkı Efendi'yi görür. Rüyasında eline kalemi alıp "odun" yazmasını ister. Bir gün

sonra hastaneden çıkan Kara Mustafa Dayı vekâleye gider. İhramcızâde'nin Çermik'te olduğunu öğrenince, vekâledeki arkadaşlara Çermik'e ziyarete gideceğini odun götürmek istediğini anlatır. Oradaki bir arkadaşı Çermik'te odun çok olduğunu, ihtiyaç olmayacağını söyler. Bu arada Çermik'e yoğun yağmur yağar, çadırın dışında bulunan odunlar ıslanır. Ziyarete giden Kara Mustafa Dayı'yı İsmail Hakkı Efendi ilk görüşünde, "Oğul, biz 'O' deyince sizin odunu anlamamız lazımdı. Semaverde yakacak odun kalmadı niye getirmedi-niz?" diye buyururlar.

İhramcızâde Hazretleri bir sohbetinde izinsiz olarak bir şahsın ilahî okuması üzerine yanında bulunanlardan Kara Mustafa Dayı ve Mustafa Kaygusuz'a dönüp, duvarda asılı olan bir levhayı göstererek "Kardeşim, belki siz okuyamazsınız, şu levhada 'Men sabere zafere.' yani 'Sabreden zafere ulaşır.' yazılıdır. Sabırlı olmak gerekir." buyurmuşlardır.

Bir defasında Darendé'de bulunan ihvanlardan Kara Mustafa Dayı Darendé'ye mahsus yiyeceklerden, kayısıdan yapılan bir kavanoz pelverdeyi (kayısı ezmesini) Sivas'ta asker olan Mustafa Kaygusuz ile Efendi Hazretleri'ne hediye olarak gönderir. Mustafa Kaygusuz, bavulundaki kuru kayısı yanında bulunan kavanozu alarak emaneti yerine ulaştırmak maksadıyla İhramcızâde Hazretleri'ne götürür. Emaneti alan İhramcızâde Hazretleri biraz sonra Asker Mustafa'nın avucuna bir şey koyup, elini kapatır. Huzurda edeben elindeki şeye bakamayan Asker Mustafa dışarı çıkınca merak ettiği ve önceden cebine koyduğu şeye bakar ki bir adet kuru kayısı. İhramcızâde Hazretleri kendine gönderilen hediyeyi kabul etmiştir, ancak hediye edilen kaba yapışıp gelen kuru kayısıyı sahibine

geri iade etmiştir. Bunu bir doğruluk ve dürüstlük dersi olarak kabul eden Mustafa'nın ikinci ziyaretinde İsmail Hakkı Efendi sohbet sırasında şöyle buyurur: "Biz kılı kırk yararız. Bizden önceki büyüklerimizin yaptığı gibi yapıyoruz." demişlerdir.

Bir sohbet esnasında ihvanlardan biri, "Efendim, Allah razı olsun, huzurunuzda gelip gidiyoruz, istifade ediyoruz." der. İhramcızâde Hazretleri; "Peki oğlum ne öğrendiniz." diye sorarlar. O kişi de, "Doğru olun, dürüst olun." bu iki sözü öğrendim deyince, İsmail Hakkı Toprak Efendi, "Bu sözü yaşayabilirsen sana yeter." buyurdular.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin, İsmail Hakkı Efendi'nin bir Darende ziyaretinde uğrayıp gölgesinde çay içtiği Yavuzlar (Mengelis) köyündeki Kara Mustafa Dayı'nın bahçesinde bulunan dut ağacı hakkındaki bir hatırası şöyledir: İsmail Hakkı Efendi'den teberrük olarak kabûl edilen ve gölgesinde çay içilen, sohbet edilen bu ağaç Kara Mustafa Dayı'nın yeni ev yapımı sırasında inşaat alanı içerisinde kalma ihtimaline karşılık Hulûsi Efendi, "Oğul, biz pîrimizin yaslandığı servi ağacını kuruyana kadar kesmedik. Siz de halen yaprakları yeşil olan bu dut ağacını kesmeyin, civarında sohbete devam edin." buyurmuşlardır. O tatlı sohbetlerin bir hatırası olan dut ağacı hâlen meyve vermekte ve gölgesinde çay içilmektedir.

Sohbet İçin Arpa Bazısına Razıyız

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri bir gün Yavuzlar (Mengelis) köyüne giderler. O zamanlar kıtlık zamanı olduğu için Osman Hulûsi Efendi Hazretleri, "Güzel sohbet edecek gönlümüze göre bir yer olsa da, arpa bazısına bile razıyız." buyururlar. Daha sonra Yavuzlar köyünde Kara Mustafa

Dayı'nın evine misafir olurlar. Kara Mustafa Dayı sevinir ve yeğeni Ömer'i yaylaya göndererek kuzu getirmesini söyler fakat Hulûsi Efendi Hazretleri bunu işitince: "Ömer'i kuzuya gönderirsen oturmayıp gideriz." der. Bunun üzerine evde bulunan arpa unundan sac ekmeği yaparlar. Yanına da katık olarak büyük bir kap içerisinde hüdai mişmiş (kayısı) ikram edilir. Hulûsi Efendi Hazretleri ve arkadaşları çay içip sohbet ederler. Çok güzel bir sohbet ortamı olur. O anda şu ilahî yazılır:

*Erdi bekâ ser-menzil-i maksûduna âşıkların
Yandı cemâlin şem'inin hoş oduna sâdıkların*

*Yandır oda cân u teni tâ kim erişe aslına
Âhı odu Arşa erer ciğerleri yanıkların*

*Behûde feryâd eylemez bülbül olanlar şol güle
Vuslat demidir demleri seherde uyanıkların*

*Sanma ki ey sûfî bugün ârif olupdur âşikân
Rûz-ı ezelden beridir ayıklığı tanıkların*

*Hulûsî'yâ ser-tâ-kadem sîneleri dolmuş hikem
Hazînetü'r-Rahmân olup cân gözleri açıkların*

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin yanında bulunan ağabeyi Ahmet Nuri Efendi bu ilahîyi yanık sesiyle güzelce okur. Yavuzlar köyünde yetişen kaysıların ismi o günden sonra "erdi bekâ" diye anılır.

1976 yılının yaz aylarında Almanya'da bulunan Mustafa Çetin'in oğulları, Hüseyin Çetin ve Hakkı Çetin yıllık izinlerini geçirmek için yola çıkarlar. Yugoslavya sınırları içerisinde Hüseyin Çetin kaza yapar; hastanede bir müddet yattıktan sonra, mahkemesi bitmediği için orda kalır. Kardeşi Hakkı

Çetin Darende'ye gelir ve durumu Osman Hulûsi Efendi'ye arz eder. Bunun üzerine bir karta Hulûsi Efendi Hazretleri, muhibbanlarından Mustafa Çetin'e şunları yazar:

“Kardaşım Hacı Kara Mustafa Ağa'ya!

Çocukların sıhhat ve selâmetle muvasalatlarına Allah'a şükreder, Hüseyin'in ehemmiyetsiz birkaç gün orada kalması sizleri endişeye düşürmesin. Sizi vücudatımla temin ederim inşaallah sonu iyi olur. Bâki selamlar, gözlerinden öperim gardaşım. 24.8.1976, İmza”

Aradan bir müddet geçtikten sonra Hüseyin Çetin iyileşir ve mahkemedan de berat ederek geri Almanya'ya döner. Bu kartvizit bir babanın gönlüne umut, teselli; bir mağdura da kurtuluş vesilesi olmuştur.

Bir Mektuptaki Selam

Hulûsi Efendi Hazretleri, Darende'ye bir fabrika kazandırmak maksadıyla yurt içinde ve yurt dışında geziler yaparak hemşehriler arasındaki tesanütü temin etmek maksadıyla ve memlekete bir hizmet sektörü kurabilmek için teşebbüs heyetiyle Almanya'ya gitmiştir. Almanya'da Kara Mustafa Dayı'nın çocuklarını görmüş, evlerine misafir olmuştur. Hulûsi Efendi Hazretleri Almanya'nın Köln şehrinde mahdumu Kemâl Efendi'ye hitaben bir mektup yazmıştır. Mektubun sonundaki şu not dikkate şayandır:

“Hacı Mustafa Kara ve Hacı Hallo Dayılara selamlar, çocukları rahatlar.”

Hulûsi Efendi Hazretleri vefat etmeden çok önceleri, birçok defa kendi yerine hizmetleri yürütmek üzere, oğlu Hamid Hamideddin Ateş Efendi'yi yetiştirdiğini ifade etmiştir.

1960 yılının güz aylarında Elbistan'ın Alişar köyünden ziyarete gelen Mahmut Demir ve arkadaşları ile Darende'nin Mengelis köyünden Mustafa Çetin'in de hazır bulunduğu bir sohbette dünyaya yeni gelen mahdumu bir kundak içerisinde sohbet ortamına getirilince, Hulûsi Efendi Hazretleri: "Anadan doğma evliya görmek isteyen, Hamid'ime baksın, bizim tekkemizi bu bekleyecek." diye buyurmuşlardır.

Tâ o günlerden hakikati bilen Kara Mustafa Dayı, 15 Haziran 1990 tarihinde Hulûsi Efendi Hazretleri ebedî istirahatgâhına defnedildikten sonra, çocuklarını ve yakınlarını toplayarak, H. Hamideddin Ateş Efendi'yi ziyarete gidip, bağlılıklarını bildirmiş, manevî emanetin H. Hamideddin Ateş Efendi'de olduğunu etrafına açıkça söylemiştir.

Bir arkadaş şöyle bir hatıra anlatıyor:

"1993 senesinde vefatından bir kaç gün önce Kara Mustafa Dayı'yı hastalığı dolayısıyla ziyaretine gitmiştim. Benim geldiğimi görünce, 'Gel sana bugün gördüğüm bir rüyamı anlatayım.' dedi. Ben de 'Buyur dayı, anlat.' dedim. 'Rüyamda pirimiz Hasan-ı Harakanî Hazretleri'ni gördüm. Beni karşısına aldı 'Kara Mustafa'nın ne manaya geldiğini biliyor musun?' diye sordu. Ben de 'Pirimiz daha iyi bilir.' dedim. Bunun üzerine buyurdular ki: 'İzini takip eden, sevdiklerinin izinden, yolundan şaşmayan.' diye buyurdu ve 'Gel senin kelime-i tevhid hatmini çekelim.' buyurarak birlikte benim hatmimi okuduk.' dedi. Allahu âlem rüyamdaki tevhid hatmi âhirete yolculuğa işareti gösteriyor. Zannederim vademiz yaklaştı.' dedi." Bundan birkaç gün sonra da vefat etti. 1993 yılında cenaze namazını H. Hamideddin Ateş Efendi kıldırmıştır. Yavuzlar köyüne defnedilmiştir. Allah rahmet eylesin.

“Hacı Piroğlu”

Hacı Hamza Çokyaşar

Darendede yetişmiş nâzenin insanlardan biri de “Hacı Piroğlu” lakabıyla tanınan Hacı Hamza Çokyaşar’dır. Çokyaşar, 1898 tarihinde Darendenin Gökyar Mahallesi’nde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Ahmet annesinin adı Hatice’dir. Bir müddet Darendede esnafılık yapmıştır.

İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri’nin müridleri ile yakın dostluk kurmuş, kendi de ona intisap ederek hayatını takva üzere yaşamış, ilimle irfanla meşgul olmuştur. Çocuklarıyla Çukurova Bölgesi’ne göçmüş, Adana ilinde yine ticaretle iştigal etmiştir.

Darendede’deki gayrimenkullerinden ikisini; Kurtbağı Mahallesi’ndeki kerpiç yapılı evi ile Sungur Mahallesi’ndeki (şimdiki sanayi bölgesi civarında kalan) arsasını sağlığında Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı’na bağışlamıştır. Kurtbağı Mahallesi’ndeki evi zamanla yol genişletilmesi sebebiyle yıkılmış olup, sadaka-i cariye olarak yoldan gelip geçenlerin hayır duası inşallah amel defterine yazılmaktadır.

1993 yılında Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Kitaplara olan merakı bilindiğinden vefatından sonra, ailesi ve çocukları vasıtasıyla kitapları Darende İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'ne bağışlanmıştır.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, Hacı Hasan Akyol Efendi, Hacı Emin Poyraz, H. Muhyiddin Tütüncü ve H. Mustafa Çetin'le sohbetlerde hatıraları çoktur. Bir mektubu bunun delilidir.

Önce, Hacı Hamza Çokyaşar'ın Osmaniye eşrafından Hacı Ahmet Bicik/Biricik'e yazmış olduğu mektubunu okuyalım:

Hulûsi Efendi (k.s.)'nin Arşivinden Bir Mektup:

“Hacı Ahmed Efendi Kardeşimize,

Sizden ayrıldığımızın 13. günü Darende'ye geldik. Geldiğimiz günden beri size mektup yazmak niyetinde isem de bir türlü fırsat bulup yazamadım. Ancak zamanı bugüne taalluk etmiş. Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde: *'Mü'minlerin niyetleri amellerinden hayırlıdır.'* buyuruyor. Şu hâlde her amel niyetle suret-pezir olur. Hayır, niyetiyle hayır; şer, niyetiyle şer olur. Zira neşet-i insanî fikirden ibaret bir nefha-i Rabbânî'dir. Mâadâ görünen suret, libâs-ı hayvanîdir. Pes fikri neş'et-i dâime sarf edip fena bulacak kâra tazyî-i vakit etmek nakd-i ömr-i sakimi beyhude yere sarf etmektir. Çünkü a'mâl niyete mebnîdir. Sureti, fâni olanı niyetle bâki etmek mümkündür. Öyle ise her emri niyet-i hayr gerektir.

Diğer bir hadis-i şerifinde: *'Tanrı'nın men ettiği şeylerden sakın. İnsanların en âbidi olursun. Komşuna iyilik et mü'min*

olursun. Allah'ın kısmetine (taksimine) razı ol, insanların en zengini olursun. Kendine arzu ettiğin bir şeyi başkasına da arzu et, hakiki Müslüman olursun.'

Peygamberimiz (s.a.v.)'in şu mübarek sözleriyle amel edenler dünya ve âhiret saadetine nâil olacağı gibi en yüksek ahlakı da hâsıl olur. Hz. Ali Efendimiz: 'İlimden zengin hazine, cehilden kötü yoldaş, kibirden büyük horluk, tahtahtan kötü yoksulluk, sağlıktan kıymetli nimet canı hıfz etmektir.' buyuruyor.

Pîrlerden Ebu'l-Hasan-ı Harakânî de: 'Gönüllerin rûşeni anda halk olmayandır. Amellerin yeğreği onda mahlûk fikri olmayandır. Nimetlerin atyebi (en iyisi), cehd ile hâsıl olandır. Refîklerin hayırlısı zindegânisi Hak ile olandır.' buyuruyor.

Niyazi Hazretleri de: 'Bunca riyâzât mücâhedât ki vardır, bunları işlemek lezzet değildir. Belki insan-ı kâmil sözlerini anlamaya liyakat kesb edersen, o zaman irfanın ayn-ı mücâhededir.' dediler.

Gerçi malumunuz olan şu sözleri size yazmaklığım şuna benzer ki son nefesi yaşayan ve ruhu mele-i a'lâyâ yükselen kâmil bir insanın yanına benim gibi cahil bir kimse gelerek ona kelime-i tevhidi telkin etmesine benzer ise de Hz. Ali Efendimiz de: 'Bana bir kelime öğretenin kölesi olurum.' buyuruyor.

Ben de size bunları bir hatıra olması ve yekdiğerimize karşı bir samimiyet-i zevk ve muhabbet eseri olarak yazdım. Bunu ispata şu kâmilin bir beyti kâfidir. Bu husustaki noksanlıklarımın afvını dilerim:

*Zevk-ı dil "innîene'llâh"ın dahi fevkındadır
Öylesi mecnun-ı aşka "Lenterânî" neylesin*

Hacı Hasan Efendi'ye yazdığımız mektubu Kara Mustafa Zaviye Camii'nin avlusunda sohbette iken getirdiler okuduk. Müsaadeli ve müsaadesiz oynakça kelimesi çok hoşumuza gitti. Hacı Hasan ve Hulûsi Efendiler bir daha bizi oraya götürse de fortukal (portakal) koyduğunuz fevkânî hücrede bize bir çay içirsin diye latife ediyorlar.

Hacı Hasan Efendi mektubunuza cevap yazdılar. Biz Sivas'ta iken yazılan mahrem mektubun münderecatına da muttaliyiz. Vaziyet ne merkezde ise bizi de haberdar ederseniz memnun olacağız.

Efendi'den yeni mektup geldi. Bu kış ortasındaki seferimizden yer ve gök, hafi ve cehri bütün mahlûkun memnun kaldıklarını yazıyorlar. Belki size de yazmışlardır. Bizimle İstanbul'a kadar gidip de oradan Hicaz'a giden Hacı Mustafa isminde bir arkadaşımız vardı, belki bilirsiniz. Bir gün sohbette iken Hulûsi Efendi'nin bir beyitte, 'Balını yağa katana / Yarını sarıp yatana / Gamı firak neyler neyler' ilâhîsini okuduktan sonra bize bir balı yağa kat diye latife ettiler. O da borçlandı ise de bilahare getirmedi. Ben kaçıp Maraş'a, Antep'e gideceğim demiş. Hulûsi Efendi de ona aşağıya yazdığım ilâhîyi yazdılar. Ben de teberrüken size yazıyorum.

*Uzun Hacı sözün bitirirse ger
Va'dini yerine getirirse ger
İnsâf idüp yarın getirirse ger
Balını yağına katanlardanız*

....

Bilvesile arz-ı hürmet selam ve senalar eylerim.
Cümle ahbâb ve yârân ve arkadaşlara hürmet ve selam.”

15 Mart 1952 Darende

Hamza Çokyaşar

Tasavvufî Öğütler Adlı Eserinden Sivaslı İsmail Hakkı Toprak Hazretleri'nin Kelamlarında Bir Demet Hitabe:

Hacı Hamza Çokyaşar tasavvuf büyüklerinin kelimeleri ve sohbetlerine büyük ilgi göstermiş, hatta derlediği güzel konulardan oluşan nasihatleri “Tasavvufî Öğütler” adlı eserinde neşretmiştir.

“Amelleriniz tartılmadan önce kendinizi hesaba çekiniz. Hakikat ve hidayet yolundan ayrılmayınız. Cenab-ı Hakk’a ihlâs ile ibadet etmenizi tavsiye ederim. Allahu Teâlâ, dünyada hayrı da şerri de insanların tercihine bırakmıştır. Sakın ha kendinizi gafletten koruyunuz. Size hoş görünse de fenalıktan, günahlardan sakınınız. Allah (c.c.)’ın emirlerini yerine getiriniz, çünkü emirlerin yapılmaması bir felâkettir, ölüm yolunu kolaylaştıracak yegâne şey, sizin amelinizdir.

Size tebliğ edilen emirlere ittiba ediniz. Taharet üzere yaşayınız. Takva üzere olunuz. Her teşebbüsünüzde Cenab-ı Hakk’ın size yardım etmesini ve geçmiş günahlarınızı affetmesini niyaz ediniz. Tevazu ve sabır, takva ve sıdk şiarınız olsun. Hesaba çekilmeden kendilerini hesaba çekenler, büyük mükâfatlara nail, bunu ihmal edenler ise büyük zararlara duçar olur.”

İhramcızâde Hazretleri'nin Münacatlarından Biri:

“Ey Hâlık-ı kâinat! İlticağâhım ancak sensin. Üzüntü ve sürür zamanımda da sana yalvarırım. Günahlarım büyüktür fakat senin affın ondan daha büyük değil midir? Münacatımı işitiyorsun. Gönlümden muhabbetini eksik etme. Beni bin yıl ateşinde yaksan yine senden ümidimi kesmem. Rehberim sen olursan, hiçbir vakitle gümrah olmam. Sen bana yol göstermezsen, ilelebed dalâletten kurtulamam.

Ya ilahî! En büyük korkum, beni kapından tardedecek olursan ne yapacağımdır. Senin yükselttiğini kimse alçaltamaz. Senin alçalttığını kimse yükseltemez. Hâlik sensin, hakîm ve alîm olan sensin, ilmin her şeyi kaplamıştır, rahmetin her şeye şamildir. Felaketzedelere yardım eden, musibetzedelerin imdadına yetişen, kalpleri kırılanlara teselli veren sensin. Kullarına yardım için daima hazırsın. Bütün esrar ve efkârı bilen sensin. Bütün nimetleri bahşedensin. Fakirlerin dostu sensin. Sadıkların, tahirlerin yardımcısı sensin. Yardımını isteyenlerin hepsine yardım edersin.

Ya Rab! Biz aciz, fakir, nakıs, zayıf ve fânî kullarınız. Ebedî ve ezeli olan, zengin ve kudretli olan, rahîm ve alîm olan sensin. Senin marifet ve muhabbet nurunu arıyoruz. Muhabbet ve marifetini ihsan eyle. Günahlarımızı affeyle.”

İhramcızâde Hazretleri'nin Güzel Sözlerinden Bazıları:

“Her türlü musibet ve belâlar, kişinin tekâmül sebeplerindendir. Bunlar da nefs-i emareden razıye ve marziyeye kadar gider. Çoğu zaman nefs-i levvâmeye uğrarlar. O zaman kul kendi günah ve hatalarıyla uğraşır. İnsanın kendi hatasını görmesi kadar güzel irfan olmaz. Bunların hepsini unutup kulluk vazifesinde bulunmak, yani cismindeki

canı gibi, dostu canında bulmak en güzeldir. Bu dünya fânidir, âdemdir, misafirhanedir, âhiretin tarlasıdır. Âhirette hayırlı ameller götürmek lazımdır. Gardaşlarım, insan dünyada bir yolcu gibi veya bir misafir gibi, ya da bir kiracı gibi olmalı. Yolcu veya misafirin nesi olur ki konar, geçer o kadar.”

“30 gün Ramazan-ı Şerif 300 gün eder. 6 günde Şevval-i Şerif 60 gün olur. Bir senede 360 eder. Biz bunu böyle yaparsak gecesi kaim, gündüzü saim olmuş olur. Biz Şevval-i Şerif’in 9’unda oruca başlıyoruz 15’inde bayram ederiz.”

“Sen, seni sevdiğinle bil. Bir hadis-i şerifte, *‘Kişi, sevdiği ile beraber haşr edilecektir.’* buyrulmaktadır. Şimdi bir arada olduğumuz gibi, ruhlar da ruhlar âleminde böylece bir arada olmuşlardır. Her peygamber ve her evliyanın bir tür yeri vardır. Herkes, Mekke ve Medine’ye gitmek ve orada kalmak ister. Biz de istiyoruz ama sizleri bırakıp gidemiyoruz. Burasını Mekke ve Medine hâline getirmeye çalışıyoruz. Biz cennete, vazifelerinizi yaptığınız takdirde sizleri almadan gidersek haram olsun. Siz vazifelerinizi yaptıkça biz, sizi bırakamayız. *‘Nefsini bilen. Rabbini bilir.’* buyuruyor Allah Rasûlü bir hadis-i kutside. Mü’min daima Allah ile beraber olmalıdır. Ölüm halinde dahi O’nunla beraber olmaktadır.”

“Bizi sevenler, Yemen’de de olsa dizimizin dibindedir. Sevmeyenler, dizimizin dibinde de olsa yine Yemen’dedir.”

Bir Darende Dostu;
Müftü Mevlüt Sarıoğlu

Darende'ye gönül veren ilim ve irfan meraklısı gönül dostlarından Sivas'ın değişik ilçelerinde Müftülük yapmış olan Mevlüt Sarıoğlu, samimi bir Darende dostudur. Hayatta iken kendisi ile yapılan Vakıf arşivindeki röportaj kayıtlarından ve oğlu Necmettin Sarıoğlu'ndan aldığımız bilgilerle hayat ve hatıratından bazı bölümleri birlikte okuyalım:

1910 yılında Sivas'ın İmranlı ilçesinin Durucin Mahallesi'nde dünyaya gelir. Büyük dedeleri Erzincan'dan gelmedir. Babası İstiklâl Harbi'nden dönmediği için kendisi yetim büyür. Beş erkek ve beş kızdaki oluşan ailesi ve evlatları Sivas'ın muhtelif yerlerinde hayatlarını sürdürürler. Annesi Kangal'ın Eskikarahisar köyünden olduğu için eşi İbrahim Sarıoğlu'nun harpten dönmemesiyle köyüne geri dönerek abisinin yanına yerleşir. Aile, köken olarak Erzincan merkeze bağlı Sarıgöl köyünden olduğu için ilk soyadları Sarıgöllü, sonradan Sarıgül ve en son da Sarıoğlu olarak nüfusa

geçer. Örenlice köyünden Hacı Halil Efendi'nin kızı Firuze Hanım'la evlenir. Bu evlilikten, Mehmet, Eyüp, İsmail, Kadir, Necmettin adlarında beş erkek ve Fatma, Şemsi Havva, Şengül ve Hatice olmak üzere beş kız çocuğu dünyaya gelmiştir. Bunlardan Mehmet ve Eyüp vefat etmiştir. Kız çocuklarından ise Havva çocuk yaşta, Şemsi genç yaşta, Fatma ise 69 yaşında vefat eder. Çocukluğu çileli geçen Mevlüt Sarıoğlu Kangal'ın Eskikarahisar köyünde dayısı Ömer Efendi'nin himayesinde 15 yaşına kadar gelir. O yıllar yokluk ve kıtlık yılları olduğu için çok zor günler geçirir. Annesi: "Oğlum, katarda bir deve kükrer, bizim sülalemiz âlim doludur. Ben senin, Müderris Mehmet Efendi'den ilim tahsil etmeni sağlayacağım. Nasıl olsa Müderris Efendi bizim amcazademizdir seni reddetmez." diyerek Mevlüt Sarıoğlu'nu Müderris Mehmet Efendi'ye teslim eder.

Mevlüt Sarıoğlu'nun ilim hayatını ve hocasını evladı Necmettin Sarıoğlu şöyle anlatıyor:

"Müderris Mehmet Efendi, Osmanlı zamanında Sivas Çifte Minareli Medresesi'nde din ilimlerini tamamlayarak icazet almış, girdiği bütün imtihanlarda üst düzeyde başarı gösterdiğinden takdir ve taltif edilmiştir. Mevlüt Sarıoğlu Müderris Efendi'den ilim okumasında en büyük destek babasının büyük amcası olan Hasan Efendi'dir."

"Hulûsi Efendi (k.s.) Edep, Hayâ ve Tevazu Sahibi Bir Evlad-ı Rasûl'dü."

Gençlik yıllarından itibaren İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri'yle tanışır, ona intisap eder. Kendisiyle (Mevlüt Sarıoğlu ile) yapılan bir röportajda şöyle demektedir:

“Hulûsi Efendi Hazretleri ile gençlik yıllarımda karşılaştım. Saçlarının faulleri uzundu ve kulaklarına kadar iniyordu. Çok merak ederdim ama niçin saçlarını ve faullerini bu kadar uzattıklarını soramazdım. Sonra okudum ki Peygamber Efendimiz de sakalları çıkana kadar saçlarını uzatıp yüzüne doğru bırakırmış, sakalları gelince sakal bırakmışlar. Ben bu bilgiyi zamanla öğrenince Hulûsi Efendi Hazretleri’nin, Peygamber Efendimizin gençliğinde işlemiş olduğu sünnetlerini işlediğini bizzat müşahede etmiş oldum.

Allah (c.c) edebini tümünü Hulûsi Efendi’ye vermişti. Çok edep, hayâ ve tevazu sahibi bir evlad-ı Rasûl’dü. İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi bir defasında: ‘Canım, Allah bütün edebi buna (Hulûsi Efendi’ye) vermiş.’ buyurdular. Daha çocuk sayılacak dönemlerimizde İhramcızâde Efendi Hazretleri’nin sohbetinde ikimiz de bulunuyorduk. Kendisiyle o zaman müşerref olmuştuk.”

Necmettin Sarıoğlu’ndan babasının hayatını dinlemeye devam edelim:

“Mevlüt Sarıoğlu, zamanla imam hatiplik görevine başlamıştır. Bu vazifeye devam ederken zamanın Sivas Müftüsü Tutmaçlı İbrahim Efendi kendisini İhramcızâde Efendi’ye olan bağlılığından dolayı ara ara tenkit etmiştir. İhramcızâde Hazretleri Müftü İbrahim Efendi’ye de son zamanlarında hatta hastanede tedavi gördüğü zamanlar ziyaretinde bulunarak onun gönlünü kazanmıştı. Bu şahıs bizzat Efendi Hazretleri’nden özür dilemiştir. İşte bu yıl (1958), Ankara’da açılan bir müftülük imtihanına İhramcızâde Hazretleri’nin teşvikiyle gönderilen Mevlüt

Sarioğlu; Allah'ın nusreti ve büyüklerin himmetiyle o imtihandan başarı ile çıkarak 1958 yılının Kasım ayında Sivas ilçelerinden Hafik Müftülüğü'ne atanmıştır. İşte bu yıllarda İhramcızâde Hazretleri'yle olan münasebetinde ziyadelik ve yoğunluk kazanmıştır. Mürşidi tarafından kendisine hatim memurluğu ve ders verme görevi verilmiştir. Mevlüt Sarioğlu bu emirlere titizlikle riayet etmiş ve hiçbir zaman tevazuunu kaybetmemiştir."

"Vazife Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ndedir."

1969 yılında İhramcızâde Hazretleri dünyasını değiştir. 1970 yılında Darende'den iki ihvan Müftü Mevlüt Sarioğlu'nu ziyaret ederek, kendilerini Hulûsi Efendi Hazretleri'nin göndermiş olduğunu, manevî vazifenin kime verilmiş olduğuna dair fikrini sorarlar. O da, "Bu vazife Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ndedir. Kendisine hürmetlerimi arz edin, bağlığımı bildirin, himmetlerini bekliyoruz." diyerek onları ağırlayıp yolcu eder, bağlılığını belirtmiş olur.

Kısa bir süre Zara ilçesinde müftülük yapar. Daha sonra Kaşal Müftülüğü'ne atanır. Burada bir Kur'an Kursu yaptıracaktır. Bu konuyu Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ne danışmak, fikrini almak, himmet ve dua talep etmek için eşraftan bir iki kişiyle birlikte henüz askere gitmemiş olan genç evladını da yanına alarak Darende'ye gelir.

O gün sohbetle geçer, namazlar Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde kılınır. Kur'an Kursu konusunda istişaresini yapar ve o gece Darende'de misafir kalınır. Ertesi gün Cuma

namazından sonra, G n pınar Şelalesi'nde sahra sohbeti yapılır, semaverler yakılır, ilah ler okunur.

1977 yılında Kangal Müftülüğü'nden emekli olur ve Sivas'a yerleşir. 1980 yılında Cencinli Mehmet Başer ile birlikte Darende'yi ziyaretleri esnasında Hulûsi Efendi Hazretleri: "Müftü Efendi, Sivas'ta hatm-i hacedg n okutmakla sizi g revlendireceğiz." buyurur. Bunun  zerine Müftü Efendi: "Efendim, önce benim mürŐidim olarak beni tamamen teslim aldığınızı, bir mürid olarak size olan bağlığımı bir daha kabul buyurursanız, ondan sonra vereceğiniz emirle vazifeyi ancak yapabilirim." der. Hulûsi Efendi Hazretleri duygulanır, gözleri yaşarır. "Kabul ettik Müftü Efendi, hatmimizi okut." buyurur. Bir müddet evlerde bir müddet de mahalle camisinde hatm-i hacedg n okunmaya devam edilir. Sivas eski Hatim Memuru Nuri Efendi ve Ulu Camii Derneği Sorumlusu Hacı Murat Bey bir rüya görürler. İhramcızâde Hazretleri rüyalarında: "Gardaşım, niye hatmi ayrı okuyorsunuz Hulûsi Efendi'nin hatmine iştirak edin." Şeklinde işaret buyurmasıyla bir Mirac Gecesi'nde Sivas Ulu Camii'nde hep birlikte hatim okurlar.

Hulûsi Efendi Hazretleri bu esnada Hicaz'dadır. Umre ziyareti dönüŐlerinde ziyaretine gelen Müftü Efendi'ye hitaben: "Medine-i Münevvere'de iken, manen Sevgili Peygamberimiz bize müjde verdi. Hatm-i Hacedg n'ın Sivas Ulu Camii'nde MiraŐ Gecesi'nde okuduğunuzdan haber verildi. Peygamberimiz de, biz de memnun olduk." buyurur. Bunun  zerine Müftü Efendi, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin elini öperek, "Sizin manev yatınızın ve himmetinizin eseridir Efendim." diyerek cevap verir.

Dîvân'ın Yazılışı Hakkındaki Hatıra

Müftü Mevlüt Sarıoğlu kendisiyle yapılan bir röportajda Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî ile ilgili tespitlerini şöyle dile getiriyor:

“Sivas'taki bir sohbetlerinde İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi: ‘Evladım Hulûsi, yazdıklarını muhafaza ediyor musun?’ diye sorunca, Hulûsi Efendi Hazretleri o büyük edebinden evet veya hayır diye bir cevap vermedi. Yine günlerden bir gün İhramcızâde Hazretleri: ‘Hulûsi, söylediklerini muhafaza ediyor musun?’ diye sorunca Hulûsi Efendi Hazretleri bu sefer cevaben: ‘Evet Efendim.’ dedi.

Şimdi anlıyorum ki İhramcızâde Efendi Hazretleri'nin bu suallerinin sebebi, ebyatların bir araya toplanması ve neşredilmesi için bir işaretmiş. Çok şükür elimizde böyle kıymetli bir eser var.

Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî eserini, eskiden yazılmış kitaplarla, divanlarla kıyasladığımız zaman manevî derinliğiyle, edebî yönüyle ve hangi hususla mihenge vurursanız vurun hepsinden üstün olduğunu apaçık müşahede edebilirsiniz. Dîvân'ı muhteva ve üslubuyla ne konuda ele alırsanız alın insanı tatmin edecek manevî boşluğu dolduracak bir eser olduğunu görebilirsiniz. Çünkü bunun sebebi tamamen Allah tarafından kalbe doğuş olmasıdır, yani düzme uydurma değildir. Öyle ebyatlar var ki bazı beyitlerin doğuşu tamamı gelmiş bazı beyitlerin doğuşu bir sene sonra tamamlanmış. Hatta tamamlanmamış beyitler var. İşte hakiki doğuş budur. Hakiki söz, hakiki eser budur.”

Necmettin Sarıoğlu Anlatıyor:

1986 yılında müessif bir kaza sonucu iki evladını ve bir torununu kaybeden Hulûsi Efendi Hazretleri cenaze esnasında babam Müftü Mevlüt Sarıoğlu'nun ağlamasına razı olmayarak: "Niçin ağlıyorsun Müftü Efendi?" dedi. Babam da "Efendim dayanamıyorum, elimde değil." diye cevap verdi. Bunun üzerine Hazret: "Bu ay Muharrem ayı, sıra da bize gelmiş, sabırlı olunuz." diyerek etrafındakileri teskin etti.

"Sana Kavuşasım Geldi Sultanım."

Sıkı sık Darende'ye ziyarete gelirdi. Bir kış günü yine Darende'ye gelmek üzere yola çıkılır. Bu esnada Müftü Efendi: "Öğlede inşallah Darende'de oluruz. Yemekte de Hacı Valide kabak tatlısı yapmış olsa ne güzel olur." diye arkadaşlarına latifede bulunur. Kış sebebiyle bir iki yerde araç kara saplanır, hatta Sivas istikametine döner ama o Darende'ye gideceğiz diyerek yola devam edilmesini söyler. *"Dağları aşasım geldi sevdiğim/Sana kavuşasım geldi sultanım."* terennümleriyle yola revan olurlar. Hulûsi Efendi Hazretleri camiden gelir, sofraya hazır ancak yemeğe başlamazlar. "Biraz bekleyelim, Müftü Efendi Sivas'tan ziyarete geliyor, onlar da yetişsinler." buyurur. Kısa bir süre sonra Müftü Efendi ve beraberindekiler gelirler. Yemeğe başlanır. Hulûsi Efendi Hazretleri: "Müftü Efendi, sabahleyin, Hacı Valideniz, bugün Sivas'tan Müftü Efendi ve ihvanlar ziyarete geliyorlar, onlar kabak tatlısını çok severler, ikram edilmek üzere tatlı yapacağım." dedi. Demek ki Validenizin de gönlüne doğmuş, zahiren haber verilmedi ama biz manen gelenimizi gidenimizi biliriz." buyurur.

Müftü Efendi taaccüp ile birlikte biraz da mahcup bir şekilde o ikramdan nasiplenir.

“Ayrılık Gayrılık Yok, Gönüllerimiz Beraberdir.”

Hulûsi Efendi Hazretleri İstanbul’da tedavi görürken Ya Şeyh/Hacı Muhyiddin Tütüncü ile ziyareti giden Müftü Efendi yine duygulanır, “Efendim, ihvanlar sizi soruyorlar, tedavi sebebiyle sizden ayrı kaldık, özlüyoruz. Soranlara ne cevap vereceğim?” diyerek ağlar. Hulûsi Efendi (k.s.): “Müftü Efendi, bizim ihvanımız ervah-ı ezelde ekilen tohumlardır. Elhamdülillah neşvü nema buluyorlar. Ayrılık gayrılık yok, gönüllerimiz beraberdir.” buyururlar.

1990 yılının başlarında Müftü Efendi bir rüya görür. Rüyasında Hulûsi Efendi Hazretleri Maide Suresi’nin 2. ayetinden *“Veteâvenu aley birri ve’t-takvâ/İyilik ve (Allah’ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın.”* bölümünü okur. Buradaki emr-i ilahîyi hatırlatarak, “Evladımız Hamid’imize biat ediniz.” diyerek manevî işaret eder. Yine H. Hamideddin Efendi’ye manevî görevin verildiğine dair İhramcızâde Hazretleri’nden de bir ledünni işaret alır. 14 Haziran 1990 tarihinde rahmet-i Rahman’a kavuşan Hulûsi Efendi Hazretleri’nin 15 Haziran 1990 tarihinde defninden hemen sonra bütün ileri gelen ihvanları toparlayan Müftü Efendi, Darend’e de H. Hamideddin Efendi’ye biat eder. Hatta o ara, “Efendim, Hulûsi Efendi Hazretleri bizi Sivas’a hatim görevlisi olarak memur etmişti. Şimdi siz ne emrederseniz ona göre hareket edeceğim.” der. H. Hamideddin Efendi de: “Müftü Efendi, vazifenize devam ediniz.” buyurur. Bu güzel davranışına binaen Hamideddin Efendi: “Müftü Efendi’nin bu bağlılığı onun derecesini

manen yükseltmiştir.” buyurarak iltifat etmiştir. Hatta nafile namazlarla ilgili bir kitapçık hazırlamasını söyler. Bunu bir emir telakki eden Müftü Efendi'nin hazırladığı eser, “Nafile İbadetler” ismiyle Vakıf yayınları arasında neşredilir.

Müftü Mevlüt Sarıoğlu, 13 Mart 1997 tarihinde vefat eder. Aynı gün ikindi vaktinde çok kalabalık bir cemaat eşliğinde Sivas Ulu Camii Haziresi'ne, İhramcızâde Hazretleri ile hayatta iken yakın arkadaşlarından olan H. Muh-yiddin Tütüncü'nün kabrinin yakınlarına defnedilir. Allah rahmet eylesin.

Hulûsi Efendi Hazretleri, bir tarihte Müftü Mevlüt Sarıoğlu'na hitaben şöyle bir mektup yazmıştı:

“Faziletli Müftü Hacı Mevlüt Efendi Gardaşımıza;

Hazret'in hizmetlerini canına minnet bilerek ifasına sa'y u belîğ gösterdiği Sivas'taki Ulu Camii Şerif'inin kaloriferinin yapılmasına himmet ve gayretinizi bekler, vahibu'l-ataya Hazretleri'nin de ihsânda bulunmasını temenni kılar, gözlerinizden öperim.

Allahu veliyyü't-tevfik, ni'me'l-Mevlâ ve ni'me'r-refîk.”

Tevazulu Bir İnsan;

Uzun Hacı

Güzel insanlar hayatlarını güzelce, tevazulu bir şekilde yaşar ve arkalarında güzel hatıralar bırakırlar. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ne komşuluk şerefine nail olan bahtiyarlardan biri de gönülden bağlılığı her şeyin üstünde tutan, Hacılar Sıragoz Mahallesi'nden Hacı Mustafa Uzun'dur. Halk arasında kısaca Uzun Hacı olarak tanınırdı. Esnaf içinde tevazu abidesi olarak bilinirdi.

1900 yılında Hacılar Sıragoz Mahallesi'nde dünyaya gelir. Aile lakapları Uzunlar olarak bilindiği için soyadı kanunundan sonra Uzun soyadını kullanırlar.

Gençlik yıllarından itibaren ticaret ve kervancılıkla uğraşır, Maraş, Göksun, Pınarbaşı, Gürün, Darende istikametinde nalburiye ve çeşitli ihtiyaç maddeleri naklini ve satışını gerçekleştirir. 1945 yılından itibaren Darende'de sabit nalburiye dükkânı açarak ticarî faaliyetlerini devam ettirir.

İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi (k.s.)'ye olan intisabını Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.) ile de devam ettirir. Hulûsi Efendi'ye yakın olmak, sohbetlerinden istifade etmek maksadıyla, 1974 yılında Zaviye Mahallesi'ne yerleşir. 1986 yılında Hakk'a yürür.

Oğlu Hasan Uzun'dan öğrendiğimiz kadarıyla, geceler boyu ibadet ve sohbet edip, sabah namazlarını Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde kılmak için, seher vaktinde yola düştüğüne aile fertleri çok kere şahit olmuştur. 1965 yılında bir trafik kazası geçirip, sağ ayağının sakatlanmasından sonra da bu azmi hiç eksilmemiş, muhabbeti artarak devam etmiştir.

Oğlu Hasan Uzun diyor ki:

“Bize bazı sözleri, sanki unutmuş gibi sık sık hatırlatırdı. Aslında unutmazdı ama bizim kulağımıza küpe olsun diye tekrar ederdi. Özellikle Somuncu Baba ve ahfadına, Hulûsi Efendi Hazretleri ve ailesine karşı kendi hürmet gösterdiği gibi, bizim de daima hürmet göstermemizi sık sık hatırlatırdı. Bir nevi vasiyette bulunurdu. Öğütlerinde, ticarete kanaatli olmayı, malı fahiş fiyatla satmamayı dile getirirdi. Filan zengin olmuş, şu kadar servet biriktirmiş dediklerinde ilk önce ‘Namazını kılıyor mu?’ sorusunu sorar, eğer kılmıyor derlerse, ‘Alt ucu bağlar gazeli.’ derdi. Helal-haram demeden mal biriktirip, evladına bırakanlara acır, ‘Onlar malını yiyecekler, adamcağız âhirette azabını çekecek, hesabını verecek.’ derdi.”

Büyüklerin Himmeti

Nakşbendî yoluna mensubiyetiyle her zaman iftihar eder, bu yolun büyüklerinin kendine çok himmet ettiklerini zaman zaman anlatırdı. Oğlundan dinleyelim:

“Askerden dönerken, yorulur bir kamışlığın içinde yatar. Rüyasında nuranî yüzlü bir zat gelir ve ‘Oğlum çabuk uyan, kamışlıktan çık!’ der. Bu sözle irkilip dağa doğru çıkınca, kamışlığın alev alev yandığını gözleriyle görür.

Maraş'ta esnaflık yaptığı yıllarda, amcam Osman da Osmaniye'nin bir köyünde satıcılık yapmaktadır. Bir gün yanına tanımadığı bir zat gelir, 'İhramcızâde Hazretleri'nin selamı var, kardeşin Osman çok rahatsız hemen yanına gitmeni istiyor.' der ve gözden kaybolur. Belki de bu gelen Hızır (a.s.)'dır. Hemen atına biner ve Osmaniye'ye gider, amcamı alır doktora götürür, oradan Darende'ye getirir. Üç gün sonra da vefat eder.

Yine Maraş'tan nalburiye malzemesi getirirken, yolunu eşkıyalar keser. O da atından iner, 'Allah'ım atımı sana emanet ediyorum, Peygamberimiz ve onun yolundan giden manevî büyüklerimizin hürmetine malımı da canımı da kurtar.' diye dua eder. Atı serbest bırakır. Eşkıyalar kendine bir şey demezler. Yaya olarak Darende'ye gelen babam mal yüklü atının dükkânın önünde olduğunu görür ve çok sevinir."

Mektupların ve şiirlerin mesajı aslında bütün okuyucularıdır. Sadece ilk yazılan şahsın değil, sonra her okuyanın ondan bir şeyler öğrenmesi lazım. Hulûsî Efendi Hazretleri Mektûbât-ı Hulûsî-i Dârendevî'deki 44. mektubunu Uzun Hacı'ya hitaben kaleme almışlardır:

"Gözüm Nuru!

Eski dostlarından yüz çevirenden yüz çevirmek lâzım ve bütün Allah dostları bu yola niyetli olduklarından, (sen yine de) eski dostlardan uzak olma. Ta ki Allah dostlarının tanıdıklarından olup, kendi dostluğunu bilesin ve böylece gerçek tanışıklık ve yakınlıkla Hakk'ın dostluğuna, olması gereken dostluğa gelesin. Sâkinin elinden mest olmadıkça (bu meclislerdeki sohbetlerde, muhabbetten

nasiplenmedikçe) meyhâne sâliklerinden sayılmadığı gibi (bu muhabbet yolunun yoldaşı sayılmayacağı gibi) gafillerin, Allah'ı unutan, dünya zevklerine dalanların sohbetinden ayrılmadıkça bu gafletten, nefsin bu esaretinden, lüzumsuz işlerle uğraşmaktan kurtulmuş olamazsın.

Ansızın kervan göçer sen de -su vadisindeki susuz kalmış biri gibi- yârsız ve yârânsız kalırsın. Ne sevenin, ne sevdiğin kalır. Bedenin düştüğü durum, onun eriştiği pişmanlık da artık faydasızdır. Bedenin, varlığın bu dersi almış ama ne çare! Hasta olmazdan önce sağlığını en büyük hazine bilmen gerek. Sağlığın senin en kıymetli kazanıcıdır. O sağlık ki en büyük nimettir, en büyük hazinedir. Kendi arzularına uyup mahvolmaya, yok olmaya aday olan budalalardan olma.

Doğru olan iş, gün gibi meydana çıkmış bir devlet ile ayakta kalmak, dik durmak yeterlidir. Her şey apaçık ortada iken böyle bir devletin kıymetini bilmemen yazık ki divanelikten başka bir şey değildir. Doğrusu bu devlet ile ol. O sana yeter.” (Güncelleme: Cemil Gülseren, Bkz: Somuncu Baba Dergisi, Mart 2011, s. 7.)

Bir Şiirin Hikâyesi

Bu mektubun sonunda bir de şiir vardır. Bu şiirin hikâyesi ise şöyle cereyan eder: Hulûsi Efendi Hazretleri'nin sohbet ortamlarına iştirak eden Uzun Hacı bir gün arkadaşlarla birlikte yağ ve bal ikram edeceğine söz verir. Bir müddet geçer davet bir türlü gerçekleşmez. Hazret şu şiiri kaleme alır:

*Uzun Hacı sözün bitirirse ger
Va'dini yerine getirirse ger
İnsâf idüp yârin getirirse ger
Balını yağına katanlardanız*

(Uzun Hacı verdiği sözü tamama erdirip, vadini yerine getirirse, hatta sevdiklerini bir sofraya etrafında toplarsa işte o zaman balını yağa katar bir muhabbet ortamı tesis ederiz.)

*Eğer va'din inkâr etmek isterse
Zahmetsiz murâda yetmek isterse
Yüzünü dolayup gitmek isterse
Boğaz boğaz olup çatanlardanız*

(Eğer verdiği sözü tutmaz, nasıl olsa unutulur der ve o vadini yerine getirmekten kaçınırsa, biz devamımıza devam eder, o sözünü hatırlatırız.)

Bu dörtlükte ahde vefaya vurgu vardır. Vefa, gönül bahçelerinde yetişen bir güldür. Vefalı insanlar duygu, düşünce ve tasavvurda aynı şeyleri gül güzelliğiyle paylaşan kişilerdir. Kin, nefret ve kıskançlık gibi duygular vefakâr gönüllerde kendilerine yer bulamaz. O gül ki sevgi suyuyla beslenir, dalları yeni goncalar açar, güzelliklerle süslenir. Vefayı şiar edinenler, konuşurken doğru söyler, verdiği sözde durur, ettiği yeminlerde vefalı olur.

Kur'ân-ı Kerim'de, Yüce Allah (c.c.), kendisinin vefalı olduğunu dile getirdiği gibi, vefayı başta peygamberler olmak üzere seçkin kişilerin özelliklerinden ve insanlığın temel iyiliklerinden biri olarak zikreder. Şiir şöyle devam eder:

*Gürün'e Sivas'a kaçsa imdâda
Bu borçdan kurtulup olmaz âzâde
Eğer âhiretde eğer dünyâda
Varup yakasını tutanlardanız*

(Gürün'e, Sivas'a gidip, birilerini yardıma çağırrsa, bu borcunu ödemedikten sonra biz vazgeçmeyiz. Bu dünyada vermezse, âhirette alırız.)

*Maksûdumuz yâğ u bâl değil elbet
Gönülden gönüle hasbî meveddet
Hâsıl etmek için zevk-ı muhabbet
Âlemi bir pula satanlardanız*

(Aslında sürdüğümüz dava yeme içme davası değil. Bir muhabbet oluşturmak için böyle söylüyoruz. Kardeşlik duygusunun, ikramın, arkadaşlarla paylaşmanın önemine vurgu için dile getiriyoruz. Yoksa dünyalık şeylere bir ihtiyacımız da yok, itibar da etmeyiz.)

*Dünyâyı ukbâyı arkaya atup
Hırkayı destârı şarâba satup
Dost için yağını balına katup
Toprağa yüz koyup yatanlardanız*

(Biz dünyayı ve ukbayı muhabbet için terk etmişiz. Dostlarımızla içeceğimiz bir bardak çay, bizim için daha değerlidir. Dostlarımızın gönül birliğinin sağlanmasını, şeriat ve tarikat bilgilerinin artmasını, irfanlarının yücelmesini istiyoruz. Ve bunu da tevazu ile yerine getiriyoruz.)

*Eğer Antep eğer gitse Maraş'a
Kurtarırım sanup düşse telâşa
Elbet bir gün gelir isek baş başa
Oyunda kendini utanlardanız*

(Antep'e veya daha önceden arkadaşlarının bulunduğu, ticaret yaptığı Maraş'a gitse bile bu işten kurtulamaz. Mutlaka bir gün yüz yüze geleceğiz ve o da bizim dediğimizi yerine getirecek.)

*Eğer gönlümüzü almak isterse
Gemisin' engine salmak isterse
Soyunup bu bahre dalmak isterse
Tutup yakasından atanlardanız*

(Gönlümüzü almak ister, bizi razı etmek isterse, teva-zu gösterip enginlere yelkenini indirmeli, hatta muhabbet deryasına dalmak, derinlerden inci mercan toplamak istiyorsa, biz onu bu manevîyat denizine atarız.)

*Bu bâl u bu yağdan asıl murâdım
Şerîat tarîkat remzini yâdım
Bu sırrı söyleten büyük üstâdım
Can verüp eteğin tutanlardanız*

(Şeriatle tarikatın bir Müslüman'da birleşmesi öyle güzeldir ki bir sofradaki bal ve yağ gibidir. Pirim İhramcızâ-de Hazretleri'nin himmetiyle sana bunları hatırlatırken, ben ona sıdkı candan bağlıyım.)

Bu hatıraya muvafık bir güzel menkıbe nakledelim:

Bal Tefsiri

Hz. Ali Efendimiz (r.a.) bir gün bir gazâdan, bir harbden dönmüştüler.

Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman (radiyallahü anhüm) Hz. Ali Efendimizin hanesine (evine) varıp: “Gazân mübarek olsun, Ey Allah’ın Aslanı.” diyerek tebrik ettiler.

Hz. Ali Efendimiz, misafirlerine billur gibi pırıl pırıl parlayan, ışıltılı yanan kalaylı bir kâse içinde bal getirip bu seçkin misafirlerine ikram etti.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) Efendimiz, elini uzatıp baldan yemek üzereyken balın içinde gayet ince bir kılın uzanmakta olduğunu gördü. Ve kılı almak istedi. Hz. Ömer (r.a.) mani oldu.

Hz. Ömer Efendimiz: “Bırak Ya Eba Bekir! Bizler ki Allah Rasûlü’nün cihar-ı yâriyiz. Umulur ki bizleri tecrübe için bu kıl buraya konmuştur. Bu vesileyle her birimiz bu bal hakkında birer tefsirde bulunalım.” buyurdu.

Hz. Ebu Bekir (r.a.) Efendimiz, tefsirinde şöyle buyurdu: “Namaz kılan mü’minlerin kalbi nurludur bu kâsedan, dünya meşgalesini gönlüne sokmadan namazını kılmak tatlıdır bu baldan ve tüm mahlûkattan uzak olmak suretiyle Cenab-ı Hakk’a yönelmek incedir bu kıldan.”

Hz. Ömer (r.a.) Efendimiz de tefsirinde buyurdu ki: “Misafirlerini seven hane (ev) sahibinin kalbi nurludur bu kâsedan, misafiriyle sohbet etmek tatlıdır bu baldan. Misafirlerin kalbi incedir bu kıldan.”

Hz. Osman (r.a.) Efendimiz de tefsirinde: “Âlimlerin

kalbi nurludur bu kâsedan. Âlimler ile sohbet etmek tatlıdır bu baldan. Kur'an-ı Kerim'e mana vermek incedir bu kıldan."

Hz. Ali (r.a.) Efendimiz de tefsirinde: "Gazâya giden gazilerin kalbi nurludur bu kâsedan. Kâfirlerle cenk etmek tatlıdır bu baldan. Kul hakkı geçirmeden hanesine (evine) dönmek incedir bu kıldan."

Cihar-ı yâr-i güzünün bu nükteli ve hikmetli tefsirini duyan Hz. Fatıma çok çok duygulanmış ve o da kendisine göre bir tefsir yapmıştır.

Hz. Fatıma Validemiz de tefsirinde şöyle buyurdu: "Kocasını razı eden kadının kalbi nurludur bu tabaktan. Kocasına eza-cefa vermeden güzel güzel geçinmek tatlıdır bu baldan. Kocasının hakkını yerine getirmek ve onu memnun etmek incedir bu kıldan."

Bu esnada Rasûlullah Efendimize haber iletiler. Tam bu sırada Rasûlullah da teşrif etti. Ve durumdan haberdar oldu. Rasûlullah: "Dostlarım bir tefsir de ben yapayım." buyurdu ve: "Ümmetimin kalbi nurludur bu tabaktan. Keuser şarabı tatlıdır bu baldan. Şeriatımın yolu incedir bu kıldan."

Bu esnada Cenab-ı Hak, Cebrail (a.s.)'i göndermişti. Cebrail de bir tefsirde bulundu:

"Kardeşim Ya Muhammed (s.a.v.)! Senin peygamberlik mührün nurludur bu tabaktan. Yarın kıyamet gününde ümmetine şefaath etmen tatlıdır bu baldan. Sırat köprüsü incedir bu kıldan."

Hulûsi Efendi Hazretleri Divan'ın da şöyle buyurur:

*Şeriat tarikat resm-i râhımız
Hakikat ma'rifet izz ü câhımız
Tevhûddir hısnımız Hak penâhımız
Sanma bizi yoldan sapanlardanız*

Ümmetin önderleri olan kâmil veliler, hakikaten ilmen ve ahlâken peygamberlerin varisleri oldukları için hep hayır için çalışırlar. Dinin hükümlerine göre hareket eder, tasavvufun ince yolunda merhale kat ederler. Onlar, vahy kaynağından feyz alarak Rasûlullah'ın zikrini yaşatmak, dininin eserlerini, şeriat ve ahlâkının bilgilerini yaymak için ümmete hayır ve fazilet öğretmek itibarıyla cennette Rıdvan kaynağından akan Kevser Nehri'ne benzerler. Peygamberler, Allah'ı bilme esaslarında birlik olup da şeriat (dinin amelî hükümlerinde) farklı olarak halkın kurtuluşu için ilâhî rahmetin yayıcıları olduğu gibi, ümmetin bilgileri de kalbleri hak tevhîdi ve vicdanları Muhammedî ahlâk üzere rıdvan neşesiyle Muhammedî şeriatın esaslarında birlik ile halka rahmet yayarlar.

Uzun Hacı'ya yazılan şiirin son dördlüğü şöyledir:

*Hulûsî dost'çün toprak yüzümüz
Uzun Hacı bizim iki gözümüz
Eğer lâtif gelmez ise sözümüz
Hicâb deryâsına batanlardanız*

Bu son dördlükte Hulûsî Efendi Hazretleri tevazuunun zirvesini beyan buyurmuştur. Onu ne kadar çok sevdiğini belirtmiştir. Sözlerinden gücenmemesini arzu etmiştir.

Biz de bu vesile ile bir tevazu abidesi olan Uzun Hacı Mustafa'yı rahmetle analım...

Darendeli Esnaflar Anlatıyor:

“Hatıralarla Hulûsi Efendi (k.s.)”

Hayatının her safhasında insanlığa hizmet şevkiyle dolu olan Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, yaşamış olduğu çevresine, beldesine ve tüm insanlığa daima faydalı işler yapma gayretinde olmuştur. Azmettiği her girişimde, mutlak bir hayır ve hikmet olan Efendi Hazretleri, yaratılanı Yaratan’dan ötürü sevmiş ve ona hizmeti, hak düstur kabul etmiştir.

Hulûsi Efendi Hazretleri’nin Darend’e ve elinin erdiği başka yerlere yapmış olduğu hizmetler sayısızdır. Çünkü o mübarek zat, bu hizmetleri bir can sıkıntısının, boş zaman değerlendirme arzusunun neticesinde değil, bizzat gündelik hayatın ihtiyaçlarına binaen yapmıştır. Bu anlamda o hepimizin çok iyi bildiği hizmetleri gerçekleştirmeye bir ömür adamıştır. Şimdi Darendeli esnaflardan hatıralar dinleyelim:

**Abdullah Karakurt/Darend’e Eski Belediye Başkanı
(81) Anlatıyor:**

“Darend’e’ye İlçe Halk Kütüphanesi’ni kazandırma faaliyetini şöyle nakledebilirim:

Hulûsi Efendi (k.s.) çeşitli zamanlarda Darende'nin meselelerini Ankara'da yetkililerle görüşmek üzere teşkil edilen heyetlerde yer alırdı. İşte bu ziyaretlerin birisinde, zamanın Kültür Bakanı Mükerrerem Taşcıoğlu'na Darende'ye kütüphane yapılması talebi iletildi. Bakan Bey, Osman Hulûsi Efendi'yi daha önceden tanıyordu. Kitaba ve kültüre verdiği değeri bildiği için;

'Arsayı temin eder etmez emriniz başım üstüne hocam.' dedi. Heyetimiz Darende'ye döndükten sonra, Hulûsi Efendi, Başkanı bulunduğu Darende İmam-Hatip Lisesi Yapıtırma ve Yaşatma Derneği adına satın aldığı arsanın tapusunu kütüphane yapılmak üzere Kültür Bakanlığı'na devretti. Benim de içinde bulunduğum bir heyetle 3 katlı bir kütüphane yapılma arzumuzu ilgili müsteşara ilettiğimizde müsteşar bize: 'Sizin arzu ettiğiniz proje il merkezlerinde tatbik ettiğimiz bir projedir. Teklif edilse bile 10.000 nüfuslu bir ilçeye yapılması imkânsızdır. Devlet Planlama'dan yatırım teklifi çıkmaz.' deyince, Hulûsi Efendi Hazretleri ona 'Siz teklif edin, ümitliyiz, inşallah çıkar.' diye buyurdu.

O da bize 'Ama bu proje çıkmaz.' diye tekrarladı.

Daha sonra Devlet Planlama'dan yatırımı onaylanan 4 kütüphaneden birisi Darende İlçe Halk Kütüphanesi'ydi, diğerleri değişik 3 il merkezi için düşünülmüştü. Hulûsi Efendi'nin sözü de yerini buldu.

Ben inanıyorum ki, kütüphanemizin tahsisi ve yapımı Osman Hulûsi Efendi'nin gayret ve himmetiyle olmuştur.

Bir başka hatıram ise şu şekildedir: Kütüphanenin Sadrazam Mehmet Paşa Külliyesi'nin arsası üzerinde yapılması

da tesadüfî değildir. Osman Hulûsi Efendi'nin, Kültür Bakanı Mükerrer Taşcıoğlu'nun yanında beş altı Bakan ve elli kadar milletvekili ile de görüştüler. Milletvekilleri Osman Hulûsi Efendi'nin etrafında ayaküstü bir sohbet hal-kası oluşturdu. Kültür Bakanı Mükerrer Taşcıoğlu şöyle dedi: 'Hocam, kendinizi niçin gizliyorsunuz, siz Allah'ın bir veli kulusunuz. Birçok vatandaşımız bir milletvekili ile görüşmek için saatlerce bekliyor. Bakın etrafınızda birkaç Bakan ve nice milletvekili vardır. Bu sizin büyük bir şahsiyet olmanızın en büyük göstergesi değil mi?' dedi.

Yine başkanlığını Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin yaptığı benim de Darende Belediye Başkanı sıfatıyla içinde bulunduğum, bir heyetle Başbakan Turgut Özal Bey'le görüşmeye gitmiştik. Bakanlar Kurulu toplantısında olan Başbakan, çıkışında bir yurt dışı seyahati için hemen hareket edecekmiş. İlgililer, Başbakan'a durumu bildirince, Turgut Özal, seyahat programını bir saat erteleyerek Osman Hulûsi Efendi'yle beraber gelen heyetimizle görüştü. O vakit özel kalem müdürü bize şöyle dedi:

'Sayın Başbakan'ın emri vardır. Bakanlar Kurulu'nda bile olsam şu iki kişi telefon ederse hiç sormadan bağlayınız. Biri annem biri de Darendeli Osman Hulûsi Efendi.' Hayretimizi gizleyemedik...

Atalarımız ne güzel söylemişler: 'Göl yerinden su eksik olmaz.' diye. Hulûsi Efendi'den sonra evladı H. Hamideddin Ateş Efendi teslim almış olduğu hizmet bayrağını gönül burçlarının en zirvesine taşımıştır. Darende'mize çok önemli hizmetleri olmuştur. Olmaya da devam etmektedir. Kendisine müteşekkirimiz."

H. Ahmet Söylemez (82) Anlatıyor:

“Almanya seyahati esnasında Hulûsi Efendi ile birçok ülkenin sınır kapısından geçerek Almanya’daki hemşehrilerimizi ziyaret ettik. O öyle büyük bir insan, Allah’ın öyle sevgili kulu idi ki, yabancı devletlerin sınır kapılarında ki görevliler onun valizini hiç açmadılar, onun üzerini hiç aramadılar. Bizim bütün eşyalarımız gözden geçirilirken, muhterem Hulûsi Efendi’ye yabancı görevliler bile hürmet ediyor, ona güveniyor ve saygı gösteriyorlardı. O bütün âlemin sevgisini ve güvenini kazanmış bir şahsiyetti. Onun için büyük işler başarmış ve millete, memlekete hizmet etmiştir.

Hulûsi Efendi Hazretleri Almanya seyahatimizde bana hitaben, ‘H. Ahmet Ağa, inşaallah sizinle bir de hacda tavaf yaparız. Hac arkadaşımız da olursunuz.’ buyurmuştu. Zaman elvermedi yıllar geçti. Hulûsi Efendi Hazretleri 1990 yılının Haziran ayında âhirete göçtü.

1999 yılında Darendeli hacılar olarak bir katile ile H. Hamideddin Ateş Efendi’nin yanına gidip ‘Allah’a ısmarladık, hacca gidiyoruz, dua buyurun.’ dedik. Aradan günler geçti, ani bir kararla H. Hamideddin Efendi de bayrama yakın hac ziyareti için Hicaz’a gelmiş. Olacak bu ya tam bizim kaldığımız otelin karşısındaki otele yerleşmişler. Bizim otelin önünde duran Darendeli hemşerimiz Şeyho Yurdakul, bir gün karşısında aniden Hamideddin Efendi’yi uzaktan görünce şaşırılmış. Acaba yanlış mı görüyorum, birkaç gün önce, Allah’a ısmarladık dedik, bize geleceğim falan demedi, demek ki birine benzetiyorum, diyerek yaklaşmış. Hamideddin Efendi halini hatırını sormuş, görüşmüşler. Bizleri sormuş, otelin yakın olduğunu öğrenince, ‘Biz hemşehrilerimizin

yanına gidelim, görüşelim.’ demiş. Arkadaşlar haber verdi hepimiz, koridora çıktık. Hamideddin Efendi’yle görüştük. Bu arada ben, ‘Efendim, muhterem babanız Almanya’dayken bir sözü vardı, ‘Sizinle bir tavaf yaparız, hac arkadaşı oluruz.’ buyurmuştu. O sözü gerçekleştirmek size nasip olacak? Sizinle birlikte bir tavaf yapabilir miyiz?’ dedim. Efendi de sağ olsun bizleri kırmadı ‘Efendi Hazretleri’nin sözünü ben yerine getiririm.’ dedi, beraber Kâbe-i Şerif’i tavaf ettik. O gün akşam Darendeli hacılar gurubundaki arkadaşlarımızı akşam yemeğine ve çay içmeye oteline davet etti, bizlere ikramlarda bulundu. Allah razı olsun.”

Sinan Sunguroğlu (54) Anlatıyor:

“Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, topluma rehberlik yapan, ardında güzel bir iz bırakan çok değerli bir büyüğümüzdü. Darendeliler olarak bizler onu her zaman hayırla yâd ederiz. İlçemizdeki pek çok hayır işi onun öncülüğünde gerçekleşmiştir. Bunun yanında nice öğrencinin yetişmesine öncülük etmiştir. Babam Hulûsi Sunguroğlu bir gün bizleri, bütün kardeşlerimi bir araya topladı bize şu öğütte bulundu. ‘Evlatlarım size öğüdümdür, Hulûsi Efendi Hazretleri ve o aileye, evlatlarına karşı, saygıda kusur ederseniz hakkımı helal etmem. Onlar öyle güvenilir kimselerdir ki dükkânınızın, petrolünüzün anahtarını isteseler, tereddütsüz teslim edin. Darendede’ye devletimizin hizmetlerine çok emekleri geçmiştir.’ dedi.

Biz de her zaman bu öğütlere uymaya çalıştık. Allah razı olsun, Hulûsi Efendi’den sonra, Hamideddin Ateş Efendi Darendede’mizi Vakıf faaliyetleri ve Somuncu Baba Külliyesi’yle dünyaya tanıtmıştır. İlçemize çok önemli hizmetler

sunmuştur. Bizim saygımız sonsuzdur. Zaviye'ye gelip giden binlerce insan Darende için de bir katkı sağlamaktadır.

Ayrıca Seyyid Ahmet Şemsettin Ateş Ağabey de çok nazik ve örnek bir insandı. Bizimle bir müddet iş ortaklığı yaptı. Hatta o zaman, esnaftan bazıları "Sunguroğlu ile ortak olma." demelerine rağmen, bir gönül kazanmak için, istemez insanların sözlerine aldırış etmeden bizlere sahip çıktı. Ben hayatımda iki kişinin vefatına çok üzüldüm. Biri babam Hulûsi Sunguroğlu biri de Ahmet Şemsettin Ateş Ağabeydir."

Kebapçı Durmuş (1950) Anlatıyor:

"1979 yılında bir yakınımız trafik kazası sonucu Tokat'ın Turhal ilçesinde mahkûm olmuştu. O yakınımızı ziyaret etmek maksadıyla birkaç hemşehrimizle hususi arabamızla yola koyulduk. Tabii o zaman benzin kuyruklarının olduğu, karaborsa zamanlarıydı. Sivas'ta benzinimizin azaldığını hissettik ancak alamadık. Derken Tokat yolu boyunca hiçbir istasyondan benzin alamadık. Turhal ilçesi girişinde arabamızın benzini bitmek üzereyken bir petrole girdik. Artık naçar kaldığımız için pompacıyla muhatap olmak yerine direk patronun yanına gittik. Önce nereli olduğumuzu sordu. Biz de, 'Malatya'nın Darende ilçesindiniz.' dedik. Petrol sahibi, 'Hulûsi Efendi Hazretleri'ni tanır mısınız?' diye ikinci soruyu sordu. Biz de, 'Elbette tanırız memleketimizin büyüğü, hayır sahibi güzel bir insandır.' dedik. Bunun üzerine petrol sahibi, 'Hulûsi Efendi'nin hemşehrilerinin işine yardımcı olmak bizim için şereftir.' diyerek depomuzu doldurdu. Allah razı olsun, işimiz büyüğümüzün sayesinde görülmüş oldu."

Sezai Karakoç'tan Hatıralar ve *Hulûsi Efendi (k.s.)*

Âb-ı hayât; ebedî dirilişin esrarına vâkıf olarak, ölüm-süzlük sırrını yakalamaktır. Âb-ı hayât, insân-ı kâmindir. İnsan-ı kâmiller, gönüllere diriliş ruhu ve canlılık verir, yüreklere muhabbeti nakşederler. Dîvân-ı Hulûsî-i Dârendevî'nin beyitlerinde hayat kaynağını bulanların, bir emlik kuzunun anasını emdiği gibi, doya doya bu mısralardan, ilahî feyz ve ilham alıp, gıdalandıklarını bir beyitte şöyle buyurmuş Hazret:

*Ölmeden öndin bul memât, hayy ol içip âb-ı hayât
Hem ol ki mahvü mahz-ı zat cân vâkıf-ı esrâr ola*

Onların mübarek elleriyle çevrelerine avuç avuç saçtıkları hizmet ve muhabbet suyu o toprakların her zerresine dokunduğu için güller bitiren altın damlalarıdır. Onların selamları, kelâmları, şiirleri, beyitleri, sohbetleri, dirilik suyu, hayat çeşmesidir. İşte Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'yi Darendé'de ziyaret edip, âb-ı hayat misali sohbetine bundan 55 yıl önce; yani 1958 yılında katılan Şair ve Mütefekkir Sezai Karakoç, özündeki diriliş ruhunu şahlandırmıştır.

Şimdi, Diriliş Haftalık Düşünce Edebiyat ve Siyaset Dergisinin satırlarındaki hatıralarını birlikte okuyalım:

Sezai Karakoç'tan Hatıralar /

Malatya - Akçadağ - Darende

“Akçadağ'da teftişte iken, cumartesi öğleden sonraları ve pazarları, Malatya'ya gidiyordum. Bu sebeple Malatya'yı gezmiş, görmüş ve tanımış oldum. Eski Malatya'yı da gidip gezdik Malatyalı arkadaşlarla. Orası tam tarihî bir hava taşıyordu gördüğümde. Battal Gazi'nin ruhu hissediliyordu havasında. Zaten Malatya'da ve her Malatyalıda Battal Gazi'den adeta bir iz, bir cezbe, bir coşku vardır. O ruhun şuurunu taşıyan Malatyalıda, bu coşku, amacına varmaktadır.”

...

Hulûsi Efendi'yi Ziyaret

“Ben Akçadağ'dayken, İhsan (Babalı) da Malatya'dan Darende'ye geçti. Darende'de Maliye'nin defterleri yanmış olduğundan kayıtların yeniden tesisi gerekiyormuş. Bir pazar günü, Akçadağ'dan, Malmüdürü'yle, Ziraat Müdürlüğü'ne ait bir ciple Darende'ye gittik. Malmüdürü, ayrılıp arkadaşlarının yanına gitti. Ben ve İhsan ise Hulûsi Efendi'yi ziyarete gittik. Hulûsi Efendi, Somuncu Baba ahfadından olup o zaman dahi tasavvufî şiirlerini meydana getirdiği Dîvân'a sahip bir zât idi. Darende, çok enteresan eski bir şehrimizdir. Evleri aralıklı, bahçeli olup arabayla belki yarım saatten fazla gittiğimiz halde öbür ucuna varamadık. Her ev bir kale gibi idi. Bu evlerin, daha çok savunmaya göre yapılmış olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Hulûsi Efendi'nin oturduğu

Zaviye Mahallesi ise, Darende'den uzakta, ayrı bir semtti. Hatta oraya giderken yıkılmış eski bir mahallenin tek başına kalmış minaresini gördük. Bu minarenin yalnızlığı bana dokunmuştu. Bu anımı asla unutamıyorum.

Zaviye Mahallesi kavak ağaçları içinde sevimli bir yerdi. Hulûsi Efendi, bizi vakur, samimi bir şekilde karşıladı. Kütüphanesinde oturduk. Daha sonra taştan duvarlar gibi yükselen, yazın en sıcak gününde serin bir havası olan bir boğaza, Tohma Irmağı'nın kıyısına gittik. Suyun kenarında ağaç altına kilimler serilmişti. Semaver sürekllice kaynıyordu. 15-20 kadar kişi, ak saçlıları da dâhil son derece saygı gösteriyorlardı Hulûsi Efendi'ye. Aşkla hizmet ediyorlardı. Orada oturup çay içip sohbet ettik. O zaman genç denecek bir yaşta olan Hulûsi Efendi'nin, olgunluğu ve seçkinliği hemen göze çarpıyordu. Daha sonra o bizi Somuncu Baba'nın türbesinin içinde yer aldığı camiye götürdü. Orda aileleriyle ziyarete gelmiş birçok kişi gördük. Büyük bir kalabalık vardı orada. Günlerce kalırlarmış gelenler. Hulûsi Efendi'ye bağlı olup Adana'da veya başka yerlerde bulunan kimselerin gönderdikleri bağışlar, hatta tüccarların dükkânlarından gönderdikleri giyim eşyası vs. oraya gelenlere tahsis edilir, dağıtılmış. Oraya gelenler misafir kabul edilir ve ağırlanmış.

Somuncu Baba'nın türbesine ve camiye gelip giden ziyaretçilere sahip çıkma görevi, Hulûsi Efendi'ye babadan, dededen kalma bir vazife imiş. Hulûsi Efendi'ye gelen giden, onu ziyaret eden çok kişi oluyormuş. O yıl, İçişleri Bakanı olan Namık Gedik de gelmiş, bir gece Hulûsi Efendi'de misafir kalmıştı. Hatta Bakan, doktor olduğu için Hulûsi Efendi ona yazma bir tıp kitabı hediye etmiş."

“Cennetten Bir Zamanı Yaşadık”

“Tohma Suyu’nun coşkunculuk içinde aktığı boğazın yar-
ma gibi görülen kenar kayalarının içinde, çok eski mede-
niyet dönemlerinden kalma suyolları vardı. Bu yollardan
biri kayaların içinde bir havuz yapıyordu. Kral kızının
orada yıkandığını rivayet edermiş halk efsanesi. Ayrıca o
kayaların içinde ince su kanalları bulunuyordu ve bu ka-
nallar bazı yerlerde biraz genişliyordu. Oralarda da, hiç
bir yerde görülmeyen balıklar yaşıyordu. Yeşil renkli bu
balıklar, sanki camdan ve naylondandı ve etsizdi. Zaten bu
balıklara dokunulmuyordu. Adeta kutsal kabul ediliyor-
lardı. Bunlar sanki balık değil de, ruhların tecessüm etmiş
görüntüleri idi.

Tohma’nın kenarında sanki ebedi bir yazı, cennetten bir
zamanı yaşadık bir kaç saat, Hulûsi Efendi ve dostlarıyla.
Kırk yıl beraber kalmış gibi kaynaşmış ve içten dost ol-
muştuk. Kelimelerle ifade edilemeyen, sükût içinde açmış
çiçeklerle bezeli bu manevî havayı akşama kadar teneffüs
ettikten sonra adeta istemeyerek oradan ayrıldık.”

Darende’de Sakız Satan Çocuklar

“Darende eski bir şehir. Sokaklarında çocuklar bağıra
çağırarak sakız satıyorlardı. Sanırım, iş hayatına küçükten
alışmaları için. Yoksa orada kim sakız alacaktı? Kayseri’de
de çocuklar marul satmakla işe başlarlarmış. Marul son-
radan geldi Türkiye’ye. Eskiden yerli marula has denirdi.
Has, küçük, fakat lezzetli yerli marul tipiydi. Denildiğine
göre, Kayseri’de her çocuk, zengin fakir farkı olmaksızın,
has satmak zorundaymış. İşte Darende’de de, bunun gibi,
gördüğüm çocukların sakız satması âdeti vardı.

Bir de anlatıldığına göre, Darende’de ancak Darendelilerin bildiği özel bir dil varmış. Bunu yabancıların yanında anlamasını istemedikleri konuları konuşurken kullanırlarmış. Bu anlattıklarım, 1958 yılına ait, kulağıma çalınanlardı.”

Hulûsi Efendi ve Darende’nin Dirilişi

“Darende’ye giderken, bahçelik bir yer gösterdiler; burada vaktiyle, bu yörede yetişmiş otuz üç paşanın buluştuğunu söylediler. Yani, Eğinli, Arapkırlı, Darendeli otuz üç Osmanlı Paşası orada buluşmuşlar. Orası da ismini bu buluşmadan almış. Osmanlıların insan yetiştirmekteki kudretini ifade eden parlak bir misal.

Hulûsi Efendi, Zaviye Mahallesi’ni çalışıp çabalayarak ihya etmişti. Daha Darende’ye elektrik gelmeden Zaviye Mahallesi’ne elektrik getirmişti. Duyduğum doğruysa sonradan hastane yaptırma gayretinde imiş. Bu yıllarda da İnönü Üniversitesi’ne bağlı bir kampus olarak bir fakülte yapılması söz konusu idi. Yine Hulûsi Efendi’nin yardımıyla tabii. Bilmiyorum o fakülte yapıldı mı?

...

Malmüdürüyle buluşup yola koyuldum. Belki on defa bozulan aracımızın bu arızaları yüzünden ancak sabaha doğru, 2 veya 3’te Akçadağ’a vardık. Hatta sonunda benzinimiz de bitti, neyse ki ondan sonra yolumuz hep iniş olduğundan benzinsiz olarak ilçeye varmayı başardık. Yaz olduğu halde, kara iklimi olduğundan gece de oldukça soğuktu. Bir hafta sonu tatilinde de Akçadağ’dan Ergani’ye gidip ailemi ziyaret ettim.” (Sezai Karakoç, Hatırlar, Diriliş Haftalık Düşünce Edebiyat ve Siyaset Dergisi, Yıl: 30, Dönem; 7, Sayı: 77, 05 Ocak 1990.)

Sezai Karakoç ve Diriliş Dergisi

Sezai Karakoç, 22 Ocak 1933 tarihinde Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde dünyaya geldi.

Gaziantep Lisesi'nden 1950'de mezun oldu. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni kazanarak başladığı yükseköğrenimini 1955'te fakültenin mali şubesinden mezuniyetle tamamladı. Mecburi hizmet sebebiyle Maliye Bakanlığı'nda Hazine Genel Müdürlüğü Dış Tediye Muvazenesi Bölümüne atandı. Daha sonra Maliye Müfettişliği sınavını kazanarak 11 Ocak 1956'da müfettiş yardımcılığı görevine başladı. 1959 yılında İstanbul'da Gelirler Kontrolörü olarak görev aldı. 1973'ten bu yana da hiçbir resmî görev almadı.

İstanbul'da Diriliş Yayınları ve Diriliş Dergisi'ni kurdu. 2006 yılında Kültür Bakanlığı özel ödülü ile ödüllendirildi. Şair, yazar, mütefekkir ve siyasetçi olan Sezai Karakoç, 2011 yılı Cumhurbaşkanlığı Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

Sezai Karakoç, 1960'tan itibaren, Diriliş dergisini yayımladı. Diriliş dergisi yerli düşünce ve edebiyatın en önemli dergilerinden biri oldu. Diriliş dergisi, gerek edebiyatımız gerekse fikir ve kültür hayatımız için bir okul olmuş, çok sayıda aydın ve sanatçı yetiştirmiştir.

Diriliş Akımının Yol Haritası

Sezai Karakoç Diriliş akımının yol haritasını şöyle özetlemektedir:

“Diriliş yolu ve akımı, İslâm’ın ruhundan, ilkelerinden, ahlakından alınan ilham ve aşkla, kendimizi yeni bir ‘ses’e kavuşturmanın yoludur. ‘Öfke’ yolu değildir. Dirilmiş bir gençlik, aydınlık bir gelecek, altın bir şimdiki zaman. Size bir harita açtık. Bir rüya haritası.

Hakikat aşınmaz. İpekten yumuşaktır hakikat, ama çelikten de, elmadan da, platinden de serttir. Onların aşındırmak için yaptıkları, sonunda hakikatin daha iyi ortaya çıkmasına yarayacaktır. Ve hakikat erlerinin çalışmalarına Allah’ın verdiği zafer bir gün gerçekleşir, ölüm ve batım günleri sona erer, Diriliş günü gelir.”

Diriliş erinin bilmesi gereken şey; “Güneşin doğmasını sabırsızlıkla bekleyen insan, uykuda kalmaktan korkuyorsa, bütün geceyi uykusuz geçirmeyi göze almalıdır.”

Yunus Gönüllü İnsanlar

İslâmî hassasiyete sahip bir şair olan Sezai Karakoç, Yunus gönüllü bir insandır. Yunus Emre incelemesini 1965 yılında yayınlamıştır. Eser, yayınlanmasından hemen sonra dikkatleri üzerine çekmiş ve günümüze kadar Ahmet Kabaklı’dan Konur Ertop’a, Gaffar Taşkın’dan Cahit Zarifoğlu, Vehbi Vakkasoğlu, Şakir Diclehan, Selahaddin Yaşar, Nurettin Durman ve Şaban Sağlık’a kadar çok farklı kişilerin kitap ve yazılarına konu olmuştur.

Yunus Emre kitabında Karakoç, Yunus’un yetiştiği çevrenin bir manzarasını çizer. 13-14. yüzyıllar Anadolu’nun ruhî, sosyal, tarihî rönesansının çağıdır ve Mevlâna, Hacı Bektaş, Hacı Bayram’la tarikatların ortaya çıkışı “Osmanlı’nın bir uçak hızıyla gelişmesi, Anadolu’yu her yönden

bir yediveren üzüm kütüğü haline” getirmiştir. Dünya sağ ve sol (Haçlı ve Moğol) eliyle Anadolu’yu boğmak isterken o dünyaya meydan okumalı ve ayağa kalkmalı idi. Veya hiç ve yok olmalı. İşte Yunus, Büyük Anadolu’nun bu şafak görünüşünde “Âb-ı hayattan” başka bir şey değildir.

Sezai Karakoç’a göre bu devirde “Milletlerin birer tabîb-i manevîsi olan Şeyh Hamid-i Veli, Hacı Bayram-ı Veli büyük adamlar ve liderler arka arkaya sökün etmemiş olsaydı, bir taşın üstünde tüneyip bin yıl kıpırdamadan duran, entrika bakışlı ‘Bizans baykuşu’ yeniden dirilip belki de Anadolu’yu ele geçirecekti.” der. Karakoç, şairlerin ortaya çıkışını da şöyle anlatır: “Bu şekilde Anadolu baştanbaşa yenilenirken İslâm’ın gelenekleşmiş şiir ve şiir adamları da zuhur edecektir. Yani İslâm bülbülleri zuhur edecektir. Onun ideali “İslâm’ı en sade fakat en güçlü deyişler içinde halka yaymaktır.”

Sürmeli Duran Bak:

“Gönüllere Şifa Sundular.”

Aşağıulupınar kasabasından “Sürmeli” adıyla bilinen Duran Bak ağabeyimizle zaman zaman görüşür, hatıralarını dinlerdik. 1930 doğumlu olan, yaklaşık kırk yıl esansçılık yapan bu ağabeyimiz, güzel kokuların zevkli bir kullanıcısı idi. Aynı zamanda ömrünün büyük bir kısmını seyyar ticaretle ve A. Ulupınar kasabasında kayıscılık yaparak geçirmişti. Henüz yedi yaşındayken seyyar esansçılık yapan, ustasının yanında çömez (çırak) olarak, diyar diyar dolaşır. 1939 Erzincan depreminde Erzincan’da yaşadığı acıları kendisinden dinlemiştik. Bu felakette arkadaşlarından ikisinin enkaz altında kalarak vefat ettiğini gözleri nemli olarak anlatmıştı. Çok güzel sesi ve gazel okumasıyla da bilinen Sürmeli Duran Bak, herkesin tren yolculuğuna mecbur olduğu yıllarda askere giderken, Malatyalı Türkücü Fahri Kayahan’la karşılaşır. Onun türkülerini kendisine okurken Kayahan’ın gıpta ile kendisini dinlediğini, bu görüşmede kendisine bir de esans hediye ettiğini anlatmıştı. Hatta 1950’li yıllarda TRT radyosunda Muzaffer Sarısözen’in programında Darende Türküleri bile söylemiş... Sürmeli, 1960 yılında Sivas’ta İhramcızâde İsmail Hakkı Hazretleri’ne intisap eder, onun sohbetlerine katılır. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’nin

ilahîlerini her fırsatta okuyup, seslendiren, arkadaşlar arasında bu maharetiyle tanınan bir ağabeyimizdi Sürmeli. 30.08.2014 tarihinde Cumartesi günü Hakk'ın rahmetine kavuştu. A. Ulupınar Kabristanlığı'na defnedildi. Allah rahmet eylesin. Kendisinden dinlediğimiz anılar ve kulaklarımızda çınlayan güzel sesi, hatıra olarak kaldı.

Süremeli'den Dinliyoruz:

“Esans konusunda benim en tecrübeli, meraklı hatta diyebilirim ki dünyanın en zevkli kullanıcısı ve esans koleksiyoncusu olarak tanıdığım örnek şahsiyet Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.)'dir. Birçok kez şahsî kütüphanesinde bulunan esansları ve kristal şişeleri bizlere de gösterirdi. Şimdiki esansların kokusu çabuk gidiyor. Ama eskiden çok kalıcı esanslar vardı. Zannediyorum bunun sebebi, eskiden Avrupa menşeli olan esanslar kozmetik sanayinde bu kadar tüketilmediği için birkaç yıl bekleyebiliyordu. Esansın birkaç yıl beklemesi, damıtılması kokusunun devamlılığı açısından mühimdir.”

Dükkânım Feda Olsun

“Bir defasında Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi bana, ARPEJ marka bir esans sordu. Epeyce aradım. Sonra ben de Sivas'ta attariye dükkânı olan arkadaşşıma söyledim. O arkadaşım, ‘Yıllardır vitrinde duran bir şişe esansım var, onu şimdiye kadar çok isteyen oldu ama kimseye vermedim. Ancak bunu arzu eden Hulûsi Efendi ise, değil esanslar, dükkânım bile feda olsun.’ diyerek, o esans tûpünü güzel bir ambalaja sararak benim vasıtam ile Efendi Hazretleri'ne gönderdi. Esansı Hulûsi Efendi'ye takdim ettim, çok memnun oldular, kütüphaneye koydular.

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin gazel ve koşma türündeki ilahîlerini çeşitli sohbet meclislerinde okurdum. Bir defa Sivas'a İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi (k.s.)'nin ziyaretine gitmiştim. Hulûsi Efendi'nin ilahîlerini okutturdu, çok memnun oldu. Ne iş yaptığımı sordular. Yanımdaki arkadaşlar da seyyar esans satıcılığı yaptığımı söylediler. İhramcızâde İsmail Efendi, 'Oğlum, bazı insanların rızkını Allah ayağına getirir. Sen Hulûsi Efendi oğlumuzun ilahîlerini güzel okuyorsun. Uzak yerlere gitme, buralarda esansını sat, Allah bereketini verir, akşamları da bizim sohbetlerimizde ilahî okursun.' buyurdular. Bundan sonra ekseriyetle Sivas-Erzincan tren hattında gidip gelirdim. Bu sırada esansımı satardım. Bazı akşamlar da İhramcızâde Efendimizin sohbetlerine katılırdım."

Yolumuz Gönül Zaviyesine Çevrildi

"Bazen Ankara'da ağabeyim Mehmet Bak ve köylümüz Mekseline Korkut'un ortak esans ve kitap satış deposu olduğundan Ankara'ya mal almaya giderdim. Bu esnada da hem giderken yol boyunca trende, hem de birkaç gün kalırsam Ankara'da yine esans satardım.

Bir gün Ankara'da Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin camii bahçesinde elimde, cevizden yapılmış camekânım ile satış yapıyordum. Yanıma Albay rütbeli bir asker yaklaştı. Bir şişe esans aldı. Bana hitaben, 'Allah'ını seversen doğru söyle. Sende Sivaslı İhramcızâde İsmail Hakkı Efendi'nin alâmetini görüyorum, o büyük zatı tanıyor musun, hislerimde yanılmıyorum değil mi?' dedi. Önce biraz çekindim, cevap vermedim. İsrar edince, 'Büyükler kabul ederse kapılarının bendesiyiz.' dedim. Albay çok memnun oldu

bana sarıldı. Sonra da, 'Allah'a yemin ederim, bin kişinin içerisinde bile olsa, İhramcızâde'ye müntesip olan kişiler yüzlerinden tanırım.' dedi. Ben de çok memnun oldum. Huzurunda bulunduğumuz yüce zatın kıymetini anlayanların onu nasıl sevip, muhabbet beslediklerine şahit oldum. Bu yüce zatları bize tanıttırdığı için Mevlâ'ya yüz binlerce şükürler olsun. Yüce Allah'ım onların yüzü suyu hürmetine yolumuzu türkücülerin, radyo evlerinin semtinden gönül zaviyesine çevirdi."

"İhvanımızdan Sürmeli, Bir Eline Karpuz, Bir Eline de Kavun Almış"

Sürmeli'den nakil bir hatıra daha anlatalım:

"Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, Darende Belediye Başkanı Selahattin Çomoğlu ve üçüncü bir arkadaşı Adana tarafından Darende'ye otomobille yolculuk yaptıkları. Elbistan'la Darende arasında Belediye Başkanı, 'Efendim hava çok sıcak bunaldık, bir çeşme başında mola versek de biraz su içip serinlesek nasıl olur?' diye sormuş. Hulûsi Efendi (k.s.)'de: 'Merak etme Selahattin Bey, ileride A. Ulupınar'da dururuz. İhvanımızdan Sürmeli bir eline karpuz, bir eline de kavun almış evine doğru gidiyor. Onları keser ikram eder.' diye buyurmuş. Bu sözü duyan üçüncü kişi: 'Efendim, 20 km öteyi mi görüyorsunuz?' diye latife yapmış.

A. Ulupınar'da ben bir elimde kavun, bir elimde karpuz eve doğru yürüyordum. Aniden yanımda bir araba durdu. Belediye Başkanı hayretler içerisinde kaldı. Beni de arabaya aldılar. Hazret, 'Oğul bunlar bizim evliya olduğumuza inanırlar ama biz bu dünyadan gittikten sonra inanırlar.'

buyurdu. Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ve yanındakileri evimize davet ettim, karpuz ve kavunu kesip ikram ettim. Sonra yanındakilerin anlattıklarından, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin kelamının da böylece yerini bulduğun anlamış oldum."

"İstanbul'a Git, Tedavini Yaptır."

"Bu arada bir hatıra da H. Hamideddin Ateş Efendi ile ilgili nakledeyim. Yıllardır kalın dereceli gözlük kullanıyordum. Yaşlılıktan son yıllarda bir de gözlerime katarakt inmişti. Malatya'daki en iyi göz doktoruna gittim. Doktor böyle idare etmem gerektiğini, tedavi olamayacağını söyledi. O gece rüyamda H. Hamideddin Ateş Efendi Hazretleri'ni gördüm. Efendi Hazretleri mübarek elleriyle gözlerimi sığatlıyor, geçmiş olsun, inşallah şifa bulursun, diyordu. Sabah erkenden Devlethane'ye geldim. Gördüğüm rüyayı anlattım. H. Hamideddin Efendi Hazretleri, 'İnşallah gözlerin eskisinden daha iyi görür. İstanbul'a git, tedavini yaptır.' buyurdu. İstanbul'a vardım, meşhur bir göz doktorunun hastanesine gittim. Orada doktor nerele olduğumu sordu. Ben de Darendeliyim dedim. Bunun üzerine Doktor, Hulûsi Efendi Hazretleri'ni, Hamideddin Efendi Hazretleri'ni tanır mısın deyince gözyaşları içerisinde kaldım. Beni İstanbul'a size gönderen, himmet buyuran Efendi Hazretleri'dir dedim. Doktor çok alakadar oldu ihtimamla ameliyat etti. Gözlerim şifaya kavuştu elhamdülillah... Efendi Hazretleri gözümüzle birlikte gönüllerimize de şifa sunmuştur. Allah ömrünü müzded eyleye..."

Bir Muhabbet ve Hizmet Ehli:

Osman Parlak

Hayatında ticarî başarısından fazla, hizmet ve insanlarla olan hoş latifeli yönünü öne çıkarabilen; Mekke-Medine denilince itaat ve ibadeti; Darende denilince muhabbet, hizmet ve ziyareti; Ankara denilince ticareti hayatının merkezine alan bir gönül dostu idi Osman Parlak Ağabey. Dünya ve âhiret dengesini hep muhafaza etti. Sırat-ı müstakim üzere gitti. Uzun yıllardır bizim gibi birçok arkadaşımızda unutulmaz hatıralar bırakarak âhiret âlemine sefer etti. Başta yakın arkadaşları Abdulmuttalip Azdemir ve Mevlüt Yıldırım olmak üzere bazı dostlardan aldığımız, bizzat zaman zaman sohbetlerde kendi ağzından dinlemiş olduğumuz hatıraları derledik. Kendisini rahmetle anıyoruz...

Osman Parlak; 01.02.1950 tarihinde Darende'nin A. Ulupınar Kasabası'nda dünyaya gelir. Babasının adı Hacı Mahmut, annesinin adı Saniye'dir. 10 çocuklu kalabalık bir ailenin ikinci çocuğudur.

İlkokulu köyünde okur. İlkokuldan mezun olunca, babası Hacı Mahmut Amca, Osman'ı, bir sanat öğrenmesi için, Balaban'da bulunan Demirci Hüseyin Usta'nın yanına

çırak verir. O, demircide körük çeker, dükkânın temizliğini yapar. Her gün A. Ulupınar'dan Balaban'a çalışmaya gelen Osman, öğlen yemeği için fırından sıcak ekmek aldıktan sonra Bakkal Ahmet Azdemir'in dükkânına uğrar ve "Ahmet amca, ekmeğime 25 kuruşluk katık ver." dediğinde, Bakkal Ahmet, onun küçük yaşta A. Ulupınar'dan Balaban'a gelip çalışmasını ve gayretini teşvik etmek için, Osman'ın ekmeğinin içini tartmadan helva ile doldurur, Osman da bundan memnun olur.

İleriki yıllarda iyi bir ihvan olan Bakkal Ahmet'in yaptığı bu gibi taltifleri, hatıra olarak anlatır ve oğlu Abdulmuttalip Azdemir'le samimi bir dost olur.

Demircide üç ay kadar çalıştıktan sonra, bir gün Hüseyin Usta'nın, kömür tozunun tesiriyle, öksürmesine şahit olur. Akşamüzeri abdest almak için elini yüzünü yıkarken ağzından ve burnundan çıkan kömür tozlarını da görünce, kendi kendine bir karar alır ve bir daha burada çalışmayacağını, annesine söyler. Fakat annesi, "Oğlum bunu babana söylersek çok kızar, biraz sabret, yakında baban dayınla beraber gurbete gidecekler. O zaman seni de onlarla göndeririz." der. Osman Parlak bir müddet daha demircide çalışır. Sonra da babası ve dayısı ile gurbete gider. Böylece ilk ticaret tecrübesini aile büyüklerinden öğrenir. İlk sene çömez olarak giden Parlak, bir sene sonra gittiğinde, kendi namına mal alıp satmaya başlar.

Çocukluğunda İtibaren Ticarî Dehasını Çok İyi Kullanır

Akranlarından, daha bereketli ticaret yapar. Çocukluğundan itibaren ticarî dehasını çok iyi kullanır. O

zamandan beri ticarete başarılı olur. Bu ticarî başarısının arkasında hep manevî bir kuvvetin olduğunu da zamana zaman etrafındakilere zikreder.

Gençlik yıllarında yolda bulduğu fazla miktardaki parayı, karakola götürüp teslim eder. Daha sonra paranın sahibi, parasını teslim alır. Kimin bulduğunu öğrenen kişi, Osman'a bir miktar para vermek isterse de Osman Parlak almış olduğu aile terbiyesi gereği teklif edilen bu parayı almaz. Bu ahlâkî tutumu onun hem dürüstlüğünü hem de göz tokluğunu gösterir.

Adapazarı'nda ve başka birçok şehirde seyyar pazarcılık yapan Osman Parlak, 1967 yılındaki Adapazarı depreminde, pazarda iken depremin şiddetine şahit olur. Kendini park yerine giderek kurtarır. Gözünün önünde 5 katlı otelin yere gömüldüğünü görür. Bütün binalar yerle bir olmuştur. Depremden çok etkilenen Osman Parlak Adapazarı'nı terk eder. Başka yerlerde seyyar ticarete devam eder. Memlekete birkaç günlüğüne gelir. Her gelmesinde beraberinde getirdiği para ve altınları annesine teslim eden Osman Parlak: "Anne, babama söyle de beni eversin. Benim param hazır." der. Annesi: "İstedğin bir kız var mı?" diye sorunca, daha evvelce hiç görmediği, Kaşıkçı Hüseyin Erdoğan'ın kızını istediğini söyler. Bunun üzerine babası, Ankara'ya gelir, Kaşıkçı Hüseyin ile görüşür. Niyetlerini anlatır. Onlar da uygun görürler ve Osman Parlak, Kaşıkçı Hüseyin'in kızı Ayşe Hanım ile 1968 yılında evlenir. Bu evlilikten Mustafa Tâkî, Reyhan Hülya, Esra, Ömer, O. Hulûsi ve Zehra adındaki çocukları dünyaya gelir.

Daha sonra Osman Parlak, Kaşıkçı Hüseyin'in dükkânında tezgâhtarlık yapar. Bir müddet çalıştıktan sonra kendi işini kurmaya karar verir ve oradan ayrılır. Pazarlarda, ticarete devam eder. Bu arada askerliği gelen Parlak, hanımını ve çocuklarını, kayınpederine emanet eder ve askere gider. Askerliğini Ankara'da Etimesgut'ta yapar. Askerden döndükten sonra da Ankara'da kendi dükkânını açar.

Bu günlerde Ankara'ya Balaban'da yapılacak olan Şeyh Abdurrahman Erzincanî Camii'nin inşaatı için yardım toplamaya gelen Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, yanına Kaşıkçı Hüseyin Erdoğan'ı alarak, hemşehrileri dolaşmaya başlar. Hulûsi Efendi (k.s.), "Oğul, ilk olarak bereketli bir kapıdan başlayalım." diye buyurması üzerine Kaşıkçı, damadı Osman'ın yeni açtığı dükkânına götürür. Osman Parlak, Efendi Hazretleri'ni görünce, çok memnun olur ve gücünün üstünde bir bağışta bulunur. Hulûsi Efendi Hazretleri de bu bağışa çok memnun olur, bereket parası verir, işlerinin hayırlı ve bol kazançlı olmasını dileyerek, ihvanlarla görüşmesini, onlardan ayrılmamasını tavsiye eder. Ondan sonra sohbetlere devam eden Parlak, 1970'li yılların sonunda, Hulûsi Efendi'ye intisap eder tasavvuf dersi alır. Her fırsatta yapılan hizmetlere katkıda bulunur. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin sohbetlerine katılır, mümkün mertebe yakın olmaya, hizmetlerinde bulunmaya devam eder.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin Duası

Osman Parlak, bir sohbet ortamında hoşuna giden bir ev görür. Evde şark usulü döşenmiş olan odada minderler üzerinde sohbet edilmektedir. Evine dönünce gördüklerini eşi Ayşe Hanım'a anlatır. O zaman evlerinde sadece

bir somya ve bir halı vardır. Ev bu hâldeyken Osman Ağabey, Ankara'yı teşrif eden Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ni evlerine davet eder. O devirde elektrik sorunu da var, çoğu zaman elektrikler kesilmektedir. Ayşe Hanım, nasıl olur, nasıl karşılırsınız, nasıl ağırırsınız, der.

Hemen 1 takım koltuk, 1 halı, 1 vitrin alınır. Salon yer minderleri ve yastıklarla döşenir. Gönül zengin olup, misafir mürşid-i kâmil olunca gerisi teferruattır artık.

Hulûsi Efendi Hazretleri bu hâlde Osman-Ayşe Parlak evini ilk defa teşrif ederler. Hulûsi Efendi (k.s.): "Ev senin mi, kira mı?" diye sorarlar.

"Efendim, evimiz kira." diye cevap verir. İkramlar bol, yemekler ardi arkası kesilmeksizin devam edince Osman Hulûsi Efendi (k.s.): "Oğul, yemeği değil, yiyeni çoğalt. İnşallah kendi eviniz olur." diye, hem dua hem nasihat buyururlar.

Bu dua ile beraber artık Osman Parlak ailesinin kiralık mesken günleri nihayete erer. Yenimahalle'de bugün hâlihazırda oturdukları evlerini, 10 lira peşinat gerisi taksitle satın alırlar. Yenimahalle'deki bu mülklerinde misafir, sohbet, ikram, izzet, gelen giden hiç eksik olmaz. Hulûsi Efendi Hazretleri ve H. Hamideddin Ateş Efendi evlerini defalarca teşrif eder, misafirleri olurlar. Komşular, ihvanlar, akrabalar, eş dost sürekli istifade ederler, bu haneden bereket hiç kaybolmaz.

Osman Ağabey bu ev ile alakalı daha sonra eşi Ayşe Hanım'a şunları söyleyecektir: "Ayşe Hanım, ben bu evde burada vefat edeceğim."

Evet, Osman Aġabey muhabbet, samimiyet içinde, ben burada vefat edeceğim dediği hanesinde hayata gözlerini yumar.

Osman Parlak'ın cömertliğini ve hayır hizmetlere olan desteğini can dostu, samimi arkadaşı A. Muttalip Azdemir şöyle anlatıyor:

“Himmetin Sınırı Yoktur.”

“Darende'nin ihtiyacı olan, Hızır Acil Servis Ambulansı'nın alımı için, 10 Mart 1986 tarihinde Hulûsi Efendi Hazretleri'nin zamanın Sağlık Bakanı'yla görüşme hatırası şöyledir:

Darende'nin sağlık problemlerini zamanın Bakanı Mehmet Aydın'a iletmek üzere Hulûsi Efendi Hazretleri başkanlığında bir heyet teşekkül ettirilir, randevu alınır. Hulûsi Efendi Hazretleri Ankara'da misafir olduğu evde, ertesi günü Bakan Bey'in ziyaretine gidileceğini, 2 milyon liralık bir çekin Bakan Bey'e verilip, Hızır Acil Servis Ambulansı istenebileceğini ima eder. Bunu duyan Osman Parlak esnaftır ama bu miktar gücünün üstünde bir meblağdır. Büyük esnaflardan biri hazırlar, diye düşünür ama kimseden ses çıkmaz. Yine de sabah Osman Parlak 2 milyon liralık çeki hazırlar cebine koyar. Kendi arabasıyla Bakanlığa varılır, makama çıkmadan önce çeki çıkarır ve 'Efendim, 2 milyonluk çek hazırladım emrinizde, istediğiniz hizmette kullanırsınız.' diyerek Hulûsi Efendi Hazretleri'ne takdim eder.

Hulûsi Efendi Hazretleri duygulanır. Çeki alır. Bakan Bey'le görüşürken, Darende'ye bir ambulans istediğini

belirtir ve 2 milyonluk çeki takdim eder. Bakan Bey, bu olay karşısında, bu hareketin örnek bir hareket olduğunu, basın mensupları vasıtasıyla halkımıza duyurulması gerektiğini söyler, basın mensuplarını çağırıp, resim çektirir.

Bu arada Hulûsi Efendi Hazretleri ambulans için bir şoför kadrosu ve şoför tahsis edilmesi ricasında da bulunur. Bakan Bey bunu da olumlu karşılar ve gereken talimatları verir.

Bu görüşmeden sonra akşam bir evde sohbet için arkadaşlar Hazret'in etrafına toplanmışlardır. Hulûsi Efendi Hazretleri gün boyu yapılan faaliyetler hakkında bilgi verir ve 'Oğul, Osman Parlak bugün, bizim Bakan Bey'e sunduğumuz çeki verdi, ama bu kadar sermayesi yok. Bu parayı toparlamazsak bu arkadaşınız güç durumda kalabilir. Haydin hayırseverler çekin karşılığını toplayalım. Ben memurum maaşımdan 50.000 lira veriyorum, sizler ne veriyorsunuz?' der. Kısa bir zamanda 1 milyon 700 bin lira toplanmış olur. Hulûsi Efendi Hazretleri toplanan parayı çekin sahibi Osman Parlak'a verir, 'Kalanı da senin hizmetin olsun, oğul memnun olduk, himmetin sınırı yoktur, sana himmet ettik.' buyurur.

Bir Gönül Ziyareti

1983 yılında askerlik vazifesini yapacak olan H. Hamideddin Ateş Efendi'yi, Kütahya'daki birliğine, Osman Parlak, komşusu bir Binbaşı ile beraber götürür, teslim eder dönerler. Birkaç hafta sonra, bir pazar günü, arkadaşları, Abdulmuttalip Azdemir, Mevlüt Yıldırım, Yusuf Mutlu ve Mustafa Kurt ile birlikte Kütahya'ya ziyarete giderler. O gün askerî birlikte nöbetçi olan, daha evvel görüştükları

Bölük Komutanı'na, H. Hamideddin Ateş Efendi'yi ziyaret etmek istediklerini söylerler. Bölük Komutanı bir çavuşa, hemen Hamideddin Ateş'i al gel, der. Bu arada Osman Parlak ve arkadaşları, ziyaret yerine geçerler. 5 dakika sonra da H. Hamideddin Ateş Efendi gelir. Ziyaretçilerini görünce çok sevinir. Orada evden getirdikleri yiyecekleri çıkarır, sofrayı hazırlarlar. Semaverde çay hazırlarlar. Muhabbet dolu saatler geçirirler.

O gün Darendede sohbette Hulûsi Efendi Hazretleri: "Oğul bugün Ankara'nın ihvanları Hamidim'i ziyarete gittiler." diye, gözyaşı ile memnuniyetini dile getirir.

Hamideddin Efendi yıllar sonra bir sohbette buyurur ki: "Osman Parlak ve Ankaralı ihvan arkadaşların beni Kütahya'da ziyarete geldikleri gün öyle sıkıntılı bir hâldeydim ki hasretlik bir taraftan, alışkın olduğum çayı kaç gündür içemem bir taraftan; bir tanış sima görmek ve bir bardak cam bardaktan çay içmek istiyordum. Osman Parlak ile arkadaşlar ziyaretime gelince dünyalar benim oldu. İşte o arkadaşlar gönlümüzü o gün kazandılar, himmeti o gün aldılar."

Akrabası, en samimi arkadaşlarından olan Mevlüt Yıldırım şöyle anlatıyor:

"Osman Ağabeyim büyük bir iş adamıydı. Evet, zahirde iş adamıydı ama gönlünde dünyaya ait bir şey yoktu. Kazanmasını da yerli yerince harcamasını da bilen biriydi. Gayesi hak yolda hizmet etmektir, cömertlikte örnekti. Çeşitli toplantılarda, tanışma merasimlerinde kendisinin maddeten gücü; yarısı kadar olmayan kişiler kendilerini işadamı, fabrika sahibi gibi unvanlarla tanıtırken Osman

Ağabeyim kendisini ‘Bağ-Kur emeklisi Osman Parlak’ diye takdim ederdi. Bu onun alçak gönüllülüğünün, teva-zuunun eseri idi.”

Mevlüt Yıldırım Anlatıyor

“Osman Ağabey benim akrabalıktan öte dert ortağım, sırdaşım, bana her konuda hamilik yapan yoldaşımdı. Kendisiyle çok anılarımız vardır. Bunlardan bir tanesini sizlerle paylaşayım:

Yıl 1984, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri hacca gidiyorlardı. Biz de Osman Ağabey’imle beraber hususi otomobille gidelim dedik. Kendisinin Renault marka bir arabası vardı. İhracatçı belgesi çıkararak, karayolu ile Irak üzerinden Suudi Arabistan’a hac için yola çıktık. Malum o yıllar İran-Irak Savaşı var. Şartlar zor, yollar sıkıntılı. Fakat Osman Ağabey’imin büyüklere olan inanç ve bağlılığı öyle yüceydi ki Hulûsi Efendi Hazretleri’ni yolcu ederken; ‘Efendim, biz de Mevlüt’le beraber himmet ve duanızla kara yolu ile gelmek istiyoruz.’ demişti. Hazret de: ‘İnşallah oğul gelirsiniz, orada görüşürüz, yolunuz açık olsun.’ diye dua etmişlerdi. Ona istinaden: ‘Savaş ortamı zor olsa da, Efendi Hazretleri gelirsiniz buyurdu, gideriz, bir şey olmaz.’ dedik. Sohbet ederek giderken bir süre sessizlik oldu, arabayı kendisi sürüyordu. Ağabey yoruldu mu, uykun mu geldi, dedim. ‘Hayır, yorulmadım, uykum da yok.’ dedi. Ama benim duyacağım kadarıyla kısık sesle salâvat-ı şerife okuyor, gönülden ilticada bulunuyordu. Meğer benzinimiz bitmek üzereymiş, bunun bir tür-lü, manevî yardımla hallolması duasındaymış. Vakit gece yarısını geçmişti, saat 2-3 civarlarındaydı. Görünürde bir

dinlenme tesisi veya petrol istasyonu yoktu. Tabii ben telaşlandım, ıssız çölün ortasındayız. ‘Ağabey burada kalırsak ne yaparız.’ dedim. ‘Korkma, Efendi Hazretleri yolunuz açık olsun, gelirsiniz, diye dua buyurdu.’ dedi. Ben de kendi içimden sessizce Allah’a yalvarıyor, dua ediyordum. Osman Ağabey’im ‘Allah’ım sana şükürler olsun, Mevlüt bak, ilerde bir ışık görünüyor, inşallah petrol istasyonu dur.’ dedi. Vardığımızda ne görelim; bir kişi tek elinde gemici feneri, tek elinde benzin pompası duruyor. Arabadan indik, selam verdik. ‘Aleykümselâm, benzininiz mi bitti?’ dedi. ‘Evet.’ dedik. ‘Deponun kapağını açın.’ dedi. Açtık, pompayı arabaya dayadı, bir süre sonra ‘Tamam, gidebilirsiniz.’ dedi. Osman Ağabey’im, ‘Borcumuz ne kadar?’ dedi. ‘Para istemez, borcunuz yok.’ dedi. Ne kadar ısrar ettiyse de almadı. Teşekkür edip ayrıldık. Yolumuza devam ediyoruz. Ben bu manzara karşısında tuhaf oldum. ‘Ya Ağabey, bu nasıl benzin istasyonu idi, cereyan yok, depo yok, gerçekten depo dolu mu?’ dedim. ‘Evet, full dolu gözüküyor.’ dedi. ‘Bir de dikkatimi çeken şey, o kişi Türkçe konuşuyordu, buranın halkı Arap değil mi, Arapça konuşması lazım değil mi?’ diye sorduğumda, ‘Mevlüt, Cenab-ı Allah, Sevgili Habibi’nin, O’nun ehli beytinin, evliyasının hürmetine, bir kulunu, yol kenarında, seyyar benzinci olarak bizim için bekletiyor. Gerisini karıştırma. Cenab-ı Hakk’ın yardımıyla, büyüklerin himmetiyle nerde ne zaman karşılaşıcağın belli olmaz.’ dedi.

Daha sonra bir sıkıntıyla karşılaşmadan yolumuza devam ettik. Mekke’ye vardığımızda Kâbe-i Şerif’te Hulûsi Efendi Hazretleri’ni bulduk. Hazret ‘Rahat geldiniz mi oğul?’ diye buyurdu. Biz de himmetinizle geldik efendim, dedik. Haccımızı eda edip dönerken yine aynı yoldan

geleceğimiz için Irak hududuna gelmeden 2 bidon benzin aldık, bagaja koyduk. Yolda lazım olur, diye tedbirimizi aldık. Aynı zamanda giderken benzin aldığımız fenerli istasyonu yol boyu aradık, bir türlü rastlayamadık.”

Allah’a Emanet Ol

Osman Parlak Ağabey, kendini Vakıf hizmetlerine adanmış, bir gönül eri idi. Vakıf çalışmaları için, H. Hamideddin Efendi’nin, Çukurova Bölgesi’ne gittiğini duyan Osman Parlak, aracıyla Ankara’dan Adana’ya gider. Oradaki geziden sonra, Hamideddin Efendi ile beraber, Darend’e gelirler. Osman Parlak izin ister, fakat H. Hamideddin Efendi: “Bu gece yat, dinlen, sabaha gidersin.” dediğinde, Osman Parlak, “Efendim, sabaha bir işim var. Ankara’da olmam lâzım.” deyince, Hamideddin Efendi: “Gelirken Abdulmuttalip’i getirseydin, beraber giderdiniz. Peki, Allah’a emanet ol.” diye müsaade buyurur. İzin alan Osman Parlak yola çıkar. Kırşehir civarına gelince, yorgunluğu artar. Farkında olmadan direksiyon başında uyur. Rüya mı diyelim, başka bir manevî hal mi diyelim; gözlerini açınca birden yolun ortasında beyaz bir deve görür. Deveye çarpmamak için firene basar, aracını durdurur. Bu refleksle uyanır, bakar ki yolda ne deve var ne de başka bir şey. Ama arabayı tehlikeli bir uçurumun kenarında durdurmuştur. Herhalde rüya gördüm, diye söylenirken, telefonu çalar. Bakar ki telefonda Hamideddin Efendi; “Osman Parlak, ahırdaki senin için ayrılan son deveyi de yolunun üzerine gönderdik, bir yerde dinlen, yola öyle devam et.” diye buyurur. Osman Parlak: “Peki Efendim.” der, yolun uygun bir yerinde istirahat eder. Sonra da yoluna devam eder.

Bekir Sarı Anlatıyor:

“Osman Ağabey torunlarına özel tembih ederdi. ‘Bana başkalarının yanında sakın ha ‘Dede’ demeyin.’ ‘Ya ne diyelim Dede?’ ‘Abi deyin.’

Gerçekten de kendisine dede yerine abi diyen torunlarını harçlıksız (!) bırakmayan, içimizdeki gençlik aşısıydı Osman Parlak Ağabey...

Bir davetteki yemek güzel ise o yemeğe mutlaka sahip çıkardı. Eşi Ayşe Hanım’ın yaptığı birbirinden güzel yemeklere: ‘Benim de emeğim var, salatasını ben doğradım, maydanozu ben ayıkladım, ekmeği, malzemeyi çarşıdan pazardan ben aldım.’ diye latife ederdi.”

Ağabeyin Anısına

Necmettin Sarioğlu şöyle anlatıyor:

“1986 yılı Şubat ayında bir Darende ziyaretinde tanıdığım güzel insan Osman Parlak; rahmetle yâd edilmeye layık dürüst ve hizmet âşığı bir şahsiyetti. İlkler unutulmaz derler ya benim hatıramda, arkası raflarla dolu beyaz minibüsüyle kalmıştır. Devlethane’ye ait bazı eşyaları Ankara’dan getirmiş, minibüsünden indiriyordu. Onları Devlethane’ye taşıırken o kadar ciddi ve samimiydi ki hayran olmamak elde değildi. Sohbet salonuna çıktığında mübarek Pirimiz Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi (k.s.) ona hitaben: ‘Geldin mi Osman oğul, ne iyi ettin de geldin.’ deyince bunu daha iyi anladım. Aynı günün sohbetinde Hulûsi Efendi Hazretleri’ne birkaç dünyevî mesele danışan bir kimseye sitemle: ‘Bu arkadaş adabı pek bilmiyor herhalde, büyüklere dünyevî işlerle yormasa keşke.’ diyerek nezaketini göstermiş,

büyüklere olan saygısını dile getirmişti. Böyle anlarda, kaşları çatılır hep edebi gözetirdi. Onu hep hizmeti ile tanıdık. Büyüklerimize elinden geldiğince hizmet eden bu ağabeyimiz sonunda bu mübarek haneye akraba olmuştur.

Osman Ağabey’imiz bazı zamanlar hüzünlenir ağlardı. Mesela, bir Darendede ziyaretinde sohbette okunan ‘Dedim gönül’ ilahîsine o kadar ağladı ki sohbetten sonra; abi ne oldu, diye sormamıza şöyle cevap verdi: ‘Kardeş, bizim yolumuz buraya düşmeseydi harap olurduk. Bu kapının kıymetini bilemedim ona ağlıyorum.’ diye ifade etti. Sair zamanlar ise neşelenir ihvanlarla şakalaşır, cemaatin hoş vakitler geçirmesine vesile olurdu.

Hâsılı Osman Ağabey’imiz, gönüllerde hizmeti ve latifeli halleriyle yerini almıştır ve hep rahmetle yâd edilecektir.”

Abdulmuttalip Azdemir’den Dinledik

1984 yılındaki hacda Arafat dönüşü, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, otelde ihvanlar ile bayramlaşmaktadır. Arkadaşlar sıraya dizildiler. Osman Parlak, Mevlüt Yıldırım ve Abdulmuttalip Azdemir de oradadırlar. Hulûsi Efendi Hazretleri bu üç arkadaşına hitaben: ‘Oğul, daha çok gelir gidersiniz.’ kelâmı tahakkuk eder; Hulûsi Efendi ve H. Hamideddin Efendi ile sayısız hac ve umre yaparlar. Osman Parlak, Hulûsi Efendi Hazretleri’yle çeşitli hac ve umre yaptığı gibi, 1990 yılından itibaren H. Hamideddin Ateş Efendi’nin yakınında bulunup, yurt içi ve yurtdışındaki hemen hemen her seyahatine katılır ve hizmet etmeyi kendisine bir görev addederdi. 1996 yılında H. Hamideddin Efendi’nin dar gelirli arkadaşların ekonomik imkânlarla

umre yapmasını arzu etmesi üzerine, Osman Parlak Abdulmuttalip Azdemir ile beraber yoğun işlerini bırakarak hiçbir dünyevî karşılık beklemeden, rıza-yı Bârî için umre organizasyonu yaparlar, uzun yıllar bu gönüllü hizmette devam ederler. Abdulmuttalip Azdemir şöyle anlatıyor: “Osman Parlak her zaman, Vakıf hizmetlerine önem verirdi. 1996 yılında, Vakfımızın düzenlediği, umre programında ise beraber, fahri olarak görev yaptık. İhvanların katılımıyla 117 kişilik bir grup oldu. Mevlüt Yıldırım’ın oğlu da umreye gitmek için müracaat etmişti, fakat konsolosluk, 18 yaşında olmasına rağmen, bir türlü vize vermedi. Osman Parlak, ben dayısıyım, benimle gidecek dediyse de uğraşlarımızdan netice alamadık. Onu götüremedik. 116 kişiye vize alındı, umreye gittik. Mekke’de otelimizde, akşam sohbetinde, Hamideddin Efendi Hazretleri; ‘Şu andaki grubumuz kaç kişi?’ dedi. Osman Parlak da, ‘Efendim 116 kişiyiz.’ diye cevap verdi.

H. Hamideddin Efendi: ‘Osman Parlak, on sene önce bir rüya görmüştün, hatırlıyor musun?’ dedi. Zihnini yoklayan Osman Parlak hayret ve gözyaşıyla şöyle anlattı: ‘Rüyamda, 116 kişilik bir nüfusu olan, küçük bir devletin yöneticisi imişim. Devletimin ekonomisi zayıf olduğu için, büyük bir devletten yardım almam gerekiyormuş. O büyük devlete müracaat ediyorum. Büyük devletin Reisi, teftiş heyetiyle geldi. Defterlerimizi incelediler. Gelen heyetin başında, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri vardı. Masanın başında, defter kayıtlarını uzun süre inceledi. Devletimiz bu geliri nereden elde etti, nereye sarf etti, her şeyi sorguladı. Dört saat süren teftiş sonucu, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi defteri imzaladı ve ‘Teftişi başarı ile geçtiniz. Oğul, sizi daimi üyeliğimize

alıyoruz.’ diye buyurdu. Ben de elini öptüm.’ diye rüyasını anlattı. Hamideddin Efendi buyurdu ki: ‘Osman Parlak, şimdi anladın mı, Mevlüd’ün oğlu niye gelemedi. Eğer o da gelse idi 117 olacaktı. Fakat senin gördüğün rüyadaki mevcudun 116 kişi idi.’ diye buyurdular.”

Bir Hatıra Daha

H. Hamideddin Ateş Efendi, 2000 yılındaki hac ziyaretinde, Arafat’a çıkarlar. Yanındakilere: “Namaz için hazırlıklarınızı yaptınız mı?” diye sorar. Osman Parlak uyukladığını ve abdestinin olmadığını söyler. Bu arada H. Hamideddin Ateş Efendi, buldukları mekânın az ilerisinde, bir kaya üzerinde 5 litrelik bir su bidonunu işaret ederek, “Su hazır hemen abdest al.” buyurur. Böylece o zor şartlarda bile Osman Ağabey’in dara düşmesine razı olmaz. Son olarak, 2014 yılındaki hac ziyaretinde de H. Hamideddin Ateş Efendi’yle birlikte hac ziyaretini tamamlamıştır. Osman Parlak, kutsal beldelerin aşkı ile yanıp tutuşurken, 23 Ocak 2016 tarihindeki seferle, umreye gitmek için hazırlandı, ihramını valizine koydu, gideceği günü bekliyordu. 20 Ocak 2016 Çarşamba günü, evinde öğlen namazı için, abdest aldıktan sonra, fenalaşıp koridora yığıldı. Gelen doktorlar, bir saat kadar, kalp masajı yaptılar. Fakat Osman Parlak, ruhunu teslim etmiş rahmet-i Rahman’a kavuşmuştu. Umreye gitmek nasip olmadı ama niyeti yerine ulaştı. Allah kabul etsin. Mekânı cennet olsun.

21.01.2016 tarihinde Perşembe günü, öğle namazını müteakiben Hacı Bayram-ı Veli Camii’nde cenaze namazını H. Hamideddin Ateş Efendi kıldırılmıştır. H. Hamideddin Ateş Efendi cenazenin defninde şöyle buyurdu:

“Osman Parlak bizi, garazsız ve ivazsız seven bir hizmet ehliydi. Hava şartlarının ağır olmasına rağmen, onun cenazesine iştirak etmek bir vefa gereğiydi. Böyle bir hadise de H. Muhyiddin Tütüncü'nün Sivas'taki cenazesine, ağır kış şartlarına rağmen katılmıştık. Bizlere gönülden yakın olanlara biz de vefamızı gösteririz. Merhuma Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyoruz...”

Hacı Kasım Yaman:

*“Gökpınar Projesi
Hulûsi Efendi’nin Projesidir.”*

“1935 yılında A.Ulupınar kasabasında dünyaya geldim. Yapallar ailesindenim. İlkokulu köyde okudum, sonradan ortaokulu dışarıdan bitirdim. 1950 yılında Ankara Polatlı’da seyyar hırdavatçılık yaptım. 1952 yılında köyümüzden Kıt-lık Hasan Bak’ın kızı Hatice Hanım’la evlendim. 1957 yılına kadar seyyar hırdavatçılığa devam ettim. 1957 yılında Mani-sa’da 57. Er Eğitim Tugayı 1. Alay 1. Tabur 1. Bölük 16. Man-ğa 4. Takım askeri olarak askerlik eğitimine başladım. 40 gün şoförlük eğitimi aldım. Daha sonra Balıkesir’de Şoför Oku-lu’nda 14 ay süresince şoför yetiştirdim. İstanbul’da 1959’un Mart ayında askerliğimi tamamladım. Askerlik sonrasında yine Ankara’da hırdavat satıcılığına devam ettim.

1954 yılında köyümüzden Hacı İsmail Emmi beni Hulû-si Efendi Hazretleri’nin yanına götürdü. Orda sohbetle ka-tıldık. Sohbetten sonra yemek geldi. Yemek yerken biraz çekinmişim demek ki Hulûsi Efendi Hazretleri: ‘Bizim sof-ramız bereket sofrasıdır. Buradan ne kadar çok yerseniz, vücudunuza sıhhat, ibadetinize kuvvet olur. Misafirimi-zin yemek yemesinden memnun oluruz. Nasbinizi bol bol alın.’ buyurdu.

1955 yılında İhramcızâde İsmail Hakkı Hazretleri ile beraber bazı ihvanlar ve Hulûsi Efendi Hazretleri köyümüzü teşrif ettiler. Balaban yakınlarında karşıladık. Yayan geliyorlardı. Ben kendisini tanıdığım için ilk önce Hulûsi Efendi Hazretleri'nin eline vardım. O da İhramcızâde Hazretleri'ni işaret ederek, 'Pirimizin elini öpün.' dedi. O, pirine karşı çok saygılı ve hürmetli bir insandı. Biz her şeyi ondan öğrendik. Sevgiyi, saygıyı insana değer vermeyi, büyüklere hürmet göstermeyi ondan öğrendik.

1964 yılında Almanya'ya gitmek için müracaat etmiştim. Almanya kâğıdım çıktı. Biraz geç kalmışız. İş Bulma Kurumu yetkilisi; zamanı geçti, geç kalmışsın, dedi. Ben de Hulûsi Efendi Hazretleri'ne gittim. Beni Ankara'dan milletvekilliği yapmış olan hemşehrimiz Nuri Ocakçioğlu'na gönderdi. Nuri Bey'e gittim, Efendi Hazretleri'nin selamını söyledim. Çok ilgilendi. İş Bulma Kurumu Genel Müdür Yardımcısı Darendeli, soyadı Arıkan olan bir hemşerimizmiş. Ona kart yazdı. Orda da gayet alaka gösterdiler ve Almanya'ya çalışmaya gittim.

1964-1976 yılları arasında Almanya'da çalıştım. Bu arada intisap ettim.

1970 yılında Almanya'dan izine gelmişim. Hulûsi Efendi Hazretleri, Darendeli İmam-Hatip Lisesi için yardım toplamak gayesiyle köyümüzü teşrif etmişlerdi. Herkes yardımda bulundu. Ben de o zaman 300 lira teberruda buldum. Efendi Hazretleri: "Oğul, bu 300 lirayı 500'e tamamlarsan senin adına tek makbuz keseriz." buyurdu. Bunun üzerine ben de 500 liraya tamamladım. Çok memnun oldular, makbuzu kesip imzaladılar.

1975 yılında üç arkadaş Hulûsî Efendi Hazretleri'nin ziyaretine gitmiştik. Arkadaşlarımızdan birisi gönlünden acaba Efendi Hazretleri hangi partili diye geçirmiş. Hulûsî Efendi Hazretleri; 'Pir Efendimiz İhramcızâde Hazretleri 'Biz Hak partisindeniz.' diye buyurmuş, insanlar bu lafı yanlış anlayıp, Halk Partili demişler. Oğul, biz herkesi severiz. Herkese aynı mesafede dururuz. Biz de Hak parti-sindeyiz. Hakkı ve hakikati savunanları destekleriz.' diye buyurdu.

1979 yılında şehirlerarası büyük otobüs aldım. Her yıl Mekke'ye hacı götürüyordum. O yıllarda Hulûsî Efendi Hazretleri'yle hacda görüşür, ziyaret eder, sohbetlerine katıldım."

"Hizmet Eden Himmet Alır."

"1981 yılında yine otobüsle hacca gidecektik. O yıl Mahmut Kemal Ateş Ağabey de hacca niyetlenmiş. 'İnşallah orada görüşürüz.' dedi. Kafile yürüdü, Medine'ye vardık. Otobüsleri araba garajına park ettik. Yanımızdaki arkadaşlar Erzurum ribatındaki Karabaş Medresesi'nde ihvan tanıdığımız Hacı Şaban Aydın'ın yanına gitmişler. Orada M. Kemal Ateş Ağabey'le görüşmüşler. O da beni sormuş. Arkadaşlar gelince bana söylediler. Mekke'ye çıkış günümüzdü. Kafile başkanımız Malatya Müftüsü'ne sordum, hazır bulunmam gereken saati bana söyledi. Ben de ona göre müsaade aldım. Adresi aldım, bir taksi tuttum, hemen oraya gittim. Orada kendisiyle görüştüm. Sohbet ettik. Geldim ki, ani bir kararla söylenen saatten önce Mekke'ye hareket edilmiş. Otobüsler gitmiş sadece bizim otobüs kalmış. Hemen yola çıktım. Bu arada elimi duaya açtım, dedim ki: 'Ya

Rabbi, senin Habibinin diyarında, onun neslinden Hulûsi Efendi'nin mahdumu Kemal Efendi'yi ziyarete gittim. Büyüklerin hürmetine beni mahcup etme. Yolumuzu kolay kıl.' Allah'ın izniyle diğer otobüslere yetiştim. Nasıl oldu anlamadım. Sabah namazı vaktinde Mekke girişinde Malatya otobüslerine arkadan yetişip, kontrol noktasından onlarla giriş yaptık.

Oğlum Mehmet Ali Yaman da benimle otobüsçülük yapıyordu. 1982 yılında otobüsümüzü o götürmüştü. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin bulunduğu otobüsün şoförü, o otobüsteki ihvan arkadaşların eşyalarına itiraz etmiş, arabaya yüklemek istememiş. Bu duruma üzülen Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Setrekli Hacı Kasım'ın oğlu Mehmet Ali'yi bana çağırın.' buyurmuş. Arkadaşlar oğlum Mehmet Ali'yi bulmuşlar Hazret'in huzuruna çıkmış. 'Oğul arkadaşların bazı eşyalarını otobüsünle götürür müsün?' demiş. Mehmet Ali de 'Başüstüne Efendim ne emrederseniz öyle yaparım.' deyince, 'Arkadaşların eşyalarını Mehmet Ali'nin otobüsüne yükleyin. Benim bir valizim var onu da Mehmet Ali'ye verin teberrüken onu Darende'ye getirsin, hizmet eden himmet alır.' buyurmuş."

Gökpınar Sulama Projesi

"1984 yılında Malatya İl Genel Meclisi Üyesi idim. Turgut Özal, Başbakan olmuştu. Darende'den Hulûsi Efendi Hazretleri başkanlığında bir heyetle ziyarete gidecektik. Benim bir Renault marka taksim vardı. Efendi Hazretleri'ne gittim, 'Efendim müsaade ederseniz, sizi Ankara'ya ben arabamla götürsem.' dedim. Hazret de, 'Oğul biz programdan birkaç gün önce gideceğiz. Siz Başkan Beylerle gelin. İnşallah dönüşte birlikte geliriz.' buyurdu. Bu arada

‘Turgut Özal Bey’e kayısı hediye götürelim. Biraz hediyelik kayısı getirirsin.’ dedi. Ben de bilerek boyutu küçük kayısıları seçtim, paketledim. Ankara’ya vardık. Hulûsi Efendi Hazretleri’yle buluştuk, Turgut Özal Bey’in makamına çıktık. Görüşmeden sonra, Hazret kayısını hediye etmemize emretti. Turgut Özel Bey kayısını aldı ama: ‘Bu kayısılar niçin küçük?’ dedi. Bunun üzerine ben de: ‘Sayın Başbakanım, sularımız kıt, kayısını sulayamıyoruz onun için boyutu küçük yetiştiriyor. İnşallah Gökpınar Sulama Projesi tamamlanırsa, iyi ürün üretir, size büyük kayısılar hediye ederiz.’ dedim. Bunun üzerine Turgut Özal Bey: ‘Gökpınar Projesi Hulûsi Efendi’nin projesidir. Arzularının gerçekleşmesi için inşallah gayret edeceğiz. O su Darendeye akacak.’ dedi.

Dönüşte arabamla Hulûsi Efendi Hazretleri, Hacı Valide ve H. Hamideddin Efendi Hazretleri’yle birlikte Darendeye doğru yola koyulduk. Çok heyecanlıydım. O zaman yollar da bakımsızdı. Çukurlardan kaçayım derken, bazen yol kenarına doğru çıktığım olurdu. Bu hareketimi Hazret’i incitmeyeyim, sarsılmasınlar diye yapıyordum ama Hacı Valide bu sürüş şeklinden rahatsız olmuş. Belli bir mesafe geldikten sonra Hulûsi Efendi Hazretleri, ‘Oğul Kasım, Hamid’im iyi şofördür, her şeyinizi Hamid’ime güveniniz. Güvenilir insandır. Arabayı Darendeye kadar o götürse.’ diye buyurdu. Ben de ‘Baş üstüne Efendim.’ dedim. Yılların şoförü olmama rağmen, kendimizi usta sanmamız boşa çıktı. Hamideddin Efendi’nin yönetiminde gerçekten ondan sonra çok güvenli bir yolculuk yaptık. Yani şoförlüğün inceliğini de birçok güzel haslet gibi ondan öğrenmiş olduk.”

Hizmetlere Yardımcı Olmak

“1986 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri’ni bir hafta kadar Balaban İçmeceleri’ne arabamla götürüp-getirdim. Bir defasında Medişeyh Türbesi’nin yanından geçerken, ‘Bu zat, tabiinden, Peygamberimizi görenleri görmüştür. Büyük bir zattır. İnşallah buraya türbesini yeniden yaptıracağız. Eğer bizim ömrümüz yetmezse, evladımız Hamid’imiz yaptırır inşallah. Oğul Hamid’ime tabi olun, o hizmetleri yaparken yardımcı olun. Vakıf hizmetlerine kim yardım ederse, mi-zan gününde sevap olarak verilir inşallah.’ buyurdu.

1986 yılında hacca yine kendi otobüsümüzle gitmiştik. Orda Hulûsi Efendi Hazretleri’ni ve beraberinde o yıl hac ziyaretinde bulunan H. Hamideddin Efendi’yi Kâbe’de Altınoluk’un karşısında gördük. Namazdan sonra buldukları otele ziyarete gittik. Hurma ikram ettiler. Sohbetlerine katıldık.

Hulûsi Efendi Hazretleri birkaç kez A. Ulupınar’daki evimizi teşrif ettiler. Davetimize icabet ettiler. Eski evin yolu yokuştı, Hacı Valide çıkmakta zorlanılıyordu. Hacı Validemiz evde bizim hanımın yanında, ‘Hacı Kasım’ın evinin yolu biraz yokuş, inşallah yol üzerinde düz bir yerde büyük bir evi olur.’ diye dua etmiş.

1990 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri’nin âhirete irtihalinden sonra H. Hamideddin Ateş Efendi’yi ziyaret ettim. ‘Hacı Validemiz evde bizim hanımın yanında, ‘Hacı Kasım’ın evinin yolu biraz yokuş, inşallah yol üzerinde düz bir yerde büyük bir evi olur.’ diye dua etmişti. Himmetlerinize yeni ev yaptırdım, teşrif eder misiniz?’ diyerek davet ettim. Ramazan ayında iftar vesilesiyle teşrif ettiler.

Almanya'dan beri kameraya meraklıydım. O gün de kamera çekecektim. Her nasılsa biraz uğraşmama rağmen, bir türlü kamerayı çalıştıramadım. Hamideddin Efendi Hazretleri tebessüm ederek, 'Biz istemezsek çekemezsin.' dedi.

4 oğlan 3 kız babası, 50 torun dedesiyim. 80 yaşındayım. Evlatlarımı dinimizin emirlerine ve Peygamberimizin yoluna göre eğitmeye gayret ettim. Gençlik yıllarımdan itibaren Hulûsi Efendi Hazretleri'ni tanıdım ve evlatlarıma da tanıtmaya çalıştım. Cenab-ı Hak bizi sevdiklerimizden ayırmasın. Evlatlarıma da tek vasiyetim, bu güzellik çeşmesinden, bu manevî sohbet halkasından ayrılmasınlar?"

Gazeteci Hamit Tunç:

*“Bizi İhramcızâde Hazretleri’nin
Emaneti Kabul Etti.”*

“1937 yılında A. Ulupınar kasabasında dünyaya geldim. Bir yaşında iken babam Halil Tunç vefat etmiş. Annem Fatıma Hanım beni yetiştirdi. İlkokulu bitirim. 13 yaşında Adana’ya gurbete gittim. Seyyar olarak eski kültürümüzden olan padişah ve cami resimleri sattım, geçimimi temin ettim. Yetim olduğum için annem beni 15 yaşında iken 1953 yılında evlendirdi. İlk hanımım Döndü Hanım’dan evladım olmadı. Döndü Hanım’ın kendi rızası ile 1969 yılında Zennure Hanım’la ikinci evliliğimi yaptım. Cenab-ı Hak, yedi erkek iki kız evlat ihsan etti. 1972 yılında Daren-de’de bakkaliye ve gazete başbayiliği işyerimi açtım. Halk arasında genellikle, gazete bayii olduğumuz için “Gazeteci Hamit” olarak biliniriz. 24 yıl gazete başbayiliği yaptım.

1955 yılında İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Efendi köyümüzü teşrif etti. Yaşlı ihvan ağabeyler geniş oturulacak güzel bir bahçe aradılar. Annem de çok sevdiği İsmail Hakkı Efendi’nin müridi olduğu ve evimizin bahçesi de geniş ve müsait olduğu için İhramcızâde İsmail Hakkı Toprak Hazretleri’nin bizim bahçeyi teşrif etmesini arzu etti. Komşulardan kimi bal, kimi tereyağı, kimi yoğurt

getirmişti, yüzlerce insana kahvaltı ikram edildi. Çok güzel bir sohbet oldu. Bu arada eşim Döndü Hanım sara hastası olmuştu. Pirimizden dua talep ettik. ‘İnşallah şifa bulur.’ buyurdular. Himmetleriyle, hanımın hastalığı iyileşti. 1967 yılında karayolu ile birçok köylümüzün yaptığı gibi hem hac ziyareti hem de bu arada esans ticareti için Hicaz’a gitmiştim. Kâbe-i Muazzama’da Altınoluk’un karşısında otururlarken Efendi Hazretleri’ni ziyaret ettim. Hatta tasavvuf dersi talebinde bulundum. Bu esnada yanında Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri de vardı. İhramcızâde Hazretleri nereli olduğumu sordu. Ben de ‘Darenden’in Setrek köyündenim.’ dedim. İhramcızâde Hazretleri orada bana hitaben herkesin duyacağı şekilde: ‘Gardaşım, zamanı geldiğinde dersini Hulûsi Efendi’den alırsın.’ buyurdu.”

Çocuğun Kulağına Okunan Ezan ve Dua

“Gençlik yıllarımdan itibaren Hulûsi Efendi Hazretleri’ni tanırdım, köyümüze gelirdi, biz de sohbetlerine katılırdık. 1970 yılında intisap ettim. 1974 yılında ilk erkek evladım dünyaya geldi. Hem dostlara bir ikramda bulunmak hem de ismini koymak için Hulûsi Efendi Hazretleri’ni ve arkadaşları davet ettim. Gürün Müftüsü Şeyhmus Alkaç ve birçok arkadaşla evimizi teşrif ettiler. Bu arada yaz mevsimiydi, yemek ve çay ikram edildikten sonra Hulûsi Efendi Hazretleri yeni doğan bebeği görmek istedi. Benim gönlümden isim olarak, yıllar sonra olduğu ve muradım hâsıl olduğu için “Murat” ismi geçiyordu. Bebeği kucağına verdim. ‘İsminin ne konulmasını arzu ediyorsun?’ diye sordu. Terk-i edep olur diye bir şey söylemedim ve ‘Siz nasıl uygun görürseniz ismi o olsun.’ dedim. Efendi Hazretleri, ‘1967 haccında, İhramcızâde Pirimiz sizi bize emanet

etmişti. Bebeğin ismini Pirimizin adını 'İsmail Hakkı' koyalım.' buyurdu. Kulağına ezan ve kameti okudu, sonra da 'İnşallah okur, ilim tahsil eder, memleketimize hizmet eder.' buyurdu. Oğlum İsmail Hakkı, Hulûsi Efendi (k.s.)'nin yaptırmış olduğu Darende İmam-Hatip Lisesi'ni birinci olarak bitirdi. Darende İlahiyat Fakültesi yeni açıldığı seneydi. H. Hamideddin Ateş Efendi Hazretleri'ne danıştım. 'Darende İlahiyat Fakültesi'ni birinci tercih olarak yazsın.' buyurdu. Hulûsi Efendi'nin vasiyeti, H. Hamideddin Ateş Efendi'nin gayretleriyle o yıl eğitim-öğretime açılan Darende İlahiyat Fakültesi'ni kazandı ve kayıt yaptırdı. İlahiyatı da birinci olarak bitirdi. Yüksek lisans yaptı. Şimdi kendi tekstil firmasında yöneticilik yapıyor. Hazretlerin sözleri böylece gerçekleşti.

1975 yılında Hacı Tunç amcamla Hulûsi Efendi Hazretleri'ni ziyarete geldik. Hacı Amcam asfalt üzerindeki bahçesini satılıp bir hizmete harcanmasını talep etti. Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Hacı Ağa, hele orayı satma, biz oraya cami yapacağız.' buyururlar. Bu cümleyi üç defa tekrar ettiler. Ben gönlümden cami olsa bile cemaat olur mu ki acaba, diye geçirdim. Bu arada Hazret: 'Oğul orası yol üzeridir. 40 kişilik bir otobüs durur, biri su içse, iki kişi de namaz kılsa, bu sevap da Hacı Ağa'ya yeter.' buyurdu.

1980'li yıllarda Hulûsi Efendi Hazretleri ve ihvan arkadaşları evimize davet ettim. Bu yıllarda Darende Emniyet Amiri, daha sonraki yıllarda İzmir Emniyet Müdürlüğü de yapan şair ruhlu Şükrü Yetimoğlu idi. Misafirlerin içerisinde o da vardı. Çok edip, arif ve nazik bir zattı. İslâm tarihine ve tasavvuf ahlakına vâkıftı. Şükrü Yetimoğlu içeri girmeden arkadaşlardan birisi, 'Amirim, biz Efendi Hazretleri'ne

çok bir şey soramıyoruz, siz bazı sualler soranız da sohbet açılıp, Hulûsi Efendi'nin nasihatlerinden istifade etsek.' dediler. Bunun üzerine Şükrü Yetimoğlu şöyle dedi. 'Beni yanlış anlamayın, sözümü de yanlış tevil etmeyin. Sahabe-i kiram efendilerimiz Rasûlullah (s.a.v.) Efendimize bir şey sormadan önce sadaka verirler, sonra sual ederlerdi. Biz bir sadaka vermedik ki sual edelim. Onlar bizim ihtiyacımız olan öğütleri uygun bir lisanla mecliste konuşurlar, herkes de kendisine göre hissesini alır."

Okul Ek Binasının Arsası

"1985 yılında köyümüzün ilkokuluna ek bina yapılacaktı. Okulun arsasının yanında ihvan ağabeylerimizden Meçço Mehmet Bak'ın arsası vardı. Okul Müdürü Kerim Kurtoğlu çok gayret etmesine rağmen bir türlü ne arsayı, ne de yeterli parayı temin edebildi. Milli Eğitim Müdürü, Kerim Hoca'ya demiş ki: 'Bu işi ancak Hulûsi Efendi Hazretleri halleder. Aşağılupınar'a davet edersen, okulu bitmiş bil.' Bunun üzerine Kerim Hoca durumu Hulûsi Efendi Hazretleri'ne arz eder. Efendi Hazretleri köyümüzü teşrif ettiler. Arsa sahibi Meçço Mehmet Bak da sohbete katıldı. Hulûsi Efendi Hazretleri: 'Oğul, köyünüz kalabalık, okul binasına yeni ek yapılması gerekiyor. Bugün birçok sevenimizden teberru talebinde bulunacağız. Sen de okulun yanındaki arsayı bizim hatırımız için bağışlar mısınız?' dedi. Daha önce okul müdürüne ve köyün ileri gelenlerine arsayı vermemek için direnen Meçço Mehmet hiç itiraz etmeden: 'Efendim baş üstüne. Sizin için feda olsun.' diyerek büyük bir olgunluk gösterdi. O gün herkesten teberru talep etmeden Hulûsi Efendi Hazretleri: 'Oğul, ben ilk önce bir maaşımın tamamını veriyorum, siz de elinizin yettiği

kadar yardımında bulunun.’ dedi. Sonra arkadaşlar da sağ olsunlar gerekli yardımı temin ettiler, okulumuzun ek binası yapıldı.”

Dört Minareli Camii

“Balabanla Aşağıulupınar arasında eskiden beri bir hayır yarışı vardır. Hulûsi Efendi Hazretleri Balaban Abdurrahman Erzincanî Hazretleri Camii’ni yaptıırınca, bizim köylülerimizden biri: ‘Efendim, bizim köyde ihvanınız daha fazla ama siz en büyük camiyi Balaban’a yaptınız.’ der. Hulûsi Efendi Hazretleri de ‘Oğul, inşallah, evladım Hamid’im de A. Ulupınar’a en büyük camiyi yaptıırır.’ buyurur.

1995 yılında kasabamızın büyük camisi eski yapı olduğu için, arkadaşlarla istişare ettik, yeni bir camii yapma teşebbüsü ile H. Hamideddin Ateş Efendi’nin yanına geldik. Durumu arz ettik. Bir dernek kurulmasını ve dernek vasıtasıyla yapılmasının uygun olacağını buyurdu. Biz de aslen kasabamızdan olup, Hulûsi Efendi Hazretleri’nin himmetleriyle zengin olan birçok iş adamımızın camimize yardım yapmasının tek yolunun H. Hamideddin Ateş Efendi’nin A. Ulupınar Merkez Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği’nin Başkanı olmasıyla mümkün olacağını arz ettik. Israrlarımızıza binaen kabul etti. Çok güzel bir proje hazırlattı. Camii inşaatı himmetleriyle devam etti. Bu arada projede Efendi Hazretleri’nin razı olmadığı bazı tadilatlar olmakla birlikte etraf köylere binaen en büyük camiyi inşa etmiştik. H. Hamideddin Ateş Efendi dernek başkanlığını başka arkadaşlara devrederken şöyle buyurdu: ‘Başta düşündüğümüz projeden daha farklı oldu ama eski mevcut minareyi yıkmadan

hayır sahipleri vasıtasıyla üç minare daha yapılırsa dört minareli caminiz olur. Bu da ayrı bir güzellik olur.' Malatya'da şimdilik tek dört minareli cami, Aşağıulupınar Camii olup, H. Hamideddin Ateş Efendi'nin himmetiyle yapıldı. Böylece yıllar önce Hulûsi Efendi Hazretleri'nin buyurduğu kelamı da gerçekleşmiş oldu.

Çocuklarımız işyeri kuracağı zaman Efendi Hazretleri'ne gelip danıştık, himmet dua istedik. 'Bir insanın en iyi yapacağı işi bildiği iştir. Sizin akrabalarınız ve yakınlarınız tekstil işi yapıyorlar. Evlatlarınız da yıllardır o sektörün içindeler. Birbirinizle dayanışma içinde olur tekstil işini yaparsınız, iyi olur inşallah. Allah hayırlı rızıklar, bol nasipler versin, hayırlı hizmetlere vesile kılsın.' buyurdu."

Hasan Hüseyin Yıldırım:

“Büyüklerin Duasınının Bereketi”

“1949 yılında Ağilyazı köyünün Halaçören mezrasında dünyaya geldim. Çocukluk yıllarım köyde geçti. 1963 yılında babam vefat etti. Bizi annem büyüttü. Askerlik vazifemden sonra, 1972 yılında Ağilyazı köyünden Zaviye Mahallesi’ne göçtük. Annem, eşim ve çocuklarımla Somuncu Baba Camii’nin yakınında bulunan bir kerpiç evde oturmaya başladık. 1969 yılında almış olduğum traktörle Darende’de taşımacılık yapmaya başladım. Zaviye dışından geldiğimiz için, Hulûsi Efendi Hazretleri, asla bizi dışlamadı, başkalarının aksine bize sahip çıktı, bizi korudu. Özellikle bayram namazlarından sonra, evimiz camiye yakın olduğu için ilk olarak bize gelir, ‘Bunlar garip, önce gariplerin bayramını tebrik edelim.’ der, hatırımızı sorardı.

1974 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri’nin kendi oturdukları kerpiç evin yerine yeni ev yapılırken, biz de traktörümüzle kum ve inşaat malzemesi taşıdık. Bu arada bize nakliye işlerini ücretli yaptırır, dostlarına da tavsiye ederdi. Bir bayram günü komşu çocukları traktörümüzle oynarken traktörü sulama kanalına düşürmüşler, traktör parçalandı. Ben çok üzüldüm ama bir şey diyemedim. Mahalleli

toplanıp, yol yaparak traktörü çıkardılar. Bu arada Hulûsi Efendi Hazretleri beni yanına çağırdı: 'Oğul, sağlık olsun. İnşallah daha yenisini, daha iyisini alırsın.' dedi. Dua ve himmetlerinin bereketiyle o sene (1976 yılında) acenteden BMC kamyon aldım. Nakliye işine daha geniş bir şekilde devam ettim. 1979 yılında BMC kamyonu satıp şehirlerarası çalışan otobüs aldım. Uzun bir süre de otobüsçülüğe devam ettim.

1980 yılından itibaren otobüsle beş defa hacca gittim. 1983 ve 1984 haclarında Hulûsi Efendi Hazretleri ile aynı şirkette çalıştığımız Gürünlü Hacı Önder Özdeğer'in otobüsüyle aynı kafilde beraber hac yolculuğu yaptık.

Mekke ve Medine'de güzel hatıralar yaşadık. Mekke'de Kâbe-i Şerif'te genellikle Altınoluk'un karşısında otururduk. Biz de yanında bulunurduk. Bir gün: 'Hasan Hüseyin oğul, sen pehlivansın haydi ben oturuyorken, elimden tut da kaldır.' buyurdu. Ben bütün gücümle ellerinden tutup kaldırmak istediysem de mümkün olmadı. Kendi kalktı ve bizi oteline yemeğe davet etti. 'Oğul bizim mutfağımızda her vakit yemek hazırlanır, siz de gelin yiyin.' dedi. Hatta bizi tanımayan bir arkadaş müdahale edecekken, 'Bizim komşumuzdur, bir şey demeyin.' buyurdu. Ta gençlik yıllarımızda, Zaviye Mahallesi'nde bize sahip çıktığı gibi, Mekke'de, Medine'de de bizlere sahip çıktı.

1995 yılında yine otobüsçülüğe devam ederken bir rüya gördüm. Rüyamda Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Oğul yeter, artık Darende'de ticaret yaparsın, otobüsçülüğü bırak.' buyurdu. Bunu bir işaret kabul edip, akaryakıt istasyonu kurdum. Otobüsçülüğe oğlum devam etti. Ben de Pompalar

civarında petrolcülüğe başladım. Kiracı olarak işlettiğim istasyonu Belediye kapatınca, Allah yeni bir kapı açtı ve Sungur Mahallesi'ndeki Yeni Yıldırım Petrolü kurdum. Ben inanıyorum ki bu da büyüklerin duası bereketidir.

H. Hamideddin Ateş Efendi'yi de 1972 yılında biz Zaviye'ye göçünce tanıdım. Çocukluk yıllarında halim selim, sakin ve vakur tavırlarıyla seçkin biriydi. Emsalleri içerisinde yeri ayırdı. Ev işlerine, özellikle 1974 yılındaki Devlethane'nin yapımında inşaat işlerine yardımcı olduğunu bizzat gördüm. Hatta birkaç defa, Irmaklı köyünden kum getirmek için gittiğimizde Kemal ve Ahmet Efendilerle birlikte gelip traktöre kum yükledi. 1990 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri'nin vefatıyla Vakıf işlerini yürüttü. Özellikle Darende'nin bir ziyaret merkezi olmasına çok büyük katkı sağladı. Somuncu Baba Külliyesi ve civarının böyle güzel bir biçimde olması onun eseridir. Dışarıdan insanların Darende'yi ziyaret etmesine katkı sağlamaktadır. Bir esnaf olarak petrolümüzün yol üzerinde olması hasebiyle, gelip geçen ziyaretçilerle zaman zaman görüşüyoruz. Vakfın Darende ekonomisine olan katkısını çok iyi biliyoruz. Yol güzergâhından geçenlerin Darende denilince daha önce Somuncu Baba Külliyesi'ni, Hulûsi Efendi'yi, Hamideddin Efendi'yi duyduklarından mutlaka uğramak istediklerini görüyoruz. Bu arada ziyaretçiler çeşitli alış-veriş de yapıyorlar. Sadece yol üzerinde değil, çarşı içerisinde de yabancı ziyaretçilerin Darende ekonomisine büyük katkısının olduğunu herkes biliyor. Yine 25 yıl otobüsçülük yaptığım için, yurt içinde bütün vilayetlerde Somuncu Baba'nın, Hulûsi Efendi'nin tanındığına, Darendeliyim deyince bizlere mutlaka o mübareklerin sorulduğuna şahit olmuşumdur.

Ben, Heyiketeği Mahallesi'ne göçtüm. Bir bahçe aldım içerisine de ev yaptırđım. Fakat o civarda su sıkıntısı çekiliyordu. Sorduğumuz yaşlılar o civarda pek su çıkmadığını söylüyorlardı. 1998 yılında şöyle bir rüya gördüm: Heyiketeğinde evimizin bulunduğu bahçede bir taşın üzerinde H. Hamideddin Ateş Efendi oturuyor. Kendine doğru koşarak giderken, bulunduğu yerde sarı renkli bir musluğu açarak akan sudan abdest alıyordu.

Uyanınca hemen bunun bana bir işaret olduğunu, mahallemiz ve bizim için buradan su çıkacağına inanarak, Hamideddin Efendi'nin abdest aldığı yere kuyu vurdurmak için Yeniceli Ali Ekici'nin oğlu olan sondajcayı çağırđım. O yeri gösterdim. 30 metreden çok güzel su çıktı. Hem biz hem de mahalle halkı halen bu sudan istifade etmektedir.

Son olarak şunu söylüyorum:

Allah bağışlasın, 12 çocuğum, 40 torunum var. Bunlara vasiyet ediyorum. Somuncu Baba Hazretleri'ni her zaman ziyaret etsinler. Hulûsi Efendi Hazretleri'nin evladı Hamideddin Ateş Efendi'ye, ailesine saygıda, hürmette kusur etmesinler. Ben bu kapıyı, bu aileyi 40 yıldır tanıyorum. Allah için sevip onlara saygı duyuyorum."

Fahri Ertay:

*“Hamideddin Efendi
Medar-ı İftiharımızdır.”*

“1941 Darende Kılıçbağı Mahallesi doğumluyum. Ailemizin lakabına Hacı Hanıfağagil derlerdi. Babam Darende Türk Hava Kurumu kâtibi olarak, resmî tahsilat yapardı. Çocukluğum Kılıçbağı’nda geçti. Sayfiye İlkokulu’nu bitirdikten sonra, şimdiki Halk Eğitim binasının yerinde bulunan ortaokulu bitirdim. Okula müteakip birkaç yıl çalıştıktan sonra askere gittim. Isparta, İzmir ve Edirne Keşan’da 24 ay askerlik vazifemi tamamlayıp, 25.09.1963 tarihinde Darende’ye döndüm. Bilahare 12.12.1963 tarihinde Darende Belediyesi’nde memur olarak göreve başladım. Uzun yıllar vergi tahsilâtı ve mutemetlik görevinde bulundum.

O yıllarda Hulûsi Efendi Hazretleri’nin halkla ilişkileri fevkalade idi. Zaman zaman esnafları ziyaret eder, zaman zaman da Belediye’ye uğrar başkanla, çalışanlarla, bizlerle sohbet eder, çeşitli nasihatlerde bulunurdu. Bereket parası olarak verdiği bir 100 lirayı halen cüzdanımda saklamaktayım. Çeşitli zamanlarda Çarşı Camii’nin yakıtı başta olmak üzere yaptığı/yaptırdığı inşaatlara katkı olması için esnaf ziyaretlerinde bulunurdu. Gözlemlediğim kadarıyla yaşlı genç bütün çarşı esnafı, belediye çalışanları kendisine

çok saygı gösterir, ayakta karşılar, hürmet eder ve mutlaka işine yardımcı olurlardı. Dinî ve millî bayramlarda halkın içinde bulunurdu. Zaviye Mahallesi'ne elektrik ve su hatının götürülmesi hususunda çok gayretlerine bizzat şahidim. Belediye imkânlarından fazla şahsî gayretleriyle bu hizmetler gerçekleşmiştir.

Hulûsi Efendi Hazretleri'nin ticaret yapmak üzere danışanlara, 'Oğul yaptığınız işin en iyisini yapın, herkesin yaptığı mesleği değil, kimsenin yapmadığı mesleklerle uğraşın.' kelamını duymuştum.

Emekli olmadan bir yıl önce ilçemizde olmayan kuru sistem elbise temizleme işyerini açtım. Usta ve makineler temin edip, çocuklardan birini bu mesleğe yönlendirdim. Bu yıllarda zaman zaman yanına uğradığımda bir defasında işyerine asmak üzere 'Besmele' yazılı bir levha hediye etti. Bu levha halen oğlumun işyerinde asılıdır, mübareğin bir hatırası olarak korumaktayız. 1987 yılının birinci ayında Darende Belediyesi'nden emekli oldum, kuru temizleme işiyle meşgul oldum. Yaklaşık 20 sene bu mesleği yürüttüm. Yaşlılık sebebiyle bu iş yerini kapattım, 2006 yılında oğlum Âdem Ertaş burayı dönerci olarak işletmektedir.

1990 yılında Hulûsi Efendi Hazretleri'nin vefatından sonra, Vakıf Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi ile ziyaretlerimiz devam etti ve halen de devam etmektedir. Bugün her şey ortada ve meydandadır, Hamideddin Efendi medar-ı iftiharımızdır. Yaptığı hizmetleri takdir ediyoruz.

Bir hatıra nakledip, sözümü tamamlayacağım. 1992 yılında oğlum Âdem Ertaş Karabük'te askerdi. Yemin törenine gitmem gerekiyordu. Hayatımda hiç Karabük tarafına

gitmediğim için acaba nasıl gideriz, adresi nasıl buluruz gibi bir esnaf arkadaşıyla sohbet ediyordum. Esnaf arkadaşımız; ‘Fahri Ağabey ne düşünüyorsun, buradan doğru Hamideddin Ateş Efendi’nin yanına gidersin, oraya Türkiye’nin her şehriden, hatta yurt dışından insanlar gelir. Hamideddin Efendi’ye danışsın, o sana mutlaka yardımcı olur.’ dedi. Bunun üzerine ikinci namazını kılmak üzere Zaviye’ye geldim. İkinci namazı kılındı, dışarı çıkarken, Hamideddin Efendi Hazretleri bize, hoş geldin, etti. Hal hatır sordu. Bu arada ben de durumu izah ettim. Tebessüm ederek, arkasına doğru döndü, bizimle birlikte namaz kılan iki arkadaşı göstererek, ‘Bu arkadaşlar Karabüklüdür ziyarete gelmişler, tanıştırayım, size yardımcı olsunlar.’ buyurdu. O arkadaşlarla tanıştık, gerçekten Karabük’e gittiğimde bana yardımcı oldular. Balabanlı esnaf arkadaşlarla tanıştırdılar, evlerinde misafir ettiler, oğlun Âdem, bize Hamideddin Efendi’nin emaneti, artık bizim evladımız sayılır merak etme dediler. O arkadaşlar zaman zaman Darende’ye ziyarete geldiklerinde biz de onlarla ilgilendik. Hamideddin Efendi’ye her konuda müteşekkirim.”

Yaşar Ertaş (54 yaşında) Anlatıyor:

“1960 yılında Kılıçbağı Mahallesi’nde doğdum. Darende Lisesi orta bölümünü bitirdikten sonra, 1978 yılında Darende Lisesi’nden mezun oldum. Orta ikinci sınıftan itibaren Hamideddin Ateş Efendi ile sınıf hatta sıra arkadaşımız desem yeridir. Hamideddin Efendi öğrencilik yıllarında bile diğer arkadaşlardan, akranlarından farklı bir yapıya sahipti. Mütevazı, tebessümü yüzünden hiç eksik etmeyen, insanlara değer veren, kendisine saygı duyulan bir kişiydi. Bizlere nazaran Hamideddin Efendi, derslerine

çalışan, dikkatli, tertipli, öğretmenlerini memnun eden, arkadaşlarını incitmeyen bir öğrenci profili çiziyordu. Bu gün dönüp geçmişe baktığımızda onun yöneticilik kişiliği ve hayır hizmetlerine önder olmasının numunelerini aslında gençlik yıllarında iken görebilmek mümkünmüş.

Çok sık aralıklarla Şeyh Hamid-i Veli Camii'ne ziyarete giderdik. Bu arada Hulûsi Efendi Hazretleri'ni de ziyaret eder, hayır duasını alırdık. Öğrenci olmamız hasebiyle, zaman zaman harçlık verdiği de olurdu. Eğitime çok büyük katkısı olmuştur. 1985 yılında kendisinin yaptırdığı Endüstri Meslek Lisesi'nin Aile Birliği toplantısında, bütün velilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin kendisine çok büyük saygı gösterdiklerini bizzat müşahede ettim.

1980'li yıllarda Çarşı Camii'nin karşısında Irmak Kebap Salonu'nu işletiyordum. Zamanın Kaymakamı ile Belediye Başkanı Selahattin Çomoğlu, Hulûsi Efendi Hazretleri ve Esnaf Derneği Başkanı bütün esnafları dolaşp, bir hizmete binaen yardım topluyorlardı. Bizim dükkânımızı da teşrif ettiler. Ben de büyük bir saygıyla, kasayı açıp, 'Efendim ne takdir ederseniz buyurun.' dedim.

O, esnafın halini bilir, fazla teklif edilse bile, durumuna göre bir katkısının olmasını arzuları. Cüz'i bir miktar söyledi, o kadarlık bir katkıda bulunabildik. O, ilçedeki bütün hizmetlerin öncüsü idi.

1978 Darende Lisesi mezunları olarak 2012 yılından itibaren Hamideddin Ateş Efendi'nin önderliğinde bir araya geliyoruz, eski günlerimizi yâd ediyoruz. Hatıralar gözümüzün önünde canlanıyor.

2014 yılının Darende'sine baktığımızda Hulûsi Efendi Vakfı Başkanı olarak Hamideddin Ateş Efendi'nin yaptığı hizmetleri görmemek için kör olmak gerekir. Önceki yıllarda dışarıdan gelen misafir konaklatacak teşkilatlı bir oteli bile yoktu. Bugün Tiryandafil Otel kaliteli bir hizmet sunmaktadır. Lokanta esnafı olmamıza rağmen, karayolundan gelip geçen insanların aradıkları kalitede hizmeti yine Hasbahçe sunmaktadır. Somuncu Baba Külliyesi ise, ülkemizin önemli ziyaret yerlerinden, inanç merkezlerinden önemli bir konuma gelmiştir. Bütün bu eserler Hamideddin Efendi öncülüğünde hayat bulmuştur. Kendisini tanımak ve okul arkadaşı olmakla onur duyuyorum.”

Yeşiltaşlılar Anlatıyor:

“Hulûsi Efendi’yi Gören Gözler”

Tohma Irmağı’nın hayat verdiği yerleşim yerlerine Tohma Boyu denilir. Tohma Boyu köylerinden Yeşiltaş’a gitmiştik. Ziyaretimizde ilk önce camiye uğradık.

Yeni yaptırılmış olan köy camiinin içinde köyün, şimdi mahallenin, eski camiine ait kitabe Darende çevresinde bulunabilen en eski kitabelerden biridir ve köyün camiine aittir. 1575 tarihli Arapça kitabede caminin yapılış tarihi ile ilgili olarak şu ibareler kayıtlıdır:

“Bu mescid Allahu Teâlâ’nın yardımıyla Hicri 938 yılının Recep ayında, Miladi 1575 yılının Ekim ayında yapılmıştır.” Yeşiltaş Köyü Camii’nde bulunan başka bir kitabede ise, daha önce bu köyde var olan Şeyh Murat Tekkesi ile ilgili olduğunu sandığımız, “Ey âlemlerin Rabbi olan Allah’ım, bizlerden Şehzade İbrahim Efendi’nin hayratını kabul eyle. H. 1090/M. 1679” kaydı bulunmaktadır.

Bu mahallede bir de “Şeyh Mecidi Pınarı (Gözesi)” adı ile bilinen bir kaynak suyu bulunmaktadır. Ayrıca, Şeyh İbrahim ve Şeyh Mecidi yaturları ziyaretgâhtır. Halen 128 hanede 630 kişi yaşamaktadır. İlk ve ortaokulu, camisi ve Kur’an Kursu hizmete açıktır.

12.09.1995 tarihinde Şırnak'ta terörle mücadelede şehit olan Hasan oğlu Ali Gökçe de bu köyün evladıdır. Yeşiltaş'ı ziyaretimizde yaşlı ağabeylerden dinlediğimiz hatıraları unutulmaması için kayda geçirmek istedik.

Ali Bekir Kalkan (70) Anlatıyor:

“Babam her Cuma günü Darende’ye Hulûsi Efendi Hazretleri’ni ziyarete gider, Cuma namazını Somuncu Baba Camii’nde kılardı. Ben de babamla birlikte giderdim. Bir Cuma günü babam bana, ‘Oğlum, bizimle her zaman gidip geliyorsun. Hulûsi Efendi Hazretleri’ne intisap et, Tarikat-ı Nakşebendiyye dersi al, manevî feyz ve himmetinden istifade et.’ dedi. Ben de, ‘Babacığım, böyle veli zatlar zaman zaman kerametler gösterirlermiş, bana da bir keramet gösterebilirsin ki veli olduğuna inanayım, ders alayım.’ dedim. Babamla aramızda geçen bu konuşmadan sonra sohbe gittik. O gün sohbet bitti. Hulûsi Efendi Hazretleri oturuyor, babam bir yanında, Mengelisli Kara Mustafa Dayı da bir yanında oturuyordu. Kalkacağı sırada benimle birlikte, Kara Mustafa Dayı’nın oğlunu çağırdı ‘Gençler biriniz bir elimden biriniz de diğer elimden tutun da beni kaldırın bakalım.’ buyurdu. Biz iki genç iki ellerinden tuttuk, oturduğu yerden Hazreti yerinden kaldırmak şöyle dursun bir türlü kıvıldatamadık bile. Tebessüm ederek, ‘Oğul, evliyanın gönlü olmazsa onu kimse, yerinden kaldıramaz.’ buyurdu, devamla: ‘Oğul Elbistan’daki güreş müsabakasında iki pehlivan elimizi öpmeye geldiler, ‘Oğul, elimden tutun da beni kaldırın.’ dedim. Elimden tutup kaldıramayan pehlivanlar, ‘Efendim siz de güreş tuttunuz mu? Pehlivanlık var mı?’ dediler. Onlara, ‘Biz de nefsimizin pehlivanıyız.’ dedik.

Kara Mustafa Dayı'nın oğlu İsmet ve ben Efendi'nin eli ni bıraktık, kendisi kalktı. Bu arada babam, 'Efendim, bir kerametine şahit olayım deyip duruyordu, bizim oğlanının ders almasını istiyorum.' dedi. Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Bizim dostlarımızın çocukları hazırlanmış köşe taşı gibidir, yeri ve zamanı geldiğinde duvara konulur.' buyurdu. Aradan kısa bir zaman geçti, intisap ettim."

Mevlüt Korkmaz (69) Anlatıyor:

"1969 yılının güz aylarında Zonguldak'ın bir ilçesinde seyyar satıcılık yapıyordum. Yaşlı, eli yüzü düzgün, sakallı bir amca geldi. Alış veriş yaparken nereli olduğumu sordu. Darendeliyim dedim. Bunu duyunca daha da yaklaştı. Darendeli Hulûsi Efendi'yi tanıyor musun, o mübarek zatı hiç gördün mü, dedi. Ben de, 'Elbette tanırım, babam o mübarek zatın ihvanı, biz de her hafta Cuma günleri ziyaretine gideriz. Cuma namazını Şeyh Hamid-i Veli Camii'nde kılarız.' dedim. Bu sözün üzerine, o amca bana sarıldı. Başımı ellerinin arasına aldı, 'Gözlerine doyuncaya kadar bakacağım. O gözler Hulûsi Efendi'yi gören gözler. Birkaç ay evvel, şeyhimiz İhramcızâde İsmail Hakkı Hazretleri dünyasını değiştirdi. Bizleri ve bütün ihvanı Hulûsi Efendi'ye emanet etti. Henüz Hulûsi Efendi Hazretleri'ni dünya gözüyle göremedim. Ama senin onu gören gözlerini görmek, onun memleketlisi hemşehrisi olan birine sarılmak istedim. O zat-ı mübareği giyaben çok seviyorum, onu sevenleri de seviyorum.' dedi."

Tahir Kalkan (68) Anlatıyor:

"1984 yılında şimdi Vakıf Genel Merkezi olarak kullanılan Taceddin-i Veli Mescidi'nin inşaatı yapılıyordu. Bir gün Hulûsi Efendi Hazretleri telefon etti. O zaman köyün

muhtarıydım. Hal hatır sorduktan sonra:

‘Muhtar, birkaç traktör yapı/inşaat kumu lazım oldu. Köyünüzden traktör sahiplerine selamımı tebliğ et, birer ikişer sefer yapıp, sizin köyden inşaata kum getirirlerse memnun oluruz.’ buyurdu.

Bu ricasını emir kabul edip, hemen traktör sahibi köylülerimizle görüştüm hepsi canla başla kabul ettiler. Bir arkadaş traktörünü yeni almıştı. Evrakları eksikti. Arzu etmesine rağmen kum getirmede tereddüt ediyordu. Tekrar Hulûsi Efendi Hazretleri’ne telefon ettim. ‘Efendim, bir arkadaşımız var. Traktörü yeni, fakat evraklarında eksiklik var trafikten korkuyor. O da traktörüyle kum getirsin mi?’ dedim. Hazret de, ‘Oğul getireceği kum umumun faydasına ümmet-i Muhammed’in hizmetine yapılan bir binada kullanılacaktır. En yakın zamanda evraklarını tamamlar inşaallah. Korkmasın, kumu yüklesin, yoldan gelirken de Medişeyh Hazretleri’ne (Darende’ye 8 km uzaklıkta, tabiiinden olan bu zat Medinelî Şeyh Abdurrahman Gazi Hazretleri olarak tanınır. İstanbul’un fethine giderken vefat etmiş, buraya defnedilmiştir.) bir Fatiha okusun. İnşallah ondan sonra bir şey soran olmaz.’ buyurdu.

O arkadaşımız da, biz de o kum seferlerinde ve daha sonra her geçtiğimizde Medişeyh Hazretleri’ne bir Fatiha okuduk. O günlerde hiçbir yolculuğumuzda zorlukla karşılaşmadık. Hâlen de bu alışkanlığımız devam ediyor.”

Şamil Gökçe (53) Anlatıyor:

“Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’nin yaptırdığı İmam-Hatip Lisesi’nde bizim köyümüzden çok

öğrenci okudu, dinini diyanetini öğrendi, meslek sahibi memur oldu. Ayrıca yaptırdığı okullar ve kurduğu Vakfın yurtlarında yine köyümüz halkından kız-erkek çocuklarından çok istifade edenler oldu. Allah razı olsun. Ayrıca Vakıf Başkanı H. Hamideddin Ateş Efendi ile Darende Lisesi'nden tanışıyoruz. Aynı sıralarda, aynı sınıflarda okuduk. Lisede okurken bile, lider kişiliği belli, vakur ve saygın tavırlarıyla herkese örnekti. Geçtiğimiz sene 'Darende Lisesi 1978 Yılı Mezunları' toplantısını kendilerinin önderliğinde gerçekleştirdik. O toplantıda okul arkadaşlarımızdan halen Darende'de esnafılık yapan Mehmet Kocamemik bir tespitte bulundu. Dedi ki: 'Hamideddin Ateş Efendi ile 3 yıl okul arkadaşlığımız oldu. Her haliyle mükemmel, kusursuz bir insandır. Elinden, dilinden hiç kimse zarar görmemiştir. Herkese yardımcı, iyilikleriyle örnek olmuş biridir. Şimdi de Darende'mize memleketimize hizmet eden, bir önder, bir Vakıf insanıdır.' Bütün arkadaşlarla birlikte bu ifadelere ben de can u gönülden katılıyorum."

Yazıköylüler Anlatıyor:

“Gökpınar Suyunun Aktığını Gördük.”

1900'lü yıllara kadar Çukurkaya köyünün yaylak ve arazi alanları içerisinde bulunan Yazıköy birkaç ailenin köyden çıkıp 1912 yılında Yazıköy mevkiindeki arazilerine ev yapmasıyla meskûn mahal haline gelmiştir. Daha sonra büyüyerek ve gelişerek köy statüsüne kavuşmuştur. Dedo Hasan Ağa (Akdemirler), Patlak Mustafa Ağa (Mertler), Baytarbağından Hacı Bekir Ağa (Akbaşlar), Salih Kâhyaların Ahmet Ağa (Kayacılar), Müdürler (Aktaşlar), Halişler (Akanlar) ve Karataşlar olmak üzere altı büyük ailenin yaşadığı, bağ ve bahçeciliğin geliştiği bir yerleşim merkezidir.

Yazıköylü dostların Hulûsi Efendi Hazretleri hakkında naklettiklerine kulak verelim:

Mehmet Kayacı (70) Anlatıyor:

“Bir gün babam, Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri’ni ziyaretine gidererek camiye bir hayır yapmak istediğini söyler. Hulûsi Efendi Hazretleri de camiye iki tane kirkit/el dokuma halı getirmesinin iyi olacağını, böyle bir ihtiyacın olduğunu buyurur. Babam iki halı diye anlar.

Ama makine halısı zanneder. İki tane makine halısı alarak benimle onu Şeyh Hamid-i Veli Camii'ne gönderdi. Caminin girişinde Hazretle karşılaştık. Elini öptüm, köyümüzü ve komşularımızı sordu, hayır dualarda bulundu. Halıları göstererek: 'Efendim iki tane halı getirdim.' dedim.

Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Oğul ben kirkite/el dokuma halısı demiştim.' diye buyurdu. Yine de makine halılarını serip, 'Efendim himmet ve dua buyurun, inşallah el dokuma halısı da getiririm.' dedim. Aradan bir müddet geçtikten sonra temin ettiğim el dokuma halıları alarak yine ziyarete gittim. O arada camide bir hizmete kullanılır diye 100 lira vermek, bağış yapmak istedim. Hulûsi Efendi Hazretleri, 'Oğul götür caminin yardım kasasına at.' dedi. Kasaya doğru giderken gönlümden 100 liranın 50 lirasını atsam, yarısı geri bana kalsa, diye tereddüt geçirdim.

Ben kendi kendime böyle düşünürken Hazret arkandan; 'Oğul ilk niyet ettiğin 100 lirayı kasaya at, niyetini bozma. Allah yolunda bir Müslüman ne kadar fazla verirse, fedakârlıkta bulunursa, Cenab-ı Allah onun kat kat fazlasını o kula ihsan eder. Bu tür hayır hizmetler bir vesile tamamlanır ama herkesin yaptığı iyilik kendi amel defterine yazılmak suretiyle âhiret âleminde ona manevî destek olur.' buyurdu.

Bir kez de hatim hocamız Hacı Bekir Akbaş ile gitmiştik. Efendim, 'Hacı Bekir Ağa, ihvanlara bal yediyor musun?' dedi. Hacı Bekir Amca da, 'Efendim, bu sene balımız pek olmadı.' dedi. Bu defa hazret, 'Ben arının yaptığı balı değil, gönül balını kastediyorum, muhabbetle gönül balı ikram edebiliyor musun?' diyerek tebessüm etti."

Ömer Akdemir (72) Anlatıyor:

“Hulûsi Efendi Hazretleri zaman zaman bize un gönderir, Babam Mustafa Akdemir de anneme devamlı tandır ekmeği pişirtir, Devlethane’ye götürürdü. Bir defasında annem de gitmiş, bahçelerindeki ceviz ağacını görmüş. İçinden, keşke Hacı Valide tandır ekmeğini sardığımız sofraya bezlerini verince içine çocuklar için biraz ceviz koysa, diye gönlünden geçirmiş. Eve geldiklerinde sofraya bezlerini açmışlar ki epey bir miktar ceviz var. Bir yandan mahcup olmuş, bir yandan da memnun olmuşlar.

Ben de şoförlük yapardım. Skoda marka pikabımla Hulûsi Efendi Hazretleri’ni Balaban’a İçmecelere götürdüm. İçmecelerde bereket parası verdi. Halen bereket parasını saklıyorum. Babam zaman zaman köydeki evimize davet ederdi. Birkaç kez evimizi teşrif ettiler. Güzel sohbetler oldu. O sohbetlerin birinde Bostan Emmi ve Gürünlü Hacı Mehmet Amca da vardı.”

Mevlüt Mert (60) Anlatıyor:

“Babam Mustafa Mert dayısı Mustafa Akdemir ve Ali Akbaş ile Darende’ye ziyarete giderken yolda dayısı babama: ‘Mustafa, Hulûsi Efendi Hazretleri’ne intisap et, Nakşbendî dersi al, böylece ibadetlerine daha dikkat edersin.’ diye tavsiyede bulunur. Babam da biraz gidip geleyim daha sonra alırsız, diye bahane üretir. Bir gün sohbeta otururlar. Sohbet esnasında Hulûsi Efendi Hazretleri şöyle buyurur: ‘Ders almak için kimseyi zorlamayın. Kendi gönlüyle isteyerek almalı ki feyz alsın. Bir de ders al demekense, dersli kişilerin hali örnek olmalı ki etrafındakiler ona bakarak derse talip olsun.’ Bir müddet sonra babam da onları örnek alarak, sohbetlere katıldı; ders aldı.”

Mehmet Akbaş (58) Anlatıyor:

“Dedem Hacı Bekir Akbaş, ninem Halime Hanım’la ailevî bir problem yaşar bir müddet küs kalırlar. Bir gün ziyarete gittiğinde Hulûsi Efendi Hazretleri dedeme aile fertlerini ve ninemi de sorar. Dedem de, ‘Efendim birkaç gündür küsülüyüz.’ der. Bunu üzerine Pir Efendimiz: ‘Hacı Bekir Ağa, aile içinde ufak tefek konulardan dolayı küsmek olmaz, git hanımının elini öp, gönlünü al. Kadınların kalbi hassastır, incitmek olmaz. Aile içinde anlayışlı olmak gerekir. Yalınız, böyle dedim diye, sakalı o kadar da ele verme.’ buyurur.”

Unutulmayan Hatıralar

Yazıköy’ün Ortaköy mevkiinde Hallo Dayı olarak tanınan Halil Uslu’nun, Esmelerin Hasan Yıldırım’ın ve Koca Memiklerden Mevlüt Ağa’nın çocukları 1950’li yıllarda Ortaköy mevkiine yaptıkları evler ile bu mahalleyi oluşturmuşlardır.

Yazımıza Yazıköy ile ilgili tarihî bir riayetle başlayalım:

Somuncu Baba/Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri bir gün ziraatla uğraşan Yazıköy mevkiinde tarlaları olan talebesine bir miktar tohum verir ve buyurur ki:

“Bu tohumların yarısını tarlanızın bir kısmına sizin için, diğer yarısını da bizim için ekiniz!” Talebe tohumları eker. Ekinlerin yetiştiği mevsimde tarlaya bakmaya giderler. Talebenin tarlasında fevkalade güzel yetişmiş bir buğday vardır. Diğerinde hiç ekin bitmemiştir. Somuncu Baba/Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri, talebesine dönerek buyurur ki:

- Bu tarlalardan hangisi bizim, hangisi sizindir?

Talebe, bu durumdan son derece utanır ve kendi tarlasını göstererek der ki:

- Bu tarla sizindir efendim.

Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri:

- Biz âhiretimiz için çalışıyorduk. Acaba hangi günahımızdan dolayı dünyamız mamur olmaya başladı da bu ekinler böyle yetişti, diye buyurur.

Hocasının müteessir olduğunu gören talebesi, hakikati söyleyerek hocasının üzüntüsünü giderir.

Şimdi de Hulûsi Efendi Hazretleri ile ilgili hatıraları dinleyelim:

Kerim Uslu (74) Anlatıyor:

“Babam Halil Uslu Nacar Hallo olarak tanınırdı. Nacar demek marangoz demektir. Evlerin kapı, pencere ve dolaplarını yapan bir ustaydı. Dedem Nacar Mustafa da Hatip Hasan Feyzi Efendi'nin Zaviye'deki evinin yapı ustası olarak bilinir. 1914 yılında, dedem o evi yaparken Hatip Efendi'nin bir erkek evladı dünyaya gelir. Dedem ismini ne koyacağını sorar. Hatip Efendi de 'Şeyh Hamid-i Veli Medresesi'nden icazet almış bir kardeşim vardı, adı Ömer Osman Hulûsi idi. Genç yaşta vefat etti. Kardeşimin adını Osman Hulûsi olarak evladıma koyacağım inşallah. Ceddimiz Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri'ne hizmet edecek.' diye buyurur.

Babam 1945 yılında Taceddin-i Veli Haziresi civarındaki kerpiç yapılı Devlethane'nin inşaatında da çalışmış. Babam

o evi yapmaya başlayana kadar tütün içermiş. Çalışmaya gitmiş, Hulûsi Efendi Hazretleri'nin öğüdünü tutup tütünü/sigarayı bırakmış.

Bahçemizde bahar ve yaz aylarında sahralar olurdu. Hulûsi Efendi Hazretleri Ortaköy'e, bizim bahçeye dostlarıyla gelir çay içer, sohbet ederlerdi.

Babam Hallo Dayı, her Cuma günü ziyarete/sohbete gittiğinde bahçemizin elmalarından ceplerine doldururdu. Çocukları, gençleri görünce hepsine birer birer verirdi. Görenler hayret ederdi, bu kadar elma hangi cebinden çıkıyor derlerdi. Babam da 'Buranın bereketi.' diye cevap verirdi.

Babam vefat etmeden defin işleminin kendi bahçesine yapılmasını istemişti. Hazrete sorduğumuzda 'Babanızın isteğini yerine getirin.' buyurdu. Daha sonraları da bana 'Babanın kabrini devamlı ziyaret et. Sen onu göremezsin ama o seni görür.' buyurdu.

Babamın vefatından sonra Devlethane'ye ziyarete gitmiştim, beni yanına çağırdı ve 'Baban, buraya, bana yakın otururdu. Gel sen de otur.' dedi. Sonra şu öğütte bulundu: 'Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) dostlarını ve dostlarının yakınlarını asla unutmazdı. Sütannesini geldiğinde, onu hürmetle karşılar, ilgi ile ağırlar, hatta hırkasını çıkarıp altına sererdi. Ölümü sonrasında babanın arkadaşlarına iyiliği merhametin gereklerinden sayar, 'İçlerinde akrabaları ile ilişkilerini kesen bir kimsenin bulunduğu topluluğa Allah'ın rahmeti inmez.' buyurur; sırasıyla annenin, babanın, yakın akrabaların ve kişinin üzerinde hakları olduğunu beyan ederdi. Dostlarına karşı vefalı ve samimi idi. Kıymetli zevcesi Hz. Hatice Validemizi daima hayırla yâd

ederdi. Vefatından yıllar sonra bile bir koyun kestiklerinde bir parçasını Hz. Hatice annemizin arkadaşlarına göndermeleri onun dostlarına olan vefasının en büyük örneğiydi. Biz de dostlarımıza karşı vefalıyız.’ diye buyurdu.

Gökpınar Projesi’nin etüt çalışmasını yapan mühendislere Hulûsi Efendi Hazretleri: ‘Etüt işinizi yaparken, Yazı köye uğrar, Hallo Dayı’nın bir çayını içersiniz.’ buyurur. Mühendisler dinlenmek için bizim eve geldiler. Efendi Hazretleri’nin selamını söylediler. Gökpınar Sulama Projesi için çalıştıklarını beyan ettiler. Bu arada babam Hallo Dayı mühendislere, ‘Siz bu yaz günü sıcakta çalışıyorsunuz ama suyun akacağını acaba görecek miyiz, bu proje tamamlanacak mı?’ dedi. Bunun üzerine mühendislerden biri çok güzel bir cevapla şöyle dedi: ‘Merak etmeyin, ben tasavvuf büyüklerinin gücünü biliyorum. Hulûsi Efendi Hazretleri bu işin içinde olduğu müddetçe bu sulama projesi biter, siz de bir gün bu suyun aktığını görürsünüz.’ dedi.”

Fazlı Akbaş (50) Anlatıyor:

“1990’lı yıllarda köyümüzde iki aile arasında anlaşmazlık olmuştu. Halk araya girdi ama bir türlü sulh edemediler. Köyün imamı Hakkı Hoca bir gün bu anlaşmazlık durumunu H. Hamideddin Efendi’ye arz etti. ‘Efendim sizin hatırınızı kırmazlar, iki ailede siz ne dersiniz ona razı olurlar. Köyümüzü teşrif ederseniz, bir barış yemeği tertip edip, önderliğinizde iki aileyi barıştırsanız iyi olur.’ dedi. Hamideddin Efendi tamam der. Birkaç gün sonra da, köy camiinde iki ailenin bütün erkekleri ve köylülerimizin katılımıyla barış gerçekleşti. Hamideddin Efendi başta

durdu, önce iki aile fertleri sonra bütün köylüler tokalaşıp sarılarak barışı gerçekleştirdiler. Bunun için Hamideddin Efendi'ye çok müteşekkirimiz."

Mustafa Mert (64) Anlatıyor:

"Ben de bir hatıra nakletmek istiyorum. Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi İstanbul'da hastanede yatıyordu. Bir gün Darende'den H. Hamideddin Ateş Efendi'yle telefonla görüşürler. Telefon görüşmesinden sonra, yanında bulunan Hacı Naciye Hanım'a dönerek: 'Hacı Hatun, gözün aydın, yaptıracağın okulun arsası alınmış, hayırlı olsun.' buyurur.

Hulûsi Efendi Hazretleri ve Hacı Naciye Valide bu habere çok sevinirler. Hulûsi Efendi buyurur ki: 'Oğul, Hacı Valideniz şahsî ziynetlerini vererek Darende'ye bir okul yaptırmak istedi. Biz de Belediye'den beş dönüm bir yer aldık. İnşallah inşaatını da yaptırırız. Hacı Valideniz çok şefkatli oğul. İmam Hatip Okulu'nda okuyan, Darende dışından gelen kız çocuklarının çektiği zorlukları gördüğünden, onlara yurt binası ve okul yapılmasını istiyor. Oğul, eğitim şart, bir çocuğun iyi yetişmesi için, önce anneyi iyi yetiştirmek lazım. Onun için kız çocuklarının da okumasını istiyoruz. Hacı Valideniz de bundan dolayı bu okulun yapılmasını istiyor.' diye buyururlar.

Geçtiğimiz yıl, köyümüzde hanımlar için bir Kur'an Kursu açılacaktı. Köyümüzün imamı, kursun eksiklerinin giderilmesi için Vakıf Başkanı Muhterem H. Hamideddin Ateş Efendi'ye durumu arz etti. Hamideddin Efendi de sağ olsun çok yakinen ilgilendi. Hanımların, kız çocuklarının dinî bilgiler açısından daha iyi yetişmeleri için gayret

gösterdi. Köyümüzden olan Sivas'taki bir iş adamına ricada bulundu. Kursumuzun eksikleri himmetleriyle tamamlandı. Müftülük de bir bayan öğretici verdi. İnsanlarımız dinî eğitim açısından çok faydalandılar. Allah razı olsun.”

Atmalı Yöresinden Selam Var:

*“Her Evde Bir Şeyh Hamid veya Bir
Hulûsi İsmi Mevcuttur.”*

Darendenin Barındır, Günerli, Başkaya, Sakarya, Kölükler, Kuzpınar, Üçpınar Mahalleleri ve civarındaki yerleşim yerlerinde yaşayan Atmalı Aşireti'nin kökeni Arapgir'in Atma köyüne dayanmaktadır. Arapgir'in 1643 tarihli avâriz-hâne defterinde Atma'nın, o tarihte Arapgir'e bağlı en büyük yerleşim yerlerinden olduğu anlaşılmaktadır.

1640'larda Arapgir'den çeşitli nedenlerle ayrılmak zorunda kalan Atmalılardan önemli bir bölümü, güneyde, Malatya'nın Yazıhan ilçesi civarında konaklamışlar, burada bir aşiretle (Setiroğlu) dostluk kurmuşlardır. Bunun ardından da Ak(ça)baba Dağları'na (Darendenin kuzeydoğusunda, Darenden ile Hekimhan arasında yer alır) doğru uzanmışlardır. Akçababa Dağları'na kısaltma yapılarak Akbaba Dağı/Dağları denilmesine benzer şekilde, şimdilerde sadece Akçadağ adını kullanagelmüşlerdir. Hekimhan-Kuluncak-Darenden üçgeninde bulunan Kömüklü köyü, Kızıllağara'ya komşudur. Kömüklü'nün kuzeybatısındaki Temüklü'de de Atmalılar yaşamaktadır. Karıncalık, Kuluncak'a komşudur. Atmalılardan, Kurşunlu köyüyle de ilgilerinin bulunduğunu, Başkaya (Melik/Melikler)

köyündeki yaşlılar ifade etmektedir. Kızıлмаğara ve Başkaya'nın yanı sıra, adı geçen Tullolar (Tıllolar) köyünde de akrabaları bulunuyor. Sivas-Gürün'ün Kılıçdoğın ve Böğürüdelik köylerinde de Atmalılar'ın yaşadığı bilinmektedir. Gürün-Ağaçlı köyü (eski ismi Mahgen) halkının büyük bir bölümü Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesinden gelmiş olmakla birlikte Atmalı olup olmadıkları bilinmemektedir. Yozgat-Sorgun'a bağlı Gökiniş ve Çekerek'e bağlı Cemałoğlu köylüleri kendilerinin 1783 senesinde Sivas, Malatya, Gürün çevresinden geldiklerini ve Atmalı Oymağından olduklarını belirtmektedirler. Malatya merkeze bağlı Dilek Kasabası'nda da Atmalılar yaşamaktadır.

Darende civarında yaşayan Atmalıların tamamının Sünnü olduklarını biliyoruz. Bu, geçmişte de böyleydi, nitekim 1841 tarihli bir belgede, aralarında Bekir isimlerinin bulunduğu şöyle belirtilmektedir: "Maraş eyaleti dâhilinde de, Atmalı ve Dumanlı aşiretlerinin kiracılık yaparak geçimlerini temin ettikleri görülmektedir. Maraş yöresinde kiracılık yapmak suretiyle geçimini sağlayan bu aşiret mensupları da eşkıya saldırılarından kurtulamamışlardır. Bu cümleden olarak, Darende civarında yaşayan Atmalı ve Dumanlı aşiretleri ahalisinden olup, Kiracı Taifesinden Hasan, Yusuf, Bekir, Mehmet, Süleyman ve Kurt adındaki şahıslar 1841 yılında Darende kazasına tabi Müncelik köyünden Burun Mevkii'ne kira karşılığı götürmek üzere zahire yüklemişlerdi..."

15 Ekim 2016 tarihinde Atmalı yöresine yaptığımız ziyaretten sonra yöre halkından edindiğimiz bilgileri sizlerle paylaşmak isteriz. Bütün Darendeliler gibi Atmalı köylüleri de aslında çok misafirperverdir. Ekmeğine yığittir. İkramı

severler. Bizleri de büyük bir misafirperverlikle karşıladılar. El dokuması halıların serildiği, yastıkların pencere altlarına dizildiği büyük bir odada oturup çay içtik, hasbıhal ettik.

Barındır Mahallesi Muhtarı Selahattin Memur'un el dokuması halılarla döşenmiş odasında çay içerken sohbetimize katılan köy büyüklerinden Erzurum muhaciri Mevlüt Yıldırım (1938 doğumlu) şu bilgileri verdi:

“Daha önceleri Arapgir'in Atma yöresinde çiftçilik ve hayvancılık yapan yöre sakinleri yaylak için bu civara gelip giderken zamanla Darende topraklarına yerleşmiş iskân etmişler. Aileler, Ünver ve Karahan soyadlarını taşıyor. Barındır Mahallesi'ne Akçadağ-Samak/Çatalbahçe civarından gelenler de olup bunlar Muhan, Alçık ve Memur soyadlarını taşıyorlar. Zekerhacı civarından göç edip gelenler ise Kayadibi ve Demirel soyadlarını taşıyorlar.”

Muhtar Selahattin Memur (1971 doğumlu) devam etti:

“Eskiden buranın adı Cafikli idi. Reşitli de denirdi. Şimdi mahallemizin adı Barındır. Şahinler ve Çatören Mahallemizle birlikte toplam nüfusumuz (İstanbul'a göçenler de dâhil) 600 civarındadır. Atmalı yöresi halkını ise binlerce olarak ifade edebiliriz. İnsanlarımızın çoğu İstanbul'da ticaretle uğraşiyor. Eskiden seyyar satıcılık, pazarcılık yaparlardı. Şimdilerde genel olarak “Ucuzluk Avm'ler”, “Bir milyoncular, Üç milyoncular” gibi isimlerle değişik yerlerde ticaret yapıyorlar. Geçimlerini İstoç'ta toptancılık yaparak temin etmeye çalışan hemşerilerimiz de vardır.

Köydeki öğrenciler eğitim için taşıma sistemiyle Ilıca İlk-Ortaokullarına ve Esenbey Lisesi'ne gidip geliyorlar. Öğrencilerimizin bir kısmı da Darende'deki çeşitli okullarda ve Hulûsi Efendi İmam Hatip Lisesi'nde eğitimlerine devam ediyorlar. Bu öğrencilerimiz Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı'nın yurtlarında ücretsiz kalıyorlar. Yıllardır bu hizmetin yürütülmesine öncülük eden bizlere eğitim hususunda yardımcı olan Vakıf Başkanı Hamideddin Ateş Efendi'ye çok teşekkür ediyoruz. Hatta bu yörede 1973 yılından itibaren Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin teşvikiyle okuyan birçok kardeşimiz İmam-Hatip Lisesi'ni Darende'de bitirmiştir. İmam-Hatip mezunu kızlarımız, köyde yaşayan kadınlara ve kız çocuklarımıza Kur'an-ı Kerim öğretmişlerdir. Köyde Kur'an okuma oranı çok yüksektir. Köy camisinde yaz kurslarıyla erkek çocuklarımız da Kur'an eğitimi almaktadırlar. Bu vesileyle Hulûsi Efendi Hazretleri'ni de rahmetle ve şükranla anıyoruz."

Barındır Camii önünde Recep Muhan (1962 doğumlu) sunları anlattı:

"Atmalı yöresinde erkek çocuklara en çok Muhammed, Şeyh Hamid, Hamid, Hulûsi, Ahmet, Kemal isimleri verilmekte. Bu isimlerin verilmesinde başta Peygamber sevgisiyle birlikte Hz. Peygamber'in soyundan olan Darende'nin medar-ı iftihar Şeyh Hamid-i Veli Hazretleri ve Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri'ne ve ailesine sevgi ve saygının büyük etkisi vardır. Hemen hemen her evde bir Şeyh Hamid veya bir Hulûsi ismi mevcuttur. Eskiden erkek çocuğu olanlar gidip Şeyh Hamid-i Veli Türbesi civarında kurban keserlerdi. Yine eskiden beri yörede çocuk dünyaya gelince aile büyükleri ismini ezan ve kamet

okuyarak verirler. Komşu hanımlarda “Doğdu Görme” diye tabir edilen hayırlı olsun ziyaretlerinde bulunurlar. Önceleri doğumdan bir hafta sonra ev reisi bütün komşuları davet eder yemek ikramında bulunurdu. Son yıllarda bu gelenek biraz zayıfladı.”

Atmalı yöresinin misafirperverliğine diyecek yok. Gelenek görenek açısından eskiden beri misafire nasıl davranıldığını Başkaya köyü Muhtarı Halil Çatuk şöyle anlatıyor:

“Misafire bizim kültürümüzde ayrı bir önem verilir. Hatta iki döşek üst üste serilerek rahat uyuması için ortam hazırlanır. Eskiden böyle abdest alma teşkilatları evlerde pek mevcut değildi. Onun için evin erkek çocuklarından bir tanesi bir elinde leğen bir elinde ibrik misafire abdest alırken hizmet ederdi. Yöre yemeklerinden ise mutlaka sac kömbesi diye bilinen etli kömbe pişirilirdi. Kömbe tepsinin ortasındaki büyük kabarik dilim misafire verilirdi. Birkaç gün kalacaksa kuzu, koyun kesilir köy halkı davet edilir odada sohbetler olurdu. Bir de Teşt kömbesi diye tabir olunan on kat yufka ile hazırlanan ceviz, şerbet ve içine değişik malzemelerin konulduğu kömbeler yapılırdı. Hatta yakın komşular misafiri evlerine davet eder bu toplu ortamlar o evlere de taşınırdı. Kış aylarında aşırı kar yağdığı zamanlar misafir yoluna devam edemez, ev ev davetlerle yollar açılıncaya kadar böyle devam edilirdi. Şimdilerde de misafire ikram yine en üst seviyede yapılmaktadır. Ama ulaşımın kolaylığı misafirliğin süresini çok kısalttığı için uzun süreli olamıyor. Yine de kömbe pişirilip veya kuzu kesilip ikram edilen misafir ağırlama geleneği devam etmektedir.”

Atmalı yöresinin düğünlerini ve cenaze merasimlerini de Üçpınar Mahallesi Muhtarı Cuma Doğan anlatıyor:

“Atmalı yöresinde düğünler eskiden beri çok kalabalık olur. Çünkü çevrede yaşayan köyler/mahalleler genellikle birbirlerine kökten bağlı olduğu gibi günümüzde de kız alıp-vermek suretiyle akrabadırlar. Zaten yöre geleneğinde düğün ve cenazelere katılıma özel önem verilir. Eskiden düğünlerde davul zurna çalınıyordu. Şimdilerde halkımız daha bilinçlendi, dolayısıyla dinî sohbetler ve mevlid-i şerif programlarıyla yapılan düğün sayısı giderek artmaya başladı. Düğünlerde mutlaka kazanlarla kavurma ve donuş denen etli pilav pişirilir. Düğün merasiminde cihaz açılır, cihaz tutanağı yazılır. Kur’an-ı Kerim en başa yazılır. Damat aynası gelinden evvel damada ulaştırılır. Aydınlık getireceğine inanılır. Ayna getiren kimseye özel bahşiş verilir.

Düğüne gelen misafirlere ev sahibi tarafından hususi hediyeler verilir. Merasim esnasında damadın ceketi bir tepsi içine konulur. “Kutnu kumaş hayrolsun!” denilerek “Damat giydirme” diye tabir olunan imece usulü yardımlaşma esasına bağlı olarak damada verilecek hediyeler o tepsiye davetliler tarafında konulur. Yakın akrabalar genellikle altın hediye getirirler. Herkes imkânı nispetinde birbirine yardımcı olur.

Cenazelere katılım ise daha fazladır. Darende, Akçadağ, Hekimhan, Kuluncak, Malatya civarından bütün tanış ve komşularla birlikte yakın akrabalar cenazeye iştirak ederler. Etraf mahallelere beldelere haber gönderilir sala verilir. Cenazenin ne zaman kalkacağı duyurulur. Yakın

mahallelerimizde artık “Cenaze yıkama ve morg” araçları bulunduğu için çocukları gelecekte bir gün bekletilir. İstanbul’daki ve diğer illerdeki yakınları da cenazeye katılırlar. İstanbul’daki cenazeler de çoğunlukla buraya getirilip doğduğu topraklara defnedilir. Definden sonra ev sahibi yemek ikramına karışmaz. Cenazeye iştirak eden bütün kalabalığa mahalle halkı ve yakın akrabalar topluca yemek ikram ederler. Cenaze evi birkaç gün yemek pişirmez, yemek masrafı yapmaz. 3. gün veya 7. gün cenaze sahibi komşuları çağırır vefat edenin hayrına yemek ikram eder, Kur’an okutur. Taziye çok uzun sürer. Hatta ilk bayramına kadar taziyeye gelen giden olur.

Yas tutma geleneği dinimizde olmamasına rağmen bu yörede bir gelenek olarak devam eder. Bir ay kadar evde radyo çalınmaz, televizyon açılmaz, komşularda eğlence olmaz. Cenaze sahibi o günlerde herhangi birimizin evine gelirse saygı gereği radyo-televizyon açıksa kapatılır. Bir müddet sonra komşular cenaze sahibinin evine gider Kur’an okutur. Televizyondan en azından haberleri izleyelim diyerek yas havasını kaldırırılar.”

Sohbet böylece uzayıp gitti. Atmalı yöresinden herkese kucak dolusu selam var.

Günerli'den Yankılanan Hoş Sada:

“Biz Çok Şanslı İnsanlarız.”

Mahalle ziyaretlerimizin ikincisini yine Atmalı yöresinden “Günerli Mahallesi”ne yaptık. Mahalle Muhtarı Hacı Ayhan ve Camii İmamı Mehmet Keleş başta olmak üzere birçok insanımızla tanıştık hasbıhal ettik.

El dokuması halı döşeli odalarında oturup sıcak çaylarını içtik. Bu yörede halı dokumacılığı eskiden beri önemli bir geçim kaynağı olduğu için önce bu konudan biraz bahsedelim:

Darende ve civarı halılarıyla da ünlüdür. Stilize çiçekler, bitki filizleri gibi bezekler; beyaz, siyah, kırmızı ve lacivert renkler olduğu gibi, çözgüsü pamuk olanlar da vardır. Halı ve bu teknikle dokunan ürünler; yan halısı, taban halısı, divan halısı, seccade, halı yastığı, çanta ve heybe gibi zengin çeşitleriyle bir kullanım sahası yaratmıştır. Malatya ve civarındaki halıların bir dm²'sindeki düğüm sayısı 700 civarındadır. Halıların bazılarının saçakları düz, bazılarının ise örgülüdür. Kullanılan yün geçmiş yıllarda tamamen kök boyalarla boyanırken, günümüzde bu boyama azalmıştır. Yerini hazır boyalar almıştır.

Darende'nin diğer köylerinde de halı dokunmaktadır. Bu halı ve kilimler solmaz renk, güzel desen ve sağlamlıkları ile tanınır. Bu işlerin gelenek halini almış olması geçmişinin çok gerilerde olduğunu göstermektedir. Darende ve civarındaki el dokuması halılara yörede "Kürt Halısı" denir. Özellikle çift olarak kullanılması tercih edilir. Dokunan halıların 1cm²'sinde 36 düğüm bulunmaktadır. Bu şekilde yapılan halılara "60'lık kalitede halı" denilmektedir. Bu halılar tamamıyla elemeği olup, ekonomik değeri yanında turistik değere de sahiptir. Halılarda; kiremit rengi, lacivert, saman sarısı, portakal rengi, mavi ve tonları renkler hâkimdir.

**Halılarla ilgili verdiğimiz bu bilgilerden sonra Muh-
tar Hacı Ayhan'a (1954 doğumlu) eski bayramları sorduk.
Şöyle anlattı:**

"Bundan 40 yıl evveli bizim köyümüzde cami yoktu. Başkaya/Melik ve Üçpınar'da cami vardı. Bayram namazını kılmak için bir gün önceden o köylerdeki yakınlarımızın yanına gider bayram gecesi orada misafir olurduk. Sabah erkenden kalkar camiye giderdik. Cami çıkışında o köylülerle mezarlık ziyareti yapıp, misafir kaldığımız evlere dönerdik. Toplu kahvaltı yapıldıktan, akrabalarımızdan büyükler ziyaret edildikten sonra evimize, köyümüze döner çocuklarımızla, kendi hane halkımız ve komşularımızla bayramlaşırđık. 1980'li yıllarda köy halkımızdan ileri gelenler birleşip Ordu Mezramıza bir cami yapmak için gayret gösterdiler. Özellikle Yusuf Avcı ve Süleyman Özbey'in caminin ilk yapım zamanlarında çok hizmetleri oldu. Bütün emeği geçenlerden Allah razı olsun. 1983 yılında cami açılışa hazır olunca Darende'den çok saygı duyduğumuz Es-Seyyid Osman Hulûsi

Efendi Hazretleri açılışa davet edildi. O mübarek zat da gelip caminin ilk açılış hutbesini okudular. Etraf köylerden çok insan davet edilmişti. Caminin içi, dışı ve etrafı hep insan doluydu. Yemekler yenildi, güzel bir açılış programı oldu. Caminin minaresini Kölükler köyünden olup Malatya'da oturan hayırsever Hacı Şengül yaptırdı. Bu civardaki birkaç camiye daha minare yaptırdı, kendisinden Allah razı olsun. Caminin şadırvanı ve son yıldaki genel bakım-onarım hizmetlerini de Atma ailesi gerçekleştirdi. Onlara da çok teşekkür ediyorum. Geçmişlerine rahmet olsun.”

Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi'nin Darend'e'ye bağlı Günerli Köyü Camii açılışında okuduğu hutbe (1983)

“Mescitleri, Allah ve âhiret gününe inananlar yapar.” (9/Tevbe,18.)

“Muhterem Cemâat-i Müslimîn!

Sizlerin üstün sây ü gayretlerinizin semeresi olan bu câmi-i şerîfi bugün ibâdeteye açmak için toplanmış bulunuyoruz. İşte taze hayât kazanan mâbedlerimizden birisi de ilk hutbesini okumak şerefine nail olduğum bu mübarek Günerli Köyü Câmi-i Şerîfi'dir. Bu câmi-i şerîf hepinizin katkısı ile yardımı ile yeniden bina edilmiş ve cemâat-i müslimînin ibâdetine açılmış bulunuyor.

Peygamber Efendimiz, Mescid-i Kubâ ve Mescid-i Saâdet'i inşa buyururlarken, mübarek arkaları ile kerpiç ve taş çekerek bir rençber gibi çalışmışlar ve biz ümmetlerine bu uğurda örnek olmuşlardır.

Bu hususta sözü uzatmaya lüzum görmüyorum. Çünkü her mü'minin uyanık kalbi bu hayırlı çalışmanın zevkini

idrâk eder. Allâhu azîmu'ş-şân Hazretleri '*Mesâcidi, Allah'a ve âhiret gününe inananlar yapar.*' (9/Tevbe,18.)

Peygamberimiz Efendimiz de '*Allah için bir mescid bina eden kimseye Allahu Teâlâ da cennette bir ev yapar.*' buyurmuşlardır.

Azîz Müslümanlar!

Bakınız eskiden itibâr etmeyerek çiğneyip geçtiğimiz bir yer. Bu gün îcâbet-gâh-ı ulûhiyyete ellerinizi açarak tazarru ve niyazda bulunacağınız mukaddes bir mâbed hâline geldi. Hiçbir değer îfâde etmeyen bir arsa şimdi paha biçilmez, herkesin ibâdetine açık bir makâm-ı mukaddes bir beytullah oldu. Ne mutlu sizlere!

Bu uğurda çalışan mü'minleri tebrik ederim.

Allâhu Teâlâ Hazretleri, cümle âlem-i İslâm'a ve hususıyla köyünüze bu câmi-i şerîfin hayırlı ve uğurlu, cemâatin daimî ve bol olmasını dilerim."

"Günerli/Ordu Camii'ne daha sonra halk arasında bu civardaki en görkemli cami olması bakımından Mimar Sinan Camii denilmeye başlandı. Caminin açılışı sırasında Kullar mezarında oturan bir aile ile Ordu mezarında oturan bir aile arasında ufak tefek problemler vardı. O sebeple, o zamanki cahilliğimizle de bizler cami açılışına katılmak istemedik. Babam Yusuf Ayhan, 'Oğlum, cami Allah'ın evi, hepimiz orada namaz kılacağız. Hem gider orada küskünlük durumunu Hacı Hulûsi Efendi'ye söyleriz. Bu cami açılış sırasında iki ailenin arasındaki barışı da sağlar. Böylece gönülleri de cami saflarındaki gibi birleştirir.' dedi. Babamın sözüne itiraz edemedik. Bizler de katıldık. Camide hutbesi

okunup, namaz kılındıktan sonra yemek sırasında babam Yusuf Ayhan durumu Hulûsi Efendi Hazretleri'ne anlattı. O mübarek insan da aile büyüklerini yanına çağırды ve diğer ileri gelen insanların yanında iki küs ailenin barışmasını sağladı. Böylece daha güzel bir ortam oluştu. Cami açılışının yanında aslında o gün yıllardır gönüllere vurulan küskünlük kilitlerini de açmışlardı. Bu arada yaşlı olan babama iltifat ederek bizleri yanına çağırды; 'Bu ihtiyar birlik beraberlik için gayret etti, bu mübarek Cuma gününde barışı da yaptık, babanızın kıymetini bilin, bu ihtiyara hizmette kusur etmeyin, ona iyi bakın.' diyerek bizlere öğütte bulundu."

Sohbetimizin bir bölümünde de aslen Günerli'den olup ticaret için büyük şehirlere giden hemşerilerimizin durumunu halen köyde yaşayan Erdal Mahmut Ayhan'a (1954 doğumlu) sorduk. Bizlere detaylı bilgiler verdi:

"Genellikle Ayhan, Özbey ve Özdemir soyadını taşıyan aileler ile Ovacı, Yılmaz, Çelik, Avcı, Koç, Yıldız soyadını taşıyan ailelerin de 30 Ağustos Mahallesi'nde yaşadıklarını söyledi. Büyük şehirde yaşayan birkaç köylünün ismi ve meşgul olduğu işleri şu şekilde:

Abdullah-Derviş Yıldız: Tekstil

Mehmet Yılmaz: Bijuteri

Bektaş-Boyraz-Şeyho-Mehmet Atma: Atma Center İş Merkezi

Ali Ayhan: Ekonomi Dünyası İş Merkezi

Ramazan Ovacı: Perde-Tekstil

İsmail Özdemir: Oto Galeri

Hasan Oğuz: Eşarp Toptancılığı

Yusuf-Mahmut Özdemir: İnşaat Sektörü

Gazi- Ali Seydi Avcı: Bursa'da Tekstil

Yıkılhan Şenlikleri de her yıl Günerli sınırları içerisindeki şenlik alanında yapılmaktadır. Çok kalabalık bir katılımıla yöre insanı bir araya gelmekte, birlik beraberlik içerisinde geçmektedir.

Bu arada dernekçiliğe çok önem veren Günerlilerin özel bir uygulamalarının olduğunu öğreniyoruz: Askerliğini yapan her erkek aylık 20 TL olmak üzere yılda 240 TL bağışta bulunur. Bu bağışlar İstanbul'daki dernek merkezinde toplanır. Cenazelerde ev sahibi yemek vermez. Yemek ve cenaze masrafları bu ortak kasadan harcanır. Bu güzel uygulamanın her yerde hayata geçirilmesini bekleriz. Çünkü maalesef bazı yörelerde cenaze sahibinin o acının içinde bir de binlerce kişiye yemek hazırlaması hatta kendinin masraf etmesi geleneğinin uygulandığı kötü bir örnek olarak duyuyoruz. Atmalı yöresi bu kötü âdete asla uymuyor ve birlik içerisinde komşularının cenazesinde ve sevincinde her zaman yanında oluyorlar.”

Hüseyin Oğuz, yörenin bayram âdetleri ile halk hekimliği, dil (lisan) ve giyim tarzı hakkında şunları anlatıyor:

“Bayram günleri namaz kılındıktan sonra herkesle topluca mezarlığa gidilir. Yasin-i Şerif okunur ve bütün geçmişlerimizin ruhuna bağışlanır. Uygun birkaç evde geniş katılımlı kahvaltı yapılır. Topluca köy büyükleri ve hasta ziyaretlerinde bulunulur. Yakında akrabası vefat edenlere taziye verilir. Çocuklar ve hanımlar da kendi aralarında bayram gezmelerinde bulunurlar.

Kurban Bayramı günleri namazdan sonra kurbanlar kesilir. Kurban kesmeyen komşular varsa pay gönderilir. Büyük tencerelerde kavurma yapılarak gelen giden misafirlere ikram edilir.

Halk hekimliği olarak şişe vurma diye tabir olunan tedavi bu yörede sık uygulanır. Önceden Başkaya'da Hasan Turgut, Üçpınar'da Sınıkçı Davut Ateş vardı. Kırık ve incinmelerde onlara gidilirdi. Yumurtanın beyazını sabunla karıştırıp temiz bezin üzerine uygulayarak kırık üzerine saralardı. Şimdilerde Doğan-tepe'de Gül Hanım kırık-çıkık işlerine bakıyor. Vakıftan Allah razı olsun Darende Hulûsi Efendi Devlet Hastanesi her türlü hastalığımızda en yakından başvurduğumuz bir sağlık merkezi oldu.

Yörede eskiden Kürtçe konuşulduğunu biliyoruz. Şimdilere sadece büyüklerin kendi aralarında kullandıklarını, çocuklar anlasalar bile konuşmuyorlar.

Kadınlar, eskiden üç etek zıbın denilen renkli motifli kumaşlardan elbise giyerlerdi. Yaşlı hanımlar fes gibi bir kalıbın üzerine siyah poşu bağlarlardı. Genç hanımlar boncuklu ve oyalı başörtü takarlardı. Erkekler kıl şalvar ve çarık giyerlerdi.”

Bu ziyaretimiz sırasında Günerli Mahallesi'nden Hacı Ahmet Ünver'i de ziyaret ettik. Hacı Ahmet Ünver (1940 doğumlu) şu güzel hatırasını anlattı bizlere:

“Çocuklarım İstanbul'da ticaretle uğraşıyorlar. Kış aylarında orada kalıyorum. Bir Cuma günü erkenden Eyüp Sultan Türbesi'ni ziyaret ettim. Camiye girdim. Cuma namazını bekliyordum. Bir ara yanıma güzel giyimli, güzel

yüzlü bir insan geldi. Nereli olduğumu sordu. ‘Darendeliyim.’ dedim. ‘Memleketin ileri gelen zatları kimlerdir?’ dedi. Ben de; ‘Somuncu Baba Hazretleri Hasan Gazi, Medîşeyh Abdurrahman Gazi Hazretleri, Hulûsi Efendi ve Hamideddin Efendi.’ dedim. ‘Somuncu Baba Türbesi’ne ziyarete gider misin? Hulûsi Efendi ve Hamideddin Efendi’yi tanır mısın?’ dedi. Ben de; ‘O iki mübareği de tanırım.’ dedim. ‘Arada bir ziyarete giderim, eğer Cuma günleri denk gelirse Cuma namazını orada kıldığım da olur.’ dedim. O zat bana:

‘Ben senin yerinde olsam, o kadar yakın bir mesafede otursam her Cuma namazımı Şeyh Hamid-i Veli/Somuncu Baba Camii’nde kılardım.’ dedi. Biraz sonra başka bir tarafa döndüm. Geri baktım ki o kimse yok. Artık o konuşmayı kendime bir işaret kabul ettim. Yaklaşık 20 yıldır, yaz aylarında Barındır’da oturmama rağmen bütün Cuma namazlarımı Şeyh Hamid-i Veli/Somuncu Baba Camii’nde kılıyorum, Allah’a şükrediyorum.”

Erdal Mahmut Ayhan da şunları söyledi:

“Eskiden beri bizler toplanır, traktörlerle, minibüslerle Şeyh Hamid-i Veli Türbesi’ne ziyarete gideriz. Vakıf, türbeyi ve civarını çok güzel imar etti. Ayrıca kendi mahallemizden 5-6 kişi Vakıfta çalışma imkânı bulmuştur. Vakıf, her yönüyle memleketimize hayırlı hizmetlerde bulunmaktadır. Darendemiz yüz akı olduğunu bir hatıra ile anlatayım.

1985 yılında Çankırı’nın Kurşunlu ilçesinde pazarcılık yapıyordum. Bir emniyet amiri geldi, tanıştık. Nereli olduğumu sordu. ‘Darendeliyim.’ dedim. Hacı Hulûsi Efendi

Hazretleri'ni sordu. Ben de, zaman zaman ziyaretine gidiyoruz, dedim. O kişi bana dedi ki: 'Siz çok şanslı insanlarsınız. O zatı çok seviyorum, yılda bir defa memleketim Adana'ya ziyarete giderken uğrayıp ziyaret edebiliyorum. Ne mutlu sizler ne mutlu Darendelilere.'

Ilıca Ziyareti ve *Hatıralar*

Mahalle ziyaretlerinden birini de Ilıca'ya gerçekleştirdik. Malatya'ya 110, Darende'ye 35 km. uzaklıkta bir mahallemizdir. Kuzeyinde Günerli, Bayındır, Başkaya Mahalleleri, doğusunda Gökçeören, Şendere, Uzunhasan, batısında, Yeşiltaş, Hisarkale, güneyinde, Çınar Mahalleleri bulunmaktadır.

Ilıca Mahallesi daha önceleri Akçadağ'a sonra Hekimhan'a bağlı bir yerleşim birimi iken, 1948 yılından bu yana Darende ilçesine bağlıdır. Eski adı Aşağıpalanga'dır. 1953 yılında Ilıca adını almıştır. Köyün yerleşim yerinde bulunan Ilıca çeşmesinden dolayı bu ad verilmiştir. 1992 yılında Belediye teşkilatı kuruldu. 2014 yılında Malatya Büyükşehir olup bütün beldelerdeki Belediye teşkilatları kaldırılınca Ilıca da mahalle statüsüne geçmiştir. Kendi içinde Atoynağı, İstiklal, Fatih ve Cumhuriyet isimli dört mahallesi vardır.

Ilıca tarihî açıdan köklü bir geçmişe sahiptir. Savunmaya yönelik kalelerin, dağların, tepelerin bulunması toplumların yerleşim merkezi olmasına sebep teşkil etmiştir. Tarihî açıdan Palanga'nın anlamı araştırıldığında Romalılar

döneminde yazılmış “Onbinlerin Ricatı” kitabında silahlı askerlerin beklediği kale manasına geldiği görülür. Darende’de Palanga adında iki tane köy vardır. Biri Günpınar Şelalesi’nin üzerindeki düzlük alanda kurulu Palanga (şimdiki Başdirek)’dir. Aslantaşlar’ın civarındaki yerleşim biriminin adının Palanga olması, Aslantaşlar civarındaki eski uygarlıkların ve askerlerin beklediği bir alanın muhtemel olması hasebiyle Ilica palangası gibi kalesi olan bir ikinci yerleşim yerinin de bu isimle anılması tarihî gerçeklerle uygunluk arz etmektedir.

Bugünkü Ilica’nın fizikî yapısı incelediğinde Avlağı ve Asar Kaleleri bu fikri doğrulamaktadır. Tarihî kral yolunun bu bölgeden geçmesi buranın değişik kültürlere ev sahipliği yapmasına sebep teşkil etmiştir. Ilica bölgesindeki ilk kültüre, Palanga Kötükale ve İspekcir mevkiinde çıkan M.Ö. 800-1000 yıllarına ait sitelerde ve kitabelerde rastlanmaktadır. Malazgirt Savaşı’ndan önce bölgenin Bizanslıların yönetiminde olduğu, aynı dönemde Selçuklu Türk Beylerinin akınlarıyla bölgenin Türk unsurlarıyla karşılaştığını, Malazgirt Savaşı’ndan sonra da Türklerin eline geçtiği tarihî kayıtlarda geçmektedir. Bölgenin Osmanlı topraklarına katılması Yavuz Sultan Selim devrine rastlanmaktadır. O günden bu güne Türk oymaklarının yerleşim merkezi olmuştur. Bugünkü Ilica toprakları üzerinde 7 Türk oymağının bulunduğu ve bu oymakların değişik bölgelere dağıldığını görmekteyiz. Bunlardan bazılarının Gesoderesi, Kömüklü, Basırık, Temikli, Karadalak, Böğürtlen ve Ozanderesi mevkilerine, Çağılı mevkiine ise Ilicalıların ataları yerleşmiştir. Osmanlı Dönemi’nin son zamanlarında siyasî otoritenin zayıflaması ile eşkıyaların bölge insanlarına baskıları neticesinde Çağılı mevkiinde oturan

İlıcılılar 13-14 hane olarak Kışla mevkiine göç etmişlerdir. Bugünkü yerleşim yerine gelmeleri 1800'lü yıllarda olmuştur. Ziyaret, Asarkalesi, Yumuru, Tohma Suyu, Deliklikaya, Avlağı, Kerpiç evleri turizm yönünde görülmeye değer yerlerdir. Bölgenin gezilmesi, görülmesi ve incelenmesi neticesinde yöre halkı tarafından unutulmuş, tarihe ışık tutacak nitelikte dokümanların bulunacağından şüphe edilmemelidir.

Gökailer, Köseler ve Karamusalar adıyla üç kabileden oluşan ailelerin bir kısmı Elazığ-Maden civarından gelip buraya yerleşmişlerdir. Değişik yörelerden gelen aileler olmakla birlikte genel nüfus bu üç aileden çoğalmıştır. Eski dönemlerde bir Göktaş düşme olayının söylencesi ile bölgede çok büyük mezarlık alanlarının olması bu yörede daha eski bir yerleşimin varlığından da bahsedilmesinin sebebidir. Ayrıca yaşlılar, ağaçlıklı Avlak mevki diye bilinen ve Kale kalıntıları ile etrafı sur gibi kalın duvar kalıntılarıyla çevrili olan, sonraları duvarları yıkılan o mevkiinin av alanı, mesire alanı olarak kullanıldığını söylemektedirler.

1992 yılından itibaren sırasıyla, Ömer Yurt, Şeyh Hamit Özbey, Ali Seydi Şentürk, tekrar Ömer Yurt ve en son Hasan Bayram Belediye Başkanlığı görevini yürütmüşlerdir. Belediye teşkilatı kalktığı için köy muhtarlıktır ve hâlihazırda Haziretin Özbey bu vazifeyi yürütmektedir.

Darende'nin 1945 yılı nüfus sayımında Ilıca Palangası'nda 619 kişinin, 1997 yılındaki nüfus sayımında ise 1544 kişinin yaşadığı tespit edilmiştir. 2000'li yıllarda nüfus, göç sebebiyle giderek azalmıştır. Veli Topbaş (1941 doğumlu)

ve Kadir Öztürk'ten (1938 doğumlu) aldığımız bilgilere göre; genellikle İstanbul, Ankara ve Bursa şehirlerine göçen Ilıca halkı oralarda ticaretle meşguldür. İstanbul'da ikamet edenler, hırdavat, makina, tekstil, sünger imalatı ve temizlik malzemeleri üretim ve ticaretiyle; Bursa'da yaşayanlar giyim ve ev tekstili üzerine; İzmir'de yaşayanlarda kayısı ticareti ve ihracatıyla meşguldürler. Eskiden beri okul olması sebebiyle gençlerden okuyup belli yerlerde memurluk yapan insan sayısı gayet fazladır. Malatya'da ikamet edenler genelde yazı köydeki evlerinde kışı ise öğrenci okutmak maksadıyla Malatya'da geçirmektedirler.

1948 yılında eğitimler gözetiminde 5 yıllık ilkokul, 1970'li yıllarda ise ortaokul açılmıştır. Halen taşınmalı eğitim sistemiyle çevre köylerin öğrencileri de Ilıca'daki okullarda eğitimlerine devam etmektedirler.

Ilıca'da Merkez Camii, Köselers Camii ve Fatih Camii olmak üzere üç tane camii bulunmaktadır. Ayrıca 1983 yılında eğitime başlayan Kız Kur'an Kursu halen faaliyettedir. Ilıcalı kadınların ve genç kızların dinî eğitimi için bu kurum fevkalade bir hizmeti yıllardır yürütmektedir.

Şeyh Hamit Özbey şöyle anlatıyor:

“1980 yılında köyümüz büyüklerinden Nasrullah Özbey, Hacı Ali Yurt, Halil Özbey ve Hacı Mustafa Şentürk önderliğinde halkımız bir Kur'an Kursu yapmak üzere faaliyetlere başladılar. Köy halkının ve civardaki hayırseverlerin yardımıyla çalışmalar sürerken bir gün Hulûsi Efendi Hazretleri İmam-Hatip Lisesi veya bir başka hayır hizmet için köyümüze gelerek Osman Öztürk'ün evini teşrif eder. Büyüklerimiz Kur'an Kursu inşaatının yavaşladığını söyler

dua talip ederler. Hulûsi Efendi de ‘Oğul, Allah için gayret edeni Mevlâ yarı yolda koymaz, biz dua edelim, siz de çalışın, bir gün gelir açılışını yaparız.’ buyurur. 1983 yılında inşaat tamamlanınca davet edilir. Civar köylerdeki cami cemaatinin de katılımıyla kursun açılışını Hulûsi Efendi Hazretleri yaptı. O günlerde köyde hiçbir evde akan şebeke suyu yoktu. Köy ortasındaki çeşmelerden su temin edilirdi. Çok ileri bir görüşle Hulûsi Efendi: ‘Burası geleceğin annelerinin yetişeceği, dinî eğitim yapılan bir kurstur. Kız çocuklarının abdestlerini daha rahat alabilmeleri için kursun içine bir çeşme alırsınız.’ buyurdu. Bazı büyüklerimiz, ‘Efendim, en yakın köy çeşmesi Merkez Camii yanındaki Ilıca Çeşmesi’dir. Kışın da biraz ılık akar. İyi buyurdunuz ama o civardaki yaşlılar razı olmayabilirler; ancak siz buyurursanız belki razı olurlar. Bizim talebimizle buraya su vermeyebilirler.’ dediler. Efendi Hazretleri o mahallenin ileri gelen birisine aynı ricasını ilettiler ama olumlu cevap alamadı. Hulûsi Efendi Hazretleri de: ‘O zaman siz de bu suyu içemezsiniz.’ buyurdu. Zannedirim biraz da gönülden incindi. Aradan birkaç ay geçti. Köyde bir salgın hastalık zuhur etti. Bir müddet sonra sudan olabileceği sebebiyle o çeşmenin suyunu tahlile gönderdiler. İçilemez raporu geldi. Çok uzun bir müddet hiç kimse o çeşmeden su içemedi. Böyle bir olayı yaşayarak gördük.

O Kur’an Kursu halen faaliyette geçip bütün bayanlarımız bir vesileyle oradan istifade etmişlerdir. Ayrıca gençlerimiz de Hulûsi Efendi Hazretleri’nin yaptırmış olduğu Darende İmam-Hatip Lisesi’nde okumuşlar iş-güç sahibi olmuş eğitim bakımından faydalanmışlardır. Rahmetle anıyoruz...”

Emekli İmam Köse Selahattin Özbey'den de şehitlik ve yatırırlarla ilgili şu bilgileri aldık:

“Günerli yoluna giderken sağ tarafta Ziyaret mevkiinde Şehitlik dediğimiz bir yer var. Orada iki kabir bulunmaktadır. Eskiden beri ziyaretgâhtır. Kurbanlar kesilip halka ikram edilir. Son zamanlarda mesire alanı olarak belediye tarafından tanzim edilmek suretiyle etrafına çeşitli oturma yerleri yapılmıştır.

Şehitlik'tekilerin isimleri Muhammed Hanifi ve Yusuf'tur. Ayrıca Züleyha isminde bir de kız kardeşlerinin bu civarlarda olduğuna inanılır. Horasan erenlerinden 5 kardeş oldukları anlatılır. Alican ismindeki zat Kölüklerdeki ziyarettedir. Ali Seydi ismindeki zat, Hekimhan-Kurşunlu İriağaç köyündedir. Muhammed Hanifi ve Yusuf ile Züleyha ismindeki kardeşleri de Ilıca'dadır. Köyümüzden Koca Hallo Öztürk hasta olur. Onu ziyaret için Kurşunlu İriağaç köyündeki Ali Seydi ziyaretine götürürler. Bir müddet orada yatar ve uyur. Rüyasında Ali Seydi Efendi'yi görür, ona şöyle der:

‘Benim büyüğüm Alican Efendi size daha yakın orayı bırakıp buraya niye geldiniz, orayı ziyaret etseydiniz.’

Ilıca'daki şehitlik yerinin tespiti şöyle olmuştur:

Köyümüzden Mulla Hasan Özbey'in dünyaya gelen çocukları yaşamazmış. Hanımı bir gece rüyasında Şehitlik'te yatan Muhammed Hanifi Baba'yı görmüş. Hanifi Baba, Hanıma: ‘Bey'in duvar ustası, benim ve kardeşimin kabrini ihya ederseniz Allah size üç çocuk ihsan eder. İsimlerini Muhammed Hanifi, Yusuf ve Züleyha koyarsınız.’

demiş. Civarda veli bir zat olarak bilinen Çoban Osman'a konuyu sormuşlar. O da manevî bilgisi daha çok olan Keçemağaralı Nasrullah Efendi'ye biriyle haber göndermiş. Nasrullah Efendi, harmanlar kalkınca gelirim demiş. Güze doğru Ilıca'ya gelip kabir yerlerini göstermiş. Kabirlerin, bir bina yapılarak üzerinin örtülmesine karar verilmiş. Direkler atılacağı zaman Nasrullah Dede direğin birini kabul etmemiş. 'Bu uygun değil. Nereden aldın bu çalıntı malı.' demiş. Usta komşusuna o direği nereden temin ettiğini sorunca 'İzinsiz birinin damından almıştım onu da size verdim.' diye itiraf etmiş. Haram malı binaya direk olarak kabul etmemiş büyükler. Rüyayı gören hanım ve eşi Mulla Hasan Özbey'in türbenin yapımından sonra üç çocukları oldu. İsimlerini Muhammed Hanifi, Yusuf ve Züleyha koydular. Halen hayattalar.

1990'lı yıllarda Hallo Dayı diye bilinen Hacı Halil Özbey, H. Hamideddin Ateş Efendi'yi bu ziyaret yerine davet eder. Kabirler ziyaret edilirken isimlerin unutulmaması için bir kitabe isterler. Hamideddin Ateş Efendi de müezzinine iki kitabe hazırlattırır. Mermerle düzenlenen kitabeler kabirlerin başına konur."

Gönül
Dostlarının Dilinden
ES-SEYYİD OSMAN HULÛSİ EFENDİ (K.S) VE
HAMİD HAMİDEDDİN ATEŞ EFENDİ

Dost olmak; imana, irfana ve bütün güzellikleri insan-ı kâmil olarak taşıyan sultana gönülden yakın olmaktır. İyilerle, salihlerle birlikte kalmaktır.

Halil İbrahim(a.s.)'in dostluk şuurunu benimseyen, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in ahlakında olan bir veliye kalben yakın olanlar; Allah'a dost olmuş bir gönül sahibinin dostu olmuş, dünya ve ahiret huzuruna ermiş olurlar. Çünkü Allah dostuna itaat; Hak rızasını talep içindir.

"Gönüller Sultanı Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi Hazretleri"ne dost olmak ayrı bir şereftir. Gönül dostu olan sevdiklerini o her zaman, topluma daha faydalı amaçlar uğrunda gönül merkezli olarak birleştirmiştir.

Babasının izini takip eden H. Hamideddin Ateş Efendi de gönül halkasını ve hizmet yelpazesini daha da genişletmiş; Allah için dost olma şuuruyla ve bu dostluklardaki amacın Allah rızasını kazanmak olduğunu daima örnek ahlakıyla etrafındakilere benimsetmiştir. Biz olma bilincinin gelişmesi yönünde adımlar atmış, birlik ve beraberlik ruhuyla; millî ve manevî değerlerle dostlarının gönüllerini ihya etmiştir.

Uzun yıllara yayılan bu röportajlar ve hatıra kayıtları gönül dostlarının muhabbetlerinin tezahürü olarak bugün iki kapak arasında siz değerli okuyucularla buluşmaktadır.

ISBN: 978-9944-774-47-5

